

Universitat Autònoma de Barcelona

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi queda condicionat a l'acceptació de les condicions d'ús establertes per la següent llicència Creative Commons: http://cat.creativecommons.org/?page_id=184

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis queda condicionado a la aceptación de las condiciones de uso establecidas por la siguiente licencia Creative Commons: <http://es.creativecommons.org/blog/licencias/>

WARNING. The access to the contents of this doctoral thesis it is limited to the acceptance of the use conditions set by the following Creative Commons license: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE MITJANS, COMUNICACIÓ I CULTURA

PROGRAMA DE DOCTORAT EN MITJANS,
COMUNICACIÓ I CULTURA

TESI DOCTORAL

**La reforma audiovisual a Catalunya
(2003-2010): augment de competències
pel CAC, una llei pel sector i intent de
desgovernamentalitzar els mitjans
públics**

Autor: José Joaquín Blasco Gil

Directora: Dra. Isabel Fernández Alonso

Bellaterra, Cerdanyola del Vallès, juny de 2019

**La reforma audiovisual a Catalunya (2003-2010):
augment de competències pel CAC, una llei pel sector i
intent de desgovernamentalitzar els mitjans públics**

Autor:

Directora:

José Joaquín Blasco Gil

Dra. Isabel Fernández Alonso

Doctorat en Mitjans, Comunicació i Cultura

Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura

SUMARI

0. Introducció	9
0.1. Delimitació i justificació de l'objecte d'estudi	9
0.2. Objectius de la recerca	16
0.3. Metodologia i fonts	17
0.4. Estructura de la recerca	21
0.5. Agraïments	23
Capítol 1. Polítiques de ràdio i televisió desenvolupades a Catalunya des de la recuperació de l'autogovern fins al 2003	25
1.1. Adaptació a la democràcia de les polítiques de comunicació	26
1.2. Principals polítiques durant les cinc primeres legislatures de governs de Jordi Pujol (1980-1999)	28
1.2.1. Polítiques radiofòniques	29
1.2.2. Creació i impuls de la CCRTV	30
1.2.3. Polítiques respecte de la ràdio i la televisió locals	33
1.2.4. Naixement del Consell de l'Audiovisual de Catalunya com a organisme assessor.....	36
1.2.5. Lleis de normalització lingüística	38
1.3. Polítiques de l'última legislatura de Jordi Pujol (1999-2003)	39
1.3.1. Unanimitat del Parlament per reformar el sistema audiovisual català	39
1.3.2. Reformes del CAC.....	43
1.3.3. Polítiques respecte de la CCRTV	47
1.3.3.1. Canvis en la direcció general	47
1.3.4. Polítiques de TDT autonòmica i local	51
1.3.5. Polítiques radiofòniques	53
1.4. Propostes en matèria audiovisual als programes per a les eleccions de 2003..	55
1.5. Reforma audiovisual plantejada al Pacte del Tinell	59
Capítol 2. Increment de competències del CAC	63
2.1. Primera reforma per dotar de més competències el CAC	64
2.1.1. Contingut de la Llei 3/2004	64
2.1.2. Proposta del Govern enviada a la ponència	66
2.1.3. Aprovació per unanimitat.....	69
2.2. Nova ampliació de competències: la Llei catalana de la comunicació audiovisual	73
2.2.1. Contingut de la Llei 22/2005	74
2.2.2. Aportacions externes al debat de la ponència parlamentària.....	77
2.2.2.1. Proposta del Govern	78

2.2.2.2. Informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre la futura llei.....	79
2.2.2.3. Proposta del grup parlamentari de Convergència i Unió	80
2.2.3. Aprovació de la llei: s'esquerda el consens	81
2.3. Regulació de l'autoritat audiovisual al nou Estatut d'Autonomia.....	83
2.4. Més competències en el marc de la llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais	87
2.4.1. Contingut de la llei.....	87
2.4.1.1. Participació en l'elecció del Consell de Govern	87
2.4.1.2. Supervisió del funcionament i la missió de la Corporació.....	88
2.4.2. La primera proposta, del Govern	89
2.4.3. La primera proposta de la ponència parlamentària.....	91
2.4.4. De la segona proposta de la ponència parlamentària al redactat final	93
Capítol 3. La llei de la comunicació audiovisual de Catalunya.....	97
3.1. Contingut de la llei 22/2005.....	97
3.1.1. Definicions i principis generals	98
3.1.2. Espai radioelèctric	98
3.1.3. Servei públic audiovisual	99
3.1.4. Mitjans audiovisuals privats.....	101
3.1.5. Regulació dels continguts audiovisuals	103
3.1.6. Continguts publicitaris	104
3.1.7. Repartiment de competències.....	106
3.1.8. Foment del sector audiovisual.....	107
3.1.9. Inspecció, infraccions i sancions.....	107
3.1.10. Apartat de disposicions.....	108
3.2. Gestació de la proposició de llei: entre les aportacions externes i els treballs de la ponència.....	110
3.2.1. Aportacions externes.....	111
3.2.1.1. Proposta d'articulat del Govern	111
3.2.1.2. Text preparat pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya.....	115
3.2.1.3. Altres aportacions	125
3.2.2. Tramitació parlamentària.....	127
3.2.2.1. Primer informe de la ponència: hereu del document del CAC	127
3.2.2.2. Esmenes presentades i segon informe de la ponència	129
3.2.2.3. Dictamen de la Comissió de Política Cultural.....	132
3.2.2.4. El PP porta la llei al Consell Consultiu	134
3.2.2.5. Debat al Ple: s'esquerda el consens parlamentari.....	135

3.3. Recursos al Tribunal Constitucional: un actor anunciat, el PP, i un de sobrevingut, el Govern espanyol.....	139
3.3.1. Recurs del Govern espanyol	140
3.3.2. Recurs del Partit Popular.....	144
3.3.3. Resolució del tribunal, onze anys després.....	145

Capítol 4. Intent de desgovernamentalització dels mitjans públics de la Generalitat..... 149

4.1. Contingut de la Llei 11/2007, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais	149
4.1.1. Disposicions generals i termes jurídics	150
4.1.2. Estructura i òrgans de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais.....	150
4.1.2.1. Consell de Govern	151
4.1.2.1. Director o directora general.....	153
4.1.2.3. Consell Assessor de Continguts i de Programació	154
4.1.3. Gestió.....	155
4.1.4. Contracte Programa	155
4.1.5. Programació.....	156
4.1.6. Pressupost i finançament	158
4.1.7. Patrimoni	158
4.1.8. Personal	159
4.1.9. Mecanismes de control.....	160
4.1.10. L'apartat de disposicions	160
4.2. Primera tramitació de la proposició de llei.....	163
4.2.1. Proposta de redactat del Govern: l'essència i el gruix de la llei de la CCMA	164
4.2.2. Primer redactat de la ponència: menys protagonisme pel CAC i jocs de cadires	168
4.2.3. Caducitat de la proposta per finiment de legislatura	170
4.3. Nova legislatura: la llei, objectiu del Govern, feina del Parlament	174
4.3.1. Una nova ponència aprofita el treball de l'anterior legislatura	176
4.3.2. Compareixences parlamentàries: el CAC no vol tenir un paper d'estrassa..	180
4.3.3. Dictamen final de la ponència.....	185
4.3.4. El PP recorre al Consell Consultiu, que no li dona la raó.....	191
4.3.5. Debat al Ple.....	192
4.4. Aplicació de la llei	199
4.4.1. El CAC avala els candidats però desacredita el procés.....	203
4.4.2. Un concurs públic molt polititzat	206
4.5. L'aprovació d'un mandat marc pels mitjans públics.....	210
4.6. Contrareforma del model de govern de 2010	214

Capítol 5. Conclusions	225
5.1. Importància de les lleis aprovades	225
5.2. Moment polític i forma de tramitació de les lleis	229
5.3. Comportament dels diferents actors participants.....	231
5.3.1. Govern i CAC, com a engendradors, i Parlament, cercador del consens.....	231
5.3.2. Principals discrepàncies entre els actors: la cessió de competències.....	233
5.3.3. Comportament de cada grup polític.....	237
5.4. A mode de balanç: una llei marc pel sector, una autoritat audiovisual homologable a Europa i un intent fallit de reformar els mitjans públics.....	240
6. Fonts consultades	243
6.1. Fonts documentals.....	243
6.2. Fonts personals	250

0. Introducció

0.1. Delimitació i justificació de l'objecte d'estudi

L'objecte d'estudi d'aquesta recerca s'emmarca en l'entorn de la investigació sobre les polítiques de comunicació a Catalunya. Seguint la proposta llançada per Moragas, Fernández i López (2003: 232) entenem per polítiques de comunicació “les accions o omissions deliberades” dels poders públics que tenen com a objectiu “regular i ordenar els mitjans de comunicació (premsa, ràdio i televisió) i la resta d'indústries culturals (cinema, vídeo, llibre i disc), així com les telecomunicacions i Internet”.

En aquest marc, centrem la nostra investigació en les polítiques de comunicació que van reformar la regulació de l'audiovisual a Catalunya entre 2003 i 2010, l'etapa de l'anomenat Govern tripartit: les lleis que van dotar de més competències al CAC, la llei audiovisual catalana i el procés regulador fallit per desgovernamentalitzar els mitjans públics a través de la nova llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i la seva posterior reforma.

Focalitzem el nostre interès en el procés seguit al Parlament per aprovar aquestes tres regulacions, en què van tenir un paper cabdal tant el poder executiu com, sobretot, el legislatiu. Entenem que totes tres lleis tenen en comú elements clau: responen a un pacte signat l'any 1999 pel conjunt de grups parlamentaris per tirar-les endavant; es recullen també en el programa de Govern dels partits que configuren la majoria parlamentària entre finals de 2003 i les darreries de 2010, i són lleis considerades eixos vertebradors del sector audiovisual, cridades a perdurar en el temps i definitòries de l'ecosistema mediàtic català. En el cas de la llei de la CCMA, a més de seguir l'evolució del tràmit legislatiu, també creiem important observar-ne la seva aplicació, per quan aquesta també depèn del Parlament o d'institucions que emanen d'aquest.

En definitiva, es tracta de l'anàlisi de tres regulacions clau en el desplegament de les polítiques de comunicació a Catalunya, enteses com una eina per articular un espai català de comunicació, orientat, a la vegada, a la reconstrucció nacional de Catalunya.

Aquest plantejament entronca amb la històrica preocupació per les polítiques nacionals de comunicació existent a casa nostra. Aquest concepte neix als anys setanta en el marc del debat que es viu a l'Organització de Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO) entre els partidaris de la doctrina del *free flow of information* –de tesis pròximes al liberalisme i amb els Estats Units al capdavant– i aquells que defensaven un Nou Ordre Mundial de la Informació –organitzats al voltant del moviment de Països No Alineats sorgit dels processos de descolonització. Els primers eren partidaris dels postulats de la lliure circulació internacional de la informació. Els segons reclamaven un reequilibri dels fluxos de la informació, tradicionalment unidireccionals de nord a sud i comandats per grans corporacions transnacionals, i reivindicaven un paper més rellevant pels mitjans de comunicació nacionals com a mecanisme de desenvolupament social, econòmic i cultural i de reforçament democràtic dels Països No Alineats. En aquest sentit, doncs, defensaven un paper actiu de les polítiques nacionals de comunicació per revertir aquesta situació (Fernández Alonso, 2010).

És conegut com aquests darrers postulats van ser acollits a la Conferència General de Nairobi de la UNESCO de 1976 i, posteriorment, adoptats en la Conferència de Belgrad de 1980 amb l'aprovació de l'històric informe *Un sol món, veus múltiples. Comunicació i informació en el nostre temps*, elaborat per una comissió d'experts internacional encapçalada pel polític irlandès Sean MacBride.

Les principals idees d'aquest informe van ser abandonades per la mateixa UNESCO a causa de la pressió occidental –escenificada amb la retirada de l'organització dels Estats Units i el Regne Unit– però van tenir una gran acollida a molts països, entre ells casa nostra, especialment des del Departament de Teoria de la Comunicació de la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Autònoma de Barcelona, dirigit pel professor Miquel de Moragas (Fernández Alonso, 2010). En aquest entorn, Moragas va dirigir la tesi doctoral de l'actual catedràtic de la Universitat Pompeu Fabra Josep Gifreu. En aquest treball acadèmic, Gifreu (1983) adoptava el concepte de les polítiques nacionals de comunicació forjat a l'esfera internacional i el traslladava a Catalunya. Ara bé, Moragas (2005: 83) recorda que “el nou flux informatiu que

reivindicava el MacBride es referia exclusivament als estats, sense considerar la rellevància d'altres espais de comunicació", les anomenades "nacions sense estat", però malgrat això "va tenir una repercussió important a Catalunya i en les seves polítiques de comunicació (...) amb la convicció que la identitat i la llengua catalanes eren inviabilitats des de l'únic i estricte marc de la lliure competència comercial". Moragas (2005: 84) explica així com es va adaptar el concepte internacional a la situació catalana: "amb la transició política a la democràcia i la recuperació de les institucions catalanes, es feia més evident que les institucions públiques havien de ser les capdavanteres de les noves polítiques de comunicació, procurant la democratització, el desenvolupament cultural i la normalització lingüística".

Així, aquest autor creu que la influència de l'Informe MacBride va començar en l'àmbit acadèmic –amb una àmplia producció científica sobre la matèria– i es va fer sentir, més tard, en sectors professionals i polítics. Gifreu (2005) veu l'esperit de MacBride al darrere de decisions polítiques com la creació el 1983 de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, amb TV3 i Catalunya Ràdio al capdavant, o la preocupació per la llengua i la cultura catalanes de les polítiques culturals desenvolupades als anys vuitanta a Catalunya. Així mateix, Moragas també veu la creació, més tard, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya o el Consell de la Informació de Catalunya com a fruits llunyans d'aquelles influències.

Com subratlla Fernández Alonso (2010) la idea de les polítiques nacionals de comunicació reivindicada per Moragas o Gifreu va estretament lligada al concepte d'espai català de comunicació que Gifreu i Corominas (1991: 28) acaben definint com "el projecte per articular, a través de diversos mecanismes i actuacions de caràcter polític, econòmic i cultural, una capacitat efectiva de control sobre l'estructuració i el funcionament del sistema general de la comunicació social present en el domini lingüístic català".

Amb aquest punt de partida, no podem perdre de vista tampoc les consideracions que Hallin i Mancini (2008) fan sobre el nostre sistema de mitjans. Situat a l'entorn mediterrani, aquests autors entenen que formem part d'un model pluralista polaritzat, caracteritzat per una forta intervenció de l'estat,

com a propietari, regulador o finançador de mitjans de comunicació; un elevat paral·lelisme polític, amb instrumentalització dels mitjans pel Govern, els partits o empresaris vinculats a la política; un model de govern de la radiotelevisió pública amb interferències governamentals o parlamentàries; una baixa professionalització dels periodistes, i un escàs desenvolupament de la premsa de masses.

Tal com veurem al primer capítol d'aquesta recerca, els successius governs que han comandat la Generalitat de Catalunya han fet servir les polítiques de comunicació com a eina bàsica en la recuperació de l'autogovern i l'enfortiment de la identitat nacional, amb la llengua catalana com a eix central de les seves actuacions. No obstant això, apunten Guimerà i Orts i Fernández Viso (2014), és a la primera dècada dels anys dos mil quan la regulació catalana sobre la comunicació va experimentar un major impuls. El 15 de desembre de 1999, després de celebrar un ple monogràfic sobre els mitjans audiovisuals, el Parlament va aprovar la Resolució 3/VI, sobre els mitjans audiovisuals de Catalunya. En ella, la cambra legislativa catalana reconeixia la necessitat de dotar Catalunya d'un nou marc legal pel sistema comunicatiu i adquiria tres compromisos principals: l'aprovació d'una regulació marc de la comunicació audiovisual a Catalunya; la promulgació d'una llei que convertís el llavors organisme assessor Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) en una autoritat independent amb plenes competències, dotant-lo d'un paper determinant en els concursos de concessions de ràdio i televisió, i la reforma de la llei de la CCRTV per assegurar la seva independència, professionalitat i viabilitat econòmica.

Gràcies al treball dels diversos grups parlamentaris mitjançant una ponència creada *ad hoc*, la primera de les regulacions va arribar al maig següent. La Llei 2/2000, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, transformava l'organisme en una autoritat independent, amb capacitat normativa i sancionadora, si bé no li atorgava el rol determinant o decisiu que es reclamava en els concursos públics de concessions de ràdio i televisió. La legislatura va acabar a finals de 2003 sense l'aprovació de cap altra llei fruit del compromís de 1999.

Per això, després de les eleccions al Parlament de Catalunya celebrades el novembre de 2003, les tres candidatures que van signar l'Acord per a un Govern catalanista i d'esquerres –Partit dels Socialistes de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya i Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Unida i Alternativa– van incloure un apartat dedicat a la política de mitjans de comunicació audiovisuals, en què refermaven el compromís, per aquest ordre, d'aprovar l'ampliació de competències del CAC, l'elaboració i aprovació de la llei catalana de l'audiovisual i la reforma de la llei de la CCRTV.

D'acord amb el programa de Govern acordat, el conseller en cap, Josep Bargalló, va enviar al Parlament un esborrany de proposta de modificació de la Llei 2/2000. En poc temps, la ponència va presentar un text que el Ple va aprovar per unanimitat el juny de 2004. Es tractava d'una norma breu, de només 5 articles que, en essència, ampliava les competències del CAC en el sentit d'augmentar la seva participació en aspectes com la convocatòria i resolució de concursos.

La mateixa ponència parlamentària va engegar la tardor de 2004 els treballs per elaborar la llei de l'audiovisual de Catalunya, una norma marc pel sector. De forma semblant al que havia passat pocs mesos abans, va rebre un esborrany de proposta de text de mans del conseller primer del Govern de la Generalitat i va perllongar els seus treballs fins al novembre de 2005. Poc després, el text arribava al ple i era aprovat per una àmplia majoria, però no per tots els grups: els diputats del Partit Popular de Catalunya hi van votar en contra de la que seria la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya.

El tercer repte plantejat el 1999 per la cambra legislativa era la llei que actualitzés la regulació de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió de 1983. La ponència parlamentària que preparava la llei audiovisual va consensuar un text al llarg dels primers mesos de 2006 (Blasco Gil, Fernández Alonso i Moragas Spà, 2009). Malgrat això, la crisi de Govern de l'estiu d'aquell any i l'avançament electoral a la tardor, van fer que la iniciativa legislativa s'ajornés a l'any següent.

D'aquesta manera, el 2007 es va constituir de nou una ponència parlamentària amb l'objectiu de reformar la llei dels mitjans públics. A l'estiu, la ponència ja tenia una proposta de text enllestit i, finalment, a l'octubre el Ple va aprovar el text de la nova Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals per una àmplia majoria però sense els suports dels grups del Partit Popular de Catalunya i de Ciutadans.

Blasco Gil, Fernández Alonso i Moragas Spà (2009) subratllen el fet que la llei suposés una desgovernamentalització, almenys directa, dels òrgans de govern de la CCMA, bàsicament perquè l'Executiu deixaria de nomenar a partir de llavors el director general de la corporació pública. No obstant això, com veurem en aquesta recerca, la interferència dels partits i les majories parlamentàries no van desaparèixer dels mitjans públics.

Amb l'aprovació d'aquestes tres lleis –la reforma del CAC, la llei audiovisual i la llei de la CCMA– el Govern de coalició d'esquerres complia amb els propòsits marcats en el seu primer programa de Govern i, alhora, també amb els principals reptes que el Parlament es va marcar el 1999 pel que fa al marc regulador de l'audiovisual a Catalunya. No obstant, com ja hem dit, el consens assolit el 1999 no es va mantenir durant tot aquest temps i les dues darreres lleis, la de l'audiovisual i la de la CCMA, van comptar amb un ampli suport parlamentari, però no van aconseguir sumar tots els grups.

Per això, és especialment destacable la reforma de la llei de la CCMA que el Govern va aprovar la primavera de 2010. Després de la dimissió del fins llavors president de la CCMA, Albert Sàez, els partits que donaven suport al govern tripartit van proposar com a substitut el professor de la UAB Enric Marín. L'oposició no va donar el vistiplau per al seu nomenament, de forma que la renovació del president del Consell de Govern quedava encallada. Com que calia un suport de dues terceres parts del Parlament i la dinàmica política no ho permetria, el Govern va aprovar un decret llei per reduir la majoria necessària per fer el nomenament: per casos de substitució sobreenvenuda, com el d'aquell moment, caldria una majoria de dues terceres parts en una primera votació, que, en cas de no assolir-se, es reduiria a majoria absoluta en una segona votació (Blasco Gil, 2011). Amb aquesta reforma, doncs, es trencava

definitivament la sòlida majoria amb què, des del Parlament, s'havien bastit els acords per a la reforma del marc regulador de l'audiovisual a Catalunya durant la primera dècada del segle XXI.

A partir de l'exposició de fets realitzada fins ara, és evident que ens trobem davant d'un període de temps d'una intensa activitat legislativa en l'àmbit audiovisual a Catalunya, potser no en quantitat (al cap i a la fi, parlem de la reforma o promulgació de tres lleis durant 7 anys), però sí en transcendència per al sector de la comunicació. Coincideix, a més, que les lleis aprovades havien estat incloses en els acords de govern de l'Executiu que va comandar el país entre finals de 2003 i finals de 2010, tot i que la seva tramitació es va produir mitjançant una ponència parlamentària i la iniciativa, en part, fou del poder legislatiu. I, encara més, l'aprovació d'aquest paquet regulador culmina el procés iniciat el 1999 quan el Parlament es va conjurar per reformar per complet la legislació del sector audiovisual.

Dit això i vista la transcendència de la normativa de què parlem, ens crida l'atenció l'absència de treballs acadèmics de referència que analitzin en profunditat les polítiques de comunicació aplicades en aquest període a Catalunya. Tenim ben presents les edicions de l'estudi que, de forma biennal, publica l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (*Informe de la comunicació a Catalunya*), així com també el treball anual elaborat des del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (*Informe de l'audiovisual a Catalunya*). No obstant, aquestes són obres que analitzen períodes més curts de temps i en cap cas plantegen una anàlisi com la que aquí defensem. Existeixen, així mateix, altres treballs de menor envergadura però que s'aproximen més al nostre objecte d'estudi, com els presentats per Fernández Alonso (2006), Pérez Fernández (2009) o Fernández Alonso et al (2011), que no abasten, però, tot el nostre període d'anàlisi ni el mateix objecte d'estudi.

Si ens fixem en els anys anteriors als de la nostra proposta, trobem una obra de referència de més recent publicació: *Les polítiques de mitjans de comunicació durant els governs de Jordi Pujol*, a càrrec de Josep Àngel Guimerà i Orts (2014). Aquest estudi analitza les polítiques de premsa, ràdio i televisió d'àmbit autonòmic desenvolupades pel Govern i el Parlament de

Catalunya entre els anys 1980 i 2003. No existeix, per contra, cap investigació semblant de la etapa que ens ocupa, 2003-2010, fet pel qual ens permetem reivindicar, una vegada més, l'oportunitat i conveniència de l'estudi aquí plantejat.

0.2. Objectius de la recerca

Des de la nostra perspectiva, un període de temps tan fructífer pel que fa a la regulació audiovisual mereix una anàlisi que contextualitzi i situï críticament els avenços assolits. Mantenim, per tant, un objectiu general d'analitzar de forma conjunta tot el procés seguit, però no només a mode descriptiu sinó amb elements interpretatius que ajudin a dimensionar alguns aspectes fins ara no analitzats. Aquesta finalitat general es concreta a través d'aquests objectius:

- Conèixer per què l'augment de competències del CAC es va dur a terme en dues etapes –juny 2004 i desembre de 2005– si les majories parlamentàries eren les mateixes.
- Esbrinar per què no es va canviar la regulació del CAC per tal que el seu president fos nomenat pel Parlament, com la resta de consellers i seguint l'exemple de la reforma dels mitjans públics.
- Entendre quins van ser els elements determinants perquè en l'aprovació de la llei audiovisual de Catalunya es trenqués el consens assolit el 1999 i el 2004.
- Interpretar quins són els marges de la Constitució pel que fa a les competències en matèria de comunicació i telecomunicacions objecte de discussió entre la Generalitat i l'Estat.
- Comprendre el retard assolit en l'aprovació de la llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i els principals elements de discrepància en la seva negociació i aplicació.
- Conèixer els elements determinants que van portar el Govern a modificar per decret llei el model de govern de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

- Constatar fins a quin punt els textos aprovats pel Parlament responen als esborranys inicials enviats pel Govern de la Generalitat o el Consell de l'Audiovisual o bé a la tasca dels diferents grups parlamentaris i, entre aquests, evidenciar les aportacions dels grups que donaven suport a l'Executiu i els de l'oposició.
- Esbrinar si, malgrat la tramitació mitjançant una ponència parlamentària, hi va haver un paper determinant del Govern en l'impuls de les lleis analitzades.

Més enllà de l'anàlisi dels textos promulgats, sotmetem a examen els processos de negociació, el context polític i les interpretacions jurídiques tant pel que fa a allò aprovat com sobre les absències o omissions en la regulació.

0.3. Metodologia i fonts

En aquesta recerca hem seguit una metodologia de caire qualitatiu, emprant com a principals tècniques d'investigació l'anàlisi documental i l'entrevista semiestructurada.

En aquest sentit, ha estat de gran utilitat l'anàlisi de les publicacions oficials, tant el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* com el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* o els *Diaris de Sessions* de la cambra legislativa catalana, sigui del Ple, sigui de les comissions.

Donat que ens plantegem estudiar els processos legislatius, resseguim l'evolució del text legal en les seves diferents fases, des del seu debat en el format de ponència parlamentària a la seva aprovació final en el Ple. En aquest sentit, crida l'atenció el canvi de Reglament del Parlament de Catalunya que es va produir el mateix dia que s'aprovava la llei audiovisual catalana, a finals de 2005. Més enllà d'aquesta coincidència, el que ens interessa és el fet que, a partir de llavors, els projectes de llei i proposicions de llei també havien de passar un debat de totalitat o d'admissió a tràmit del text articulat¹.

---

¹ Article 105.1 del Reglament. Font: Direcció d'Estudis Parlamentaris. Comunicació personal, juny de 2019.

Així, després dels primers treballs de la ponència, en què els grups poden presentar esmenes, el text ha de ser sotmès a votació en el Ple. Posteriorment, en cas de ser admès a tràmit, la comissió de la qual depèn la ponència podrà celebrar compareixences d'experts. A continuació es constituirà de nou la ponència que podrà proposar de nou les esmenes que consideri al text. Un cop avaluades, la ponència elevarà un informe a la comissió de la qual emana. Aquesta el recollirà i encara pot introduir canvis en el seu dictamen final que enviarà al debat en el Ple. En tot aquest procés, poden quedar esmenes vives fins a ser votades en el Ple.

Com veurem en aquest treball, la llei de la CCMA, aprovada el 2007, va haver de seguir aquest procés més llarg. Per contra, la llei de 2004 que va dotar de més competències al CAC i la llei de la comunicació audiovisual de 2005 van seguir un procediment més breu, sense el debat de totalitat, de forma que la ponència elevava les seves conclusions a la comissió de la qual emanava i aquesta les tramitava al Ple directament per ser debatudes i sotmeses a votació com a proposició de llei.

L'anàlisi de les discussions parlamentàries ens ofereix també claus per entendre la redacció final de cada text i, sobretot, l'evolució en el posicionament de cada grup parlamentari, especialment entre l'aprovació amb consens de la llei de 2004, el primer trencament d'aquest amb la llei audiovisual de 2005, les tensions amb l'aprovació i desplegament de la llei de 2007 i la ruptura definitiva amb el decret llei de 2010. Tot això sense oblidar els condicionants o aportacions externes que van interferir en aquest procés.

En aquesta línia, el canvi de Reglament del Parlament a què fèiem referència abans, també va introduir canvis que han beneficiat aquesta recerca, atès les compareixences parlamentàries van passar a estar regulades com a part del procediment legislatiu i això va fer que aquestes també s'incloguessin en les transcripcions de les publicacions oficials: "el nou procediment legislatiu estableix la possibilitat que les associacions o organitzacions socials, econòmiques o culturals es puguin pronunciar sobre les iniciatives legislatives en tràmit i que les seves opinions i suggeriments es puguin exposar davant de la comissió que tramita la iniciativa legislativa" (Folchi, 2006: 108). Aquest fet

permet, per exemple, seguir les aportacions que el director general de la CCRTV, Joan Majó, i el president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, Josep Maria Carbonell, van fer davant la Comissió de Política Cultural, de la qual depenia la ponència audiovisual que treballava en l'elaboració de la reforma de la llei de la CCMA. Són les úniques dues compareixences de les quals hi ha constància documentada.

Hem detectat, així mateix, l'existència de literatura grisa o documents que no s'han publicat a les edicions oficials de la cambra parlamentària però sí consten al seu registre i, per tant, es poden consultar. En aquest sentit, trobem documents enviats pel Govern de la Generalitat o el Consell de l'Audiovisual de Catalunya com a aportacions a la ponència parlamentària que elaborava les lleis audiovisuals. També hem trobat presentacions o argumentacions dels compareixents a les ponències, així com documents d'altres agents que van fer les seves contribucions al procés legislatiu, com ara la Xarxa Audiovisual Local o el Grup Parlamentari de Convergència i Unió que, sorprenentment, també va fer ús d'aquest procediment. En aquest sentit, és important destacar aquí, i agrair alhora, la diligència i celeritat amb què respon les peticions d'informació el personal de la Direcció d'Estudis Parlamentaris de l'hemicicle català.

Al marge de les publicacions oficials catalanes, també hem utilitzat, tot i que en menor mesura atès que hem analitzat bàsicament el procés d'elaboració de lleis del Parlament, el *Butlletí Oficial de l'Estat*, entre d'altres per seguir l'evolució i resolució dels recursos presentats al Tribunal Constitucional contra la llei de la comunicació audiovisual.

Si deixem de banda les publicacions oficials, han estat de gran ajut les successives edicions de l'*Informe de la comunicació a Catalunya* –editat per l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona– atès el seu caràcter analític-descriptiu del període de temps en què s'aproven i s'implementen les normatives objecte d'aquest estudi. En concret, són bàsics els capítols de “Les polítiques de comunicació” de les successives edicions del període, així com també aquells dedicats a l'àmbit audiovisual (“La ràdio”, “La televisió” i “La comunicació local”). Així mateix, com es pot veure a l'apartat de referències d'aquesta recerca, són molts els capítols de l'anomenada “segona

part” d’aquests informes que també hem consultat, donat el seu tarannà analític que ens ajuda a entendre el període estudiat.

De forma semblant, ha estat igualment d’ajuda la tasca de divulgació i investigació que fa l’Àrea de Recerca del Consell de l’Audiovisual de Catalunya. Elabora anualment el seu *Informe de l’audiovisual a Catalunya* que també permet seguir l’evolució de la regulació del sector. A més, gràcies a la revista *Quaderns del CAC* –abans de publicació quadrimestral o semestral, ara anual– disposem d’anàlisis detallades de l’evolució del panorama de la comunicació, tant arreu com a casa nostra.

D’altra banda, pel que fa a les entrevistes, hem optat per plantejar-les de forma semiestructurada, incorporant un guió de preguntes concretes, però també amb altres enunciats més genèrics, buscant la reflexió dels entrevistats, que el lector podrà deduir en la transcripció de les seves paraules.

Vist el protagonisme del Parlament per a la redacció i aprovació d’aquestes regulacions a través d’una ponència específica creada *ad hoc*, hem cregut del tot pertinent plantejar com a objectiu l’entrevista a ponents d’aquestes lleis. Així, al llarg d’aquesta recerca es trobaran referències a converses mantingudes amb Joana Ortega, ponent del grup parlamentari de Convergència i Unió; Josep Maria Carbonell i Joan Ferran, ponents del grup Socialistes Ciutadans pel Canvi en diferents etapes; Carmel Mòdol, ponent d’Esquerra Republicana de Catalunya; Santi Rodríguez, ponent del Partit Popular, i Dolors Comas i Dolors Camats, ponents del grup parlamentari d’Iniciativa Verds Esquerra Unida i Alternativa en períodes diferents.

Ha estat a partir d’alguna d’aquestes entrevistes que hem conegut el paper cabdal que va tenir en l’elaboració d’aquestes lleis Antoni Bayona. Actualment lletrat del Parlament de Catalunya, havia exercit aquesta funció també anteriorment i va ser nomenat conseller del CAC entre 2003 i 2006. Des d’aquesta posició, tal com expliquem en aquesta investigació, va jugar un rol fonamental en la redacció de l’esborrany de la llei audiovisual que el CAC va enviar al Parlament. Com veurem més tard, i com asseguren altres dels entrevistats, podríem dir que Bayona va ser un dels pares de la llei. Per això, també ha estat una de les entrevistes incorporades a la recerca.

Així mateix, atès el paper que va tenir el CAC en l'elaboració d'aquestes lleis hem cregut oportú incorporar també entrevistes amb Joan Manuel Tresserras, conseller del CAC entre 2000 i 2006, Núria Llorach, que ho va ser en el mateix període fins al 2008 i el mateix Josep Maria Carbonell, que després de ser diputat va passar a ser conseller, primer, i president, després, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Com veurem més tard, tant Tresserras com Carbonell i Llorach van tenir un paper destacat en l'elaboració i aplicació de diverses de les lleis analitzades.

D'altra banda, i tenint en compte que en totes hi ha una iniciativa primera per part del Govern, també ens ha semblat adient plantejar una entrevista als principals responsables polítics d'aquesta branca. En aquest sentit, per tant, són pertinents les converses mantingudes amb els responsables directes de les polítiques de comunicació del Govern, com Enric Marín, secretari de Comunicació entre 2004 i 2006 i Santiago Ramentol, director general de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals en el mateix període. I és doblement útil l'entrevista realitzada a Joan Manuel Tresserras, conseller del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació entre 2006 i 2010. En aquesta legislatura, Marín va ser succeït per Albert Sàez, secretari de Mitjans de Comunicació entre 2006 i 2008, amb qui també hem pogut parlar tant d'aquest període com de la seva posterior incorporació com a president del Consell de Govern de la CCMA entre 2008 i 2010. Pel que fa a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals ha estat també d'utilitat l'entrevista mantinguda amb Núria Llorach, que ha estat consellera de la corporació pública des que va deixar el Consell de l'Audiovisual el 2008.

0.4. Estructura de la recerca

Com a qualsevol treball d'aquestes característiques, després d'aquesta introducció es recull el gruix de la recerca, estructurada en cinc capítols, quatre expositius i un de conclusions.

L'ordenació dels capítols combina un criteri cronològic i un altre temàtic. Així, el primer capítol el dediquem als antecedents, per entendre la importància de les

lleis audiovisuals que s'aproven a Catalunya entre 2003 i 2010 i el procés seguit per promulgar-les. Aquest apartat inclou un repàs a les principals polítiques de comunicació desenvolupades a Catalunya en l'àmbit audiovisual des de la recuperació de l'autogovern fins al 2003, és a dir, durant els anys de govern de Convergència i Unió, amb Jordi Pujol al capdavant. No obstant això, aquest capítol acaba amb l'anàlisi del contingut de l'acord de govern que van signar el Partit dels Socialistes de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya i Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, en tots els aspectes relacionats amb el nostre objecte d'estudi.

El segon dels capítols d'aquesta investigació se consagra a tot allò referent a l'augment de competències del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. En aquest sentit, per tant, no només hi ha un criteri cronològic o temporal, sinó que abordem diverses regulacions que tenen un mateix fil conductor, l'increment de capacitats de l'autoritat reguladora. Analitzem el procés seguit per aprovar la llei de 2004 i també els nous poders que li atorga la llei audiovisual de 2005 o, fins i tot, aquelles atribucions que li encomana la llei de la CCMA de 2007.

El tercer capítol inclou una anàlisi detallada de la llei audiovisual catalana, una norma pionera a casa nostra amb un ambiciós i complet articulat. Com dèiem abans, la seva promulgació va ser el primer cop en què es va trencar el consens assolit el 1999, motiu pel qual abordem amb exhaustivitat la tramitació parlamentària, essencial per entendre la seva redacció i suport finals.

El quart capítol correspon a la darrera de les lleis aprovades, la de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals de 2007, iniciada en una legislatura i aprovada en la següent. S'inclou també en aquest epígraf no només la seva aplicació sinó també la reforma posterior, de l'any 2010.

El cinquè apartat d'aquesta recerca recull les conclusions extretes a partir de l'anàlisi realitzada, amb l'avantatge de poder situar no només la dimensió dels textos aprovats en el seu context sinó també la perspectiva que ofereix el pas del temps i la repercussió que amb els anys han tingut aquestes regulacions.

Per últim, fem constar en el sisè capítol les fonts consultades per a l'elaboració d'aquesta investigació, diferenciant entre aquelles de tipus documental i les fonts personals fruit de les entrevistes realitzades.

0.5. Agraïments

Poder presentar aquesta recerca és, en bona mesura, gràcies a la capacitat de treball i persistència de la doctora Isabel Fernández Alonso, darrere la qual s'amaga aquella persona que sempre ha cregut en les possibilitats de dur-la a terme, tant per la investigació en si com per la confiança que va depositar en mi; la investigadora i professora que m'ha ensenyat i m'ha fet costat durant tants anys en el món acadèmic –ja en van gairebé disset!–; la directora que pressionava en la mesura justa, per esperonar-me si era el moment o per posar-hi un punt de calma, que també n'ha fet falta; la companya que tants cafès, esmorzars i tot tipus d'àpats ha volgut compartir amb mi, amb consells subtils i intenses xerrades; l'estimada amiga Maribel. Gràcies!!!

Aquesta investigació és una culminació de molts anys en l'àmbit de la recerca acadèmica –sí, és cert, m'ha costat arribar fins aquí!. A Maria Corominas li dec, entre moltes coses, que confiés en mi per incorporar-me com a becari, que m'inculqués el cuquet de la investigació i que fes constar el meu nom al que esdevindria el meu primer article acadèmic. Tot plegat des de la sòlida estructura de l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB) dirigit llavors per Miquel de Moragas, que em va embarcar en molts altres projectes. Allí vaig conèixer, treballar i créixer amb Josep Àngel Guimerà, amb qui tant he après i m'he divertit fent recerca (i no només!). I també Marta Civil, a qui mai li estaré prou agraït per haver-me ensenyat la importància de les formes, l'ordre i l'arxiu. És a l'entorn de l'InCom-UAB que vaig avançar en la investigació, vinculat a l'Observatori de Polítiques de Comunicació, primer, i després, ja des de la facultat, al Grup d'Investigació en Estructura i Polítiques de Comunicació Daniel Jones de la UAB, amb Mercè Díez, Ana Fernández o Marc Espín, companys de recerca i de molts xats, que ajuden a veure-ho tot més clar.

Defensar una recerca com aquesta no és del tot fàcil si la compagines alhora amb la docència –primer a la Facultat Blanquerna Universitat Ramon Llull i després a la UAB– però és especialment difícil si ho fas en el ‘temps lliure’ després de la teua principal ocupació, l’exercici professional del periodisme a TV3 o Catalunya Ràdio. Per això, també vull fer extensiu l’agraïment als que han estat els meus caps, Mònica Terribas, Brauli Duart i David Bassa, per haver-me permès i animat a seguir aquesta “doble vida” que avui dona –per fi!– aquest important fruit.

I, és clar, a mon pare i ma mare, perquè des de les distàncies han entès i respectat, han animat i callat i han patit i rigut feliços amb mi. I perquè si hi soc i ho soc, és gràcies a ells.

Capítol 1. Polítiques de ràdio i televisió desenvolupades a Catalunya des de la recuperació de l'autogovern fins al 2003

L'organització administrativa de l'Estat ha permès a les comunitats autònomes desenvolupar, en diversos camps, les seves pròpies polítiques diferenciades de les d'àmbit estatal. La divisió competencial dibuixada a la Constitució Espanyola ha dotat Catalunya d'un marc legal per desenvolupar un sistema mediàtic propi amb regulacions específiques. Guimerà i Orts i Fernández Viso (2014) expliquen com els diferents governs que ha tingut Catalunya han fet servir les polítiques públiques en l'àmbit de la comunicació com una eina de reconstrucció nacional, amb tres objectius complementaris: la normalització del català als mitjans, la creació d'una esfera pública autònoma a Catalunya i l'enfortiment de l'autogovern en matèria de comunicació.

Així, el primer capítol d'aquesta recerca està dedicat als antecedents del nostre objecte d'estudi. En primer lloc situarem com s'adapten les polítiques de comunicació a l'arribada de la democràcia i el repartiment de competències que es produeix amb la instauració de l'estat autonòmic. A continuació, aprofundirem en l'anàlisi de les principals polítiques de comunicació desenvolupades a Catalunya en l'àmbit audiovisual durant els anys de govern de Convergència i Unió amb Jordi Pujol al capdavant, és a dir, des de 1980 fins al 2003. Inclourem un repàs més genèric a les cinc primeres legislatures, amb les polítiques pel sector radiofònic privat, la creació i impuls de la CCRTV, les polítiques sobre la ràdio i la televisió local, el naixement del CAC i les lleis de política lingüística. Tot seguit, ens centrarem amb més detall en l'última de les legislatures, la immediatament anterior al període del nostre objecte d'estudi, amb reformes del CAC, canvis a la CCRTV i noves polítiques en l'àmbit de la televisió i la ràdio privades.

Posarem punt i final a aquest capítol a finals de 2003 quan es van celebrar eleccions al Parlament. Farem llavors un repàs a les propostes en matèria de ràdio i televisió amb què van concórrer als comicis el Partit dels Socialistes de Catalunya, que es van presentar en candidatura conjunta amb el moviment Ciutadans pel Canvi, Esquerra Republicana de Catalunya i Iniciativa per

Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa. Donat que les tres candidatures van acabar integrant un govern de coalició, finalitzarem l'apartat amb una anàlisi de l'acord de govern que van signar des del punt de vista de les polítiques de ràdio i televisió.

1.1. Adaptació a la democràcia de les polítiques de comunicació

Durant els primers temps després de la mort de Franco les polítiques de premsa, ràdio, televisió i cinema van mantenir els trets propis del règim dictatorial. Fernández i Santana (2000) arriben a parlar, fins i tot, d'involució del primer gabinet durant els mesos immediatament posteriors al traspàs del dictador. Segons Gifreu (1983), va ser gràcies a mobilitzacions socials i pressions dels partits que es van anar trencant els vincles amb les polítiques desenvolupades durant el franquisme. És així com l'abril de 1977 el Govern d'Adolfo Suárez eliminava l'article 2 de la Llei de premsa i impremta en què s'havia basat la censura dels últims anys del franquisme, una cessió necessària abans de les primeres eleccions lliures en 40 anys, els comicis constituents del 15 de juny de 1977. Poc després, l'agost d'aquell any desapareixeria el Ministeri d'Informació i Turisme per transformar-se en el de Cultura. No obstant, l'obligació de les ràdios privades de connectar amb el *parte* de Radio Nacional de España encara es mantindria fins a l'octubre.

Entre finals d'aquell any i principis de 1978, la línia de progressiva obertura del règim es va plasmar en els anomenats Pactes de la Moncloa que, si bé són coneguts pel seu contingut econòmic, també fan referències importants a l'àmbit de la comunicació (Fernández i Santana, 2000). En aquests pactes, signats el 25 d'octubre de 1977, se suprimeix el segrest administratiu de publicacions, es modifica la limitació de secrets oficials i s'instaura el control parlamentari dels mitjans de comunicació de titularitat estatal.

El 1978, però, va quedar marcat per l'aprovació i sanció en referèndum de la Constitució Espanyola que, òbviament, també té incidència en la regulació de les comunicacions. La Carta Magna fixa les competències exclusives de l'Estat

a l'article 149, entre les quals, "les normes bàsiques del règim de premsa ràdio i televisió i, en general, de tots els mitjans de comunicació social" (149.1.27)². No obstant això, tal com reconeix el mateix article, es contempla la intervenció de les autonomies en el desenvolupament i execució d'aquestes normes bàsiques. Per contra, les competències en matèria de telecomunicacions són exclusives de l'Estat (149.1.21).

Gairebé totes les comunitats autònomes van assumir aviat competències en matèria de mitjans de comunicació, si bé la previsió constitucional inicial era que només ho poguessin fer les que havien accedit a l'autonomia per l'anomenada via ràpida (Euskadi, Catalunya, Galícia i també Andalusia). Segons Fernández i Santana (2000: 38), això és un "síntoma indubtable de la importància que els partits concedeixen" a aquestes polítiques.

En el cas català, l'Estatut d'Autonomia de 1979³, mitjançant l'article 16, reconeixia la capacitat de la Generalitat per desenvolupar i executar, en el marc de les normes bàsiques de l'Estat, el règim de premsa i de radiodifusió i televisió, així com regular, crear i mantenir la seva pròpia televisió, ràdio i premsa⁴.

En paral·lel a aquests moviments polítics, a Catalunya n'hi havia hagut d'altres que van acabar tenint molta incidència en la configuració dels eixos discursius de polítiques posteriors. És el cas del Congrés de la Cultura Catalana, desenvolupat entre 1975 i 1977. Desenes d'entitats i centenars de congressistes van participar durant aquests temps en debats sobre quines havien de ser les polítiques a dur a terme per a la recuperació de la llengua i la cultura catalanes a tot el domini lingüístic. El Congrés partia de la denúncia que la política franquista cap als territoris de parla catalana fou "conscientment i persistentment desnacionalitzadora, en un doble vessant de repressió i d'explotació que pot ésser concretat en quatre aspectes fonamentals: política d'asfíxia econòmica, política de drenatge de recursos financers, política de descapitalització científica i tècnica; i política de repressió lingüística i cultural" (Guimerà, 2014: 54). Amb aquesta diagnosi, el Congrés proposava la creació

---

² *Butlletí Oficial de l'Estat* (BOE), 29-12-1978.

³ *Diari Oficial de la Generalitat* (DOGC), 31-12-1979.

⁴ Totes aquestes competències, segons Gifreu (1983), havien estat més àmplies en la primera redacció de l'Estatut, abans de la seva tramitació a les Corts Generals.

d'òrgans informatius en una xarxa comunicativa que tingués com a marc nacional els Països Catalans, que es recuperés un sector de la premsa que contribuís a la normalització del català –com ja n'era una mostra el diari *Avui* des de 1976– i que es creés una televisió catalana tant per la llengua com pels seus continguts. Si bé des de 1976 ja existia també l'oferta en català de Ràdio 4, el Congrés demanava igualment una xarxa pública d'emissores en mans de la Generalitat.

A més del Congrés de la Cultura Catalana, Guimerà (2014) posa l'accent en altres iniciatives que també tindrien incidència en la configuració de les reivindicacions catalanes en matèria de polítiques de ràdio i televisió. Aquest autor cita, en la mateixa línia, les propostes de democratització dels mitjans del Congrés de Periodistes Catalans de 1979 o la preocupació per la llengua entre l'acadèmia catalana i la reflexió sobre el paper que havien de tenir els mitjans per redreçar la situació.

Sigui com sigui, amb el repartiment de competències que vèiem adés, d'acord amb Guimerà i Orts i Fernández Viso (2014), des de la recuperació de l'autogovern, a partir de l'assumpció d'aquestes competències, les polítiques de comunicació a Catalunya han generat un ampli desplegament legislatiu, amb nombroses actuacions governamentals i han comptat amb abundants recursos econòmics. En són una mostra, a tall d'exemple, els programes de subvencions a la premsa escrita en llengua catalana iniciats a principis dels anys 80, els diferents concursos de freqüències radiofòniques convocats per la Generalitat de Catalunya entre els anys vuitanta i noranta o l'aprovació de la Llei de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV) i la seva posada en marxa el 1983. Totes aquestes són bona part de les actuacions que van dur a terme els diferents governs de Jordi Pujol i que tot seguit estudiarem.

1.2. Principals polítiques durant les cinc primeres legislatures de governs de Jordi Pujol (1980-1999)

El 20 de març de 1980 es van celebrar les eleccions al Parlament de Catalunya. El 20 d'abril es constituí el Parlament sorgit d'aquells comicis.

Acabava així el període de la transició al Principat i s'iniciava el del desplegament de l'autogovern, amb Jordi Pujol al capdavant de la Generalitat. Va ser investit president gràcies al suport de la coalició que encapçalava, Convergència i Unió, i també de Centristes de Catalunya-UCD i Esquerra Republicana de Catalunya.

En el seu discurs d'investidura, Pujol va reivindicar la necessitat de creació de TV3 com a eina fonamental per salvar el català. No obstant, Guimerà (2014) destaca l'absència de més referències als mitjans en bona part dels seus discursos més emblemàtics. Gifreu (1983) descriu aquests primers temps d'autogovern com un període d'escasses propostes del Govern en el camp de la comunicació i, citant a altres estudiosos de la matèria, com Casasús, Moragas o Guillamet, arriba a dir que les polítiques catalanes en aquest sentit no van ser brillants, sinó tot el contrari.

Cal destacar, no obstant, –i Gifreu (1983) també ho posa en valor– que tan bon punt Convergència i Unió va arribar a la Generalitat, va haver de fer front a la convocatòria d'un concurs de llicències d'FM.

1.2.1. Polítiques radiofòniques

El juny de 1979 el Govern espanyol havia aprovat un pla de freqüències a través del qual es volien introduir i popularitzar les emissions en FM⁵. Fent ús de les seves competències, la Generalitat va aprovar el 1980 els decrets per poder adjudicar les noves llicències però va topar amb diversos recursos d'inconstitucionalitat de l'Executiu espanyol. Aquest estira i arronsa seria una tònica habitual de la relació entre ambdues administracions, tant en allò que fa referència a les llicències radiofòniques –com veurem més tard– com pel que fa a les competències en matèria de comunicació, en general. En aquella ocasió, el Tribunal Constitucional va fallar a favor que la Generalitat pogués adjudicar les emissores de freqüència modulada (Fernández i Santana, 2000).

---

⁵ Reial Decret 1433/1979, pel qual s'estableix el Pla Tècnic Transitori del Servei Públic de Radiodifusió Sonora en ones mètriques amb modulació de freqüència (BOE, 18-06-1979).

Durant el període de govern de Jordi Pujol, el Govern espanyol va aprovar fins a dos plans tècnics d'FM més (1989 i 1997) que van possibilitar el desenvolupament d'una política de ràdio pública i privada a Catalunya, en el marc de les competències de la Generalitat. Martí i Bonet (2000: 46) expliquen que durant aquest període neixen les diverses cadenes de la CCRTV, les emissores municipals, es consoliden els grans grups privats estatals i se n'incorporen de nous, alguns d'àmbit català. Resumeixen aquests investigadors que "la política del Govern de la Generalitat des de 1980 ha estat consolidar el servei públic institucional i permetre alhora un creixement moderat del sector privat". Guimerà (2014: 80) aprofundeix l'anàlisi i detalla que al llarg dels anys la política radiofònica del Govern s'ha articulada al voltant de tres eixos d'actuació principals: atorgar la majoria de les concessions a empreses autòctones, afavorir la creació de cadenes d'abast català i estimular les emissions en llengua catalana. Com veurem més tard, aquests van ser els trets que van caracteritzar, precisament, les actuacions de l'última legislatura de Jordi Pujol a la Generalitat.

1.2.2. Creació i impuls de la CCRTV

Si bé la política radiofònica va ser la primera a implementar per la Generalitat en l'àmbit de la comunicació, hi ha un ampli consens per assenyalar la creació de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV) com un dels principals èxits dels 23 anys de Govern de Jordi Pujol. Guimerà (2014) parla de consens acadèmic i també polític sobre aquesta consideració, que l'autor no limita a la seva creació el 1983 –en la primera legislatura– sinó també al seu impuls al llarg dels anys per crear nous canals de televisió i ràdio.

Aquest investigador recorda el discurs d'investidura de Jordi Pujol el 1980 en què el llavors president posava l'accent en com n'era d'estratègic aconseguir una televisió perquè en ella hi estava en joc "el ser com a catalans". Anys després, a mode de balanç, Gifreu (2014: 221) conclou que "sense la CCRTV, i especialment sense TV3 i Catalunya Ràdio, el català seria a principis del s. XXI patrimoni d'una minoria".

La creació de la CCRTV no va ser, però, gens fàcil. Primer, el 1981 el Parlament de Catalunya ho va intentar enviant a les Corts Generals una primera proposició de llei sol·licitant un tercer canal de televisió⁶. Dos anys més tard, la cambra catalana va aprovar el projecte de llei de creació de la CCRTV. I ho va fer, fins i tot, abans que el Congrés aprovés l'anomenada llei del Tercer Canal, que havia de permetre l'existència de les radiotelevisions públiques autonòmiques. És simptomàtic, no obstant, que la regulació catalana aprovada a mitjans de 1983 seguia fil per randa allò establert a la legislació espanyola que seria sancionada mesos més tard⁷.

A partir d'aquí, i malgrat l'empara legal de la regulació catalana per a la nova radiotelevisió, són del tot conegudes les disputes entre RTVE i el Govern espanyol amb TV3 per l'ús de la xarxa de transmissió, així com els entrebancs que li van posar per poder emetre esdeveniments esportius internacionals (Baget, 2003; Corominas i Llinés, 1988). D'aquesta manera, TV3 va haver de crear la seva pròpia infraestructura de repetidors. Tampoc no va tenir accés a la xarxa espanyola per retransmetre esdeveniments des d'altres punts de l'estat i, a més, va veure impedit l'accés a les imatges de la UER, a qui RTVE pressionava. Segons Guimerà (2014), les tensions es van rebaixar, tot i que no van desaparèixer, el desembre de 1984 un cop TV3 va ser legalitzada plenament amb l'aprovació del decret que desenvolupava la llei del Tercer Canal.

La posada en marxa de les emissions radiofòniques no va ser tan complicada però també es va trobar amb obstacles amb un origen semblant. Gifreu (2009) recorda que el govern espanyol va negar una freqüència en ona mitjana⁸ a les emissores de la Generalitat que hauria permès arribar a tot el país amb una mateixa freqüència, alhora que sostenia que calia una concessió definitiva de freqüències del ministeri per a les d'FM i no bastava amb la realitzada per l'administració catalana.

---

⁶ No s'arribaria a tramitar per finalització de la legislatura (Baget, 2003).

⁷ Fernández i Santana (2000) remarquen que, excepte el País Basc, totes les comunitats que van crear les seves televisions als anys 80 van seguir fidelment els límits establerts al marc jurídic espanyol.

⁸ La planificació de l'espectre vigent en aquell moment per a l'ona mitjana era el Pla Tècnic Nacional de Radiodifusió Sonora de 1978 que no incloïa aquesta possibilitat (BOE, 09-11-1978).

La tardor de 1986 l'arribada de Pilar Miró a la direcció de RTVE va capgirar la situació i es van refer les relacions entre l'ens espanyol i la CCRTV, incloent la cessió de l'ús de la xarxa de RTVE en determinades ocasions o el fet que la corporació espanyola aplanés el camí a la catalana per fer arribar els seus continguts a la UER (Baget, 2003).

No obstant, això, les disputes entre l'administració catalana i l'espanyola ressorgirien anys més tard, amb l'inici d'emissions del 33, el segon canal de la televisió catalana. Amb la previsió de la posada en marxa de la televisió privada estatal, el Govern de la Generalitat va projectar el naixement d'un nou canal en català que complementés l'oferta de TV3. El conflicte va arribar quan l'Executiu estatal va argumentar que la llei del tercer canal no contemplava la creació d'aquest segon canal i va ordenar RTVE que interferís les seves emissions en proves, iniciades el setembre de 1988. El Govern va respondre argumentant que les competències previstes a l'Estatut sí permetien el naixement del 33⁹. De seguida van començar les negociacions entre ambdós executius, que van permetre l'inici d'emissions regulars un any més tard i amb una freqüència atorgada pel Ministeri de Transports i Telecomunicacions (Baget, 2003; Guimerà i Blasco, 2012; Guimerà, 2014).

Més enllà de les dificultats polítiques per posar en marxa la radiotelevisió catalana, un dels elements que més ens interessa en aquesta recerca és la interferència governamental en la gestió de la corporació pública. En el moment de creació del nou ens, segons Guimerà (2014: 472), "la ideologia dominant" en el panorama mediàtic català era "molt esquerrana amb periodistes impermeables al nacionalisme i crítics amb CiU". Per això, concreta l'autor, la sola voluntat de crear mitjans catalanistes, d'acord amb la percepció que Pujol tenia dels mitjans, va donar lloc a crítiques d'ús partidista de la CCRTV, si bé matisa que caldria una recerca específica per validar aquesta imatge.

Moragas i López (2000: 252) en fan una definició genèrica i parlen de la "incidència del Govern sobre els mitjans de difusió públics" i la seva repercussió en termes de pluralisme. Per contra, Gifreu (2009) ho relativitza, en certa

---

⁹ Un cas semblant al del 33 es va viure amb les primeres emissions del segon canal de la televisió pública basca, ETB2, que el Govern espanyol va mirar d'evitar. Fins i tot va portar el cas al Tribunal Constitucional, que va acabar donant la raó a l'Executiu basc admetent la competència per iniciar les emissions d'aquest nou canal (Guimerà i Blasco, 2012).

manera, i ho situa en l'època inicial: "el seu caràcter públic implicava, d'una banda, certa dependència del govern de la Generalitat i, de l'altra, una capacitat de control pel Parlament. Un i altre fet afavorien, sobretot al principi, una certa coherència entre les polítiques de reconstrucció nacional del govern de CiU i les opcions de política informativa i comunicativa en la ràdio i la televisió pròpies".

Fos com fos, Moragas i Prado (2000: 47) recullen la contundent anàlisi que va fer el Col·legi de Periodistes de Catalunya en una declaració del juny de 1999, per parlar no només de la dependència governamental dels mitjans públics, sinó també de la partidització del seu Consell d'Administració: "L'absoluta politització de les actuals estructures de govern dels mitjans públics impedeix que compleixin no tan sols els principis de pluralisme i imparcialitat que els són exigibles, sinó molts dels requisits i objectius previstos en la normativa que els regula (...). La total dependència dels òrgans directius respecte dels governs i l'escassa capacitat d'intervenció dels mecanismes de control parlamentari (...) afecta, i molt, l'exercici de la professió periodística, que pateix directament la instrumentalització política de la seva feina."

Com veurem més tard, els canvis en l'organigrama executiu de la radiotelevisió catalana durant l'última legislatura de Jordi Pujol (1999-2003) van tenir una forta connotació d'intervencionisme governamental en la corporació pública i serien decisius pels canvis legislatius que es produirien en anys posteriors.

1.2.3. Polítiques respecte de la ràdio i la televisió locals

El sector de la comunicació audiovisual local a Catalunya ha estat marcat, des dels anys vuitanta, per la convivència de trets positius, com la seva gran vitalitat i dinamisme, amb d'altres que demostren la seva fragilitat, com la dispersió, l'heterogeneïtat i la feblesa econòmica (Observatori de la Comunicació Local, 2000).

Ens fixarem, en primer terme, en el sector de la ràdio local. Martí (1996) veu les emissores municipals (públiques locals) com "un invent català", nascudes per esdevenir un instrument clau en l'espai de comunicació local. L'any 1999, qui

era director general de Ràdio i Televisió, Jordi Alvinyà, feia balanç de les polítiques radiofòniques catalanes en democràcia i destacava l'augment del nombre de ràdios municipals fins a les 184¹⁰. Corominas, Díez i Bergés (1999) situen dues terceres parts d'aquest creixement als anys vuitanta i una desacceleració en l'augment durant els noranta, encara que remarquen que tot plegat coincidia amb una major capillaritat del sector arreu del territori.

En aquest període, les ràdios públiques locals van haver d'esperar més d'una dècada fins que l'Estat va promulgar la norma que les regularitzaria, la llei 11/1991 d'organització i control de les emissores municipals de radiodifusió sonora¹¹. Tot i això, el mateix Alvinyà també reconeixia que el Govern tampoc no havia fet els deures 8 anys després: tenia pendent desenvolupar la llei mitjançant el decret regulador de l'activitat de les ràdios municipals, si bé apuntava que hi havia fins a 228 municipis que havien sol·licitat una concessió. Amb tot plegat, podem concloure que l'activitat de l'Executiu de la Generalitat en aquest àmbit no és gaire destacable, deixant pas a altres organismes.

Així, Corominas, Díez i Bergés (1999) recorden el paper cabdal de la Diputació de Barcelona per impulsar el 1994 el Consorci de la Comunicació Local – COMRàdio. El projecte consistia en posar a disposició de les emissores municipals una programació generalista a la qual aquestes es podien connectar en funció de les seves necessitats i la seva pròpia graella (Guimerà, 2014). El setembre de 1995 iniciava les emissions COMRàdio i molts municipis governats pel Partit dels Socialistes de Catalunya i Iniciativa per Catalunya van connectar-hi les seves emissores locals. Pocs mesos després, es constituïa la Federació de la Ràdio i la Televisió Locals, amb participació majoritària de ràdios i televisions de municipis governats per CiU. Aquest ens constituïria l'embrió del que després seria el Consorci Local i Comarcal de Comunicació, impulsat el 1998 per les Diputacions de Tarragona, Girona i Lleida, també controlades llavors per la federació nacionalista. Si COMRàdio oferia una graella radiofònica a les emissores municipals, el Consorci anava molt més

---

¹⁰ No hi ha unanimitat per comptar les emissores municipals, de forma que l'Observatori de la Comunicació Local (2000) en detectava el 1999 fins a 268, mentre que Corominas, Díez i Bergés (1999) s'aproximen més a Alvinyà i parlen de 189 estacions. Al costat de les municipals, Alvinyà (1999) hi comptava una cinquantena de ràdios lliures, culturals o educatives.

¹¹ BOE, 09-04-1991.

enllà i oferia serveis de suport a tot tipus de mitjans locals, tant ràdios, com televisions o premsa i tant de titularitat pública com comercial (Corominas, Díez i Bergés, 1999).

El sector de la televisió local també va haver de romandre fins al 1995 en l'alegalitat i, potser per això, històricament també es va caracteritzar tant pel dinamisme com per la inestabilitat (Observatori de la Comunicació Local, 2000). Aquesta situació no facilita la quantificació del fenomen. No obstant, Guimerà (2006) explica que a principis dels vuitanta es podien comptar entre vint i trenta emissores i a finals dels noranta Catalunya era capdavantera en iniciatives de televisió local, amb entre 80 i 100 exemples, si bé amb una alta volatilitat. De fet, aquest autor indica que més de la meitat (gairebé un 60%) de les nascudes durant la primera dècada, no van sobreviure a la segona. La majoria de les iniciatives detectades emetia per via hertziana i molt poques ho feien per cable. Quant a la titularitat, a finals dels noranta havia experimentat un gran creixement la proporció de les emissores de titularitat municipal, en detriment de les comercials, sent les públiques al voltant de la meitat de les existents.

Pel mig hi va haver l'aprovació de la llei estatal 41/1995 de televisió local per ones terrestres. Tot i això, amb el canvi del color a La Moncloa i l'arribada del Partit Popular, mai es va arribar a desenvolupar el pla de freqüències que havia de permetre la legalització del sector en el context analògic, abans de l'arribada de la tecnologia de transmissió de la televisió digital terrestre.

Com a mesura de pressió i, alhora, de possible estabilització del sector, la Generalitat va aprovar el Decret 320/1996 de regulació del règim jurídic de les televisions locals per ones terrestres¹². El decret desenvolupava els criteris de la llei de 1995, de forma que l'àmbit de cobertura quedava circumscrit al municipal, si bé podia abastar altres nuclis desagregats de la població. Així mateix, es contemplava la possibilitat d'autoritzar les emissions en cadena de forma excepcional i en base a criteris de proximitat territorial i identitat social i cultural dels municipis afectats. S'establí un màxim de dues concessions per municipi, prioritzant la titularitat municipal d'una d'elles i deixant la segona a concurs públic. Un cop publicat el decret, el Govern posava en marxa un

---

¹² DOGC, 14-10-1996.

concurs per atorgar concessions. S'hi van presentar un total de 981 sol·licituds de 408 municipis diferents. No obstant això, la convocatòria mai es va resoldre, perquè l'administració espanyola mai va planificar les freqüències que preveia la llei del 1995 (Moragas i López, 2000; Guimerà, 2006). El sector de la televisió local, per tant, romanien en l'alegalitat. La introducció de la tecnologia digital a la televisió terrestre a les darreries dels anys noranta alteraria també el procés, però bé que el sector local no s'hi veuria afectat fins a l'any 2002, a l'última legislatura de Pujol, com veurem més tard.

1.2.4. Naixement del Consell de l'Audiovisual de Catalunya com a organisme assessor

A mitjans dels anys noranta, no hi havia a Catalunya ni a Espanya –i encara trigaria temps– una llei audiovisual pel sector. Malgrat això, com hem dit, tant el sector radiofònic com el televisiu havien viscut diverses iniciatives reguladores tant del Govern de la Generalitat com de l'espanyol. En aquest context, l'Executiu català va decidir impulsar l'any 1996 el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, un òrgan creat a través de tres articles –del 10 al 12– de la llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable¹³. Aquest organisme, que no disposava ni de llei pròpia, es va constituir com una institució assessora i consultiva del Govern, amb 13 membres nomenats per l'Executiu, el Parlament i les entitats municipalistes, la missió principal dels quals era vetllar pel compliment de la normativa audiovisual –sense capacitat sancionadora– i emetre informes no vinculants sobre la regulació del sector que impulsés la Generalitat. En una definició visionària Moragas i López (2000: 254) creuen que va ser com un “embrió d'autoritat reguladora independent”.

El preàmbul de la llei justificava la necessitat d'aquesta nova institució per la complexitat creixent de la comunicació a Catalunya. Segons deia, partint de l'experiència en el funcionament del Consell Assessor de la Televisió a

---

¹³ DOGC, 19-07-1996. La llei es va tramitar com un projecte de llei i els aspectes referents a la creació d'aquest organisme no van patir cap modificació substancial en seu parlamentària, rebent el suport unànim de la cambra.

Catalunya [sic], li atorgava el propòsit de vetllar per l'objectivitat i transparència de la programació audiovisual i ajudar la societat a caminar cap a una televisió cada cop millor –obviant, com moltes vegades passa a la regulació audiovisual, la ràdio.

El professor Lluís de Carreras (2000: 365-366) acabaria sent-ne el seu primer president i, malgrat fer una valoració positiva de la seva creació, era crític amb les seves característiques bàsiques: “Atesa l'absència de consell espanyol, el CAC suposa un pas endavant en l'organització dels mitjans de comunicació a Catalunya. Però és un pas curt, ja que, tant per la seva composició com per les facultats insuficients que deté, queda lluny dels organismes de regulació europeus més importants. Des del mateix organisme, s'ha demanat una reforma per assimilar-lo a les autoritats europees”.

El també acadèmic Joan Manuel Tresserras (2005:131) reconeix que el CAC “va disposar de molt pocs mitjans i va gaudir d'una dedicació més voluntariosa que professional per part de la resta de consellers [sense comptar Carreras], amb una mínima estructura professional”. Malgrat això, Tresserras assegura que el Consell va desenvolupar “un treball força interessant i reconegut”.

En aquesta línia, Moragas i Prado (2000: 52) creuen que a través de la seva activitat, el CAC va saber guanyar-se “un gran prestigi moral” i va ser justament aquest prestigi el que va acabar servint per “posar encara més de manifest la necessitat de constituir una nova i veritable autoritat de l'audiovisual, que des de la independència de criteris” assumís la tasca del regular el sector a l'era digital.

En definitiva, tant pel que fa als mitjans de què disposava, com per la forma com s'havia creat i les competències de què s'havia dotat, poc temps després de la seva existència creixia el consens sobre la necessitat d'augmentar les capacitats del que anys més tard esdevindria l'autoritat independent de l'audiovisual.

1.2.5. Lleis de normalització lingüística

Fins ara hem abordat les principals regulacions referents a la ràdio i la televisió aprovades entre 1980 i 1999, però no podem deixar de banda dues lleis que, sense tenir aquests sectors per objectiu, hi tenen una repercussió decisiva: les lleis de normalització lingüística. Josep Gifreu (2014: 76) subratlla que “les comunitats autònomes amb llengües altres que l'espanyol han aprovat regulacions de protecció de la llengua pròpia amb lleis de normalització o de política lingüística que inclouen referències als mitjans”. D'aquesta manera, ens fixarem ara, de forma succinta, en les dues lleis aprovades en aquest sentit per tot allò referent a la ràdio i a la televisió.

La primera, la Llei 7/1983 de normalització de la llengua catalana, va ser aprovada per unanimitat, mentre que la segona, la Llei 1/1998 de política lingüística es va promulgar per majoria, amb l'oposició del PP, que la jutjava excessiva, i Esquerra, que la veia massa curta i l'abstenció del Partit Comunista de Catalunya (Corominas i Oliva, 2000)¹⁴. Com recorda Guimerà (2014), en totes dues lleis es presenten els mitjans com a causa de la salut delicada en què es troba el català respecte del castellà i, per tant, són àmbits preferents on actuar per corregir la situació.

En el cas de la norma de 1983 s'hi reserva el títol III. Aquí s'estableix que la llengua habitual dels mitjans de la Generalitat serà la catalana¹⁵. Alhora, es contempla la possibilitat d'atorgar subvencions per normalitzar tant l'àmbit de la premsa com el de la radiodifusió. En una línia semblant, malgrat que no es parli de subvencions, també obre la porta al foment del teatre, cinema, espectacles i llibres en català. Gifreu (2014) data de 1985 la primera regulació per a la concessió d'ajuts a publicacions periòdiques escrites totalment o parcialment en català. No obstant, segons Guimerà (2014), des de 1981 es van concedir ajuts a publicacions en català i les empreses que les editaven i, des de 1983, ja es van atorgar sota l'empara de la llei de normalització. A partir de 1985, el Departament de Cultura va impulsar i dotar els anomenats ajuts automàtics a

---

¹⁴ DOGC, 22-04-1983 i 09-01-1998.

¹⁵ Aquest element tornarà a estar d'actualitat, més de vint anys després, amb la tramitació de la llei audiovisual catalana i la llei de la CCMA. Per a més informació, consulteu els capítols tres i quatre d'aquesta mateixa recerca.

l'edició i comercialització de premsa en català. Fins al 2005 únicament la premsa rebia aquestes ajudes reglades, malgrat que es tenia constància que, durant anys, tant el Departament de la Presidència com el de Cultura concedien ajudes discrecionals a diferents mitjans, incloses ràdios i televisions (Fernández i Blasco, 2005).

Quinze anys més tard i amb la perspectiva d'una globalització creixent, la nova llei de política lingüística tornaria a posar l'accent en el rol dels mitjans en la normalització. En aquest cas, resumeixen Corominas i Oliva (2000: 260), "al costat de les previsions ja existents pels mitjans públics, s'introdueixen referències als mitjans audiovisuals privats pel que fa a l'ús de la llengua i a la música cantada". D'aquesta manera, a l'article 26 s'estableix que els mitjans de ràdio i televisió de concessió al territori català haurien de reservar com a mínim el cinquanta per cent del temps a programes en llengua catalana¹⁶.

1.3. Polítiques de l'última legislatura de Jordi Pujol (1999-2003)

1.3.1. Unanimitat del Parlament per reformar el sistema audiovisual català

L'octubre de 1999 es van celebrar les eleccions al Parlament que donarien lloc a l'última de les legislatures amb Jordi Pujol al capdavant del Govern de la Generalitat, la sisena. Convergència i Unió va tornar a guanyar els comicis, si bé es va quedar novament sense majoria absoluta a la cambra i hagué de buscar suports parlamentaris per poder tirar endavant l'acció de govern. En la sessió d'investidura, Convergència i Unió i el Partit Popular van sumar els seixanta-vuit escons necessaris perquè Pujol sortís investit president en la primera votació¹⁷. Els dos esdevindrien socis parlamentaris durant aquella legislatura. No obstant, tots dos arribaven ajustats a la majoria absoluta de la cambra. Al davant tenien un altre bloc de seixanta-set diputats. Per això, com

---

¹⁶ Les previsions de la llei de Política Lingüística per a les emissores de ràdio es van desenvolupar mitjançant el Decret 269/1998 (DOGC, 02-11-1998) a partir del qual no es van renovar tres concessions a la cadena COPE, com veurem més endavant.

¹⁷ Els dotze diputats d'Esquerra Republicana de Catalunya es van abstenir, després de signar un acord amb Pujol sobre quinze propostes programàtiques, entre les quals la creació de l'Institut Català de les Indústries Culturals (*La Vanguardia*, 17-11-1999, pàgs. 13-19).

recorda la diputada d'ICV Dolors Comas (2019), que s'estrenava al Parlament, el context va facilitar que en aquella legislatura es donessin determinats pactes: "Convergència no volia que tot el que sortís del Parlament fos exclusivament amb el suport del PP. Va ser la legislatura que es van acceptar més propostes de l'oposició. Hi havia una voluntat pactista molt gran, l'anomenat oasi català, perquè Convergència no volia dependre només del Partit Popular (...) Hi havia un context que obligava al pacte."

Poques setmanes després, amb el nou Executiu acabat de constituir, els dies 14 i 15 de desembre de 1999 el Parlament de Catalunya va acollir la celebració d'un debat monogràfic sobre els mitjans audiovisuals. Responia així a la iniciativa dels grups parlamentaris Socialistes-Ciutadans pel Canvi, Iniciativa per Catalunya-Verds, Esquerra Republicana de Catalunya i Popular¹⁸. Com recorden Moragas, Fernández i López (2003: 239) va ser el "primer [debat] de gran rellevància" d'aquella legislatura i, responent a les expectatives, va acabar aprovant per unanimitat del Ple la Resolució 3/VI, sobre els mitjans audiovisuals de Catalunya¹⁹ per emprendre "un seguit de reformes adreçades a despolititzar i professionalitzar el sistema comunicatiu públic català, fonamentalment la radiotelevisió".

Galvany i Santjaume (2000) expliquen que el debat va començar amb un repàs del llavors conseller de la Presidència, Xavier Trias, de les principals polítiques de comunicació desplegades durant les dues dècades d'autogovern a Catalunya –que hem repassat abans. Acte seguit, Trias es va referir a alguns dels aspectes que més controvèrsia causaven a l'oposició –com es va comprovar durant el debat–, com ara la regulació de la radiotelevisió pública, el marc normatiu de l'audiovisual a Catalunya i les competències del llavors òrgan assessor Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

---

¹⁸ És a dir, tots excepte el grup parlamentari de Convergència i Unió, que donava suport al Govern. La legislatura de 1999 a 2003, el Parlament estava integrat per 5 grups: de Convergència i Unió (56 diputats), Socialista al Parlament de Catalunya (50 diputats), Popular (12 diputats), d'Esquerra Republicana de Catalunya (12 diputats) i d'Iniciativa per Catalunya Verds (5 diputats).

¹⁹ *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya (BOPC)*, 27-12-1999.

Després de dos dies de debat, la cambra legislativa catalana aprovava unes conclusions en què reconeixia la necessitat de dotar Catalunya d'un nou marc legal pel sistema comunicatiu. Així, demanava:

- una regulació marc de la comunicació audiovisual a Catalunya;
- la promulgació d'una llei que convertís el CAC en una autoritat independent, conferint-li un paper determinant en els concursos de concessions de ràdio i televisió;
- la reforma de la llei de la CCRTV per assegurar la seva independència, professionalitat i viabilitat econòmica;
- un marc regulador estable pels mitjans locals,
- i, tot plegat, amb la garantia que els responsables de tots aquests àmbits s'escollissin pel seu perfil professional i subjectes a rigoroses incompatibilitats²⁰.

Segons Moragas i Prado (2000: 56), els principals punts de discrepància entre els grups parlamentaris havien estat a propòsit de quines haurien de ser les competències que tingués el Govern en tots aquests processos: “Per a l'oposició d'esquerres hi ha dues competències que vol mantenir el Govern i que haurien de ser traspassades al Parlament o a la nova autoritat independent. Aquestes competències són la de nomenar el director general de la televisió pública i la capacitat per a atorgar, i retirar, les llicències als serveis de radiodifusió”. Malgrat tot, hi va haver acord. L'exdiputada ecosocialista Dolors Comas (2019), portaveu del seu grup al debat, ho contextualitza de nou en l'aritmètica parlamentària de la legislatura com a facilitadora de pactes: “era un debat que tenia unes condicions polítiques perquè es generessin consensos

---

²⁰ Més enllà d'aquestes qüestions, la resolució també incloïa altres aspectes, com ara:

- Instar el Govern a promoure la modificació de les lleis estatals que limitaven la regulació dels mitjans públics catalans, com ara la llei 4/1980 de l'Estatut de RTVE o bé la llei 46/1983 del Tercer Canal.
- Instar el Govern a impulsar modificacions legislatives a Espanya que emparessin les emissions de TV3 i Catalunya Ràdio a tots els territoris de l'àmbit lingüístic català.
- Potenciar la creació d'estatuts i consells de redacció als mitjans públics i privats de Catalunya.
- Instar el Govern a convocar durant l'any 2000 els concursos de televisió i ràdio digitals terrestres en l'àmbit de Catalunya.

i això va facilitar la resolució parlamentària que obligava a fer les tres lleis, la del Consell de l'Audiovisual, la de la Corpo i la de l'audiovisual”.

Les cròniques parlamentàries d'aquell debat destacaven l'inesperat consens assolit davant les fortes divisions en els dies previs a la celebració del debat i, més enllà d'aquests compromisos futurs, enfocaven l'acord en el mecanisme transitori acordat entre Govern i oposició per nomenar el màxim directiu de la corporació que agrupava TV3 i Catalunya Ràdio, a mig camí entre les intencions de l'Executiu i les dels grups parlamentaris²¹. Així, mentre no s'aprovés la nova regulació, la resolució respectava que el Govern mantingués les atribucions per designar el principal executiu de la corporació pública, si bé ho hauria de fer amb el consens del Consell d'Administració d'aquesta.

En qualsevol cas, l'esmentada resolució establí un ambiciós calendari: quatre mesos de marge per aprovar la reforma del CAC, mig any per la nova llei de la CCRTV i un termini superior per a la llei audiovisual, condicionat a altres canvis legislatius a la normativa espanyola.

Sembla, però, contradictori començar per la llei de l'autoritat audiovisual sense haver definit abans una llei marc pel sector. Qui poc després acabaria com a conseller del CAC, Joan Manuel Tresserras (2019) dona una interpretació sobre el context en què es va dissenyar aquest cronograma: “Hi havia una malfiança. Venim d'aquell ple del 1999 en què s'acorda que s'han de fer tres lleis, la del CAC, la de l'audiovisual i la reforma de la Corporació. En bona lògica, la seqüència era fer la llei audiovisual, en el marc d'aquesta, la llei de la Corporació i després fer la llei del CAC. El que passa és que la llei de l'audiovisual ningú sabia com s'havia de fer... la llei de reforma de la Corporació era una baralla per la forma de govern. Per tant, el que sembla més fàcil és fer la llei del CAC, que era una cosa nova... S'opta per fer la més fàcil.”

Com veurem en els apartats següents, els compromisos de calendari no es van complir ni de bon tros ni durant l'any 2000 ni durant tota la legislatura, sinó a partir del 2003 amb el canvi de majories parlamentàries i, conseqüentment, de

---

²¹ *La Vanguardia*, 16-12-1999, pàg. 16; *Avui*, 16-12-1999, pàg. 10; *El Punt*, 16-12-1999, pàg. 24.

govern. Aquest fet subratlla encara més la importància i justificació del nostre objecte d'estudi.

1.3.2. Reformes del CAC

Com hem vist adés, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya era un òrgan creat a través de tres articles de la llei reguladora del cable, tenia només un caràcter assessor i ben poca capacitat d'incidència. Tan sols tres anys després de la seva creació, com hem vist, la cambra parlamentària va fer evident la necessitat de dotar de majors competències aquest organisme, convertir-lo en un ens independent, amb autonomia i personalitat jurídica pròpia, així com transformar-lo en autoritat reguladora de l'audiovisual i conferir-li capacitat sancionadora.

Així, no van passar ni deu dies des de l'aprovació de la Resolució del 3/VI del Parlament perquè s'iniciessin els tràmits per elaborar la llei que regularia el Consell de l'Audiovisual de Catalunya. A principis de gener de l'any 2000 tots els grups van acordar nomenar una ponència per enllestir una proposició de llei sobre els audiovisuals [sic], que emanaria de la Comissió de Control parlamentari de l'actuació de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió. En van ser membres Francesc Codina, pel grup de Convergència i Unió; Josep Maria Carbonell, pels socialistes; Ricard Fernández Deu, pels populars; Josep Bargalló, per Esquerra, i Dolors Comas, per Iniciativa per Catalunya-Verds²².

En només quatre mesos i per la via del procediment d'urgència, la ponència va enviar al ple un text consensuat. Durant el debat final hi va haver constants referències a les cessions que uns i altres havien fet per pactar l'articulat d'aquell text i, fins a última hora, el grup parlamentari socialista mantenia diversos vots particulars²³. De fet, si bé al ple ja no van arribar vives aquestes reserves, el ponent socialista, Josep Maria Carbonell, reblava: "en el futur i amb

---

²² Tres dels cinc membres d'aquesta ponència, Codina, Carbonell i Comas, van acabar més tard com a consellers del CAC i dos d'ells, Codina i Carbonell, com a presidents de la institució.

²³ Referents al procediment per escollir els membres del CAC –en la línia que no hi intervingués el Govern– i sobre les competències de l'organisme –en el sentit que tingués major poder a l'hora d'atorgar llicències de ràdio i televisió–. Com veurem més tard, el PSC va tenir un paper clau en la defensa d'augmentar les competències del CAC, no així en treure del Govern la capacitat de nomenar l'únic conseller que encara nomenava el poder executiu, el seu president.

una altra majoria, tal vegada podrem aconseguir, doncs, un Consell que pugui recollir plenament els objectius que nosaltres ens havíem proposat”²⁴.

Moragas, Fernández i López (2003: 240) ho llegeixen de manera que “es va imposar el model que CiU plantejava (...) que atorga al CAC poders efectius en matèria de continguts audiovisuals, mentre que la Generalitat conserva les competències d’assignació de llicències, així com de nomenament del president del CAC”. Aquests autors entenen que els grups de l’oposició “renunciaven a una autoritat *independent*” per aconseguir el consens.

Així mateix ho expliquen diversos protagonistes de la negociació parlamentària. L’exdiputada ecosocialista Dolors Comas (2019) és taxativa: “Aquí sí que s’hi va oposar el Govern. Si no, no votava la llei. Aquesta qüestió generava desacord. Clar, si volíem fer un CAC potent, el tema de les llicències era important. Malgrat això, la llei es va aprovar per unanimitat (...) Al 2003, se li va donar la concessió a Godó d’un múltiplex sencer i això va ratificar entre els components del tripartit la idea que el tema de les llicències [que les atorgués el CAC] era molt important”. També ratifica aquesta versió el llavors diputat socialista Josep Maria Carbonell (2019): “Convergència i Unió es nega a que aquesta competència surti de les mans del Govern. Era la línia vermella en aquella negociació. Ells estaven d’acord en seguir el model del CSA francès però creien que l’atorgament de llicències era competència del Govern. I al final la política és un pacte. Aconseguim passar d’un consell assessor a un consell potent amb més competències renunciant a la competència de l’atorgament de llicències. El pas ja és molt important: passem d’un consell assessor a un consell de 10 persones, amb autonomia legislativa i de govern, d’un CAC sense valor econòmic a un CAC amb pressupost... amb la competència de vetllar pel pluralisme...”. L’exdiputada Joana Ortega (2019), que més tard acabaria seient a la bancada de Convergència i Unió, coincideix en aquesta visió: “Es podia haver fet un CAC més ambiciós (...) No es va poder anar més enllà perquè en aquell moment la voluntat política era la d’avançar a poc a poc. El desenvolupament de les lleis audiovisuals s’ha anat fent pas a pas. Segurament amb menor ambició de la que es volia però també s’ha anat consolidant i guanyant pes amb el temps”.

---

²⁴ *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, Sèrie P – Núm. 15, 26-04-2000.

En una entrevista per a aquesta recerca, el professor Joan Manuel Tresserras (2019) ho contextualitza d'aquesta manera: “Per què no es donen més competències? Perquè és un organisme nou i aquí no hi ha tradició d'autoritats independents. I el Govern, que és un govern amb poques competències, té una gran resistència a prescindir-ne. Aleshores, li sembla que si el poc poder que té el delega en organismes independents això suposaria una disminució competencial i, per tant, hi havia una certa reticència.”

D'aquesta manera, la Llei 2/2000 del Consell de l'Audiovisual de Catalunya²⁵ establia un organisme integrat per deu membres, nou dels quals serien escollits pel Parlament per una majoria de dos terços de la cambra a proposta, com a mínim, de tres grups parlamentaris. El desè membre, el president, seria nomenat pel Govern, un cop escoltada l'opinió majoritària del Consell. A més, el mandat de tots ells seria de sis anys –superior, per tant, a la legislatura. Joan Manuel Tresserras (2005: 132-133), que va ser un dels primers consellers del CAC, explica per quin motiu eren deu membres: “al principi havíem de ser sis membres, i, si m'ho permeten, amb això n'hi hauria prou. Però amb sis membres l'aritmètica parlamentària no acabava d'encaixar, perquè no tothom hi podia tenir la seva quota”. Si bé a continuació matisa i afegeix: “El cert és que a la llarga ha resultat bastant indiferent que la gent tingués carnet o no, i realment es va aconseguir superar l'origen de partit”.

Més enllà dels trets característics de la seva composició, la novetat principal d'aquesta reforma fou la incorporació de dues competències que l'acostaven a les principals autoritats audiovisuals europees: la capacitat reguladora, mitjançant instruccions de caràcter vinculant pels operadors, i la capacitat de sancionar els incompliments de la normativa audiovisual.

Malgrat aquests avenços, una de les primeres veus crítiques amb aquesta reforma va venir del mateix CAC. El seu llavors president, Lluís de Carreras, es va mostrar²⁶ decebut per una reforma “feta amb mentalitat de repartiment de quotes polítiques”, amb la qual assegurava que el CAC tindria “moltes competències però poca independència”. De Carreras també qüestionava els nou consellers de la institució: “Tindrà més membres que el Consell Audiovisual

---

²⁵ DOGC, 05-05-2000.

²⁶ *Avui*, 27-04-2000, pàg. 63.

francès, el qual atorga freqüències i actua en un territori molt més gran que Catalunya". En aquesta línia, poc després de l'aprovació d'aquesta regulació del CAC, el món acadèmic ja destacava les seves mancances. Així, Moragas i López (2000: 255) consideraven que el CAC seguiria sent un òrgan "eminentment consultiu". Malgrat l'augment de competències per sancionar operadors o emetre instruccions, aquests autors subratllaven que la llei no li reservava cap paper per "atorgar o retirar llicències d'emissió o per nomenar el director general de la CCRTV".

El juny de 2000 el Parlament renovava els consellers del CAC i aquests van donar suport per assentiment a la candidatura presentada pel Govern per presidir la institució: el fins llavors diputat de Convergència i Unió i ponent de la llei del CAC, Francesc Codina²⁷.

La de l'any 2000 no va ser, però, l'única modificació legal de la regulació del CAC durant l'últim Govern de Jordi Pujol. Poc abans d'acabar l'any 2002, la llei d'acompanyament dels pressupostos de 2003²⁸ incloïa, al seu article 92, un nou paràmetre dins la capacitat sancionadora del CAC segons el qual podia sancionar aquells operadors que desatenguessin qualsevol petició d'informació que els hagués formulat. Crida l'atenció, però, que aquesta nova competència de l'autoritat audiovisual es va introduir en el tràmit parlamentari gràcies al grup popular i no pas per iniciativa del Govern –tractant-se de la llei d'acompanyament dels comptes públics– si bé no cal oblidar que el PP era el soci parlamentari de CiU.²⁹

Qui llavors era conseller del CAC, Joan Manuel Tresserras (2019) confirma l'interès de l'autoritat audiovisual perquè es fes aquest canvi normatiu: "Un organisme d'aquestes característiques era operatiu si es podien posar sancions. Si tu sol·licitaves informació i no te la donaven, el CAC quedava sense efecte. Per tant, aquesta era una qüestió vital."

En aquest mateix sentit, corrobora la finalitat del canvi legislatiu Núria Llorach (2019), que també va ser consellera entre l'any 2000 i 2008: "Teníem moltes dificultats amb operadors petits, era molt difícil que ens arribés la documentació

---

²⁷ *Avui*, 10-06-2000, pàg. 71.

²⁸ Llei 31/2002, de mesures fiscals i administratives (DOGC, 31-12-2002).

²⁹ *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, Sèrie P, 19-12-2002.

i la informació. No ens l'enviaven, senzillament. A requeriment de l'autoritat de regulació, l'operador no contestava. Aquesta competència era com un arma per tal que els operadors responguessin a aquestes peticions.”

1.3.3. Polítiques respecte de la CCRTV

1.3.3.1. Canvis en la direcció general

Tal com hem comentat, d'acord amb la resolució parlamentària pactada el 1999, mentre no hi hagués un canvi en la llei de la CCRTV, el Govern es reservava la competència de nomenar el director general d'aquesta corporació pública, però sempre garantint el consens al si del seu Consell d'Administració. Així va ser com l'any 2000 l'Executiu va situar com a màxim directiu de la CCRTV Miquel Puig, que fins llavors havia estat comissionat per a la Societat de la Informació.

L'arribada de Puig a la CCRTV va ser plàcida. No així la seva sortida. A mitjans de març de 2002, el màxim directiu de la corporació pública va exposar al Consell d'Administració la seva voluntat d'assumir competències de gestió empresarial que fins llavors estaven en mans de les direccions de TV3 i Catalunya Ràdio. Aquesta decisió va topar amb qui des de 1995 havia estat director de les emissores de la Generalitat, Joan Maria Claveguera, que s'hi oposava frontalment. Tant és així que, davant la negativa d'aquest d'acceptar aquest nou model de gestió, Puig el va destituir³⁰. Només dos dies després, però, Puig va presentar la seva dimissió. Al·legava que estava desapareixent el consens que l'havia portat al càrrec, encara més en les hores anteriors a dimitir. El més curiós és que el consens al seu voltant es va començar a esvaïr justament des d'aquells que l'havien portat al càrrec, Convergència i Unió. Segons les cròniques periodístiques, el cessament de Claveguera no va caure gens bé a les files nacionalistes i el llavors conseller en cap, Artur Mas, va arribar a afirmar que era molt difícil que Puig seguís al capdavant de la CCRTV: “era fill del consens i aquest s'ha anat diluint de mica en mica”. Paradoxalment, l'oposició va qualificar d'“extraordinària” l'etapa de Miquel Puig a la corporació

---

³⁰ *La Vanguardia, Vivir*, 20-03-2002, pàg. 11.

de mitjans, entenent que la seva feina havia anat en detriment dels intents d'ingerència per part del Govern³¹.

A partir de llavors s'obria el procés per nomenar el seu substitut. D'acord amb la resolució parlamentària de 1999, s'havia de fer per consens. Artur Mas avisava que si no hi havia acord, el Govern exerciria "la seva potestat" d'escollir el substitut de Puig. CiU acusava l'oposició de no estar per la feina. I la resta de grups parlamentaris dubtaven de la voluntat de l'Executiu de buscar l'entesa³².

Una setmana més tard, el Consell Executiu nomenava el diputat convergent Vicenç Villatoro nou director general de la CCRTV. Ho feia, d'acord amb la llei, però sense respectar l'esperit impulsat al Parlament el 1999. El nomenament de Villatoro va rebre el suport ampli dels consellers de la corporació a proposta de Convergència i Unió, Partit Popular i Esquerra Republicana de Catalunya, malgrat que els seus vots no eren vinculants, atès que la competència requeia sobre el Govern. Moragas, Fernández i López (2003: 241) recorden que alguns "partits de l'oposició i els representants dels treballadors van criticar el procediment seguit pel nomenament de Villatoro, tot i manifestar el seu respecte per la persona escollida". No van ser els únics. Tot i avalar el nou càrrec, el Consell d'Administració va aprovar per unanimitat –això és, també amb el suport dels consellers a proposta de CiU, PP i ERC– una resolució en què expressava la seva "incomoditat pel procediment" emprat³³.

1.3.3.2. Una proposta per reformar la llei de la corporació

En paral·lel a aquests canvis, Moragas, Fernández i López (2003: 241-242) expliquen que a mitjans de 2001 el Govern de la Generalitat va fer arribar als grups parlamentaris un esborrany de reforma de la llei de la CCRTV. La proposta substituïa el director general per un president que nomenaria l'Executiu. Aquest president tindria funcions representatives i nomenaria un Consell de Direcció, que inclouria els directius de les empreses filials, on es concentraria el poder executiu. El Consell d'Administració seguiria escollit per

---

³¹ *La Vanguardia, Vivir*, 23-03-2002, pàg. 11.

³² *La Vanguardia, Vivir*, 24-03-2002, pàg. 11.

³³ *La Vanguardia, Vivir*, 03-04-2002, pàg. 11.

dues terceres parts del Parlament però veuria reduïdes les seves competències.

Segons la llavors diputada ecosocialista Dolors Comas (2019), el text proposat per CiU “era un clar retrocés”, de forma que va ser rebut amb poc entusiasme pel Partit Popular, soci parlamentari dels nacionalistes, mentre que els altres tres grups PSC-CPC, ERC i ICV en van publicar una contraproposta. Aquesta incloïa un Consell d'Administració professionalitzat amb més poder que fins aleshores. Alhora, dibuixava un director general triat per dos terços de la cambra i a proposta de quatre grups parlamentaris. A parer de Moragas, Fernández i López (2003) la falta de consens parlamentari per tirar endavant la reforma va fer que CiU desistís d'aquesta proposta i se centrés en la tramitació d'una llei audiovisual, una altra de les propostes de la resolució parlamentària de 1999. Aquest extrem també ha estat confirmat per Comas (2019).

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya ofereix una versió lleugerament diferent d'aquests fets, almenys pel que fa al motiu que va fer canviar de prioritat legislativa el govern de CiU. Al seu informe anual sobre el sector (CAC, 2001: 9) l'autoritat audiovisual explica que el 2001 el CAC va presentar al Parlament el document amb títol *Informe sobre la definició del model de servei públic del sector de l'audiovisual*. Detalla el CAC que a partir d'aquest moment el debat parlamentari es va centrar en l'elaboració d'una llei audiovisual, una norma que regulés el sector, de forma que la modificació de la llei de la CCRTV va quedar “aplaçada *sine die*”.

1.3.3.3. Primer contracte programa

Durant l'any 2001, en paral·lel a les tensions entre el Govern i el director general de la CCRTV, es negociaven les condicions del primer contracte programa que va tenir l'ens públic. Aquest document havia de fixar, per primer cop, un encàrrec del Govern a la Corporació, en termes de compromisos de programació i objectius a assolir, a canvi d'una assignació pressupostària estable plurianual.

Com recorda Guimerà (2014), l'origen del contracte programa és doble: d'una

banda, la dinàmica política catalana i, de l'altra, les directrius europees. Així, al cinquè epígraf de la Resolució 3/VI del Parlament de 1999 es deia clarament que la CCRTV necessitava d'un finançament estable i un sanejament econòmic "a partir de l'any 2000" i la fórmula per fer-ho seria un contracte programa plurianual on es consignessin "els objectius a partir de la definició del servei públic". A més, des de principis de 1999 estava vigent un dels protocols annexos al Tractat d'Amsterdam de la Comunitat Europea³⁴, que contemplava la possibilitat que els estats membres financessin el serveis públics de radiodifusió en la mesura que el finançament es concedís a "organismes de radiodifusió per dur a terme la funció de servei públic, tal com hagi estat atribuïda, definida i organitzada", i sempre i quan no afectés les condicions de comerç i competència comunitàries. És a dir, les institucions comunitàries reclamaven una definició clara de la missió que s'encomanava a cada corporació pública de mitjans i els fons públics que s'hi destinarien en concret per complir-la.

Tant si ens fixem en el calendari de la resolució parlamentària catalana com si atenem a l'entrada en vigor de la normativa comunitària –1999–, la signatura del contracte programa es va dilatar força en el temps, donat que fins al gener de 2002 no es va firmar l'acord entre el Govern i la CCRTV pel període 2002-2005, una firma que Moragas, Fernández i López (2003: 242) definien com un "fet de gran significació per al futur de la corporació pública".

Tot i l'entrada en vigor d'aquest primer contracte programa a principis dels anys dos mil, Guimerà (2014: 301-309) hi posa perspectiva per analitzar l'evolució comptable de la CCRTV des de la seva creació i fins al 2003. Conclou que "l'ens patia problemes de finançament des de bon principi". Identifica fins a tres raons: 1) les limitacions inicials per trobar recursos per crear-la, atès que no hi havia hagut cap transferència estatal de competències, sinó que era una iniciativa pròpia; 2) els constants dèficits d'explotació, que per l'autor indiquen que "l'ens necessitava més recursos dels que rebia per dur a terme la seva tasca, si més no de la manera com l'efectuava en aquella època", i 3) la reducció de subvencions de la Generalitat a canvi de més deute avalat pel Govern a partir de 1997.

---

³⁴ *Diari Oficial de la Unió Europea*, C 340,10/11/1997.

El 2005 el Govern de la Generalitat reconeixeria un deute de la CCRTV superior als 1000 milions d'euros acumulats. D'aquests, més de la meitat, uns 539 milions, corresponien a subvencions no aportades per la Generalitat (Guimerà, 2014: 309).

1.3.4. Polítiques de TDT autonòmica i local

L'octubre de 1998 el Govern espanyol va aprovar el Pla Tècnic Nacional de Televisió Digital Terrestre (RD 2169/1998)³⁵ en el qual es preveia que cada comunitat autònoma disposaria d'un múltiplex amb quatre programes de televisió digital de cobertura autonòmica. Es podia arribar a entendre que, amb TV3 i el Canal 33 en emissió, el Govern trauria a concurs els altres dos programes per donar entrada a la iniciativa privada. De fet, la resolució parlamentària de 1999 a què fèiem referència en epígrafs anteriors, així ho reclamava.

No obstant això, Guimerà (2014) explica que la Generalitat aspirava des de bon principi a obtenir més espai radioelèctric que aquest múltiplex autonòmic i va negociar amb l'administració estatal fins que el va aconseguir el 2003. L'objectiu del Govern era dotar la CCRTV d'un múltiplex sencer i obtenir-ne un de nou per permetre la creació de televisions comercials autonòmiques. Aquest va arribar el maig de 2003 i un mes després el Govern es va afanyar a convocar el concurs.

L'Executiu va optar perquè la concessió fos de tot el múltiplex complet en bloc a un únic operador, apel·lant a la sostenibilitat econòmica del projecte (Guimerà, 2014). Així va ser com l'agost de 2003, coincidint amb el final de la legislatura, el Grupo Godó es va fer amb l'adjudicació, a través de la societat Emissions Digitals de Catalunya. L'oferta de Godó, que va vèncer una altra presentada pel grup Mediapro, incloïa un canal generalista i tres de temàtics (musical, infantil i estil de vida) (Moragas i Fernández, 2005).

Quant a les polítiques de comunicació vinculades a l'àmbit local, a finals de 1999 es comptaven a Catalunya fins a 97 televisions locals, d'acord amb el

---

³⁵ BOE, 16-10-1998.

cens publicat per l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (Observatori de la Comunicació Local, 2000). En aquell moment, com explicàvem abans, el marc legal del sector televisiu local seguia incomplet i les televisions locals es mantenien en l'alegalitat.

El 1997 el Govern del PP va voler impulsar una nova regulació estatal pel sector, però no disposava de la majoria necessària per tirar endavant la reforma, així que el seu projecte de llei va decaure (Observatori de la Comunicació Local, 2000). Amb l'arribada de la TDT i la majoria absoluta que els populars van obtenir a les eleccions de 2000 tot va canviar.

L'Executiu espanyol va començar a treballar en l'elaboració d'un Pla Tècnic Nacional de Televisió Local i va demanar a la Generalitat que li fes arribar una proposta de mapa de la televisió local al Principat. A inicis de 2002, el Govern va enviar un projecte al Ministeri que incloïa dues xarxes diferents d'àmbit local. Una tenia una concepció local-regional, amb un canal múltiple per cadascuna de les 8 regions amb què es dividiria Catalunya. L'altra xarxa, de caràcter local-comarcal, podria tenir fins a dos múltiples per comarca o agrupacions de comarca. Aquesta va ser la planificació amb què, si fa no fa, treballava el Govern espanyol a finals de 2002 quan va modificar la llei de 1995 de la televisió local a través de la llei d'acompanyament als pressupostos de 2003³⁶ (Moragas, Fernández i López, 2003).

En aquest context, pendents de l'elaboració del Pla Tècnic Nacional de TDT Local, l'Executiu català va aprovar el Decret 15/2003 de regulació del règim transitori de les televisions locals per ones terrestres³⁷. Amb ell encetava un procés per atorgar una autorització provisional per a totes aquelles televisions locals que demostrassin que estaven en emissió abans de 1995, quan es va regular per primer cop el fenomen televisiu local. En van demanar el reconeixement 128 emissores. El febrer de 2005, 106 emissores havien rebut l'autorització, de les quals 54 eren de titularitat privada i 52, públiques (Observatori de la Comunicació Local, 2005).

---

³⁶ BOE, 31-12-2002.

³⁷ DOGC, 16-01-2003.

1.3.5. Polítiques radiofòniques

En l'àmbit radiofònic, els últims 4 anys de Jordi Pujol al capdavant de la Generalitat de Catalunya van estar marcats per les polítiques de concessió de llicències, tant en tecnologia analògica com en el fallit desplegament digital.

La legislatura es va encetar amb un recurs judicial de la cadena COPE al concurs de renovació i adjudicació de freqüències d'FM de 1999. Hi havia 39 freqüències a concurs i s'hi van presentar 61 ofertes. El Govern no va renovar tres llicències de l'emissora episcopal (una a Barcelona, una altra Tarragona i una tercera a Manresa). Segons Martí i Bonet (2000: 49), la cadena radiofònica ho va considerar "una venjança política" per la seva línia editorial. Acte seguit, la Cadena COPE va impugnar el concurs. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya li va donar parcialment la raó en considerar que alguns criteris d'adjudicació vulneraven el dret constitucional a la llibertat d'expressió en fer una valoració excessiva de l'ús de la llengua catalana a les emissions radiofòniques. Com a conseqüència d'això, el tribunal va ordenar que es fes un nou concurs que corregís "la desproporcionada (segons la sentència) puntuació atorgada a l'ús del català" (Moragas i López, 2000: 256). Mentrestant, la COPE va continuar emetent provisionalment a través de les tres freqüències afectades. Més tard, el Tribunal Suprem ratificaria la sentència i l'abril de 2006 el Govern va renovar les llicències a la COPE (Guimerà, 2014).

En paral·lel a aquesta polèmica, el Govern va iniciar una altra política relacionada amb l'espectre i les emissions radiofòniques en freqüència modulada. Va ser l'anomenat pla pilot, que Guimerà (2014: 129) defineix com un "*tour de force* per ampliar el sector privat autòcton". La Generalitat volia ampliar el nombre i capacitat de les emissores catalanes però topava amb el Ministeri, que no volia planificar noves freqüències al·legant que l'espectre estava pròxim a la saturació. Per demostrar que no era així, el Govern va autoritzar diverses emissores a utilitzar freqüències fins llavors no ocupades per testar les possibilitats tècniques del seu ús. Eren unes proves completament al marge l'ordenament del pla tècnic nacional de freqüències. Inicialment en van ser només una vintena i, segons alguns mitjans, totes autoritzades a operadors propers a CiU (Guimerà, 2014: 130). Més tard,

l'Executiu va ampliar a 82 el nombre de freqüències que permetia "testar". Ho va fer mitjançant un conveni amb la patronal catalana d'emissores comercials, l'Associació Catalana de Ràdio, signat dos dies abans de les eleccions al Parlament de novembre de 2003. Cal destacar aquí que bona part de les freqüències incloses en el pla pilot van ser planificades anys més tard al nou Pla Tècnic Nacional d'FM aprovat el 2006, de forma que un mecanisme de pressió va acabar sent regularitzat. Segons Martí (2007: 51), l'objectiu del Pla Tècnic era "acabar amb l'elevat nombre d'emissores il·legals existents al país i també, per a algunes empreses radiofòniques d'àmbit estatal, la possibilitat de millorar la seva cobertura territorial, competint amb les grans xarxes consolidades". No obstant, pel cas específic de Catalunya, aquest autor hi afegia una vinculació a la situació particular que descrivíem: "el reconeixement legal de noves freqüències d'FM constitueix l'ocasió de legalitzar les atorgades fa uns anys de manera provisional a diferents operadors catalans en allò que es conegué com a pla pilot".

Al marge de l'evolució del mapa radiofònic analògic, la Generalitat va tornar a ser capdavantera en polítiques de comunicació i l'octubre de 2002 va treure a concurs fins a dotze llicències de ràdio digital de cobertura autonòmica. La resolució d'aquesta convocatòria es va produir el mateix dia que s'adjudicava el concurs de TDT autonòmica, l'agost següent. Es van concedir 6 llicències amb possibilitat de realitzar desconnexions provincials i 6 més que podien fer desconnexions comarcals (Martí i Bonet, 2005). Poc després, el novembre de 2003, només quatre dies abans de les eleccions, el Govern encara va concedir 48 llicències radiofòniques digitals més, amb cobertura comarcal i supracomarcal a les comarques de Barcelona (12 programes), comarques de Tarragona (6), Monsià-Baix Ebre (6), Segrià (6), Bages (6) i Osona (6). Crida l'atenció que els àmbits descrits recullen, sense coincidència plena però sí amb vincles evidents, una subdivisió semblant a la de les vegueries (Observatori de la Comunicació Local, 2005; Moragas i Fernández, 2005). Catalunya seria la primera comunitat que acabaria adjudicant les llicències d'una tecnologia, la ràdio digital mitjançant l'estàndard DAB, que mai arribaria a implantar-se.³⁸

---

³⁸ Martí i Bonet (2005) recullen els guanyadors d'aquests concursos. No els fem constar aquí, atès que no és el nostre objecte d'estudi i que les emissions digitals radiofòniques mai han

1.4. Propostes en matèria audiovisual als programes per a les eleccions de 2003

Amb tot allò descrit fins ara, el novembre de 2003 estaven pendents, en certa mesura, bona part dels acords de la resolució parlamentària de 1999: una reforma del CAC que el convertís en una veritable autoritat independent, la llei audiovisual que dotés d'un marc normatiu complet al sector i la modificació de la regulació de la CCRTV que garantís la independència i professionalitat dels mitjans públics.

A les eleccions al Parlament de Catalunya celebrades aquella tardor, doncs, les tres candidatures que van acabar formant govern en la següent legislatura (Partit dels Socialistes de Catalunya-Ciutadans pel Canvi; Esquerra Republicana de Catalunya, i Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Unida i Alternativa) incorporaven als seus programes electorals³⁹ el compromís d'aprovar les tres regulacions esmentades i que són objecte d'aquesta recerca: l'ampliació de competències del CAC, la llei audiovisual i la reforma de la CCRTV.

El partit liderat per Pasqual Maragall va presentar l'any 2003 un programa que apel·lava al canvi de govern a Catalunya⁴⁰. En aquest document, després d'una introducció justificativa, encetava un capítol dedicat a propostes de millora en l'autogovern, començant per un nou Estatut⁴¹ i afegint-hi aquí les polítiques en matèria de justícia, de transparència, de col·laboració amb el món local i, també, les relatives a la comunicació. Amb el títol "Mitjans de comunicació: pluralitat i servei públic" els socialistes presentaven els seus compromisos en la

---

tingut rellevància fins ara a casa nostra. Després de Catalunya, només Galícia (2005) i Balears (2011) han convocat concursos semblants, si bé només el govern balear va acabar adjudicant les concessions (*Butlletí Oficial de les Illes Balears*, 31-05-2011).

³⁹ Crida l'atenció l'absència de referències a aquestes qüestions al programa electoral amb què Convergència i Unió va concórrer a les eleccions de 2003, especialment tenint present que, d'alguna manera, emanaven d'un debat celebrat al Parlament el 1999 en què s'hi havien compromès amb totes i cadascuna d'elles. Vegeu Convergència i Unió [En línia]: <<http://www.hemeroteca.cat/busquedas/imagenes/carteles/50bdfa9a-528b-4362-b71a-b0411f0216bctu%20primer%20llibret%20op.pdf>> [Consulta: maig de 2019].

⁴⁰ Vegeu Partit dels Socialistes de Catalunya [En línia]: <http://www.socialistes.cat/files/2003_programa_eleccions_al_parlament_de_catalunya_2003_cat.pdf> [Consulta: maig de 2019].

⁴¹ La referència a la reforma de l'Estatut no és exclusiva del programa del PSC, sinó que també es recollia als d'ERC i ICV-EUiA.

matèria que ens ocupa, i ho feien, fins i tot, separant-los i prioritant-los abans que el punt dedicat a les polítiques culturals.

L'apartat sobre mitjans s'iniciava apel·lant a la necessitat de reforçar el sector comunicatiu català davant de les tendències cap a la transnacionalització i la globalització. Així, parlava d'un espai comunicatiu català i de com n'era de necessària la col·laboració entre administracions, operadors i territoris amb cultura comuna per sumar audiències entre aquests àmbits. Poc després, reivindicava la convivència de mitjans públics de l'Estat, la Generalitat i l'administració local i advocava per una modulació del seu volum i capacitat. No obstant això, sobta que en aquest apartat no subratllés més el diagnòstic a partir del qual plantejaria, a continuació, una sèrie d'objectius i propostes d'actuació.

Entre els objectius, en destaquen les referències als límits de l'autogovern i de com el PSC anhelava obtenir per a Catalunya "competències plenes en matèria audiovisual per aconseguir que la Generalitat tingués la titularitat dels mitjans de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió –i no depengués de la concessió estatal derivada de la llei del tercer canal–, així com que fos l'Administració competent per atorgar totes les concessions de ràdio i televisió que operin a Catalunya"⁴². Acte seguit, proposava una nova llei de la CCRTV, tot fixant els principis de servei públic i independència.

Més enllà d'aquests elements, en la part d'objectius no hi ha més aspectes relacionats amb allò que és objecte d'aquesta recerca, si bé és cert que el text reivindicava les emissions de TV3 i Catalunya Ràdio en tot l'àmbit lingüístic català, així com l'arribada a Catalunya de les transmissions dels operadors audiovisuals públics d'altres comunitats d'aquest àmbit, un fet que, sense abastar tot el territori, ja es donava llavors.

Malgrat tot, és en l'apartat concret de mesures on es detallen les propostes del PSC referents a l'àmbit audiovisual i que ocupen aquest estudi. En primer lloc, els socialistes proposaven modificar diverses lleis estatals per tal de garantir que la Generalitat tingués la competència plena sobre la CCRTV i també per atorgar llicències de ràdio i televisió a Catalunya, malgrat que aquesta última

---

⁴² Sobta aquesta afirmació, tenint en compte que aquesta competència ja s'havia exercit.

capacitat ja existia llavors. A continuació, el programa amb què es presentava Pasqual Maragall es comprometia, per aquest ordre, a tres elements que ens seran familiars en aquest treball:

- “Elaborar la llei de l’audiovisual de Catalunya, establint els principis generals de la missió de servei públic i independència dels mitjans públics, així com els mecanismes de transparència i objectivitat que han de caracteritzar la regulació del sector privat per garantir la pluralitat del sistema.

- Ampliar la Llei del Consell de l’Audiovisual de Catalunya per assegurar la vigilància del mandat del Parlament.

- Aprovar una nova Llei de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió que aprofundeixi en els mecanismes per garantir-ne la independència i assegurï una programació de qualitat en la qual siguin prioritàries el foment del pluralisme, la formació, la cultura i el lleure, la indústria audiovisual del país i en la qual es tingui especial cura de la protecció de la infància i l’eradicació de la violència.”

Encara afegirem a aquests tres punts les referències que el programa feia a la necessitat d’un nou contracte programa per a la CCRTV, la liquidació del deute acumulat, més transparència en el seu finançament, una revisió progressiva del seu accés al mercat publicitari i el compromís de no generar dèficit.

Un cop hem vist quines eren les principals propostes electorals en matèria de comunicació del PSC, analitzarem ara les que feia Esquerra Republicana de Catalunya⁴³. En aquest cas, s’inclouen dins de l’apartat programàtic dedicat a la cultura, justificat amb l’argument que “la cultura i la comunicació constitueixen un àmbit transversal que es veu afectat per les polítiques industrials, educatives, de recerca o de benestar”. A partir d’aquest plantejament, Esquerra assumia diversos reptes en l’àmbit cultural, un dels quals seria “fer de la cultura i l’espai comunicacional el motor cívic i econòmic de Catalunya” i buscar consensos socials i polítics en política cultural i de comunicació “assegurant les competències de la Generalitat en matèria audiovisual i de telecomunicacions en el marc de l’elaboració d’un nou Estatut de Catalunya”.

---

⁴³ Vegeu Esquerra Republicana de Catalunya [En línia]: <http://www.esquerra.cat/partit/programes/c2003_programaLR.pdf>[Consulta: maig de 2019].

Amb aquest punt de partida, la primera mesura proposada per ERC era l'aprovació d'una llei catalana de l'audiovisual, vinculada també a les telecomunicacions, que contemplés uns mitjans públics potents i independents amb uns mitjans privats forts i competitiu i que tingués cura dels mitjans locals. En segon lloc, Esquerra assumia que calien més competències pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya com a autoritat independent, com ara disposar d'un registre d'operadors, capacitat de concedir i revocar llicències i autoritzacions, de gestió de l'espectre radioelèctric i d'inspecció. En tercer lloc, el programa del partit liderat aleshores per Josep Lluís Carod Rovira proposava reformar la llei de la CCRTV, ja fos en un capítol de la llei audiovisual o bé mitjançant una reforma de la llei de 1983.

El programa d'ERC també recollia un compromís inspirat en el debat monogràfic sobre l'audiovisual celebrat el 1999, ja que proposava una nova jornada de discussió al Parlament sobre polítiques de comunicació per recollir els principals elements que haurien de formar part del mandat marc que hauria de regir el sistema públic audiovisual i a partir del qual s'elaborarien els diversos contractes programa de cada mitjà.

El tercer actor del Govern era la coalició formada per Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa. En aquest cas, l'apartat dedicat a les propostes en matèria de comunicació mereixia un capítol específic del seu programa electoral de 2003⁴⁴, diferenciat clarament de l'àmbit cultural i, fins i tot, distanciat d'aquest. Com en els dos casos anteriors, també incloïa referències a una llei audiovisual, la reforma de la regulació del CAC i canvis en la llei de la corporació de mitjans públics. En el primer assumpte, li encomanava la responsabilitat de definir el servei públic que han de prestar els mitjans de titularitat pública, així com també establir diferents models de gestió d'aquests i, fins i tot, el sistema d'elecció i nomenament dels seus càrrecs directius. En aquest sentit, a la ja coneguda proposta de reforma de la llei del CAC també se li adjudicaven competències per vetllar pel pluralisme, el compliment de la normativa així com l'adjudicació i renovació de llicències. Quant a la reforma dels mitjans públics, ICV-EUiA posava l'accent en la seva

---

⁴⁴ Vegeu Iniciativa per Catalunya Verds –Esquerra Unida i Alternativa [En línia]: <http://www.iniciativa.cat/sites/default/files/2003_programa_autonomiques_0.pdf> [Consulta: juliol de 2016].

desgovernamentalització, cap a un model de credibilitat i independència, atorgant protagonisme al CAC en la designació dels seus màxims dirigents i introduint la fórmula del concurs públic de mèrits i verificació d'idoneïtat dels candidats.

1.5. Reforma audiovisual plantejada al Pacte del Tinell

El desembre de 2003 el PSC-CpC, ERC i ICV-EUiA van signar l'Acord per a un Govern catalanista i d'esquerres a la Generalitat de Catalunya⁴⁵ que donaria lloc a l'Executiu de la nova legislatura. En aquest pacte, a partir dels plantejaments fets en campanya electoral que vèiem a l'anterior epígraf, van incloure un apartat dedicat a la política de mitjans de comunicació audiovisuals. En 8 punts refermaven el compromís, per aquest ordre, d'aprovar l'ampliació de competències del CAC, l'elaboració i aprovació de la llei catalana de l'audiovisual i la reforma de la llei de la CCRTV⁴⁶. Moragas i Fernández Alonso (2005: 241) consideren que, d'aquesta manera, es recollien "les principals reivindicacions o reclamacions formulades per sectors acadèmics i professionals" els anys anteriors "advocant per la defensa de les polítiques de comunicació democràtiques, per la centralitat dels mitjans de comunicació públics i, en correspondència, per la necessitat de dotar-se d'autoritats independents de l'audiovisual".

En l'apartat de la reforma del CAC la redacció de l'acord de govern prenia gairebé paraula per paraula el programa d'Esquerra Republicana de Catalunya. Hi ha, però, una frase final que no es correspon al programa dels republicans, quan l'acord de Govern encomana al CAC la revisió urgent de les llicències atorgades de manera provisional o efectiva els dos anys anteriors. Fa referència implícita, és clar, al pla pilot que comentàvem abans i aquest encàrrec sembla hereu del programa socialista, que reivindicava la necessitat

---

⁴⁵ Vegeu [En línia] <<http://www.pasqualmaragall.cat/media/0000001000/0000001357.pdf>> [Consulta: maig de 2019].

⁴⁶ L'acord de govern també incloïa dues referències a la política cinematogràfica, quant a la normalització del català i quant al finançament d'aquesta indústria cultural. A la legislatura següent, amb l'anomenat segon tripartit sota la presidència de José Montilla va aparèixer la promesa d'una llei catalana del cinema. S'incloïa a l'apartat de política cultural i de comunicació de l'Acord per a un Govern d'Entesa i la norma va veure la llum al Parlament l'estiu de 2010 (DOGC, 16-07-2010).

d'adequar a la realitat el mapa audiovisual de Catalunya, diferenciant les llicències atorgades, les freqüències ocupades i les disponibles.

El segon punt, el dedicat a la llei audiovisual catalana, respirava de nou, en essència, la redacció del programa d'Esquerra Republicana de Catalunya, si bé s'advertien petits matisos procedents del programa socialista. N'és una mostra el compromís que la llei audiovisual definís la missió de servei públic de la ràdio i la televisió –també reclamada per Iniciativa– o la proposta de crear un Consorci Públic de Comunicació per coordinar els esforços i recursos de les diferents empreses i administracions públiques en l'àmbit de la comunicació, si bé mai ha arribat a veure la llum.

El tercer compromís, la reforma de la CCRTV, també bevia de les línies programàtiques republicanes, amb pocs canvis de fons en la seva redacció final. Cal destacar, això sí, que el programa d'Esquerra incloïa una referència directa al finançament de la corporació en aquest mateix punt i, per contra, l'acord de govern ho va extreure d'aquí i li va dedicar un apartat específic per deixar palesa la necessitat de revisar el contracte programa. Sobta, però, que tant el programa socialista com el republicà parlaven de la importància de dotar la CCRTV d'un finançament "transparent i suficient". Per contra, el redactat final parlava d'un "mecanisme permanent i transparent de finançament", sense que es pugui atribuir aquest canvi al programa d'Iniciativa, que també reclamava "uns ingressos fixos i suficients" de l'administració per a la programació de servei públic.

Com hem dit, l'acord de govern incloïa vuit punts sobre polítiques audiovisuals i, en bona mesura, l'autoria dels quatre primers es podria atribuir a Esquerra Republicana, si bé eren punts expressats d'altres maneres per les dues altres formacions. Els quatre punts restants, per contra, tenen una "autoria" molt més compartida entre els tres signataris de l'acord. Són els que parlen de:

- consolidar la xarxa pública de ràdios i televisions locals: mereix un punt específic al programa socialista i referències en diversos moments al republicà i l'ecosocialista;

- la migració a la televisió i la ràdio digitals: segueix bastant fidel la redacció del programa socialista, malgrat que el republicà també hi abundava amb mesures que no s'inclouen, com ara un nou múltiplex privat de TDT de cobertura autonòmica;
- la col·laboració amb els mitjans dels territoris de parla catalana, especialment els públics: ho diu en aquests termes Esquerra; de forma molt semblant, Iniciativa, i el PSC, fins i tot, parla, sense batejar-ho, del que després es coneixerà com a reciprocitat d'emissions,
- i promoure major participació ciutadana en la definició del model audiovisual català (que podríem atorgar al programa d'Iniciativa, on s'arriba a proposar la creació d'un Consell Social de la Comunicació de Catalunya, amb agents econòmics, socials i del teixit associatiu per avaluar la programació dels mitjans catalans i marcar pautes pels continguts).

L'acord que es va materialitzar en el programa de Govern no va ser tan fàcil d'aplicar a l'hora de definir l'organigrama des d'on executar-lo. En una entrevista per a aquesta recerca, Enric Marín (2019), que acabaria formant part de l'estructura governamental, descriu així les converses que hi va haver: "Per formar el tripartit, les negociacions més dures van ser en l'apartat de comunicació, perquè dels tres partits, ERC i el PSC es van discutir molt fort sobre això."

Moragas Spà i Fernández Alonso (2005) expliquen que la solució al conflicte va ser la creació al gener de 2004 de dos organismes amb competències en polítiques de comunicació. D'una banda, la Direcció General de Difusió Corporativa, dependent de la Secretaria General i, de l'altra, la Secretaria de Comunicació, de la qual en penjaven l'Oficina de Comunicació del Govern i la Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals. Segons aquests autors, "això permetria un repartiment d'influències entre els dos sectors majoritaris del tripartit català, respectivament PSC i ERC: al front de la Direcció General de Difusió Corporativa se situava Jordi Mercader, mentre que Miquel Sellarès era

nomenat secretari de Comunicació”. Uns mesos més tard, Sellarès va dimitir⁴⁷ i va ocupar el càrrec Enric Marín, que el va exercir entre maig de 2004 i maig de 2006⁴⁸.

---

⁴⁷ CiU va fer públic al Parlament un informe anònim, que algunes fonts atribuïen a Sellarès, que radiografiava els mitjans de comunicació a Catalunya i assenyalava el grau de fidelitat o simpatia de mitjans i periodistes respecte del nou Govern (Moragas Spà i Fernández Alonso, 2005).

⁴⁸ El maig de 2006 Pasqual Maragall va provocar una crisi de Govern, expulsant-ne els consellers d'Esquerra i els seus alts càrrecs. Des de llavors i fins a la següent legislatura, a proposta del PSC, Ramon Font va exercir de secretari de Comunicació i es va fer càrrec de les competències en matèria de polítiques de comunicació.

Capítol 2. Increment de competències del CAC

Fins ara hem explicat que l'acord de formació de l'anomenat Govern tripartit – que es va conèixer com a Pacte del Tinell– incloïa una ampliació de poder per atorgar al Consell de l'Audiovisual competències plenes sobre la concessió i la revocació de llicències i autoritzacions. Tot aquest procés no es va fer tot d'una, sinó en diversos procediments legislatius. A més, com hem vist a l'anterior capítol, si bé hi havia un compromís explícit per fer-ho de les formacions integrants del nou Executiu, existia des de 1999 un consens parlamentari en el mateix sentit entre totes les forces polítiques amb representació. Per això, el comú denominador dels processos per a l'augment de competències del CAC fou la seva tramitació com a proposicions de llei, mitjançant una ponència creada *ad hoc*, i majoritàriament d'acord amb l'esperit de consens de la Resolució 3/VI de 1999 que ja havia inspirat la llei del CAC de l'any 2000. Ara bé, com veurem a continuació, en tots els casos hi van participar actors externs, com ara el mateix Govern o també el Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

El segon dels capítols d'aquesta investigació, doncs, se consagra a tot allò referent a l'augment de competències del CAC. Analitzarem el procés seguit per aprovar la llei de 2004 amb què es va dotar de noves capacitats el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, també els nous poders que li atorga la llei audiovisual de 2005 i, igualment, aquelles atribucions que preveu la llei de la CCMA de 2007. Donat que tant la llei audiovisual com la llei dels mitjans públics disposen de capítols específics en aquest treball, en aquesta ocasió només analitzarem els articles d'aquestes lleis que facin referència explícita a noves atribucions o capacitats atorgades al CAC. En tots els casos ens referirem primer al contingut específic de la llei i, a continuació, resseguirem la seva tramitació parlamentària, des de la constitució de la ponència fins a la seva votació al Ple.

Així mateix, en aquest capítol també dedicarem un epígraf a la inclusió del Consell de l'Audiovisual dins l'articulat del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006. Si bé no significa un augment de competències com a tal, aquest fet suposa elevar el reconeixement de l'organisme a rang estatutari i,

per tant, implícitament se'l dota de major rellevància dins l'entramat institucional de la Generalitat.

2.1. Primera reforma per dotar de més competències el CAC

En aquest epígraf analitzarem el procés seguit per augmentar les competències del Consell de l'Audiovisual de Catalunya a través de la Llei aprovada per unanimitat de tots els grups parlamentaris el juny de 2004. En primer lloc, analitzarem la norma, que destaca per la seva brevetat. Tot seguit, ens fixarem en les diferències entre aquesta i el document que, prèviament, havia enviat el Govern a la ponència. Per últim, ens fixarem en com es va desenvolupar el debat al Ple, en què es va fer evident que no es trigaria gaire a dotar el CAC de noves competències.

2.1.1. Contingut de la Llei 3/2004

La Llei 3/2004, de 28 de juny, de segona modificació de la Llei 2/2000, del 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya⁴⁹ és una norma senzilla, de només 5 articles. El preàmbul de la mateixa llei en justifica la seva aprovació tot dient que, si bé el CAC havia complert a bastament els objectius que se li havien marcat l'any 2000, la norma tenia mancances que n'aconsellaven la seva revisió. Curiosament, la mateixa institució, al seu informe anual (CAC, 2006a), recull exactament aquesta justificació i sintetitza la reforma com una clarificació i augment de les seves competències i funcions.

En essència, per tant, aquesta llei ampliava les competències del CAC en el sentit d'incrementar la seva participació en aspectes com el de la regulació audiovisual o el de la convocatòria de concursos. Aquests aspectes ja estaven regulats a la llei de l'any 2000 però creixerien amb la reforma. Així, si, des del

---

⁴⁹ DOGC, 02-07-2004. Se'n diu de "segona modificació", perquè l'any 2002 ja se'n va fer una primera, si bé de molt menor transcendència. La llei d'acompanyament dels pressupostos de 2003 (Llei 31/2002, de mesures fiscals i administratives) incloïa, al seu article 92, un nou paràmetre dins la capacitat sancionadora del CAC segons el qual podia sancionar aquells operadors que desatenguessin qualsevol petició d'informació que els hagués formulat (DOGC, 31-12-2002). Per a més informació, vegeu el primer capítol d'aquesta mateixa recerca.

2000, l'autoritat audiovisual era requerida per avaluar els projectes de llei i altres disposicions sobre el sector audiovisual, amb la reforma la seva intervenció es donaria ja als avantprojectes de llei (art. 2). A més –i el que és més rellevant–, si amb la primera llei del CAC, la de l'any 2000, aquest havia d'emetre un informe previ sobre les convocatòries de concursos d'adjudicació de concessions, a partir de 2004 el dictamen del CAC no només seria preceptiu sinó també vinculant.

Així mateix, a partir de llavors, també serien vinculants els informes que el CAC havia d'emetre de forma prèvia sobre les propostes d'atorgament i revocació de concessions pel Govern de la Generalitat dels títols habilitants dels serveis de comunicació audiovisual, sobre les peticions de renovacions de les concessions, sobre els expedients de modificació de capital social de les empreses concessionàries i sobre els de transmissió dels títols habilitants (art. 2). Per tant, el parer de l'autoritat audiovisual seria determinant tant en el plantejament inicial dels concursos com en la seva resolució i en les principals operacions que alteressin el sistema audiovisual català. S'ampliaven les competències de l'autoritat audiovisual independent de forma que el poder legislatiu forçava l'Executiu a cedir terreny en la seva capacitat decisòria sobre aspectes clau en la configuració del mapa comunicatiu del país.⁵⁰

Un altre dels aspectes clau de la nova llei fou el reforç del règim jurídic sancionador del CAC. El fixava, fonamentalment, en tres direccions. Una primera, que el Consell de l'Audiovisual pogués dictar mesures provisionals mentre duia a terme un procediment sancionador per assegurar l'eficàcia de la resolució final que acabés adoptant (art. 1), entre les quals podia donar-se la suspensió temporal de l'activitat o la prestació de fiances. Una segona, en el sentit de fer possible que el CAC sancionés aquells que no haguessin aportat

---

⁵⁰ El primer i únic cop en què el CAC va poder exercir aquestes competències en matèria de convocatòria i resolució de concursos fou en el d'adjudicació de concessions de TDT local, convocat la tardor de 2005 i resolt l'estiu de 2006. En aquella ocasió, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya va haver d'emetre un informe preceptiu i vinculant tant sobre les bases del concurs com sobre la seva resolució (CAC, 2006b). Tal i com destaca l'Observatori de la Comunicació Local (2007: 203), aquest procés suposa "el primer de l'Estat en què un organisme independent, i no un govern, elabora la prelatió de guanyadors". Fou aquesta la primera i única vegada perquè, de fet, quan es va resoldre el concurs ja s'havia aprovat la llei de la comunicació audiovisual de Catalunya que ampliava les competències de l'autoritat audiovisual més enllà dels límits assolits el 2004. Com veurem més tard, a partir de la reforma de 2005 el CAC passaria a ser el responsable de convocar i resoldre els concursos.

qualsevol informació requerida per l'autoritat audiovisual (art. 3)⁵¹. I, finalment, una referència a tot el corpus normatiu que havia de ser referència pel CAC a l'hora d'establir sancions mentre no s'aprovés la llei audiovisual de Catalunya (art. 5), així com l'establiment d'una nova capacitat recaptadora per al regulador derivada de la imposició de sancions (art. 4).

2.1.2. Proposta del Govern enviada a la ponència

El novembre de 2003 es constituïa el Parlament i un mes després començava a caminar el nou Govern. Poc després, al març de 2004, es va tornar a reunir novament la ponència conjunta per a l'elaboració dels textos de reforma de les lleis audiovisuals catalanes al si de la Comissió de Política Cultural del Parlament de Catalunya⁵². Hi formaven part la diputada Marta Llorens, en nom de CiU; Josep Maria Carbonell, pel PSC-CpC; Carmel Mòdol, en representació d'ERC; Eva García, pel PPC i, per últim, com a diputada d'Iniciativa, Dolors Comas⁵³.

Un dels membres de la ponència a proposta dels grups que donaven suport al Govern, Carmel Mòdol (2019), recorda l'encert que va suposar treballar les lleis des d'aquest àmbit: "Sempre s'ha considerat que la qüestió del model comunicatiu de país havia de comptar amb consensos amplíssims. Si haguéssim fet la tramitació des del Govern, aquell projecte hauria nascut mort." Hi coincideix amb el diagnòstic qui va ocupar el càrrec de secretari de Comunicació d'aquell govern entre maig de 2004 i maig de 2006, Enric Marín (2019): "Tots teníem clar que d'una o altra manera, tot allò que féssim, s'havia de negociar amb els convergents i que segurament l'espai més adequat per fer allò era el Parlament, buscant acords parlamentaris".

Certament, els grups del tripartit podrien haver tirat endavant la reforma tots sols, atès que disposaven de majoria absoluta, però això hauria suposat trencar

---

⁵¹ Aquesta era, de fet, una modificació de la llei de 2002 que modificava la llei de 2000, ja que quan es va canviar el redactat es va facultar el CAC per poder sancionar aquells que desatenguessin qualsevol petició d'informació però no es va tipificar la infracció ni la corresponent quantia a aportar pels infractors. Per a més informació sobre aquesta qüestió, vegeu el primer capítol d'aquesta recerca.

⁵² BOPC, 22-03-2004.

⁵³ BOPC, 07-04-2004.

l'esperit nascut de la resolució parlamentària de finals dels noranta, tal com reconeix l'exdiputat socialista Joan Ferran (2019): "El debat de 1999 va posar les bases segons les quals les lleis audiovisuals eren lleis de país i s'havien de fer per ponència conjunta i consensuada."

D'acord amb això, el conseller en cap, Josep Bargalló, va enviar a la ponència un esborrany de proposta de modificació de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. En bona mesura, aquest va ser l'esquelet fonamental de la llei, si bé amb algun matís important que tot seguit repassarem.

El text enviat per l'Executiu es composava de tres articles. Ens fixarem d'entrada en el segon i el tercer, atès que, si bé van veure modificada la seva redacció i passarien a ser l'article tres i cinc de la llei, l'essència del que proposaven es va mantenir: la tipificació de la sanció corresponent a desatendre els requeriments d'informació del CAC i el règim sancionador aplicable mentre no estigués aprovada la llei de la comunicació audiovisual (Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals, 2004a).

Per contra, la versió del text presentada pel Govern no incloïa la resta de les noves atribucions del CAC tal com van quedar finalment reflectides, donat que es reservava la capacitat d'esmenar el criteri de l'autoritat audiovisual i, per tant, fer valer el parer de l'Executiu. Així, l'article 1 proposat a l'esborrany enviat per Josep Bargalló incloïa l'obligació que el CAC emetés un informe previ sobre projectes, proposicions de llei regulacions del sector; un informe preceptiu i vinculant sobre el plec de condicions previ a la convocatòria de concursos; un altre informe preceptiu i vinculant sobre la seva resolució, i també sobre les peticions de renovacions de concessions i expedients de modificació de l'accionariat dels prestadors.

Ara bé, el document feia aquesta salvaguarda: "En el supòsit que es produeixi una discrepància entre el criteri del Govern i l'informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, previst en els punts b) i c) d'aquest article [aquells referents als informes preceptius sobre els plecs de clàusules dels concursos i

la resolució d'aquests]⁵⁴, el Govern podrà retornar l'informe al CAC amb una proposta raonada que permeti una solució de consens. L'informe del CAC sempre mantindrà el seu caràcter vinculant” (Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals, 2004a).

S'observa, per tant, que l'Executiu era reticent a cedir aquesta potestat al Consell de l'Audiovisual de Catalunya i que fou el legislatiu, a través del tràmit parlamentari, qui va tombar la balança del costat de l'autoritat independent. De fet, l'informe que la ponència⁵⁵ va elevar a la Comissió de Política Cultural ja no recollia aquest paràgraf. Santiago Ramentol (2019), que llavors ocupava la Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals no recorda el motiu pel qual el Govern havia defensat aquesta salvaguarda, però sí admet que tenia una data de caducitat des de bon principi: “Teníem clar que fins que no hi hagués la llei audiovisual, això era una cosa de transició a l'espera d'una llei del CAC definitiva que tragués del Govern la capacitat de convocar i resoldre el concurs i que ho fes el CAC, això estava claríssim!”.

Hi posa una mica més de llum Enric Marín (2019): “El meu predecessor, Miquel Sellarès, em va dir literalment que si el Govern renunciava a l'adjudicació de les freqüències això era desarmar el Govern. Aquesta era la posició l'any 2003. De les primeres coses que vaig decidir quan vaig aterrar al Govern va ser acordar que el CAC no seria únicament un organisme de vigilància sinó que li transferiríem un paquet de competències executives.”

El tràmit parlamentari també va canviar lleugerament la redacció de l'article 1.2 de la proposta governamental. Era aquell que dotava l'autoritat reguladora de la capacitat de prendre mesures cautelars per assegurar el compliment d'una resolució. Ara bé, el Govern no es va atrevir a definir quines havien de ser, sinó que ho va deixar en un ambigu “les que consideri oportunes” que, com hem vist, acabaria de concretar la ponència parlamentària (Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals, 2004a).

---

⁵⁴ El text i la cursiva són nostres.

⁵⁵ BOPC, 03-06-2004.

2.1.3. Aprovació per unanimitat

El Govern enviava el seu text al maig i en poc temps, la ponència el va estudiar, en va fer la seva proposta, la va elevar a la comissió de la qual emanava⁵⁶ i aquesta va presentar un text que el Ple del Parlament va aprovar per unanimitat el 17 de juny de 2004. La llei es va tramitar i promulgar amb una rapidesa destacable: un mes i mig. En el tràmit parlamentari –ponència, comissió i Ple– gairebé no hi va haver esmenes. A més, totes van ser incorporades, entre d'altres motius, perquè eren de poca envergadura i perquè la majoria van ser proposades i acordades per tots els grups parlamentaris.

El procés va ser excepcionalment curt però no podem passar per alt que la norma resultant va ser molt breu. A més, segons la diputada de CiU Marta Llorens, membre de la ponència, la llei es va tramitar per procediment d'urgència perquè estava prevista la convocatòria del concurs de concessions de televisió digital terrestre d'àmbit local i el CAC hi havia “d'intervenir d'una forma decisiva.”⁵⁷ El concurs, finalment, va ser la tardor de 2005. Hi coincideix en aquesta argumentació el ponent d'Esquerra Republicana, Carmel Mòdol (2019): “la tramitació va ser molt ràpida i molt àgil, la comencem a inicis de 2004 i en cinc mesos fem una reforma legislativa que en els *tempos* parlamentaris hauria estat molt més llarga (...) Es va optar per ser pràctic, perquè després venien els tràmits de reforma del conjunt de les lleis de l'audiovisual”. És a dir, s'impulsa aquesta reforma legislativa parcial, sabent que n'hi haurà una de posterior molt més àmplia, amb l'únic objectiu de dotar de més competències al CAC en la pròxima convocatòria d'un concurs de concessions.

En qualsevol cas, si el procés va ser tan ràpid es va deure també a l'acord existent sobre el text. En el debat parlamentari va quedar palès que hi havia voluntat d'ampliar les competències del CAC més enllà d'on s'havia arribat però tothom havia preferit assolir llavors un mínim denominador comú. La diputada de Convergència i Unió, Marta Llorens, es felicitava pel pacte assolit: “Aquesta unanimitat producte del consens és ben bé per haver volgut prioritzar aquest consens per davant del que serien les legítimes prioritats legislatives dels

---

⁵⁶ BOPC, 11-06-2004.

⁵⁷ DSPC-P, 17-06-2004.

diferents grups d'aquesta cambra, que en el cas de Convergència i Unió em consta.”⁵⁸

No obstant això, Llorens també defensava que el que s’havia fet llavors no era “el pas definitiu” i esperava tornar a parlar d’un CAC “de competències plenes” en negociacions futures, en relació a l’aprovació de la Llei audiovisual. En aquesta línia, el portaveu d’Esquerra Republicana de Catalunya, Carmel Mòdol, lamentava que, si bé el CAC esdevenia l’autèntica autoritat audiovisual, les competències administratives –en relació a la convocatòria i resolució de concursos– romanien “en mans del Govern de la Generalitat”. De fet, la ponent popular Belén Pajares va voler recordar que si el text havia arribat a donar més poder real al CAC havia estat gràcies a la ponència perquè l’ambició inicial de l’Executiu sobre la convocatòria i resolució dels concursos era que “l’informe vinculant del CAC havia de coincidir amb la voluntat del Govern, i que si no era així es podia retornar l’esmentat informe del CAC”. A més d’això, Pajares va voler subratllar que, en benefici del consens, també havien renunciat a una reforma de major abast: “la voluntat del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya en el marc de la Ponència de l’audiovisual era inicialment abordar una reforma de la Llei del Consell de l’Audiovisual de Catalunya molt més àmplia de la que finalment arriba a aquest Ple.”⁵⁹

No és estrany, llavors, que el diputat socialista Josep Maria Carbonell ja anunciés la intenció del Govern d’impulsar altres lleis en la línia de la resolució parlamentària de 1999 i també d’acord amb el Pacte del Tinell: “Aquesta Llei que avui modifiquem és un pas més que continuarà, perquè el Govern, catalanista i d’esquerres, té el ferm compromís de presentar en aquesta cambra molt aviat un document que serà la base de la Llei de l’audiovisual i, posteriorment, i abans d’acabar l’any, hi haurà la reforma de la Llei de la Corporació. Per tant, el pas que avui endeguem és un pas que tindrà continuïtat i que serà molt important per al nostre país.”⁶⁰

---

⁵⁸ DSPPC-P, 17-06-2004.

⁵⁹ DSPPC-P, 17-06-2004.

⁶⁰ DSPPC-P, 17-06-2004. La diputada d’Iniciativa –i, anys més tard, consellera del CAC– va fer una crida als seus companys d’hemicicle per tenir ben present els criteris fixats a la Llei amb què s’havien d’escollir els membres del CAC –persones de prestigi reconegut i contrastat i amb experiència professional en el sector audiovisual, i amb garanties plenes d’independència–, com una fórmula per donar credibilitat, legitimitat i autoritat a la institució. Justament, el mateix

A parer del professor i llavors conseller del CAC Joan Manuel Tresserras (2019), la inclusió dels informes preceptius i vinculants en la convocatòria i resolució de concursos era un pas molt important en la consolidació del Consell com a autoritat audiovisual pel qual ja no hi havia marxa enrere. Malgrat lamentar que no se'l dotés de competències plenes en aquell moment, ho relativitza: “Nosaltres vèiem que al 2004 hi havia unes certes possibilitats que, de fet, determinen que els informes preceptius passin a ser vinculants. (...) S’havia de madurar l’acceptació unànime per part del Parlament de la cessió de la competència. (...) Quan s’introdueix la clàusula de vinculació, realment el Govern queda una mica atrapat, perquè si s’acaba oposant, pot generar un conflicte. Nosaltres teníem una idea que aquell era ja un pas definitiu.”

Fou definitiu perquè el Consell de l’Audiovisual només es va regir per aquesta modificació legislativa en el concurs de concessions de televisió digital terrestre local que es va convocar el novembre de 2005⁶¹. Com veurem al tercer capítol, la següent vegada que hi va haver un concurs, la competència per convocar-lo i resoldre’l ja va correspondre al CAC.

Crida l’atenció que en el debat parlamentari només hi va haver una tímida referència al fet que la llei mantingués el nomenament del president del CAC per part del Govern de la Generalitat, a diferència dels consellers, triats pel Parlament. Belén Pajares va explicar que el seu grup hauria preferit una reforma per “incrementar la independència del CAC del Consell Executiu”, però hi van renunciar en benefici del consens. Segons el també diputat popular Santi Rodríguez (2019), la demanda va existir durant la tramitació parlamentària des de l’oposició: “Vam rebre sempre una negativa per part dels socialistes i recordo grans debats amb Josep Maria Carbonell⁶² sobre això, perquè jo volia

---

debat va servir per acomiadar del Parlament el diputat socialista Josep Maria Carbonell, que la cambra nomenaria poc després conseller del CAC.

⁶¹ DOGC, 14-11-2005. El 30 de juny següent, el Consell va emetre un informe preceptiu i vinculant sobre la resolució del concurs, que va ser aprovat per àmplia majoria però que va merèixer el vot particular, justament, del llavors conseller Tresserras, que discrepava que a la zona més poblada del país el concurs hagués prioritzat adjudicatari d’àmbit espanyol en comptes d’operadors d’origen català (Moragas i Spà i Fernández Alonso, 2007).

⁶² Carbonell era el ponent socialista de la llei. Pasqual Maragall l’havia situat com a conseller de Cultura de l’anomenat govern a l’ombra que va constituir durant l’última legislatura de Jordi Pujol. De fet, quan es va segellar el pacte tripartit, moltes travesses el situaven de titular de la cartera de Cultura. Algunes informacions periodístiques expliquen que va quedar fora per equilibris de gènere al si de l’Executiu (*La Vanguardia*, Culturas, 31 de desembre de 2003, pàg. 11).

que el president del CAC fos escollit ja pel Parlament en aquell moment (...) En la mesura que ell, com a ponent per part del PSC i, per tant, dels grups que donen suport al Govern, ens demanava aquella reforma i, d'alguna manera, era *vox populi* que ell anava a acabar com a president del CAC, nosaltres li posàvem damunt la taula la possibilitat que el president no fos escollit pel Govern sinó pel Parlament".⁶³

Santiago Ramentol (2019) creu que l'oposició no venia només des del PSC, sinó també des de CiU: "Nosaltres érem partidaris que tot el procés fos diferent i que els consellers del CAC es triessin per concurs públic, inclòs el president. Hi va haver una reunió amb els grups parlamentaris en què nosaltres defensàvem això i l'únic suport que vam tenir va ser el de la Dolors Comas". L'exdiputat socialista Joan Ferran (2019) confirma que no hi va haver interès a la direcció del seu partit per fer un canvi en la regulació.

Poc dies després d'aquest debat parlamentari, el Parlament nomenava Josep Maria Carbonell nou conseller del CAC. L'agost de l'any següent, el llavors president Francesc Codina, rebia una oferta de l'àmbit privat i deixaria el càrrec abans de finalitzar el mandat. Això va facilitar que el setembre de 2005 Carbonell fos nomenat pel Govern nou president del CAC. Segons Joan Manuel Tresserras (2019): "Quan Carbonell arriba a president, la pressa per desvincular la tria del president del Govern es fa lenta perquè tothom entén que la presidència del CAC és un càrrec estratègic i relativament important".

A més d'això, els exemples dels organismes reguladors més pròxims tampoc no ajudaven, en opinió de l'exdiputada d'ICV-EUiA Dolors Comas (2019): "Mantenir el nomenament de la presidència era segurament una manera de pensar que es mantenia un cert control, ni que fos per incidència directa, però és que a més els models dels països adjacents no ajudaven gaire: el president del CSA francès el nomena el Govern i crec que en el cas britànic també."

---

⁶³ Durant els anys posteriors hi va haver noves modificacions legislatives que afectaven al CAC, però en cap d'elles no es va reprendre aquesta idea. Amb això, el president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya fou designat per l'Executiu fins a l'any 2012. Llavors, amb el suport de CiU i PP, es va tornar a modificar la regulació per reduir el nombre de consellers de 10 a 6, inclòs el seu president, i establint que tots ells serien escollits per una majoria de dos terços del Parlament, en primera votació, i per majoria absoluta, en segona (DOGC, 27-02-2012).

Malgrat aquest aspecte, Comas en fa una valoració altament positiva de l'avenç aconseguit: “Cal veure-ho tot en la cultura política de cada país. Catalunya va ser, en aquest sentit, molt pionera a Espanya en treure competències d'un govern. És que és molt fort! I que s'arribés a fer... jo encara no m'ho explico gaire, perquè no parlem de la cultura francesa o la cultura britànica. (...) Però hi va haver una mena de convenciment per part de tots els partits per fer-ho”. Coincideix en la valoració l'exdiputada de CiU Joana Ortega (2019): “Hi ha decisions que, vistes ara des de la distància, semblen incomprensibles. (...) Les lleis audiovisuals han anat assolint fites poc a poc i segurament es podia haver estat més ambiciós des d'un inici però s'ha anat avançant de mica en mica.”

No es va canviar llavors la forma d'escollir el seu president, però la llei de modificació de competències del CAC veia la llum aprovada per unanimitat dels grups parlamentaris, un suport a una llei audiovisual que no es repetiria en el futur.

2.2. Nova ampliació de competències: la llei catalana de la comunicació audiovisual

El debat per a l'aprovació de la segona llei de modificació del CAC conclouïa amb el consens que calia ampliar més les competències de l'autoritat audiovisual. A més, es mantenia ben present la resolució de 1999 que reclamava endegar tot un seguit d'iniciatives legislatives, com la llei audiovisual o la reforma dels mitjans públics, que encara estaven pendents. D'aquesta manera, la mateixa ponència parlamentària que havia dissenyat les regulacions audiovisuals aprovades fins llavors va engegar la tardor de 2004 els treballs per elaborar la llei de l'audiovisual de Catalunya –si bé amb alguns canvis de diputats⁶⁴. De forma semblant al que havia passat pocs mesos abans, la ponència va rebre el setembre d'aquell any un esborrany de proposta de text de mans del conseller primer del Govern de la Generalitat i va perllongar els seus treballs un any fins al novembre de 2005. Poc després, el text arribava al

---

⁶⁴ El parlamentari socialista Joan Ferran va substituir Josep Maria Carbonell, que va ser nomenat, primer, conseller i, posteriorment, president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. El diputat popular Santi Rodríguez va rellevar Eva Garcia (BOPC, 25-10-2004).

Ple i era aprovat per una àmplia majoria com a Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya⁶⁵.

A continuació ens fixarem en aquells aspectes de la llei que van atorgar noves competències o capacitats al Consell de l'Audiovisual. Tot seguit repassarem l'evolució del text en la seva tramitació parlamentària, parant atenció a les aportacions externes que va rebre la ponència i, finalment, fixant-nos en els principals canvis que aquesta va fer en el procés de negociació de les esmenes entre els grups.

2.2.1. Contingut de la Llei 22/2005

Com veurem en el capítol següent, Catalunya seria, després de Navarra, la segona comunitat autònoma que aprovava una llei d'aquestes característiques (Fernández Alonso, 2006). La llei es presentava com una norma de desenvolupament de les competències de què disposava la Generalitat, si bé en aquell moment no existia cap llei bàsica estatal, sinó un garbuix de regulacions diferents, algunes d'elles ja força antigues pel desenvolupament tecnològic existent a mitjans de la dècada dels anys dos mil. Hi havia una voluntat clara d'avançar-se a l'aprovació a les Corts espanyoles d'una llei audiovisual. De fet, la norma estatal no arribaria fins al 2010 (Barata i Fita, 2012).

La llei catalana de l'audiovisual, doncs, era norma marc pel sector, considerada força extensa i detallada, amb 140 articles, 4 disposicions addicionals i 6 transitòries (Moragas Spà i Fernández Alonso, 2007). Si ens fixem, només, en els apartats que fan referència explícita al Consell de l'Audiovisual de Catalunya, Tornos Mas (2007: 164) destaca la particularitat que "sense derogar la Llei 2/2000, atribueix al CAC un nou conjunt de funcions al llarg de tot el text", de forma que l'autoritat audiovisual seguirà comptant amb una llei que porti el seu nom, si bé gran part de les seves obligacions derivaran d'una altra norma. Les principals afectacions es troben al títol setè entre els articles 113 i 119 però, com veurem, l'ens regulador apareix al llarg de tota la norma.

---

⁶⁵ DOGC, 03-01-2006.

Cal recordar que el CAC havia esdevingut una autoritat audiovisual l'any 2000, deixant enrere el seu rol com a assessor de la Generalitat. A partir de llavors, el Consell de l'Audiovisual tenia potestats, entre d'altres, per vetllar pel compliment de la normativa, amb capacitat sancionadora; adoptar instruccions que desenvolupessin la regulació existent, i emetre informes preceptius i vinculants sobre la convocatòria i la resolució dels concursos de concessions de ràdio i televisió.

Amb aquest panorama, no és d'estranyar que el preàmbul de la Llei 22/2005 destaquï la voluntat que "el Consell de l'Audiovisual de Catalunya esdevingui una veritable autoritat reguladora independent que compleixi les funcions de vigilància i control sobre el sector, amb la garantia que aquest control no sigui influït per consideracions polítiques a curt termini". Per això, i malgrat l'existència de la Llei del CAC, aquesta norma "estableix els principis bàsics que el defineixen pel que fa a la naturalesa de la institució, la composició que té i les funcions que ha d'exercir". A més, amb la voluntat de dotar-lo de més poders el faculta de la capacitat de "concedir els corresponents títols habilitants als prestadors a l'efecte d'atorgar al Consell de l'Audiovisual de Catalunya algunes potestats indispensables per a complir les funcions que li atribueix aquesta llei".

En aquest sentit, ens fixarem en un segon aspecte de la llei en relació al CAC, el seu paper en la competència atorgada al Govern de gestió i planificació de l'espectre radioelèctric. L'article 18 estableix que li correspon al Govern elaborar i aprovar els plans tècnics de ràdio i televisió, però haurà de comptar amb un informe previ del Consell de l'Audiovisual. A partir d'aquí, correspon al CAC la convocatòria i resolució de concursos per concedir llicències a l'empara de la llei (art. 50), si bé la norma fixa els criteris i condicions amb què s'han de regir aquests procediments. Igualment, també serà el Consell de l'Audiovisual l'encarregat de renovar les llicències, que tindran un període de validesa de 10 anys (art. 55). Així mateix, la llei també faculta l'autoritat reguladora per aprovar l'extinció d'una llicència si desapareixen les condicions que van justificar el seu atorgament (art. 59). A més, els operadors queden subjectes a informar el CAC de tot un seguit de paràmetres i seguir les seves directrius en l'observança del compliment normatiu.

Una tercera característica del CAC a partir d'aquesta llei és l'increment de responsabilitat per aprovar regulacions que desenvolupin la normativa existent, les anomenades instruccions. Existia ja aquesta prerrogativa a la llei de l'any 2000 però ara queda recollida i explicitada (arts. 77 i 117) de forma que el CAC pugui aprovar "les instruccions que siguin necessàries per a desenvolupar i explicitar l'abast i el significat de l'ordenació legal". Per això, la llei 22/2005 està farcida de referències a tot allò que pertocarà desenvolupar al CAC. A títol il·lustratiu, la llei deixa marge per fixar mitjançant futures instruccions el percentatge de producció pròpia o sindicada que han de garantir els operadors públics locals de televisió; els límits i la garantia del pluralisme al mercat audiovisual; els mínims legals d'accessibilitat; els procediments per informar el CAC d'un canvi d'estructura accionarial o de transmissió d'empreses de prestadors de serveis audiovisuals; els mecanismes de senyalització visual i acústica dels continguts audiovisuals, o com s'ha de separar el contingut editorial del publicitari i els límits entre la publicitat i el patrocini.

És justament aquesta capacitat d'incidència futura el que crida l'atenció a diversos autors. Moragas i Fernández Alonso (2007: 227) subratllen que la llei 22/2005 "reforça considerablement el poder normatiu d'aquest organisme, donat que bona part de les previsions d'aquesta llei queden pendents de desenvolupament mitjançant instruccions del CAC".

Pel que fa al control i seguiment dels mitjans públics, la llei els fixa tot un seguit d'obligacions pel que fa a lliurar informació al CAC o comparèixer davant aquest òrgan (art. 25). En el cas de la CCMA, a més, també marca que el CAC haurà d'elaborar un informe sobre la proposta de contracte programa que signi amb el Govern o, fins i tot, que el Consell de l'Audiovisual participi en l'elecció dels seus màxims responsables juntament amb el Parlament (art. 29). Un extrem, aquest, que no se desenvoluparà en aquesta llei sinó en la pròpia norma reguladora dels mitjans públics de la Generalitat de 2007, com veurem després.

Les referències al CAC són constants al llarg de tot el text legislatiu, si bé la norma s'ocupa del Consell de l'Audiovisual de forma més detallada en els articles 113 a 119. S'inclouen dins el Títol VII en què el legislador aborda les

competències públiques en l'àmbit audiovisual. Descriu el que pertoca al Parlament i al Govern i, a continuació, tot allò vinculat al CAC, en bona mesura en la línia que ja expressava l'any 2000 però ampliant-ne alguns preceptes: la naturalesa, la composició, les funcions –entre les quals, la nova capacitat d'atorgar llicències–, la potestat reglamentària mitjançant instruccions, les relacions amb el Parlament i el registre de prestadors de serveis de comunicació audiovisual.

I, és clar, després de les competències per convocar i resoldre concursos, aprovar instruccions i vetllar pel compliment de la regulació, el tercer element i més important perquè el CAC sigui considerada una autoritat audiovisual equiparable a l'entorn europeu és la capacitat d'inspecció i sanció als prestadors de serveis de comunicació audiovisual. A aquesta finalitat se consagra el Títol IX. En aquest sentit, Moragas Spà i Fernández Alonso (2007: 227) destaquen que la llei audiovisual catalana “incrementa el poder sancionador del CAC –fins al punt de permetre-li tancar definitivament un mitjà en el cas de la reiteració d'infraccions greus o molt greus (art. 136.2)”.

Aquest aspecte serà força controvertit en la tramitació parlamentària i més enllà. Com veurem al següent capítol, va ser un dels elements esgrimits pel Partit Popular per oposar-se a la llei. Tant és així que el va acabar recorrent al Tribunal Constitucional, que li va donar la raó, anul·lant aquesta prerrogativa.

2.2.2. Aportacions externes al debat de la ponència parlamentària

Durant la tramitació de la llei, la ponència parlamentària reivindicava les aportacions realitzades per institucions i ens externs als seus treballs. Ens detindrem ara breument a analitzar tres de les principals contribucions amb afectació sobre les competències del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, les que van fer el Govern de la Generalitat, les del mateix Consell de l'Audiovisual de Catalunya i les del Grup Parlamentari de Convergència i Unió.⁶⁶

---

⁶⁶ La Xarxa Audiovisual Local també va fer les seves aportacions a l'elaboració de la llei audiovisual però cap d'elles feia referència a l'augment de competències del CAC i, per tant, ens hi referirem més tard (Xarxa Audiovisual Local, 2005). Els textos elaborats per la ponència també esmenten les aportacions fetes per les entitats Barcelona Audiovisual, Mesa de la

2.2.2.1. Proposta del Govern

En el cas de l'Executiu, va enviar a la ponència una proposta d'articulat treballada, conjuntament, per personal de la Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals (2004b) i el catedràtic de comunicació de la Universitat Pompeu Fabra Josep Gifreu. En termes generals, podem afirmar que el text del Govern és força exhaustiu en la definició d'aspectes vinculats a la tipologia d'operadors, les seves obligacions, continguts publicitaris i infraccions, però destaca l'absència d'un major detall en el paper reservat al Consell de l'Audiovisual.

El document de l'Executiu va arribar al Parlament el setembre de 2004, però està datat d'abans que s'aprovés aquell mateix any l'ampliació de competències del CAC que explicàvem en el capítol anterior d'aquesta recerca. Així, l'esborrany governamental no inclou, per exemple, el títol que finalment tindria la llei dedicat a la naturalesa, composició i funcions del CAC. En canvi, el document sí recollia un article 5 en què atorgava al Consell de l'Audiovisual la funció de vigilància i control dels mitjans audiovisuals, amb capacitat sancionadora i d'aprovar instruccions, així com la capacitat d'emetre informes preceptius i vinculants –com més tard acabaria aprovant el Parlament– sobre els plecs de condicions dels concursos i sobre la resolució dels mateixos (Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals, 2004b). Amb això, l'article 7 de la proposta d'articulat aportada pel Govern reservava la capacitat de concedir les llicències d'emissió al "Departament de la Generalitat de Catalunya competent en matèria de mitjans audiovisuals", però, com hem vist, això va ser esmenat per la ponència parlamentària per atorgar aquesta competència a l'autoritat independent.

L'article 5 recollia la capacitat reguladora del CAC però, no obstant, a través de l'articulat presentat pel Govern trobem diverses situacions en què s'atorga a l'Executiu la facultat d'establir el reglament amb els criteris orientatius per a la determinació de la qualificació de la programació per edats (art. 44.2) i de la seva identificació (art. 45) o la regulació de les mesures d'accessibilitat (art.

Televisió Local, Associació Catalana de Ràdio i l'Assemblea per a la Comunicació Social, i pel Sr. Jonathan Taplin, professor adjunt de l'Annenberg School for Communication de la University of Southern California. La Direcció d'Estudis Parlamentaris no té constància de cap document escrit lliurat per cap d'aquestes entitats o persones.

49). Amb la llei 22/2005, tots aquests aspectes quedaran reservats a les potestats de desenvolupament normatiu atorgades al CAC, i no al poder executiu.

En una línia semblant al que vèiem abans, en l'apartat sancionador la proposta tramesa pel Govern és molt més exhaustiva en la tipificació d'infraccions i la seva classificació que no pas en les capacitats que podrà tenir el CAC. De fet, el text de la Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals (2004b) reconeix el CAC com a òrgan competent per imposar sancions (art. 103), si bé també entén que el Govern de la Generalitat pot establir altres òrgans amb competències per imposar sancions, aspecte aquest que es recull matisat – només amb capacitats d'inspecció, no de sanció– a l'article 129 de la llei finalment promulgada.

2.2.2.2. Informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre la futura llei

La segona de les aportacions destacades a la ponència parlamentària la va enviar el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC, 2005b). El seu informe sobre la futura llei de l'audiovisual de Catalunya es divideix en dues parts, una més analítica del sector i la regulació del mateix i una segona més propositiva en què esbossa la que seria la seva proposta de llei de l'audiovisual.

Després d'una anàlisi d'aquesta segona part, considerem que estem, ara sí, davant l'embrió de la futura llei de l'audiovisual de Catalunya i així el va assumir el poder legislatiu. Tant és així que la proposta del CAC dividia en nou títols la llei audiovisual i són nou els títols en què efectivament es va subdividir la norma finalment aprovada, consagrant cadascun d'ells a allò que fixava el CAC en el seu informe.

En el tràmit parlamentari, és clar, el redactat del CAC es va ampliar, corregir o matisar. Així, per exemple, l'informe del CAC (2005b) no recollia la competència de l'autoritat audiovisual d'emetre un informe previ sobre els plans tècnics, sinó que simplement li atorgava aquesta potestat a la Generalitat, sense detallar-ne quin òrgan.

De manera semblant, la proposta del CAC no deixava clara de qui era la potestat de convocar concursos o extingir una llicència. Per contra, sí apuntava que correspon a l'autoritat audiovisual adjudicar les llicències i renovar-les.

Quant a la capacitat reguladora del CAC, l'informe que va aportar a la ponència també reconeixia aquesta capacitat. Igualment, és contribució del CAC al Parlament la iniciativa perquè l'autoritat audiovisual participés en l'examen de la capacitat, mèrit i idoneïtat dels màxims directius de la CCMA, si bé no en detallava el procediment, com tampoc ho va fer la ponència en la redacció de la llei audiovisual.

El més interessant, però, arriba en l'apartat que descriu la naturalesa, composició i funcions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Una anàlisi comparada entre la proposta aportada pel CAC (2005b) a la ponència i el text finalment aprovat mostra una coincidència gairebé total. Podríem concloure sense risc d'equivocar-nos que, indirectament, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya es va definir i regular a sí mateix, atès que el Parlament va adoptar pràcticament sense canvis el seu text.⁶⁷

En l'apartat d'inspecció i sanció, per contra, sí trobem petits matisos entre l'aportació del CAC i el text promulgat. L'autoritat audiovisual es reservava les potestats d'inspecció i sanció. Per contra, el poder legislatiu les va repartir, en funció de la distribució de competències, entre els òrgans competents de l'Administració i el CAC.

2.2.2.3. Proposta del grup parlamentari de Convergència i Unió

En tercer i últim lloc, sobre les aportacions d'entitats externes a la ponència, crida l'atenció que durant la tramitació de la llei audiovisual el grup parlamentari de Convergència i Unió (2005) va fer arribar a la ponència una proposta de modificació de competències de la llei del CAC. L'objectiu d'aquesta era que l'autoritat audiovisual esdevingués també un organisme de mesura i estudi de les audiències a Catalunya. Ho justificava per l'absència d'un ens semblant i

---

⁶⁷ L'informe del CAC recollia en una nota al peu el suggeriment de suprimir el requisit de tenir "experiència professional en el sector audiovisual" pels candidats a integrar el Consell per tal d'obrir-se a altres perfils professionals. El Parlament, però, va ignorar aquest punt.

per la necessitat de disposar del coneixement d'aquests consums des d'una òptica catalana per poder dur a terme polítiques comunicatives per a cada mitjà.

Justament aquesta mateixa argumentació va ser l'emprada per a la creació del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura. Aquest projecte es coordinava des de la Fundació Audiències de la Comunicació i la Cultura (Fundacc), creada el març de 2005 –és a dir, abans que CiU fes aquesta proposta– i a la qual la Generalitat de Catalunya va aportar un total 3,4 milions d'euros per a la seva posada en marxa (Moragas Spà i Fernández Alonso, 2007).

La proposta del grup convergent, però, no va tirar endavant. De fet, més enllà de l'escrit enviat a la ponència, ni tan sols va tenir recorregut en format d'esmenes a l'articulat per part del mateix grup de Convergència i Unió. De fet, amb distància, la llavors diputada de Convergència i Unió Joana Ortega (2019), reconeix que aquest era un tema “que no tenia gaire sentit” i que des de bon inici “estava mort” i no tenia visos de prosperar.

2.2.3. Aprovació de la llei: s'esquerda el consens

La ponència va treballar amb aquests textos i va lliurar l'agost de 2005 el seu primer esborrany de llei de la comunicació audiovisual. Es va obrir el període d'esmenes en què es van presentar força propostes de modificació, addició o supressió. El grup que més en va presentar fou el PP. També en va ser significatiu el nombre d'esmenes avalades conjuntament pels grups que donaven suport al Govern tripartit o les defensades per CiU. A finals de novembre la ponència va elevar a la Comissió de Política Cultural el seu dictamen final i aquesta el traslladava al Ple poc després perquè se sotmetés a votació.⁶⁸

La llei va ser aprovada per 113 vots a favor (de Convergència i Unió, Socialistes-Ciutadans pel Canvi, Esquerra Republicana de Catalunya i Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Alternativa) i 14 en contra (del Partit Popular de

---

⁶⁸ Per a una anàlisi més detallada del contingut de les esmenes i la seva acceptació o rebuig, vegeu, en aquesta mateixa recerca, el capítol tres.

Catalunya). Si bé el PP veia amb bons ulls els avenços de la llei, així com el seu esforç de recopilar en un sol articulat molta normativa, s'hi va oposar per diversos motius.⁶⁹ Els populars trobaven a faltar referències al respecte del pluralisme lingüístic i religió d'entre les missions de servei públic o més laxitud en la regulació dels límits de la publicitat i la transmissió de llicències, com veurem en el pròxim capítol.

Sobre allò que ens ocupa aquí, l'augment de competències del CAC, justament el ponent popular, Santi Rodríguez, va expressar el seu suport a l'evolució de l'autoritat audiovisual pel que fa al seu progressiu augment de capacitats així com també sobre la seva actuació. "Del que no pot dubtar ningú és del seu caràcter plural i del fet que, en totes les seves actuacions, ho ha fet sempre per unanimitat", deia. I reblava en el mateix sentit: "en matèria estrictament audiovisual, entre que les competències les exerceixi el Govern, sigui del color que sigui, o el Consell de l'Audiovisual, el Partit Popular apostem pel Consell de l'Audiovisual. I en aquesta Llei es dona un nou pas endavant, com és l'atorgament de les futures llicències, entre altres."⁷⁰

Tot i això, el CAC va ser un dels principals arguments de distanciament dels populars respecte de la llei. Malgrat que no van presentar esmenes per canviar el text, el PP qüestionava les competències que la llei atorgava tant al CAC com a l'administració pública catalana en matèria de sancions, que podien arribar al cessament d'emissions per reiteració d'infraccions de certa gravetat. Per això, en el debat final de la llei, el diputat popular Santi Rodríguez va atribuir, entre d'altres, a aquest àmbit el seu vot contrari a la norma: "dubtem políticament que sigui acceptable que ningú que no siguin els tribunals de justícia pugui pronunciar-se sobre aspectes que poden ser molt subjectius (...) i arribar a la suspensió de l'activitat, ni que sigui per un període temporal."⁷¹

---

⁶⁹ Abans de la seva aprovació al Ple fins i tot va demanar un dictamen al Consell Consultiu sobre l'adscripció a l'Estatut d'alguns preceptes, però finalment el va retirar.

⁷⁰ DSPC-P, 20-12-2005. El primer concurs que va iniciar i resoldre el CAC va ser el convocat el desembre de 2006 per adjudicar 83 concessions d'FM. Eren noves freqüències planificades en la revisió del Pla Tècnic Nacional de Radiodifusió Sonora en FM de setembre d'aquell any (BOE, 18-09-2006), gràcies al qual, Catalunya va passar de 95 a 178 concessions privades. En la resolució d'aquest concurs es van legalitzar plenament moltes de les emissores que havien participat en l'anomenat pla pilot que explicàvem en el primer capítol d'aquesta recerca (Blasco, Fernández i Moragas, 2009).

⁷¹ DSPC-P, 20-12-2005.

Com veurem en el següent capítol, però, aquest estrany moviment del Partit Popular –que havia donat suport fins llavors a la norma– no tenia a veure amb motius estrictament vinculats al contingut de la llei, sinó que responia a raons lligades a les lluites internes a dins del partit, que resumeix així el diputat Santi Rodríguez (2009): “Era la guerra del sector dur del PP contra el sector moderat (...) La lluita interna que hi va haver al partit entre 2004 i 2008 és el que va influenciar la nostra posició (...) Em va saber greu no votar a favor de la llei audiovisual. Va ser molt més forçat per influències externes, tot i les discrepàncies que podíem mantenir amb la llei.”

Poc després de votar-hi en contra, el PP va recórrer la norma al Tribunal Constitucional. També ho va fer el Govern espanyol, però amb efectes més rellevants, donat que gràcies a les seves prerrogatives legals, l'admissió del seu recurs per part de l'alt tribunal va implicar automàticament la suspensió durant sis mesos de part de l'articulat impugnat.⁷²

2.3. Regulació de l'autoritat audiovisual al nou Estatut d'Autonomia

Si bé no forma part de l'anàlisi específica d'aquest capítol, tenint en compte que aquest treball d'investigació analitza les principals reformes legislatives endegades entre 2003 i 2010 en matèria audiovisual, és del tot procedent fer referència a la inclusió del Consell de l'Audiovisual de Catalunya a l'Estatut d'Autonomia, que suposa un increment del seu rang en l'entramat institucional català.

Es va fer mitjançant la seva consideració en el Títol II, consagrat a les institucions de la Generalitat. El primer capítol es dedica al Parlament; el segon, al president de la Generalitat; el tercer, al Govern i l'Administració; el quart, a les relacions entre Parlament i Govern, i el cinquè, a altres institucions de la Generalitat. I aquí s'inclouen el Consell de Garanties Estatutàries, el Síndic de Greuges, la Sindicatura de Comptes i el Consell de l'Audiovisual de Catalunya,

---

⁷² L'evolució d'aquests recursos s'explicarà en el capítol següent, el tercer d'aquesta recerca, dedicat específicament a la llei de l'audiovisual.

com a “autoritat reguladora independent en l'àmbit de la comunicació audiovisual pública i privada”. A més, afegeix: “el Consell actua amb plena independència del Govern de la Generalitat en l'exercici de les seves funcions. Una llei del Parlament ha d'establir els criteris d'elecció dels seus membres i els seus àmbits específics d'actuació” (art. 82).⁷³

Destaca la inclusió del CAC entre aquests organismes. El Consell de Garanties Estatutàries passa per ser la més alta institució juridico-consultiva que es crea amb l'Estatut de 2006, si bé és hereu del Consell Consultiu que contemplava l'Estatut de 1979. El Síndic de Greuges i la Sindicatura de Comptes eren dues altres institucions que ja constaven a l'Estatut i que el 2006 també es recullen de forma específica. El CAC, però, és de més recent creació i és destacable que s'incloués com una de les “altres institucions de la Generalitat” que l'Estatut havia de tenir en consideració. Hi destaca, però, un matís menor: el nom dels altres tres organismes esdevé el títol de cadascuna de les seccions en què es divideix el capítol de les altres institucions de la Generalitat (el Consell de Garanties Estatutàries, el Síndic de Greuges i la Sindicatura de comptes), però no és així en el cas del CAC. La secció quarta es dedica a la “Regulació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya” [el subratllat és nostre], marcant aquesta lleugera diferència respecte dels títols que mereixen les altres tres institucions.

La seva inclusió a l'Estatut va ser força discutida. En el tràmit al Congrés el diputat popular Gabriel Elorriaga brandava: “els que votin amb el Grup parlamentari popular votaran per evitar que un òrgan d'extracció política controli i fiscalitzi l'activitat dels mitjans audiovisuals a Catalunya i aquells que votin pel manteniment del text, votaran exactament el contrari”. Això va merèixer la resposta de diputats com Joan Ferran, del PSC: “Tenim un organisme que té prestigi internacional, homologat amb els CAC francesos, alemanys i belgues”. I afegia: “un organisme vilipendiat per vostès, per altres mitjans de comunicació i que ha estat injustament tractat”.⁷⁴

Anys després, des del PP català, Santi Rodríguez (2019) emmarcava aquesta actuació del seu partit al Congrés en la lluita interna entre faccions que vivia la

---

⁷³ DOGC, 20-07-2006.

⁷⁴ *Diari de Sessions del Congrés dels Diputats*, 10-03-2006.

formació popular i que veurem amb més detall en el capítol següent: “Determinats sectors del partit i determinats mitjans havien focalitzat les seves ires contra el CAC i aquestes declaracions n’eren el reflex, quan resulta el primer consell audiovisual que hi ha a Espanya és a Navarra i està fet [impulsat] per nosaltres mateixos, Unió del Poble Navarrés”.

Cal fer notar aquí que la redacció aprovada pel Parlament de Catalunya en relació al Consell de l’Audiovisual va ser referendada sense cap matís per les Corts Generals i és avui vigent.

Per contra, si retrocedim i ens fixem en l’evolució del projecte de redacció de l’Estatut veurem que aquesta consideració del CAC es va incorporar avançat ja el tràmit parlamentari i no formava part del primer esborrany. El Consell de l’Audiovisual de Catalunya apareixia al text que la ponència redactora va elevar a la Mesa del Parlament, però amb una redacció diferent a la final i no pas dins del títol de les institucions de la Generalitat, sinó a l’article 129, sobre els mitjans de comunicació i els serveis de contingut audiovisual: “8. El Consell de l’Audiovisual de Catalunya és l’autoritat reguladora independent en l’àmbit de la comunicació audiovisual pública i privada. El Parlament de Catalunya n’elegeix els membres i en regula la composició i les funcions.”⁷⁵

L’augment de “rellevància estatutària” del CAC es produeix, doncs, a partir de les esmenes presentades al text de la ponència. En concret, es recull ja a la proposta de proposició de llei de nou Estatut que presenta a finals de juliol la Comissió d’Organització i Administració de la Generalitat i el Govern Local. I ho fa gràcies a una esmena presentada pel grup parlamentari de Socialistes Ciutadans pel Canvi. La motivació amb la qual els socialistes sustenten aquesta esmena era aquesta: “la regulació essencial del Consell de l’Audiovisual de Catalunya, com a Institució, ha d’ubicar-se en el capítol corresponent a Institucions i no en el de competències”. La ponència va recomanar –i així es va fer– adoptar l’esmena en el text que elevaria a la Comissió i també que desaparegués la referència de l’article 129 que vèiem abans.⁷⁶

---

⁷⁵ BOPC, 11-07-2005.

⁷⁶ BOPC, 28-07-2005.

Cal fer notar aquí que la inclusió d'aquesta consideració pel CAC a través d'una esmena socialista es produeix en el moment en què el president de l'autoritat audiovisual és l'exdiputat del PSC Josep Maria Carbonell, que havia estat membre de la ponència de l'audiovisual i que, com hem vist abans, va deixar el Parlament per esdevenir conseller, primer, i president, després, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. El mateix Carbonell (2019) reconeix que es va "moure per intentar blindar" l'organisme: "Va ser una cosa que em va demanar el Consell perquè anés a negociar amb el Govern. En el procés d'elaboració de l'Estatut, el Consell del CAC em demana que intenti blindar el CAC com una institució estatutària i jo estava plenament d'acord". I afegeix: "si s'incorporava com una institució similar al Síndic de Greuges o la Sindicatura de Comptes, garantíem el seu futur i el marc de les seves competències".

Ho confirma també l'exdiputada Dolors Comas (2019) que va llegir aquesta inclusió com una forma de preservació de l'organisme: "Si no era una institució estatutària es podia eliminar en qualsevol moment. I sent-hi era una manera de preservar-la del debat polític: si és una institució que l'Estatut reconeix, aquí ha d'estar". En aquesta línia, Joan Manuel Tresserras (2019) ho rebla: "Si no arriba a ser un organisme estatutari, igual que la Sindicatura de Comptes, en algun moment la temptació durant les retallades hauria estat prescindir-ne. En canvi, no es va poder fer per aquest pes estatutari". Segons Carbonell, llavors president del CAC, "els altres grups parlamentaris [s'entén que ja hi compta el grup socialista], amb l'excepció del PP, ho veien molt bé".

Hi ha, per últim, una altra clau d'interpretació d'aquest reconeixement del CAC amb rang estatutari: era una forma indirecta d'atorgar major independència al Consell de l'Audiovisual, almenys des del punt de vista de la seva gestió econòmica, tal com ho explica qui llavors n'era consellera, Núria Llorach (2019): "si estàs dins de l'Estatut, tens menys dependència del Govern, perquè directament fas l'avantprojecte de pressupost i l'eleves al Parlament, no així, per exemple, la CCMA, que elabora un avantprojecte i l'ha d'enviar al Govern que l'ha d'incloure a dins dels seus pressupostos."

2.4. Més competències en el marc de la Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals

El procés per a l'aprovació de la Llei de reforma dels mitjans públics va ser més llarg del que seria habitual. Ho veurem amb més detall en el capítol quart d'aquesta recerca: es va iniciar la tramitació en la setena legislatura i es va acabar a la vuitena, si bé en procediments diferents, és clar. Tant en la primera tramitació com en la segona, la Llei que donaria lloc a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals –fins llavors Corporació Catalana de Ràdio i Televisió– tenia reservat un paper per al Consell de l'Audiovisual de Catalunya: el d'intervenir en el procés nomenament dels membres del Consell de Govern, el màxim òrgan de govern de la corporació pública. A més d'aquest aspecte, la norma també va atorgar al CAC diverses funcions de supervisió i control del funcionament de la CCMA, així com de certificació del compliment de la missió de servei públic encarregada.

A continuació, analitzarem, en primer lloc, el contingut específic de la Llei, pel que fa al rol que se li dona al CAC. Veurem, a continuació, quin va ser el procés d'evolució del text, amb les principals aportacions externes que va rebre la ponència, incloses compareixences parlamentàries, i com la ponència va anar modificant la proposició de Llei, en dues legislatures, fins que el Ple la va aprovar per una àmplia majoria.

2.4.1. Contingut de la Llei

2.4.1.1. Participació en l'elecció del Consell de Govern

El redactat final de la Llei 11/2007 de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals⁷⁷ dibuixa a l'article 7 una de les noves competències del CAC respecte de la corporació pública. El preàmbul les presenta com la introducció de la participació de l'autoritat reguladora en l'elecció dels membres del Consell

---

⁷⁷ DOGC, 18-10-2007. Com explicarem en capítols posteriors, la Llei de la CCMA encara va ser modificada durant aquesta legislatura, però les atribucions previstes pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya es van mantenir intactes.

de Govern que fa el Parlament i, en concret, mitjançant la valoració de la idoneïtat dels candidats.

La llei de reforma dels mitjans públics estableix que els 12 membres del Consell de Govern hauran de ser escollits pel Parlament per una majoria de dos terços de la cambra. Ara bé, abans de procedir a aquesta elecció ha de seguir-se aquest procés:

- El legislatiu ha d'enviar al CAC una llista dels candidats a formar part del Consell de Govern de la CCMA. La llei deixa clar que el llistat pot incloure més candidats que vacants existents (article 7.3).
- Correspon al CAC fer un informe sobre cada candidat valorant la capacitat i idoneïtat per ocupar el càrrec.
- El CAC ha de valorar, en concret, que hagin exercit funcions d'administració, d'alta direcció, de control o d'assessorament, o bé, funcions de responsabilitat similar, en entitats públiques o privades (article 7.2).
- El CAC ha de remetre els seus informes al Parlament abans que els candidats hagin de comparèixer en examen públic en la comissió corresponent, el que s'ha conegut com a *hearing*.

2.4.1.2. Supervisió del funcionament i la missió de la Corporació

Al marge de la participació en el procés d'elecció dels membres del Consell de Govern de la CCMA, la llei també inclou petits canvis en altres aspectes competencials del CAC. Així l'article 21.2 estableix l'obligació que el Govern trameti al CAC la proposta de contracte programa a signar amb la CCMA perquè l'autoritat n'elabori un informe preceptiu. Cal tenir present que la primera versió elaborada per la ponència tot just establia que s'informés el Consell de l'Audiovisual, però no que aquest hagués de fer cap informe. En el seu esborrany final al Ple, després de les compareixences que veurem tot seguit, la ponència va elevar les pretensions d'acord amb allò que ja estava fixat a l'article 31.2 de la llei 22/2005, és a dir, que el CAC n'informés preceptivament.

En segon lloc, l'article 25 de la llei estableix l'obligatorietat de seguir les recomanacions del CAC sobre l'accés social als mitjans públics. Així mateix, també hi ha una altra referència al Consell de l'Audiovisual de Catalunya a l'article 34, en què s'estableix el mecanisme de control parlamentari de la CCMA i es deixa clar que aquest seguiment del poder legislatiu no ha d'entrar en col·lisió amb el que faci l'autoritat audiovisual.⁷⁸

Per últim, és destacable també un canvi en les competències del CAC que es va introduir, a última hora, a través de la llei de la CCMA. Segons l'apartat 3 de l'article 109 de la llei de la comunicació audiovisual de Catalunya, corresponia a l'autoritat audiovisual l'autorització prèvia de la publicitat institucional als mitjans audiovisuals per comprovar que es complia la normativa sobre aquest tipus d'anuncis. El mateix dia que es debatia al ple del Parlament la llei de la CCMA els grups del tripartit i el PP van acordar mitjançant una esmena transaccional incorporar una disposició final segons la qual el CAC mantindria la capacitat de verificar el compliment de la normativa en matèria de publicitat institucional, però no de forma prèvia sinó a posteriori de l'emissió.⁷⁹

2.4.2. La primera proposta, del Govern

Tal com hem vist fins ara amb la llei de reforma del CAC i la llei de l'audiovisual, l'elaboració de la nova llei de TV3 i Catalunya Ràdio tampoc no es va fer mitjançant un projecte de llei, sinó des del Parlament, a través de l'anomenada Ponència Audiovisual, al si de la Comissió de Política Cultural. Van ser ponents la diputada Marta Llorens, per CiU; Joan Ferran, en nom del PSC-CpC; Carmel Mòdol, per ERC; Santi Rodríguez, en representació del PP, i Dolors Comas, per ICV-EUiA⁸⁰. Els seus treballs van comptar amb l'ajut de documentació i aportacions diverses, des de documents escrits a compareixences.

---

⁷⁸ BOPC, 03-07-2007.

⁷⁹ DSPPC-P, 03-10-2007. Sobre aquesta qüestió hi abundarem, tant en el capítol tercer, sobre la llei audiovisual, com en el quart, sobre l'elaboració de la llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

⁸⁰ BOPC, 20-04-2006.

A mitjans d'abril de 2005 el Govern va fer arribar a la ponència un document de treball sobre la Llei de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (Direcció General de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals, 2005). No es tractava d'un projecte de llei, sinó d'un esborrany de treball. El destaquem aquí en primer lloc perquè és, en bona mesura, l'embrió del que més tard seria la llei de la CCMA, atès que bona part del seu redactat es conservaria gairebé intacte.

Com hem fet fins ara, ens fixarem només en els aspectes relatius al CAC. La proposta de l'Executiu reservava un paper rellevant a l'autoritat audiovisual en la tria dels membres del Consell de Govern dels mitjans públics. Establia que els seus integrants serien escollits per tres cinquenes parts del Parlament després que el CAC els proposés i verificqués la seva idoneïtat. No deia, però, en quins termes ho havia de fer i es remetia al fet de constatar que fossin persones de rellevants mèrits professionals (art. 9bis). Ara bé, l'esborrany que va redactar el Govern atorgava al CAC un paper encara més notori del que finalment es va aprovar. Li encomanava que reglamentés com havia de ser el procediment públic per presentar candidats, recollir les propostes i verificar-ne la seva idoneïtat. És a dir, esbossava un responsable i un model de procediment –podria ser un concurs públic– però deixava en mans del Consell de l'Audiovisual la tasca de definir com havia de ser finalment. Feta la verificació, el CAC havia d'elevat al legislatiu les persones considerades idònies i havia de fer-ho en un nombre superior als que havia de tenir el Consell de Govern –que en aquell esborrany eren set membres.⁸¹

Defensa aquest disseny qui va ser secretari de Comunicació del Govern, Enric Marín (2019): “Nosaltres passem la competència de designar els màxims executius del Govern al Parlament, amb una condició: que després el Parlament ha de fer una altra cessió de competències al CAC. Perquè si no, el que pot passar és que el Govern i l'oposició, quan pactin el president de la CCMA, també pactin de forma tancada la resta de membres del Consell de Govern i ho passin amb un llistat tancat al CAC. Per tant, perquè això funcioni, el Parlament ha de fer una cessió a un organisme que depèn d'ell, el CAC, que ha de tenir unes funcions molt actives en aquest procés. Nosaltres sempre

---

⁸¹ Cal tenir present que la llei 22/2005 fixa al seu article 29b que tant el Parlament com el CAC han de participar en l'elecció dels màxims responsables de l'ens per criteris de capacitat, mèrits i idoneïtat, si bé no especifica de quina manera s'ha de concretar aquesta participació.

dèiem, el que no podem fer és desgovernamentalitzar per després partiditzar-ho.”

També en referència al CAC, l'article dedicat al contracte programa establia l'obligació que l'autoritat audiovisual fos informada del document signat entre Govern i CCMA, si bé no establia que ho fos de forma prèvia, sinó un cop estigués subscript (art. 23.2). Com hem vist, aquest aspecte va ser revisat a l'alça per la ponència, atorgant major capacitat d'intervenció al CAC. Així mateix, l'esborrany també al·ludia a l'accés social als mitjans de la CCMA, de manera que es garantís l'entrada dels grups socials i polítics més rellevants, d'acord amb criteris objectius, entre els quals s'havien de tenir presents les recomanacions establertes pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

Un altre dels elements amb què l'Executiu volia dotar de més competències el CAC fou el control del compliment de la funció de servei públic. Així, s'establia que, anualment, el CAC hauria de avaluar si la CCMA complia o no amb les obligacions de servei públic i, un cop fet aquest seguiment, enviar els informes corresponents al Parlament proposant l'adopció de les resolucions pertinents per instar la CCMA a esmenar els possibles incompliments (art. 38).

2.4.3. La primera proposta de la ponència parlamentària

L'esborrany enviat pel Govern va servir de base fonamental perquè la ponència elaborés el seu text. Quan a l'abril de 2006 els treballs parlamentaris van donar llum a una proposta consensuada⁸² s'hi podia observar una certa fidelitat al text original, però amb matisos importants que ara veurem.

La proposició de llei de la ponència reconeixia al CAC la responsabilitat de proposar i verificar –per aquest ordre– els candidats al Consell de Govern de la CCMA. Ara bé, fruit dels treballs del Parlament, s'establia que, a tal efecte, calia valorar especialment l'exercici de funcions d'administració, d'alta direcció, de control o d'assessorament o responsabilitats similars en entitats públiques o privades (art. 8.2). No obstant, el canvi més important vindria en l'apartat següent amb una disminució del protagonisme del CAC en la tria dels

---

⁸² BOPC, 20-04-2006.

candidats. Si l'esborrany fet pel Govern deixava en mans de l'autoritat audiovisual la definició de com procedir per escollir els candidats, la ponència va retornar la iniciativa al Parlament (art. 8.3). D'aquesta manera, seria la cambra qui enviaria una llista de candidats al CAC. Una llista que podria tenir més noms que vacants existents al consell de govern, mentre que al text de l'Executiu aquest era un element obligatori. A continuació, el Consell de l'Audiovisual hauria de fer un informe sobre cada candidat i remetre'l al Parlament abans que l'aspirant passés un examen davant la Comissió de la CCMA.

Crida l'atenció aquest canvi, donat que bona part del redactat s'havia mantingut intacte. Per això, els diputats Carmel Mòdol, a proposta d'Esquerra Republicana de Catalunya, i Dolors Comas, del grup d'Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Alternativa, van voler que al text de la ponència constés el seu rebuig a aquest canvi. A la part final del document s'hi fa esment de la discrepància i s'hi incorpora l'anterior versió de l'article 8.3 d'acord amb el redactat proposat pel Govern⁸³. Cal fer notar que tots dos diputats formaven part de la majoria que donava suport a l'Executiu del moment, si bé destaca que no es va sumar a aquesta reclamació cap diputat socialista, que també integrava el bloc governamental. Des de l'òptica de qui va treballar l'esborrany que l'Executiu va enviar al Parlament, Santiago Ramentol (2019) creu que va ser un error treure aquesta capacitat al Consell de l'Audiovisual i, per contra, al seu parer la redacció que finalment va prosperar era ben confusa: "Si llegeixes l'escrit de la llei... l'entens? La realitat és que no, el CAC no sap què fer! Aquest article és demencial".

Més enllà d'aquest rellevant canvi, el text de la ponència mantenia l'obligació que el CAC fos informat de la signatura del contracte programa, les referències a les recomanacions del CAC sobre l'accés social als mitjans públics i també el

---

⁸³ El text deia «3. El Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de recollir les propostes dels candidats per a formar part del consell de govern i ha de regular el procediment públic de presentació i el procediment de selecció. Un cop feta la selecció, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha d'elevat al Parlament una relació de les persones considerades idònies, la qual ha de contenir un nombre de persones superior al nombre de membres que han d'ésser escollits. Si es produeixen vacants en el consell de govern han d'ésser cobertes seguint el mateix procediment.» (BOPC, 20-04-2006).

del control del compliment de les missions de servei públic per part de l'autoritat audiovisual.

El text de la ponència es va presentar el 6 d'abril de 2006. Un mes després es trencava l'acord de Govern. Esquerra Republicana sortia de l'executiu per les diferències internes sobre el referèndum de l'Estatut que tindria lloc al juny d'aquell any⁸⁴. El president Pasqual Maragall anunciava alhora la convocatòria avançada d'eleccions per abans de final d'any –serien l'1 de novembre. Amb això, es precipitava el final de la legislatura.

El juny de 2006 se celebrava el debat de totalitat –o d'admissió a tràmit⁸⁵– de la proposició de llei elaborada per la ponència. Sense esmenes a la totalitat, el text va seguir la tramitació. Ara bé, durant el debat es van evidenciar posicions confrontades. El grup de Convergència i Unió manifestava que no hi havia temps material per aprovar la llei atès que en la mateixa sessió el president de la Generalitat havia donat per finalitzada la legislatura. Per contra, els grups socialista, republicà i ecosocialista⁸⁶ van retreure als convergents falta de voluntat per tirar endavant la llei. Argumentaven que amb un text consensuat en ponència, es podien escurçar els terminis en la tramitació parlamentària i aprovar la llei al ple del 13 de juliol per lectura única.

El 7 de setembre Pasqual Maragall va dissoldre el Parlament i va convocar eleccions. La proposició de llei va decaure. No obstant, els seus treballs serien recollits en la legislatura següent.

2.4.4. De la segona proposta de la ponència parlamentària al redactat final

El novembre de 2006 es constituïa el nou Parlament fruit de les eleccions que donarien lloc a un nou govern de coalició amb els mateixos protagonistes,

---

⁸⁴ *La Vanguardia*, 12-05-2006, pàg. 12.

⁸⁵ Tal com hem explicat a la introducció d'aquest treball, a partir del canvi del Reglament del Parlament de Catalunya de finals de 2005, tots els projectes de llei o proposicions de llei havien de superar un primer debat en el Ple per poder seguir la seva tramitació parlamentària. Com hem vist, la llei 3/2004 o la llei 22/2005 no van seguir aquest procés, però sí ho va fer la tramitació de la llei de la CCMA.

⁸⁶ El grup popular va declinar intervenir. DSPC-P, 22-06-2006.

PSC-CpC, ERC i ICV-EUiA. Un cop constituïdes les comissions es va nomenar de nou una ponència *ad hoc* des de la Comissió de Política Cultural⁸⁷. A diferència dels procediments legislatius anteriors, en aquesta ocasió, la ponència va estudiar un únic document: la proposició de llei elaborada per la ponència homòloga de l'anterior legislatura.

En poques setmanes la nova ponència va aprovar una primera proposta de text legislatiu. Adoptava pràcticament com a pròpia la redacció de la seva predecessora sense introduir cap canvi respecte de les funcions o competències atribuïdes al Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

No obstant, el ponent popular va introduir un vot particular al text de la ponència. Santi Rodríguez sostenia que la redacció proposada atorgava massa poders al CAC en el nomenament dels membres del Consell de Govern de la CCMA. Es tractava d'una esmena purament tècnica i de llenguatge sobre la qual no hi hauria acord i que es mantindria viva fins al final de la tramitació. Allà on es deia que “els membres del Consell de Govern són elegits pel Parlament mitjançant una majoria de dos terços, després que el Consell de l'Audiovisual els proposi i en verifiqui la idoneïtat” el ponent popular proposava eliminar la part subratllada.⁸⁸

Després de presentar el primer text elaborat per la ponència, en no haver-hi cap esmena a la totalitat, aquest va ser immediatament admès a tràmit pel Ple del Parlament⁸⁹. A partir d'aquest moment, es va obrir el període de compareixences en comissió. A iniciativa dels grups de Convergència i Unió i el Partit Popular de Catalunya hi van comparèixer el president del CAC, Josep Maria Carbonell, i el director general de la llavors Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, Joan Majó.⁹⁰ En la compareixença, Majó no va es va referir a les responsabilitats atorgades al CAC en la llei de la CCMA. Per ser concrets,

---

⁸⁷ Hi va haver diversos canvis en la composició de la ponència respecte de l'anterior legislatura: el grup de Convergència i Unió va substituir Marta Llorens per Joana Ortega; el grup d'Iniciativa va canviar Dolors Comas per Dolors Camats, i, a més, amb la irrupció de Ciutadans al Parlament de Catalunya, el Grup Mixt va designar Antonio Robles com el ponent d'aquesta llei per part seva (DSPC-C, 14-02-2007).

⁸⁸ BOPC, 16-04-2007. El PPC va mantenir l'esmena fins al Ple i el grup de Convergència i Unió també la va introduir (BOPC, 09-07-2007)

⁸⁹ DSPC-P, 18-04-2007.

⁹⁰ DSPC-C, 07-06-2007. El PPC també havia demanat la compareixença d'un representant de l'entitat Telespectadors Associats de Catalunya, però la comissió la va rebutjar (BOPC, 07-05-2007).

va dir que no volia entrar “en els aspectes polítics de la llei”. Per contra, com semblaria obvi atesa la implicació prevista del CAC en el procés de nomenament dels consellers de la CCMA, sí ho va fer Josep Maria Carbonell, que va exposar a la comissió una posició comuna en nom de tots els consellers de l'autoritat audiovisual d'aquell moment. Carbonell va ser molt curós per demanar als diputats que el Consell tingués un rol rellevant i no fes de paper d'estrassa en el procés de selecció dels directius dels mitjans públics: “el que no veuria és que el Consell tingués un paper estrictament de ratificació d'una proposta parlamentària, eh? Abans, diguem-ne, de tenir un paper de ratificació potser és millor que no en tingui cap”. A més, Carbonell afegia que el Parlament ja disposava d'una “comissió d'idoneïtat” i instava als diputats a adreçar-se a aquesta instància en comptes del CAC si el que pretenien era que l'autoritat tingués un rol de “mer ratificador”.

Escoltades les compareixences, es constituïria de nou la ponència, que va enviar al Ple el seu dictamen final, de forma que la tramitació va allargar-se fins a la tardor.

El grup d'Esquerra Republicana de Catalunya va mantenir viva fins al Ple una esmena que recordava el vot particular que el seu diputat havia fet en la ponència de la primera legislatura: era partidari de recuperar la primera versió que el Govern va enviar al Parlament quant al paper del Consell de l'Audiovisual en l'elecció dels membres del Consell de Govern, aquella que deixava total marge a l'autoritat audiovisual per regular com s'havia d'escollir els directius de la corporació pública.⁹¹

També sobre aquesta qüestió, el grup de Convergència i Unió va mantenir viva fins al debat en el Ple una esmena que proposava que no es poguessin enviar al CAC una llista amb més membres que vacants existents al Consell de Govern de la CCMA⁹². L'esmena no va prosperar. Segons el llavors conseller de Cultura i Mitjans de comunicació, Joan Manuel Tresserras (2019), “la voluntat era que el CAC tingués algun paper, si no hagués estat així no hauria fet de filtre, sinó només de validador. Si la llista era més gran, el filtre del CAC tenia gairebé un paper de concurs de candidats”.

---

⁹¹ BOPC, 09-07-2007.

⁹² BOPC, 09-07-2007.

Per la seva banda, les discrepàncies que mantenia el PP sobre la norma van fer que en presentés un recurs davant el Consell Consultiu. Aquest va avalar la constitucionalitat i adscripció de la norma a l'Estatut⁹³, però així i tot el portaveu popular Santi Rodríguez expressava la seva disconformitat amb què l'organisme que havia de controlar la CCMA també hagués de proposar els membres de la direcció de la corporació pública⁹⁴.

Malgrat aquests desacords, la reforma de la CCMA va ser aprovada amb els vots favorables de tots els grups parlamentaris excepte el Partit Popular i Ciutadans, que van votar en contra. El PP ho va justificar en dos aspectes: qüestionava que s'establís el català com a llengua institucional de la CCMA i també perquè, en allò que ens interessa en aquest capítol, considerava que la redacció de la llei deixava un rol excessiu al CAC en l'elecció dels membres del Consell de Govern vist que havia de "proposar" els candidats. A criteri dels populars, aquest paper havia d'estar reservat als diputats. Ciutadans, de la seva banda, va coincidir amb el PP, en part, per fonamentar la seva oposició a la norma amb l'article que establia que la llengua catalana seria la institucional als mitjans públics de la Generalitat (article 22.3) sense referències específiques al rol que el CAC havia de desenvolupar.

A principis d'octubre veuria la llum la reforma de la regulació de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, amb més atribucions pel Consell de l'Audiovisual.

---

⁹³ BOPC, 11-07-2007 i 30-07-2007.

⁹⁴ DSPPC-P, 03-10-2007. Per a més informació, vegeu el capítol quart d'aquesta mateixa recerca.

Capítol 3. La llei de la comunicació audiovisual de Catalunya

Un cop hem vist el camí seguit per dotar de majors competències el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, el tercer capítol d'aquesta recerca aborda el procés per a l'aprovació de la segona de les lleis audiovisuals que ens ocupen, la més extensa i complexa de les aprovades durant el nostre període d'estudi, la llei 22/2005 de la comunicació audiovisual de Catalunya.

En primer lloc, aprofundirem en el seu contingut, oferint una anàlisi detallada de tot el seu articulat, remarcant les novetats que aporta. En segon terme, farem una anàlisi de tot el procés seguit fins a la seva aprovació. En aquest àmbit, dedicarem un primer apartat a analitzar el contingut de les contribucions externes a la ponència parlamentària que va redactar la llei. Tot seguit, resseguirem el procés per a la seva promulgació, més d'un any de tramitació parlamentària entre els primers treballs de la ponència i el vistiplau definitiu a la cambra. En últim lloc, ens aproximarem als recursos d'inconstitucionalitat que es van presentar contra la llei i a quin en va ser el resultat, és a dir, quina va ser la llei que va quedar un cop aquests es van resoldre.

3.1. Contingut de la llei 22/2005

La llei de la comunicació audiovisual de Catalunya és considerada la llei marc pel sector a casa nostra. La seva aprovació pretenia ordenar les normes que regien l'àmbit audiovisual. Catalunya havia aprovat el 1983 la llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. L'any 2000, la de creació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. El sector s'havia transformat notablement i el Parlament, a través de la Resolució 3/VI de 1999, constatava la necessitat de dotar el marc legal audiovisual d'una norma actualitzada i adequada per a la realitat del moment. Farem ara un repàs del contingut que ofereix la llei, distribuïda en cent quaranta articles, nou títols, quatre disposicions addicionals, sis de transitòries, una derogatòria i una final.

3.1.1. Definicions i principis generals

Com acostuma a passar en normes d'aquesta complexitat, el primer títol de la llei se consagra a l'apartat de definicions dels principals aspectes que s'abordaran al llarg del seu articulat, per tal que la seva regulació posterior parteixi de l'acotació de cada terme, com ara serveis de comunicació audiovisuals, el prestador o distribuïdor dels mateixos, producció pròpia, productor independent, servei de ràdio, servei de televisió o servei de televisió local o de proximitat.

Alhora, aquest títol també recull l'àmbit subjectiu sobre el qual s'aplicarà la norma (article 2): els mitjans de la Generalitat i dels ens locals; els prestadors que disposin d'una llicència atorgada pel CAC; els prestadors amb domicili català o que exerceixin principalment la seva activitat al Principat, i els operadors de xarxes i distribuïdors audiovisuals que s'adrecen al públic de Catalunya.

3.1.2. Espai radioelèctric

Si bé aquesta és una llei audiovisual, és innegable la vinculació entre aquest sector i el de les telecomunicacions. Per això, la norma també s'endinsa en un terreny –com veurem més tard– no exempt de suspicàcies competencials entre la Generalitat de Catalunya i el Govern espanyol: la planificació de l'espectre radioelèctric.

El mateix preàmbul de la llei recorda que les telecomunicacions són una competència exclusiva de l'Estat, però el legislador català considera que, si la Generalitat té competències en matèria audiovisual sobre el seu àmbit territorial, bé ha de poder “gestionar el mitjà pel qual es presenten aquests serveis”. I no només això, sinó que la norma també preveu la participació de l'administració catalana en l'elaboració dels plans estatals. Així, l'article 18 atorga al Govern, previ informe del CAC, la capacitat d'elaborar i aprovar els plans tècnics de ràdio i televisió per a Catalunya. Alhora, l'article 22, sense concretar la fórmula, contempla la coordinació entre la Generalitat i la planificació de l'espai radioelèctric estatal d'acord amb els instruments de

cooperació que es fixin a través de regulacions generals. Aquest article estableix que el Govern, escoltat el CAC, farà arribar un informe previ sobre qualsevol planificació de l'espectre que afecti el territori català.

3.1.3. Servei públic audiovisual

El tercer dels títols de la llei aborda els mitjans públics, tant els de titularitat de la Generalitat, sobretot, com aquells dependents d'altres ens. Abans d'entrar a fons en cap dels dos, és interessant veure com la llei entén el servei públic com la prestació directa de serveis de comunicació audiovisual per part d'una administració, si bé contempla l'opció d'externalització de serveis i la contractació d'entitats o subjectes privats per disposar de mitjans materials o professionals diferents dels de l'ens com a mecanisme d'impuls el sector audiovisual de Catalunya (article 23). Quant a la gestió dels mitjans públics de la Generalitat, la llei audiovisual blindava la gestió directa del servei mitjançant un ens públic que preservi un nucli d'expertesa professional en la matèria (article 29.1.c) i tanca la porta a participar directament o indirectament en societats que prestin serveis audiovisuals, si bé poden obtenir permís per fer-ho del Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

En referència específica també als mitjans de la Generalitat, resulta cridaner que la llei ja anomeni la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió com a Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, quan aquesta denominació no serà vigent fins a l'aprovació de la reforma dels mitjans públics, la tardor de 2007. Aquest fet subratlla, d'alguna manera, com d'apropiada és la recerca que aquí plantegem, des del punt de vista de la unitat efectiva de les tres lleis que analitzem en aquest treball.

Si bé la pròpia llei dels mitjans públics establirà dos anys més tard algunes obligacions, és en aquesta llei audiovisual que se senten les bases del que ha de ser el servei públic de la Generalitat. Així, l'article 26 defineix les missions que ha de complir, com ara l'impuls dels valors constitucionals i estatutaris; la informació veraç i plural; l'accessibilitat de les seves emissions; la promoció del català i l'aranès i la comunitat lingüística de parla catalana; la promoció de la

igualtat; el reforç de la identitat nacional; l'accés als grans esdeveniments; la promoció de les indústries culturals catalanes o la difusió de l'activitat parlamentària.

Cal destacar que l'apartat 4 de l'article 26 contempla l'obligació que els mitjans públics reservin dins un canal múltiplex un canal digital dedicat específicament a la difusió de l'activitat del Parlament, garantint el dret d'accés dels grups socials, culturals i polítics significatius. Aquest "Canal Parlament", en part, va existir. Quan va néixer el canal informatiu de la televisió catalana, el 324, va ocupar la freqüència analògica que llavors tenia reservada per a les seves activitats el Parlament de Catalunya. Com a contrapartida, quan es va crear el Canal Parlament, les seves emissions es van integrar dins de la graella del canal informatiu de Televisió de Catalunya.⁹⁵

De manera semblant, i de forma prèvia a l'aprovació de la llei dels mitjans públics, la llei audiovisual també deixa diversos encàrrecs per a la regulació futura. Així, estableix que tant el Parlament com el CAC hauran de participar en la tria dels màxims directius de l'ens públic, si bé no defineix com. Alhora, garanteix que els grups socials i polítics més representatius puguin participar del consell assessor que tingui la corporació pública (article 29).

Quant al finançament, la llei contempla una fórmula mixta, amb ingressos per aportacions pressupostàries de la Generalitat, així com la venda i prestació de serveis al mercat publicitari (article 31).

L'últim apartat que ens crida l'atenció quant als mitjans públics de la Generalitat són dos elements que es desenvoluparan en la llei de la CCMA: les figures del mandat marc i el contracte programa. L'article 30 estableix els instruments per garantir el compliment de la funció de servei públic i fixa l'obligació que el Parlament aprovi cada sis anys un mandat marc amb els objectius del sistema públic audiovisual català. Alhora, aquest mandat marc s'ha de desenvolupar en contractes programa de quatre anys de durada amb una major concreció d'aquests objectius.

---

⁹⁵ Vegeu Canal Parlament [En línia]: <<https://www.parlament.cat/web/canal-parlament/info-canal/index.html>> [Consulta: maig de 2019].

Pel que fa a la definició del servei públic d'àmbit local, destaquem les obligacions que la llei imposa als prestadors de televisió: programació mínima de 4 hores diàries i 32 setmanals; en llengua catalana; informatius en horaris de màxima audiència; màxim de 25% de programació en cadena, i serà el CAC qui fixi un percentatge mínim de producció pròpia i la possibilitat de sindicat programes (article 32.3).

La norma també fixa l'obligació que els seus màxims responsables siguin nomenats per una majoria qualificada de dos terços de l'òrgan plenari del qual depenguin així com que aprovin un contracte programa que fixi els objectius específics de servei públic i amb el vistiplau del CAC (article 33).

3.1.4. Mitjans audiovisuals privats

La principal novetat en la regulació dels prestadors privats audiovisuals que empren l'espai radioelèctric és l'abandonament del sistema de concessió i la introducció d'un sistema de llicència. Aquells que no utilitzin l'espai radioelèctric passen a registrar-se per un sistema de comunicació prèvia (article 37).

El preàmbul de la llei és molt concloent per justificar aquesta adopció basant-se en la disjuntiva sobre la doble vessant de l'administració pública, com a regulador de la comunicació i com a actor de la mateixa a través dels mitjans públics: "el nou marc jurídic audiovisual s'ha de fonamentar en la reconsideració de la noció de servei públic, en el seu doble vessant de monopoli i de titularitat, en el reconeixement de la llibertat de comunicació amb la modificació consegüent de l'actual règim de concessió per un d'autorització o llicència".

Les llicències tindran una durada de deu anys i poden ser renovades pel CAC. Alhora, són causes de denegació de la llicència una afectació a la garantia del pluralisme, l'incompliment reiterat de les condicions de la llicència o haver estat sancionat dos cops per infraccions greus o un cop per una de molt greu (article 55). Una altra de les limitacions de les llicències és la seva condició d'intransmissibilitat (article 56), fet que, com veurem més tard, arribarà fins i tot al Tribunal Constitucional. Sí que està autoritzada, això sí, la modificació de

l'estructura accionarial dels prestadors, que ha de comptar amb el vistiplau del Consell de l'Audiovisual.

És interessant veure com la llei audiovisual també atorga a l'autoritat reguladora la capacitat de garantir el pluralisme i vetllar per la concentració de mitjans de comunicació del mercat (article 38), tenint en compte aspectes com ara l'audiència potencial que abasta un prestador o el nombre de títols habilitants de què disposa una empresa (article 40). La llei estipula, fins i tot, uns límits per a la concentració, entenent que existeix una posició de domini en el mercat si un prestador acumula més d'un 25% de l'oferta en un mercat. Quan això succeeixi, el CAC està facultat per adoptar les mesures correctores que consideri (articles 42 i 43).

En qualsevol cas, com vèiem a l'anterior capítol, la competència més important que aquesta llei dona al Consell de l'Audiovisual és la convocatòria dels concursos per atorgar les llicències, deixant sense aquesta facultat al poder executiu, que l'havia exercit des del retorn de la democràcia (article 50). Ara bé, és la llei qui marca quins són els criteris que ha de seguir el CAC per avaluar els aspirants a la llicència: temps d'emissió dedicat a informatius; contribució al desenvolupament de la indústria; programes d'interès social; programació infantil; grau d'ús del català; accessibilitat, o estructura laboral i qualitat professional de l'empresa (article 52).

Això, però, fa referència a prestadors que necessitin utilitzar l'espai radioelèctric, mentre que aquells que utilitzin tecnologies alternatives es regeixen per un simple sistema de comunicació prèvia (article 60), derivat de la desregulació del sector que van impulsar les Corts espanyoles a mitjans dels anys noranta. Cal fer notar, no obstant, que la llei estableix unes obligacions de transmissió pels distribuïdors de serveis de comunicació audiovisual, que han d'incloure en la seva oferta de continguts els canals de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i els dels ens locals de la seva demarcació (article 66). Al mateix temps, també han de reservar una part de la seva programació per a programadors independents (article 67) com una forma de protecció sobre els grans canals de distribució internacional.

Al marge dels prestadors comercials, la llei també contempla els serveis de comunicació sense ànim de lucre i deixa escrit que cal reservar un espai públic perquè puguin emetre (article 70). No obstant, en el moment d'escriure aquestes línies, més de tretze anys després de l'aprovació de la llei, no s'ha desenvolupat la norma i els mitjans sense ànim de lucre segueixen sense els permisos pertinents per operar ni amb unes condicions mínimament fixades.

3.1.5. Regulació dels continguts audiovisuals

La regulació dels continguts deriva en bona mesura de normes superiors, siguin europees o, per transposició, espanyoles. En aquest títol de la llei es fixa l'horari de protecció infantil entre les 6.00 i les 22.00 (article 81), l'obligació de senyalitzar els continguts audiovisuals, que la llei deixa pendent de regulació pel CAC (article 83), o l'obligació de fer accessible la programació per a persones amb discapacitat (article 84).

També són derivades comunitàries les obligacions en matèria de difusió d'obres europees (article 87). Així, els prestadors de televisió han de reservar com a mínim el 51% del seu temps d'emissió, sense comptar el temps dedicat a informatius, esports, jocs o publicitat, a obres audiovisuals europees la llengua original de les quals sigui el català o el castellà. Com a mínim, el 50% d'aquestes ha de ser en català. Alhora, el 10% del temps total d'emissió ha de ser reservat per a productors independents i produïdes els últims cinc anys.

La norma també contempla que els prestadors de qualsevol titularitat puguin emetre gratuïtament comunicacions d'interès públic del Govern de l'Estat o del Govern de la Generalitat (article 82).

Així mateix, la llei 22/2005 estipula que el Govern pugui elaborar una llista d'esdeveniments d'interès general que s'han d'oferir en directe i sense codificar (article 85). Aquest article recorda a l'anomenada Llei Cascos sobre esdeveniments esportius sorgida en plena guerra del futbol a finals dels anys noranta. Tanmateix, mai s'ha arribat a publicar cap llista en aquest sentit a Catalunya.

Des del punt de vista lingüístic, la llei audiovisual estableix que la llengua normalment emprada pels mitjans públics ha de ser el català i, a la Val d'Aran, l'aranès. Els operadors privats, per contra, es regeixen per les normes de política lingüística (article 86).

3.1.6. Continguts publicitaris

La regulació de la publicitat, televenda i patrocini és un dels apartats més innovadors de la llei. Apunta aspectes fins llavors no contemplats que en aquell moment s'estaven tramitant en la revisió de la directiva europea de televisió sense fronteres, motiu pel qual alguns dels seus articles no tenen cap equivalència, per exemple, a la llei espanyola d'aquell moment o bé està força disgregada en diferents normatives estatals.

Per exemple, l'article 93 recull totes les publicitats prohibides, com ara les del tabac, medicaments amb prescripció facultativa, serveis de prostitució en horari protegit, begudes alcohòliques de graduació superior a 20 graus o inferior si s'adrecen a menors, s'associen a una millora física o terapèutica o si se n'estimula el consum.

Aquest article també estableix un principi sobre la publicitat: ha d'estar separada en tot moment dels continguts editorials. Només contempla un exemple, l'anomenada publicitat encoberta (article 94). La norma audiovisual contempla l'opció de situar un producte, bé o servei en un programa sempre i quan la referència que se'n faci no sigui prominent, recurrent ni destacada forçadament. Queden, però, fora d'aquesta possibilitat, els programes informatius, documentals, religiosos o infantils.

Una altra de les novetats que introdueix la llei 22/2005 són les separacions de les interrupcions publicitàries (article 98). Així, un mateix programa no pot ser interromput dues vegades si no hi ha una separació mínima de 20 minuts entre una i altra pausa (a no ser que sigui una retransmissió d'un esdeveniment, que tingui pauses naturals inferiors, com ara un partit de bàsquet, per exemple). En el cas dels informatius, documentals i infantils, només pot haver-hi una pausa per cada període programat de trenta minuts i, en el cas de llargmetratges, per

cada període de quaranta-cinc minuts (excepte pels prestadors públics, que només poden interrompre un sol cop les pel·lícules de més de noranta minuts i no poden interrompre les que tinguin una durada inferior).

Entre les innovacions reguladores també destaca la legalització de les transparències a les transmissions esportives, una pràctica ja existent llavors, malgrat no estar regulada: la possibilitat d'introduir un faldó publicitari en una franja de la pantalla mentre s'emet un esdeveniment esportiu sempre i quan el joc estigui aturat, no pertorbi la visió i ocupi màxim una sisena part de la pantalla. Un format semblant i també reconegut per la llei és l'anomenada pantalla dividida, mitjançant el qual es poden emetre en una mateixa pantalla dos continguts, l'editorial i el publicitari, però la regulació específica d'aquesta tècnica queda en mans del CAC (article 104).

L'altre element innovador de la llei fou l'establiment de límits màxims d'emissió de publicitat tant per operadors privats (article 99) com, de forma més restrictiva, pels públics (article 100). Així, la llei fixa un màxim de temps dedicat a la publicitat i televenda del 20% del temps total d'emissió, sent els anuncis publicitaris un màxim del 15%. En el cas dels públics el temps dedicat a la publicitat no pot superar el 10%.

En cada hora natural en què es divideix el dia, la norma estableix un màxim de disset minuts de continguts publicitaris en totes les seves formes, dels quals cinc poden ser per autopromoció i dotze per publicitat i televenda. Als prestadors públics la limitació queda en un màxim de deu minuts per publicitat i dos per autopromoció.

En l'apartat dels patrocinis, és interessant veure com la llei en deixa fora els programes religiosos, els d'actualitat política i els informatius, però contempla com a patrocinables les seccions d'informació esportiva, meteorològica, econòmica o del trànsit, una pràctica bastant habitual ja en aquell moment (article 102).

Els darrers articles d'aquest títol són alguns dels que més polèmica van arrossegar. Tant és així que, com veurem al capítol següent, van acabar sent modificats tan sols dos anys després. D'una banda, el 108, que volia ordenar

l'emissió de la publicitat a la ràdio i, sobretot, separar els continguts editorials dels publicitaris, tal com havia fet en l'àmbit televisiu. En certa manera, aquest esperit comprensible topava amb la pràctica habitual al sector. Així, la llei estipulava que la inserció de la publicitat s'havia de fer per blocs i, preferentment, entre dos programes, respectant la integritat de les obres, peces musicals o esdeveniments transmesos i sense que els conductors o participants d'un programa poguessin introduir missatges de publicitat o patrocini.

L'altre article que va aixecar polseguera va ser el 109, relatiu a la publicitat institucional. Si bé ja existia una norma reguladora d'aquest àmbit⁹⁶, la llei audiovisual va voler introduir alguns requisits nous, entre els quals l'obligació que l'emissió de publicitat institucional als mitjans audiovisuals requerís d'autorització prèvia del CAC perquè verificqués que s'ajustava a la legalitat. El defensor dels llavors diputat del PSC, Joan Ferran (2019): "Això passa perquè es considerava que anteriorment s'havia utilitzat la publicitat institucional per fer política. Fèiem canvis en la llei de forma preventiva, hi havia molta desconfiança respecte del que feien els altres. Tot era introduir garanties perquè 'ningú pogués fotre mal a la caixa' per dir-ho d'alguna manera."

3.1.7. Repartiment de competències

En aquest títol s'estableix l'atribució de competències entre les diferents administracions de la Generalitat. Així, correspon al Parlament el control parlamentari de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i de seguiment del l'activitat del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (article 110).

Al Govern (article 111) se li atribueix la funció d'establir l'acció política (elaborar normativa, potenciar la producció audiovisual, planificar l'espai radioelèctric de Catalunya, negociar el contracte programa amb la CCMA o inspeccionar, controlar i sancionar aspectes tècnics dels prestadors).

Als municipis se'ls atorga la capacitat decisòria sobre els mitjans d'àmbit local (article 112).

---

⁹⁶ Llei 18/2000 reguladora de la publicitat institucional (DOGC, 08-01-2001).

Per últim, l'apartat més detallat és el que fa referència al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (articles 113 a 119), que complementa allò descrit a les anteriors regulacions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya i l'adapta a tot allò que ha ampliat la Llei 22/2005, tal com ja hem explicat al segon capítol d'aquesta recerca.

3.1.8. Foment del sector audiovisual

El vuitè és un dels títols més breus de la llei, fixant les directrius que han de regir les polítiques d'ajudes públiques al sector audiovisual, tant pel que fa a les condicions a complir pels prestadors com pels criteris per atorgar-les.

Alhora, com a derivada de la normativa comunitària, la norma fixa l'obligació dels prestadors audiovisuals de finançar la producció d'obres audiovisuals i cinematogràfiques, encara que deixa en mans del CAC el seu desenvolupament mitjançant instrucció (article 121).

L'últim article d'aquest epígraf aborda la promoció de l'espai audiovisual català (article 126). Contempla que el Govern signi acords amb altres governs del domini lingüístic en matèria audiovisual i, en concret, per tal que els prestadors dels serveis públics de comunicació audiovisual puguin emetre en territoris amb "espais radioelèctrics confrontants" i, alhora, rebre a Catalunya les seves emissions en concepte de reciprocitat. És aquest un article que porta a la regulació catalana un aspecte ja existent a la normativa espanyola, gràcies a una modificació introduïda l'any 1999 en l'anomenada Llei del tercer canal de 1983 (Guimerà i Blasco, 2015).

3.1.9. Inspecció, infraccions i sancions

Més enllà de la regulació, un dels aspectes rellevants d'una llei com l'audiovisual és la capacitat coercitiva que pugui recollir per fer complir allò que contempla. La norma reconeix la capacitat d'inspecció i control tant al Consell de l'Audiovisual, especialment pel que fa a continguts i pluralisme, com a

l'òrgan de l'administració que vetlli pels aspectes tècnics de l'emissió i ús d'espectre radioelèctric (article 128).

Com acostuma a succeir en aquests casos, es divideixen les infraccions en funció de la seva gravetat. Són considerades molt greus el fet d'emetre sense disposar de llicència, l'emissió de publicitat subliminal o impedir una activitat d'inspecció, i poden comportar multes d'entre 90.001 i 300.000 euros, a més de la suspensió de l'activitat –el que es coneix com “anar a negres”– fins a tres mesos.

D'entre les infraccions greus hi ha la no difusió de comunicacions d'interès públic del Govern de l'Estat o de la Generalitat; no senyalitzar convenientment la programació; no adoptar mesures d'accessibilitat; saltar-se els límits de publicitat; incomplir amb els percentatges de presència del català o aranès, i el fet de no arribar als percentatges de difusió d'obres audiovisuals europees o d'inversió en producció audiovisual europea. Aquestes infraccions poden rebre una sanció d'entre 12.001 i 90.000 euros.

Per últim, les infraccions lleus poden ser deficiències en matèria d'emissió o qualitat o no atendre les peticions d'informació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, arriscant una sanció d'entre 600 i 12.000 euros.

La llei també faculta el CAC per a mesures molt més severes, com ara el cessament definitiu d'emissions en el cas que en un mateix any un prestador incorri en dues infraccions molt greus o tres o més d'infraccions greus (articles 132-136). Aquest element estarà en discussió durant tota la tramitació de la llei i més enllà, com veurem en pròxims epígrafs.

3.1.10. Apartat de disposicions

L'últim apartat de la llei no es recull com a Títol, si bé és força extens, atès que inclou quatre disposicions addicionals, sis transitòries, una derogatòria i una final.

Les disposicions addicionals fan referència, bàsicament, al Consell de l'Audiovisual de Catalunya. La primera i la tercera fixen com ha d'executar-se el

procés de renovació dels membres del CAC, modificant petits aspectes de la llei de l'any 2000. La segona introdueix una nova taxa que han de satisfer els prestadors audiovisuals, tant públics com privats, i que consisteix a sufragar les despeses de control i inspecció del CAC en l'exercici de la seva activitat i potestats. I, per últim, la quarta es refereix a les emissions consorciades entre municipis a la Val d'Aran, permetent més flexibilitat atenent a la singularitat de la zona.

Si ens fixem ara en les disposicions transitòries, veurem que la primera fa referència a un element clau en el moment de redactar la llei: estava pendent de resolució un concurs de llicències de televisió digital terrestre local. Per això, la norma va deixar clar que aquest procediment, ja iniciat, havia de resoldre's d'acord amb la regulació vigent fins a aquell moment, de forma que el CAC elaboraria un informe prescriptiu i vinculant sobre la proposta d'atorgament de concessions però seria el Govern qui finalment les executaria. De manera semblant, la disposició transitòria cinquena també estableix que aquells expedients que a partir d'aleshores correspondrien al CAC però que estaven ja iniciats amb anterioritat seguirien executant-se des de l'òrgan administratiu que els va engegar i d'acord a la regulació en aquell moment vigent.

La segona disposició transitòria estableix que els títols de concessions s'han de transformar en llicències, si bé cal tenir present que la disposició transitòria sisena estableix un període en *stand by*: mentre no es modifiqui la normativa bàsica estatal que preveia concessions i no llicències, les concessions seran encara vigents.

Si el sector privat quedava pendent, doncs, del que s'establís a nivell estatal, el públic entrava de ple a regir-se per aquesta llei, tal com marcava la disposició transitòria tercera.

La quarta disposició transitòria autoritza un element cabdal en aquell moment: que tots els prestadors, públics i privats resultats de concursos ja finalitzats o en procés, poguessin emetre simultàniament a través de tecnologia analògica i digital, un fet que, per exemple, no succeïa en l'àmbit espanyol amb les primeres concessions de televisió digital de cobertura estatal.

Per últim, trobem la disposició derogatòria, que tomba qualsevol llei que s'oposi al que estableix aquesta, i la disposició final, que fixa l'entrada en vigor de la nova norma el mateix dia que es publiqui al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, el 3 de gener de 2006.

3.2. Gestació de la proposició de llei: entre les aportacions externes i els treballs de la ponència

La llei catalana de l'audiovisual, doncs, era norma marc pel sector. La seva tramitació va tornar a ser mitjançant el mecanisme de la ponència parlamentària, seguint l'esperit de consens de la resolució parlamentària de 1999. Ara bé, per arribar a aquest nivell de detall, el legislador va comptar amb contribucions externes que van enriquir els seus treballs.

Si al juny s'havien viscut els primers fruits de la ponència amb l'aprovació de la llei de reforma del CAC, la mateixa ponència parlamentària –amb alguns canvis de diputats⁹⁷– va engegar la tardor de 2004 els treballs per elaborar la llei de l'audiovisual de Catalunya. De forma semblant al que havia passat pocs mesos abans, va rebre un esborrany de proposta de text de mans del conseller primer del Govern de la Generalitat i també un informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre la futura llei. De fet, aquests dos textos van arribar a mans de la ponència abans que aquesta hagués pogut elaborar un primer informe. Per això, repassarem tot seguit les principals aportacions d'aquests actors al text finalment aprovat i, a continuació, seguirem la seva evolució durant la tramitació parlamentària.

---

⁹⁷ El parlamentari socialista Joan Ferran va substituir Josep Maria Carbonell, que va ser nomenat conseller, primer, i posteriorment president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. El diputat popular Santi Rodríguez va rellevar Eva Garcia (BOPC, 25-10-2004).

3.2.1. Aportacions externes

3.2.1.1. Proposta d'articulat del Govern

D'acord amb el registre del Parlament, el setembre de 2004 va entrar a la cambra legislativa un text signat per la Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals (2004b), al capdavant de la qual se situava el professor de comunicació Santiago Ramentol⁹⁸. El document portava per títol “Esborrany de text articulat de la llei audiovisual de Catalunya”. Segons constarà als informes posteriors de la ponència, el text havia estat enviat pel conseller primer, Josep Bargalló, com a document de treball⁹⁹ que facilités la tasca dels redactors de la llei que s'havia de tramitar. En aquell moment, recordem-ho, el Parlament tot just havia enllestit la llei de reforma del CAC, també treballada en ponència.

El text tenia una primera part a mode de memòria justificativa que explicava que, en la seva elaboració, s'havia tingut en compte un text que l'anterior director de mitjans audiovisuals havia encarregat a Garrigues Advocats i Assessors Tributaris. Alhora, afirmava el document, amb aquest punt de partida hi havien treballat el personal de la llavors subdirecció general conjuntament amb el catedràtic de comunicació de la Universitat Pompeu Fabra Josep Gifreu.

L'esborrany que proposava el Govern estava estructurat en una exposició de motius, set títols i un annex amb definicions, encara que la presència de definicions s'estenia arreu del document.

---

⁹⁸ El primer organigrama d'aquell Govern incloïa una Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals, amb Santiago Ramentol al capdavant, per bé que l'estiu de 2004 hi va haver una remodelació de l'àrea i aquesta va augmentar de rang fins a Direcció General de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals (Moragas Spà i Fernández Alonso, 2005).

⁹⁹ En una entrevista mantinguda per a aquesta recerca, el professor Santiago Ramentol (2019) admet que inicialment la seva proposta era enviar el text com a projecte de llei al Parlament, “per demostrar que el Govern governava” però es va trobar amb l'oposició de qui havia de tenir la iniciativa: “De forma inesperada, el qui era conseller primer, Josep Bargalló, es va negar i va dir que enviaria la proposta amb una nota que fes constar que el Govern impulsava la llei audiovisual”. Segons Ramentol, aquest esborrany de la llei s'havia gestat al Departament de Presidència en conversa amb tots els grups parlamentaris. Confirma aquest extrem Carmel Mòdol (2019), ponent d'Esquerra, “Per a aquestes lleis audiovisuals es van fer moltíssimes reunions entre el Govern i tots els grups parlamentaris per la possibilitat de fer una llei d'ampli consens.”

Sobre la posició de Josep Bargalló, cal tenir present que el llavors conseller primer havia format part de la ponència que va treballar la redacció de la llei del CAC de l'any 2000, seguint el compromís adquirit pel Parlament el 1999. Per a més informació, vegeu el primer capítol d'aquesta recerca.

Podem afirmar que aquest és un principi d'esquelet de la que acabarà sent la llei audiovisual catalana. Ara bé, en cap cas el contingut que aquí s'hi dibuixa és fidel al que s'aprovarà. Hi trobarem traçades, però no el gruix de la imatge final. Així, per exemple, tots els títols que l'esborrany proposava tindran cabuda en la norma aprovada, però n'acabaran sent més, amb ordre i contingut diferent. Trobem un primer dedicat a les disposicions generals, exactament igual com la llei 22/2005, si bé és un apartat molt habitual en regulacions d'aquesta mena. Hi ha també en aquest text un títol sobre el règim d'accés als serveis de difusió audiovisual i un altre sobre els continguts, que es convertiran en tres títols en la llei finalment aprovada. Igualment, la proposta del Govern recollia un títol específic pels operadors públics, fet que també s'acabarà promulgant. A més, incorporava un títol pel foment de l'audiovisual i un altre pel règim sancionador, que seran el vuitè i novè de la llei del 2005. Analitzarem ara cada títol per fer palesa la contribució d'aquest esborrany a la regulació audiovisual catalana.

En l'apartat inicial de disposicions generals destaquem la preocupació per l'àmbit d'aplicació de la llei que ocupa l'article 2 de la proposta, el mateix que en el redactat final. Ara bé, la proposta de l'Executiu era molt més continguda que la que hem vist finalment aprovada, contemplant una afectació sobre els mitjans de la Generalitat, els que tinguessin títol atorgat per l'administració catalana o els prestadors que oferissin un servei sense sobrepassar els límits territorials de Catalunya (Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals, 2004b).

El títol segon abordava el règim d'accés als serveis de difusió audiovisual i diferenciava entre les concessions dels serveis públics i les autoritzacions administratives per tots aquells prestadors que no estiguessin declarats serveis públics. Aquesta consideració acabarà canviant a la llei, amb un sistema de llicències i la restricció de la consideració de servei públic per als prestadors del servei de gestió directa. No incloem aquí les referències a qui havia de ser l'òrgan que atorgués aquestes concessions o llicències, atès que això ja ha estat analitzat en el capítol anterior. No obstant, fem constar que crida l'atenció l'escàs paper que el text aportat pel Govern atorga al Consell de l'Audiovisual de Catalunya, especialment pel que fa al desenvolupament normatiu, en comparació amb el rol que finalment li acabarà donant el legislador.

D'altra banda, en la proposta del Govern trobem a l'article 20 un dels elements de discrepància parlamentària i jurídica durant la tramitació de la llei, la intransmissibilitat dels títols per a la prestació dels serveis de televisió, que acabaria a l'article 56. Sobre aquest aspecte, que va acabar impugnat al Constitucional, és molt taxatiu qui el va impulsar des de l'Executiu, el llavors Director General de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals, Santiago Ramentol (2019): "Jo amb això era irreductible: tu no pots vendre i obtenir un benefici d'una cosa que t'ha sortit de franc i que és pública, com una llicència, i vaig lluitar fins a l'últim moment per defensar això".

Al tercer títol es recollen tot un seguit d'obligacions sobre els continguts que la llei catalana situarà al cinquè. Trobem aquí disposicions fruit de la transposició de la normativa europea –obligacions de difusió d'obres comunitàries i obligacions de finançament de la producció audiovisual–, així com també articles relatius a la protecció del català i l'aranès, que més tard no apareixeran amb tant de detall, sinó que es deixaran per a un desenvolupament posterior per part del CAC o en mans de la regulació de política lingüística. Es tracta d'aspectes com les proporcions de música cantada en català dins de la programació musical.

En aquest títol se li presta especial detall a tota la regulació publicitària, en un esquema que servirà d'eix per a la redacció final, diferenciant la publicitat i televenda il·lícites, les prohibides, la regulació de les interrupcions o el temps màxim destinat a publicitat i televenda. En aquest esborrany, però, no s'inclouen els elements sobre la publicitat radiofònica que més rebuig van provocar a la llei, el ja analitzat article 108 (Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals, 2004b).

El títol quart de la proposta d'articulat enviada pel conseller primer abordava les disposicions específiques pels operadors públics. És aquí, per exemple, que s'introdueix un dels articles que més discussions portarà en el futur, la consideració del català com la llengua normalment emprada als mitjans de la Generalitat i els ens locals. També en aquest apartat es recollia una limitació de la publicitat pels prestadors públics que fins llavors no existia, vuit minuts per hora natural. La llei n'acabaria establint deu, però és el primer cop que es

materialitzava la voluntat de restringir la presència publicitària a les emissores públiques. Segons Santiago Ramentol (2019), aquest canvi es va fer havent consultat la corporació pública sobre els seus efectes i responia a la pressió per buscar el consens a la llei: “El PP i Convergència venien amb la pressió de les privades que volien que s’eliminés la publicitat (...) i jo crec que al final es va imposar un pacte entre la posició d’eliminar la publicitat i aquells que defensàvem un sistema mixt de finançament.”

Del títol cinquè, dedicat a la promoció de l’audiovisual, destaquem l’article 92 de l’articulat, que acabarà sent el 126.3 de la llei i que contempla la possibilitat que la Generalitat pugui subscriure convenis amb comunitats autònomes limítrofs per fer arribar i rebre les emissions audiovisuals públiques respectives. Una demostració de l’interès que el Govern tenia pel que anys més tard s’anomenaria acords de reciprocitat¹⁰⁰.

En darrer lloc, la proposta enviada per l’Executiu recollia una extensa relació de les infraccions que serien considerades com a lleus, greus i molt greus, si bé el desenvolupament del text posterior hi va donar molta més entitat i detall a aquest apartat. Ara bé, la quantia de les multes ja va quedar pràcticament fixada per la proposta del Govern, arribant la sanció màxima als 300.000 euros. En aquest apartat, el text recollia la possibilitat que “l’òrgan competent” –noti’s que no s’esmenta el CAC– podria arribar a acordar el precinte d’equips i aparells o la suspensió temporal de l’activitat d’un prestador en cas d’infraccions greus o molt greus però sempre com una mesura provisional, mai de forma definitiva. Per contra, aquest element sí que estava recollit a la llei finalment aprovada i va ser altament qüestionat durant tota la seva tramitació i més enllà, com veurem més tard (Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals, 2004b). Segons Ramentol (2019), “els serveis jurídics de la Direcció General van dir que el tancament definitiu era molt difícil de defensar, perquè implicava un perjudici excessiu respecte de la llibertat d’expressió, motiu pel qual nosaltres ens inclinàvem pel tancament provisional”.

---

¹⁰⁰ En 2004 els Govern català i balear van signar un primer acord que permetria legalitzar les emissions de Televisió de Catalunya a les Illes Balears, que fins llavors havia realitzat l’associació Voltor. Un any més tard, l’acord es va actualitzar per fer arribar al Principat les emissions de la radiotelevisió pública balear. A partir de llavors aquests pactes es coneixerien com a acords de reciprocitat (Guimerà i Blasco, 2015).

Aquest és el resum de les principals aportacions que fa el document enviat pel Govern de la Generalitat a la ponència de la llei audiovisual, un principi d'esquelet del cos regulador que acabaria sent la llei 22/2005. Si seguim el símil, podríem dir que l'ànima i la musculatura li la va donar la següent contribució externa que va rebre la ponència: l'informe enviat per l'autoritat independent de l'audiovisual, el CAC.

3.2.1.2. Text preparat pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya

El febrer de 2005 va entrar al registre del Parlament l'*Informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre la futura llei de l'audiovisual de Catalunya* (CAC, 2005b). Segons explica el mateix document, el CAC¹⁰¹ l'havia elaborat per encàrrec de la Comissió de control parlamentari de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió per ajudar els treballs de la ponència de l'audiovisual.¹⁰² El jurista Antoni Bayona (2019), un dels consellers del CAC de llavors i actualment lletrat del Parlament de Catalunya ho emmarca en les dificultats de començar a redactar una llei d'aquesta magnitud sense cap feina prèvia: "Les ponències conjuntes tenen un problema: en no haver-hi un projecte o proposició de llei, que un grup de cinc o sis diputats d'un full en blanc facin una proposta

---

¹⁰¹ En aquell moment, presidia el CAC Francesc Codina i n'eren consellers Antoni Bayona, Joan Botella, Victòria Camps, Josep Maria Carbonell, Núria Llorach, Fernando Rodríguez, Jaume Serrats, Domènec Sesnilo i Joan Manuel Tresserras. Vegeu CAC [En línia]: <<https://www.cac.cat/cac/organigrama/historic?page=0>> [Consulta: maig de 2019].

¹⁰² Joan Manuel Tresserras (2019), llavors conseller del CAC, explica que abans de rebre aquest encàrrec, l'autoritat audiovisual havia hagut de fer-se un lloc, donar-se a conèixer i guanyar-se el respecte. Dos fets concrets hi van ajudar: "Els dos episodis més importants dels primers mesos del CAC són, d'una banda, un accident d'un autocar a Segòvia en què hi ha familiars dels nanos morts que se n'assabenten que s'han mort per les imatges televisives –fet que va provocar la convocatòria d'unes jornades i les primeres recomanacions sobre el tractament televisiu de les tragèdies personals. L'altre fet va ser l'assassinat de l'Ernest Lluch, que va enganxar TV3 amb una programació enllaunada, en què mentre sortia en un *ticker* la notícia, s'estava fent el programa de Buenafuente, amb un to humorístic. L'endemà ens vam reunir i vam decidir que això no li podia passar a la televisió pública. Aquí hi va haver un gest d'autoritat per part del CAC i tant TV3 com el Govern van assumir que això no podia ser. Per tant, pel paper del CAC com a vigilant del que feien les televisions, en especial de TV3, i com a fort mecanisme per garantir el rigor de la televisió pública... això va ser una primera passa (...). Això va marcar un tractament de respecte per part del Parlament. Quan de seguida vam fer l'informe del sector i vam anar al Parlament a presentar-lo, jo tinc la impressió que el Parlament descobreix que hi ha un organisme expert en l'àmbit i que, per tant, el nivell d'especialització de les intervencions era bastant per damunt del que era habitual i, a més, portàvem documentació escrita. Penso que és immediatament després d'això que el Parlament ens encarrega el document de definició de la missió de servei públic que serà publicat el 2002, on ja hi consta la proposta d'elaborar un mandat marc."

legislativa d'un tema especialment complex com aquest és molt difícil. Pel que jo recordo, anava passant el temps i aquesta ponència conjunta no avançava i aleshores això deriva en què, per desbloquejar la situació, el Parlament demana al CAC una proposta de text.”

El text del CAC (2005b) és llarg, de 127 pàgines, i s'estructura en dues parts diferenciades. La primera, titulada 'Informe', diagnostica l'estat del sector audiovisual català, repassa el marc normatiu i fa una previsió de futur. A continuació, explica quina seria la seva proposta de llei audiovisual de Catalunya. I, de fet, després d'aquesta exposició, enceta la segona part del text, titulada 'Propostes', que és, literalment, la proposta de llei que fa el CAC. Les analitzarem ara per evidenciar la contribució decisiva de l'autoritat audiovisual a la redacció de la que va ser la llei 22/2005.

El diagnòstic del Consell de l'Audiovisual de Catalunya parteix de la base que tant el sector, com la realitat social han canviat i molt des de les primeres normatives audiovisuals. Amb el temps, aquestes han esdevingut limitacions que, a parer del CAC, són excessives.

En aquest sentit, qüestiona l'article 16.1 de l'Estatut de 1979 que fixa l'Estatut jurídic de la ràdio i la televisió –la llei del Tercer Canal– com a marc referencial per a les competències legislatives audiovisuals de Catalunya. Certament, aquest marc havia quedat totalment desfasat, amb un panorama de prestadors públics i privats, allunyat de les previsions de la llei de 1983.

Tot seguit, el CAC també lamenta la consideració de la radiodifusió com un servei públic de titularitat estatal, que contrasta amb un sistema constitucional basat en la pluralitat de poders públics i el principi d'autonomia. Per últim, l'autoritat independent critica la interpretació “molt extensiva que s'ha donat a la competència exclusiva de l'Estat en matèria de telecomunicacions”.

Per tot plegat, el CAC (2005b: 4) afirma que el nou marc jurídic s'ha de fonamentar “en la reconsideració de la noció de servei públic (en la seva doble vessant de monopoli i de titularitat); en el reconeixement de la llibertat de comunicació amb la consegüent modificació de l'actual règim de concessió per un d'autorització o llicència; i finalment en el reconeixement d'un major

protagonisme de la Generalitat en la regulació del sector audiovisual, tant pel que fa a l'àmbit dels mitjans públics autonòmics i locals com dels operadors privats”.

Per això, el CAC (2005b: 6) aposta pel reconeixement d'uns mitjans públics de la Generalitat i locals que “no haurien de ser el reflex d'una concessió estatal, sinó fruit d'una titularitat pròpia reconeguda directament per la llei”, que hauria de definir, alhora, l'abast del “servei públic que han de prestar aquests mitjans”.

Un cop abordat l'àmbit dels mitjans públics, el CAC considera raonable que, atès l'impacte social que tenen els mitjans de comunicació audiovisual, “la llei determini un marc d'intervenció sobre l'exercici de la llibertat de comunicació” mitjançant un sistema de llicències “operatives” o “normatives”, que s'atorguen per “permetre l'exercici de l'activitat, però que al mateix temps obliguen a una permanent adaptació de les seves condicions als canvis legals que es puguin produir o a les determinacions que d'acord amb la llei pugui adoptar l'autoritat audiovisual”.

Fetes aquestes consideracions, el CAC explicava el contingut de la seva proposta de llei audiovisual, estructurada en nou apartats, amb el mateix nombre i el mateix desenvolupament temàtic que els títols que tindria la llei 22/2005:

- I. Principis generals de la comunicació audiovisual
- II. Espai radioelèctric
- III. Servei públic audiovisual de Catalunya
- IV. Ordenació de l'activitat audiovisual privada
- V. Regulació dels continguts audiovisuals
- VI. Publicitat, televenda i patrocini
- VII. Competències públiques en l'àmbit audiovisual i autoritat audiovisual
- VIII. Foment, promoció i protecció del sector audiovisual
- IX. Activitat d'inspecció i règim d'infraccions i de sancions

El primer punt és fonamental atesa la consideració de llei general reguladora de la comunicació audiovisual. El CAC (2005b) explica que la llei ha de recollir, com a mínim, la definició del principi de la llibertat de comunicació, la lliure elecció dels missatges audiovisuals, el servei públic, la veracitat informativa, la protecció de drets fonamentals, el dret de rectificació, el valor del pluralisme, la llibertat de recepció i el principi de neutralitat tecnològica. Són termes que el Consell incorpora en la seva proposta d'articulat i molts d'ells són agafats, gairebé literalment, a la llei 22/2005. El CAC, això sí, matisa que es tracta de matèries que les lleis orgàniques i la normativa estatal han de poder desenvolupar i alerta sobre les possibles topades competencials.

També és en aquest apartat que el Consell de l'Audiovisual proposa un article sobre l'àmbit d'aplicació de la llei. Va una mica més enllà que el document del Govern que veiem abans. Incorpora, per exemple, les persones físiques o jurídiques responsables editorials que tenen el seu domicili a Catalunya o bé hi realitzen principalment les seves activitats. És un àmbit d'aplicació que s'arrossegarà en la tramitació parlamentària i, amb petites modificacions, acabarà promulgat a la llei i qüestionat al Constitucional.

L'espai radioelèctric ocupa el segon apartat de la proposta de redacció del CAC. En aquest àmbit, el document de l'Executiu no havia fet cap aportació i és l'autoritat audiovisual qui hi entra i amb força. Qüestiona frontalment la interpretació de la competència exclusiva estatal en matèria de telecomunicacions. Entén que aquesta acaba repercutint sobre la comunicació audiovisual, malgrat que en aquesta matèria el règim competencial és compartit. Per això, proposava el CAC (2005b: 11), seria convenient "l'adopció de fórmules que permetessin a la Generalitat participar en la gestió de l'espai radioelèctric respecte dels operadors que tenen com a àmbit territorial de cobertura el territori de Catalunya o un àmbit inferior". Alhora, veient que la gestió de l'espectre d'àmbit estatal també afectava Catalunya, el Consell de l'Audiovisual proposava, amb l'ànim de vetllar pel pluralisme cultural i lingüístic, que el "marc regulador preveïés mecanismes de coordinació entre l'Estat i la Generalitat, i especialment de participació d'aquesta en la planificació d'àmbit estatal". Crida l'atenció que el CAC veu aquesta possibilitat com a transitòria, entenent que la reforma de l'Estatut llavors en tramitació havia de preveure una

competència en matèria de comunicació audiovisual molt més àmplia que la vigent aleshores. Segons Antoni Bayona (2019), conseller del CAC del moment, cal situar la redacció de la llei com una anàlisi de cap a on evoluciona el sector: “quan es fa la subdivisió competencial, les telecomunicacions i l’audiovisual eren com dues coses molt separades, encara es pensava en el món analògic i no tant amb les noves tecnologies aplicades a l’àmbit audiovisual. En la redacció de la llei es comença a veure que el futur de la televisió a través de les noves tecnologies entra en el món de les telecomunicacions. Llavors s’intenta fer visible que l’audiovisual també ha de tenir un espai en la regulació catalana encara que impliqui les telecomunicacions i trencar amb aquesta idea que les telecomunicacions era un àmbit exclusiu de l’estat. Això en aquell moment ja es veia a venir: calia plantejar el concepte d’audiovisual amb una nova evolució tecnològica per intentar tenir un espai en aquest nou futur ja que, segons com s’interpretés, podies quedar-te sense possibilitat de regulació en aquest àmbit”.

Aquest segon apartat proposat per l’autoritat audiovisual esdevindrà, gairebé en la seva literalitat, el redactat del Títol II de la llei audiovisual catalana: els mateixos articles, amb el mateix enunciat i en el mateix ordre i contingut. Subratllem aquí que el mateix CAC és conscient de com està estirant la interpretació normativa. En una nota al peu del document de l’articulat, explica que una llei del Parlament difícilment pot anar més enllà “amb plenes garanties jurídiques”. Per això, proposa que a la reforma de l’Estatut es tingui present la participació catalana en la gestió de l’espai radioelèctric espanyol, així com també en la futura llei audiovisual espanyola. En opinió d’Antoni Bayona (2019), hi havia un marge d’interpretació que feia possible aquestes aspiracions: “Nosaltres vam treballar aquesta redacció, sent conscients que tota la interpretació que s’havia fet fins llavors sobre l’espai radioelèctric era que es tractava d’un espai d’exclusivitat estatal, però per això vam dissenyar un mecanisme en què intentàvem que hi hagués una certa participació de la Generalitat, entenent que podria ser compatible amb aquesta visió existent fins al moment.”

El tercer dels punts de la proposta de redactat del CAC era pel servei públic audiovisual. És, segurament, un dels més ambiciosos pel que fa al canvi en el

plantejament de la regulació sobre la matèria fins a aquell moment. El text parteix d'una definició de què es considera el servei públic i quin ha de ser el seu abast. Si bé entenia que hi hauria una llei pròpia dels mitjans públics i que a aquests se li podrien atribuir encàrrecs en el contracte programa, va voler deixar per escrit quines havien de ser les missions de servei públic que aquests prestadors havien de complir. Almenys pel que fa a l'àmbit autonòmic i, amb molt més marge de maniobra pels prestadors públics de l'audiovisual local, sota el principi d'autonomia local. És així com, de nou, el CAC (2005b) va aportar l'estructura i gairebé la literalitat del redactat de bona part dels articles del títol III de la llei 22/2005.

També és proposta del CAC que els mitjans públics de la Generalitat es regeixin per gestió directa (el que seria l'article 23.1), així com que conservin un nucli d'expertesa professional en diversos àmbits fonamentals (article 29.1.c), malgrat permetre externalitzar determinats serveis o continguts (article 23.3). Quant a la seva distribució, també és contribució de l'autoritat audiovisual la prohibició de qualsevol accés condicional pels prestadors de servei públic, és a dir, que han d'emetre els seus continguts necessàriament en obert (article 26.1), així com l'obligació pels prestadors de serveis de distribució audiovisual que operessin a Catalunya d'emetre (*must carry*) els programes dels prestadors públics (article 28).

Al marge d'aquests aspectes, l'aportació del Consell de l'Audiovisual també va ser igualment determinant per a l'organització de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais. Va suggerir que havia de tenir una autonomia de gestió del Govern, que tant el CAC com el Parlament havien de participar en la tria dels seus principals òrgans de direcció (article 29) o que el seu finançament seria mixt entre aportacions pressupostàries i venda de publicitat i altres productes i serveis (article 31). L'autoritat independent també va fer propostes pels prestadors locals tot i que en menor profunditat. A tall d'exemple, com veurem després, els requeriments de programació mínima o màxim de programació en cadena són elements aliens a la proposta del CAC i es van incorporar en el tràmit parlamentari.

El quart apartat que l'autoritat independent proposava regular era l'activitat audiovisual privada. Ho feia tenint present l'evolució de la regulació europea i superant el model que havia imperat fins llavors en què el servei públic havia estat "l'element definidor de tot el sistema audiovisual". D'aquesta manera, tal i com va quedar reflectit a la llei, el CAC proposava un model de llicències per a prestadors que utilitzessin l'espectre radioelèctric i de comunicació prèvia, per altres tecnologies. Alhora, separava la regulació dels continguts en un altre epígraf i proposava l'activitat privada com una fórmula de fer compatible el dret fonamental a la llibertat d'expressió i la garantia del pluralisme i altres principis vinculats a la formació de l'opinió pública. Per això, el mateix CAC ja "s'autoatorgava" la funció de vetllar pel pluralisme del mercat i proposava els mecanismes anticoncentració i les mesures correctores adients, si bé alguns detalls es van acabar concretant en el tràmit parlamentari. Tal i com comentàvem en el capítol anterior, és el Consell de l'Audiovisual de Catalunya qui proposa al poder legislatiu, a través d'aquest document, ser ell mateix qui s'encarregui d'adjudicar les llicències (article 50) i també apunta alguns dels criteris d'adjudicació, encara que el Parlament els va acabar ampliant posteriorment.

El document enviat pel CAC a la ponència parlamentària recomanava una durada de les llicències de 10 anys i, contràriament al criteri que havia aportat el Govern en el seu esborrany de la llei i també al que finalment va recollir la norma, sí contemplava la possibilitat que les llicències es poguessin transmetre, encara que calia l'autorització prèvia de l'autoritat audiovisual.

Per últim, també destaquem que el Consell recomanava una reserva d'espai per a les iniciatives de comunicació audiovisual sense ànim de lucre i la seva redacció es va conservar gairebé intacta fins a la promulgació de la llei.

El cinquè punt del document del CAC (2005) feia referència a la regulació dels continguts audiovisuals, tal com ho va fer el títol cinquè de la llei 22/2005. En aquest apartat s'inclouen els límits que havien de marcar l'exercici de la llibertat d'expressió i d'informació, que van ser recollits a l'article 80 de la norma aprovada. També constaven aquí mesures derivades de transposicions de normatives europees, com ara la protecció de la infància amb un horari

protegit¹⁰³ de 6h a 22h o les obligacions en matèria de difusió d'obres audiovisuals europees.

Així mateix, és iniciativa de l'autoritat audiovisual l'article que fa referència a l'obligació dels prestadors audiovisuals de difondre gratuïtament comunicacions d'interès públic (article 82), el de la regulació dels esdeveniments d'interès general (article 85) o el de les obligacions en matèria lingüística, però aquest va variar la seva redacció original al llarg del tràmit parlamentari. El CAC proposava que la llengua normalment emprada pels prestadors sotmesos a règim de llicència fos el català i, per contra, la llei va reservar aquesta obligació només pels operadors públics i deixava els operadors privats en mans de la legislació en matèria de política lingüística (CAC, 2005b).

El sisè punt del document del CAC fou una regulació extensa i detallada de la publicitat, la televenda i el patrocini i aquest nivell de detall va arribar al text treballat a la cambra parlamentària. Així, després d'un primer apartat de definicions, s'abordaven què es considerava publicitat i televenda il·lícites i prohibides, diferenciació que també va seguir la llei. Acte seguit, proposava regular per primer cop com s'havia de fer la publicitat encoberta. A jutjar pel text aportat i el finalment aprovat, també va ser redactat pel CAC fil per randa el que seria l'article 98 sobre les insercions i interrupcions publicitàries o el que acabaria sent l'article 99 sobre els temps màxims dedicats a publicitat i televenda. No obstant, l'autoritat reguladora no incloïa cap limitació específica pels operadors públics, com sí acabaria fent la llei.

En aquest apartat també criden l'atenció dos aspectes més que diferencien el document enviat pel CAC i la norma finalment promulgada. D'una banda, els articles 103 a 107, que recullen la regulació d'altres formes de publicitat a partir de l'ús de les noves tecnologies. El CAC els proposava en una nota al peu sotmetent a consideració de la ponència l'oportunitat o no de regular aspectes com la pantalla dividida, la publicitat interactiva o el patrocini virtual. La ponència no va perdre l'ocasió i ho va incorporar a la llei. L'altre element diferent que destaca a la llei audiovisual és la regulació de la publicitat i el patrocini a la ràdio, als quals el CAC no dedicava cap article.

---

¹⁰³ En una nota al peu, el CAC apuntava la idea que, veient els hàbits de consum de la població a casa nostra, l'horari protegit podia ben bé allargar-se fins a les 0h.

El Consell de l'Audiovisual va voler incloure a la seva proposta de redactat un apartat que diferenciés la distribució de competències en matèria audiovisual i, especialment, quin paper havia de jugar-hi el CAC, apartat que ja hem vist en el capítol anterior i que aquí repassarem breument. A la llei va ocupar el títol setè, el mateix que tenia al document enviat per l'autoritat audiovisual (CAC, 2005b). De nou, tal com hem vist fins ara, els seus continguts eren força semblants. Reconeixien per separat les competències pel Parlament i pel Govern –incloses la capacitat de planificar i gestionar l'espectre radioelèctric a Catalunya, aspectes que acabaran al Tribunal Constitucional. A més, van dedicar un apartat específic per delimitar les competències de l'autoritat audiovisual. I és aquí on destaca una diferència respecte del document enviat per l'Executiu a la ponència: el CAC va reclamar per a si mateix la capacitat de concedir les llicències als prestadors audiovisuals, extrem que el Govern no contemplava. En definitiva, l'autoritat independent va instar el poder legislatiu a atorgar-li una competència fins llavors en mans del poder executiu.

El punt vuitè del document enviat pel Consell de l'Audiovisual es consagrava a les polítiques de foment de l'audiovisual, aspecte que només esbossava i deixava pendent de regulacions posteriors, tal com també va fer la llei.

L'últim apartat del text elaborat per l'autoritat reguladora fou aquell que, en bona mesura, li pertocaria executar en el futur: el corresponent a la inspecció, les infraccions i les sancions. Aquí trobem diferències entre aquest document i la llei finalment aprovada. El CAC s'autoatorgava totes les competències d'inspecció, mentre que el Parlament li va treure la part de la inspecció dels aspectes tècnics de la prestació dels serveis audiovisuals per reservar-les a l'òrgan competent de l'Administració, sense especificar quin. Com veurem més tard, aquesta capacitat tècnica no la va acabar exercint ni un ni l'altre: el Constitucional la va considerar contrària a la Carta Magna i va anul·lar l'apartat que la recollia.

La gradació dels diferents tipus d'infraccions que va fer el CAC es va incorporar, fil per randa, a la redacció final de la llei. També la quantia i tipologia de les sancions associades, inclosa la capacitat que el CAC ordenés el

cessament definitiu de l'activitat d'un prestador en cas de comissió reiterada de diverses infraccions de diversa gravetat.

En definitiva, vist i analitzat el contingut de la proposta enviada pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya a la ponència parlamentària i comparat amb la llei abans explicada, és més que notòria la influència que l'autoritat audiovisual va tenir sobre els diputats. Per tant, no exagerem gens ni mica si afirmem, amb rotunditat i en base als fets que hem descrit, que l'autoria intel·lectual de la llei 22/2005 de la comunicació audiovisual és del Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

De fet, els mateixos impulsors de la llei, els membres de la ponència, així ho reconeixen. El diputat popular Santi Rodríguez (2019) li atribueix bastanta responsabilitat: “Com a mínim en va ser el ‘padrí’ del text. El CAC era l'entitat que impulsava la ponència parlamentària i la nodria de textos legals. Un dels consellers del CAC era l'Antoni Bayona, i no ho era perquè sí. Ho era perquè, sent lletrat del Parlament, l'any 2000, CiU considera oportú posar-lo dins el CAC perquè endegui les modificacions legislatives que pogués haver-hi”.

Segons Joan Manuel Tresserras (2019), llavors conseller del CAC, la primavera de 2003, després de la mort de Carlos de Alfonso, que era jurista i conseller al CAC, ell mateix va suggerir que Bayona¹⁰⁴ podria ser una bona incorporació al CAC. Havia estat lletrat al Parlament i havien treballat plegats amb el Consell: “Des del Parlament, l'Antoni Bayona és el principal redactor, el pare de tot el component jurídic del document de la definició de la missió de servei públic”, un treball coordinat pel CAC el 2002. El juliol de 2003 Bayona seria nomenat conseller: “En el trànsit entre que és lletrat al Parlament i conseller al CAC és quan en Bayona prepara el que serà l'esborrany de la llei audiovisual”, apunta Tresserras.

El mateix Antoni Bayona (2019) reconeix que va actuar com a conseller ponent de la proposta que el CAC va enviar al Parlament, si bé ell també reivindica la tasca desenvolupada en aquesta missió pels serveis jurídics del Consell de

---

¹⁰⁴ A més de ser lletrat del Parlament i membre del Consell Consultiu, Bayona, doctor en Dret, també va ser durant molts anys director de l'Institut d'Estudis Autonòmics. Vegeu: CAC [En línia] <<https://www.cac.cat/organigrama/antoni-bayona-i-rocamora>> [Consulta: maig de 2019].

l'Audiovisual de Catalunya, així com també la dels consellers Jaume Serrats, Joan Manuel Tresserras i Joan Botella.

3.2.1.3. Altres aportacions¹⁰⁵

Més enllà de les contribucions del Govern i el Consell de l'Audiovisual, la ponència també va rebre altres aportacions, com ara les de la Xarxa Audiovisual Local o les del Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

Segons les dades que consten al Parlament, al registre de la cambra legislativa s'hi fa entrada el 22 de juny de 2005 d'un text atribuït a la Xarxa Audiovisual Local (2005) titulat "Document de treball sobre la llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais i la llei de l'Audiovisual". En els seus documents posteriors, però, la ponència farà constar que ha estat el conseller primer, Josep Bargalló, qui ha fet arribar el manuscrit perquè la ponència el tingués en consideració. Es tracta d'un document sintètic, de només tres fulls, amb estructura senzilla i, fins i tot, firmat. Al final del document apareix el nom Bruguers Jardí¹⁰⁶.

Així, les seves anotacions a la proposició de llei en tramitació es refereixen a l'article que recollia les obligacions sobre la presència de la llengua i la cultura catalanes i la llengua aranesa en la comunicació audiovisual. La Xarxa Audiovisual Local va proposar que més enllà de garantir una determinada presència lingüística, aquesta fos d'un "model de llengua de qualitat". A més, proposava diversos mecanismes per garantir aquesta qualitat, com ara que en els contractes de producció de programes o en les concessions dels prestadors es fes constar l'obligació de garantir la qualitat lingüística, o que les empreses

---

¹⁰⁵ Més enllà de les contribucions externes que aquí hem consignat, els informes de la ponència també fan referència a les aportacions fetes per les entitats Barcelona Audiovisual, Mesa de la Televisió Local, Associació Catalana de Ràdio i Assemblea per a la Comunicació Social, així com pel professor Jonathan Taplin, de l'Annenberg School for Communication de la University of Southern California. No obstant, als registres del Parlament no consta cap documentació vinculada a aquestes aportacions ni tampoc a les seves compareixences, donat que és a partir del canvi de reglament que es produeix a finals de 2005 que es regulen les compareixences legislatives en comissió i aquestes passen a estar incloses al *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*.

¹⁰⁶ Vegeu @bruguersjardi a Twitter, filòloga vinculada a l'organisme de comunicació local. Potser per això, el que crida més l'atenció és que les seves aportacions apunten sempre a qüestions lingüístiques i no fan referència a altres aspectes de la llei que també afecten el món local.

audiovisuals haguessin de contractar professionals que garantissin aquesta qualitat. En definitiva, una reivindicació pròpia i legítima d'un professional de la llengua de l'àmbit audiovisual però sorprenent com a principal i única aportació documentada de la Xarxa Audiovisual Local (2005) a la tramitació de la llei audiovisual catalana.

Un mes després que aquest document arribés a la ponència es va fer públic el seu primer dictamen. Cap de les iniciatives que la Xarxa Audiovisual Local feia es van incorporar al text articulat elevat a la Comissió de Política Cultural. Sí ho va fer el grup popular, a través d'una esmena, que veurem després.

L'altra proposta externa a la ponència que va arribar al palau del Parlament va ser l'aportada des de la mateixa seu legislativa pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió (2005). Sobta que el grup utilitzés aquesta via per fer les seves aportacions, quan en realitat tenia un membre a la ponència i, a més, en el tràmit parlamentari hauria pogut introduir-ho a través d'esmenes.

El document es va entrar per registre el juliol de 2005. Com hem vist al segon capítol, recollia una proposta d'articulat per a la modificació de la llei del CAC perquè s'incorporés als treballs de la ponència. En concret, proposava dotar de noves competències a l'autoritat audiovisual per tal que també exercís com a organisme de mesura de les audiències. Per fer-ho, el grup de CiU aportava una proposta d'articles per modificar la regulació del CAC de l'any 2000, justificant aquesta nova atribució al seu preàmbul, en l'apartat de funcions del Consell, en el d'incompatibilitats dels consellers i, fins i tot, introduint un nou apartat perquè el Govern transferís anualment una dotació econòmica a l'autoritat independent per sufragar les despeses derivades d'aquesta nova activitat.

Cal dir, però, que aquesta proposta no va tenir cap recorregut. Quinze dies després d'entrar al registre del Parlament es publicava l'informe de la ponència i no incorporava cap de les demandes que el grup parlamentari de Convergència i Unió havia fet. Més enllà d'això, però, el mateix grup podria haver introduït aquesta mateixa iniciativa a través del tràmit parlamentari. No obstant, el grup convergent no va recuperar cap de les propostes que havia fet arribar mitjançant aquest document.

3.2.2. Tramitació parlamentària

Com vèiem abans, després d'aprovar la llei de reforma del CAC, la ponència parlamentària es va constituir de nou a la tardor per elaborar la llei audiovisual. Abans que fes públic el seu primer informe es va reunir fins a vint-i-sis vegades. En aquestes sessions, va estudiar les aportacions externes rebudes, les principals de les quals hem analitzat en l'apartat anterior. Finalment, el juliol de 2005 la ponència audiovisual feia públic el seu primer informe a mode de proposició de llei. Acte seguit s'obriria el període d'esmenes perquè els grups parlamentaris fessin les seves observacions. Més tard, la ponència elevaria el seu informe final a la Comissió de Política Cultural, que en tramitaria el seu dictamen per ser debatut i votat en el Ple. A continuació repassarem l'evolució de la llei en aquests diferents estadis.

3.2.2.1. Primer informe de la ponència: hereu del document del CAC

Era el 26 de juliol de 2005, gairebé a punt d'acabar el període de sessions per les vacances estivals, quan la ponència parlamentària va acordar el que esdevindria primer text de la proposició de llei de l'audiovisual de Catalunya¹⁰⁷. De nou, es tramitava una llei a iniciativa del Parlament i amb la intervenció de tots els grups de l'hemicicle. Firmaven la proposició ponents de totes les sensibilitats: Marta Llorens, pels convergents; Joan Ferran, pels socialistes; Carmel Mòdol, pels republicans; Dolors Comas pels ecosocialistes, i Santi Rodríguez, pels populars. I el que és més important, l'informe de la ponència no incloïa cap vot particular, cap aspecte amb reserves per cap dels seus artífexs.

A partir del que hem analitzat abans, queda clar que la ponència va fer seu, gairebé al complet l'informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya per a l'elaboració de la futura llei audiovisual (CAC, 2005b). Va adoptar els mateixos títols i amb el mateix ordre. Ens crida l'atenció, per tant, l'adopció del títol relatiu a l'espai radioelèctric, que no preveia l'esborrany tramès pel conseller primer i sí contemplava el de l'autoritat audiovisual. També destaca l'assumpció de la regulació amb detall del títol III sobre els mitjans públics i, en especial, tot allò

---

¹⁰⁷ BOPC, 04-08-2005.

referent a les missions de servei públic de la CCMA, la seva organització –amb intervenció del Parlament i el CAC– o el seu finançament. De l'àmbit privat, destaquem l'adopció del sistema de llicències amb vigència de deu anys, proposat tant per l'Executiu com per l'autoritat independent, així com també els mecanismes de control del pluralisme que la proposició preveia pel CAC. En aquest primer informe, cal destacar que la ponència va optar per recollir la proposta del CAC perquè les llicències fossin transferibles, en contra de l'opinió del Govern que optava per fixar-ne la intransmissibilitat, opció que més endavant va reeixir.

D'altra banda, remarcarem ara tres aspectes que no recollien les aportacions externes a la ponència i que es van gestar en els seus treballs. En primer lloc, l'article 106 referent a les regles especials de publicitat i patrocini a la ràdio, que més tard acabaria sent l'article 108 de la llei. El CAC no feia cap proposta en aquest sentit. El Govern sí, però de forma molt breu i gairebé sense detall, només referint-se a la necessària separació editorial entre patrocinador i programació. Per contra, la ponència va voler anar més enllà: va fixar on s'havien d'emetre –preferentment, entre programes–, quines interrupcions podia haver-hi, els programes no susceptibles de ser patrocinats o, fins i tot, la prohibició que els conductors d'un programa introduïssin missatges de publicitat o patrocini.

En segon terme, la ponència va voler introduir una regulació de la publicitat institucional més exhaustiva que les propostes que havien fet tant l'Executiu com el Consell de l'Audiovisual. Un dels seus punts, però, acabaria sent derogat anys després: la ponència va voler que la publicitat institucional en els mitjans audiovisuals restés subjecta a autorització prèvia per part del CAC. Poc després, l'autoritat audiovisual traslladaria la seva incomoditat per aquesta nova competència d'anàlisi prèvia de continguts, del tot anòmla en el seu funcionament.

El tercer article destacat que la ponència va introduir de collita pròpia va ser la disposició addicional única que recollia la proposició de llei. Feia referència a la programació mínima dels prestadors de televisió local, que més tard acabaria recollint-se a l'article 33.3 de la llei: mínim de 4 hores diàries i 32 setmanals;

producció pròpia d'almenys el 50% de la programació; almenys el 50% de la programació en català; un 30% de la programació d'informatius; un màxim del 25% de programació en cadena i un màxim de 25% de programes sindicats. En la tramitació posterior va desaparèixer el percentatge de la programació reservada als informatius, amb l'única indicació que havien de ser en horari de màxima audiència, i la referència a la programació sindicada va quedar pendent de regulació pel CAC. Malgrat això, en opinió de qui va ser el director general de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals, Santiago Ramentol (2019), el detall i les exigències en algun cas podria haver estat massa alt: "Vam ser excessivament reglamentistes i en algun moment això ha pogut posar en perill algun agent el sector."

3.2.2.2. Esmenes presentades i segon informe de la ponència

Conegut l'informe de la ponència, el període per presentar esmenes es va obrir el mateix dia de publicació de la llei, a l'agost de 2005. Amb les vacances d'estiu pel mig, un mes després tots els grups van demanar una pròrroga per poder presentar esmenes. No seria l'únic cop: hi va haver tres sol·licituds més, les tres a petició del grup de Convergència i Unió i una d'elles acompanyada també del Partit Popular. Tots dos grups, recordem-ho, representaven l'oposició parlamentària en aquell moment.

Tots els grups van presentar esmenes. Qui més en va fer va ser el Partit Popular, que en va tramitar setanta-una. La ponència va recomanar adoptar-ne molt poques d'aquestes. Per nombre d'esmenes presentades, a continuació apareixen el gruix de propostes que van elevar conjuntament tots els grups parlamentaris, seixanta-cinc, bona mostra que el treball en ponència seguia donant fruits. En aquest cas, és clar, totes elles rebrien el vistiplau conjunt per ser acceptades.

La ponència també va recomanar incorporar totes les esmenes presentades de forma col·legiada pels grups del tripartit¹⁰⁸. És clar, en ser consensuades per tres grups, les seves quaranta-dues propostes naixien amb un suport majoritari

---

¹⁰⁸ Individualment, el grup d'Esquerra Republicana també va presentar quatre esmenes.

abans d'arribar a la votació en ponència. El grup de Convergència i Unió en va presentar vint-i-una i la ponència va recomanar-ne l'adopció de molt poques.

Estudiades totes les esmenes tramitades, el novembre de 2005 la ponència de l'audiovisual va tornar a emetre un nou informe¹⁰⁹ i l'elevava a la Comissió de Política Cultural, adjuntant-hi les seves recomanacions de resposta a cadascuna de les propostes d'addició, supressió o modificació dels grups parlamentaris. Moltes de les esmenes proposades tenien caràcter tècnic, vinculades a denominacions, acotacions o petits matisos. No obstant, aquí farem un repàs dels principals canvis proposats per la ponència i aquells que va rebutjar.

El títol II, vinculat a l'espectre radioelèctric, és el primer que permetia veure les diferents visions de la regulació. D'una banda, el Partit Popular proposava incloure-hi referències a que qualsevol desenvolupament en aquest àmbit havia de fer-se sense perjudici de les competències estatals. De l'altra, Esquerra demanava que s'eliminés un punt que indicava que l'elaboració dels plans tècnics s'havia de fer tenint en compte la planificació feta per l'Estat. Finalment, però, la ponència va recomanar l'adopció de diverses esmenes, presentades conjuntament pels grups del tripartit –PSC, ERC i ICV-EUiA– que vinculaven qualsevol dels aspectes reguladors de les telecomunicacions a la prestació de serveis audiovisuals, en un clar intent de no topar amb la consideració de les telecomunicacions com una competència exclusiva de l'Estat. Ho recorda així Carmel Mòdol (2019), ponent d'Esquerra: “Ho vam provar. El que intentàvem era que tota la capacitat operativa estigués en mans de la Generalitat de Catalunya i vam presentar conflicte. Des de la Secretaria de Comunicació ens anaven donant pautes per intentar esgarrapar àmbits de competència.”

Del títol dels mitjans públics, destaca una esmena presentada per tots els grups parlamentaris, gràcies a la qual es va instaurar l'obligació del Parlament d'aprovar cada sis anys un mandat marc que fixi els objectius a assolir per part del sistema audiovisual públic, a concretar-se després, cada quatre anys, en els contractes programa.

---

¹⁰⁹ BOPC, 24-11-2005.

Pel que fa al títol dels prestadors privats, crida l'atenció l'absència d'esmenes del PP contràries a la redacció que donava al CAC capacitats de control del pluralisme del sistema de mitjans, ja que més tard seria un dels seus arguments per portar la llei al Tribunal Constitucional. Pel que fa a les llicències, el PP i CiU es van oposar a la possibilitat que durant els primers cinc anys el titular no pogués fer canvis substancials en el seu accionariat. Uns i altres proposaven suprimir aquesta prohibició o, en el cas dels convergents, almenys baixar-la a dos anys. La redacció final de la llei ho deixaria en tres. Més enllà dels canvis accionarials, fou en aquest tràmit quan una esmena presentada pels grups del tripartit recomanava introduir la intransmissibilitat de les llicències. Fins llavors, aquestes eren transferibles amb el vistiplau del CAC. Amb l'adopció d'aquesta esmena, tal com recomanava la ponència, es crearia un nou article, el 56, que acabaria recorregut al Constitucional.

Una altra esmena presentada pel PP s'oposava a que fos el CAC qui convoqués els concursos per a l'atorgament de les llicències. Els populars volien mantenir aquesta competència en mans del Govern de la Generalitat¹¹⁰. La ponència ho va ignorar.

Pel que fa a la regulació dels continguts pararem ara atenció a dues esmenes vinculades a qüestions lingüístiques. D'una banda, a proposta de tots els grups parlamentaris, la ponència va recomanar que es modifiqués la redacció que establia que la llengua normalment emprada pels prestadors públics i privats havia de ser la catalana. Tots els grups van acordar deixar aquesta prescripció només pels operadors públics. Sobta, de nou, que el Partit Popular pactés aquesta esmena conjunta, perquè més tard aquest article seria un dels arguments esgrimits per presentar recurs contra la llei. Alhora, també va ser el grup popular l'únic que va assumir la proposta que havia fet arribar la Xarxa Audiovisual Local i va presentar una esmena perquè tots els prestadors privats garantissin un model de llengua catalana de qualitat en les seves emissions,

---

¹¹⁰ Sobta aquesta esmena perquè tot just un mes després, en el debat en el Ple, el diputat popular Santi Rodríguez feia aquestes afirmacions: "entre que les competències les exerceixi el Govern, sigui del color que sigui, o el Consell de l'Audiovisual, el Partit Popular apostem pel Consell de l'Audiovisual. I en aquesta llei es dona un nou pas endavant, com és l'atorgament de les futures llicències, entre altres" (DSPC-P, 20-12-2005).

esmena que va mantenir viva fins al Ple. L'esmena no es va acceptar i cap altre grup en va fer una proposta semblant.

En el capítol publicitari, ens aturem de nou en una esmena presentada pel grup popular que no va reeixir: el PP volia prohibir la publicitat de serveis o establiments dedicats a la prostitució, però no va trobar suport de la resta de ponents. Malgrat que els populars van defensar la seva proposta fins al Ple, no va tirar endavant i a dia d'avui aquests anuncis segueixen sent legals fora de l'horari protegit.

L'altre aspecte "polèmic" d'aquest títol és el de la regulació de la publicitat radiofònica. Tots els grups van acordar fer petits canvis tècnics, però Convergència i Unió va voler anar més enllà. D'una banda, va presentar una esmena per eliminar la prohibició que els conductors o participants en un programa poguessin introduir missatges de publicitat o patrocini, i d'una altra, va presentar una nova esmena d'addició perquè fos el CAC qui determinés en quins supòsits i formes els locutors podrien introduir missatges publicitaris. Joana Ortega (2019) recorda aquesta esmena com una filosofia bàsica de la seva formació: "La política del nostre grup parlamentari era la de facilitar, de no ser tan invasius". La ponència no va recomanar l'adopció de cap de les dues esmenes.

Per últim, en la línia d'algunes observacions que hem fet fins ara, sorprèn també que el PP no fes cap esmena a la redacció de la ponència que capacitava el CAC per acordar el cessament definitiu d'emissions d'un operador que hagués comès diferents infraccions de gravetat de forma reiterada. Aquest va ser, de nou, un altre dels arguments pel qual els populars van portar el text al Constitucional.

3.2.2.3. Dictamen de la Comissió de Política Cultural

Analitzat el text de la ponència, la comissió parlamentària de la qual aquesta emanava, la de Política Cultural, havia d'emetre el seu dictamen. És clar, si la ponència recomanava adoptar totes les esmenes presentades per tots els grups i les proposades pels grups del tripartit, era obvi que quedarien vives

esmenes a defensar en el Ple: les dels grups de l'oposició. Era un primer indicati que el consens viscut en la ponència parlamentària començava a esquerdar-se.

Van quedar vives mig centenar d'esmenes, la majoria de les quals corresponien al grup popular (quaranta-una) i, la resta, als convergents (vuit). En el cas de la federació nacionalista, en destacarem dues per sobre de la resta. Una d'elles, en la qual també coincidia el PP, proposava suprimir el supòsit pel qual podia ser causa de no renovació de la llicència l'incompliment reiterat de les condicions de la mateixa. Però no se li va fer cas. L'altra esmena destacada de CiU proposava que la programació dels prestadors públics de televisió local fos íntegrament en català, mentre que pels prestadors privats la llengua "normalment emprada" fos el català. Aquest element lingüístic, ja superat en el tràmit en ponència, tampoc no es va recuperar.

Quant a les esmenes del Partit Popular, els seus focus d'atenció recuperaven també qüestions que no havien estat ateses en la negociació en ponència, com ara les referències a les competències estatals en matèria de planificació de l'espectre radioelèctric. El PP també demanava que s'aclarís millor quin seria l'àmbit d'aplicació de la llei, que en algun cas podia ser confús. L'article 2.c de la llei estableix la seva afectació sobre els prestadors de serveis audiovisuals amb domicili a Catalunya o bé que hi exerceixen principalment les seves activitats, però el PP volia afegir una acotació que no li va ser acceptada: "o bé hi fan principalment les seves activitats, quan els continguts esmentats s'adrecin principalment al públic de Catalunya".

Els populars van defensar un element que, anys després però des de Madrid i enmig de la crisi econòmica i financera, acabarien regulant: la capacitat d'endeutament dels mitjans públics. El PP va introduir dues esmenes per limitar aquesta facultat tant als mitjans de la Generalitat com als d'àmbit local, però tampoc no li van ser acceptades.

Una altra de les propostes del grup popular era que entre les missions de servei públic es recollís el respecte tant al pluralisme lingüístic com el religiós, però no va ser atesa.

Amb totes aquestes esmenes vives, el text quedava llest per ser debatut a l'hemicicle del Parc de la Ciutadella.

3.2.2.4. El PP porta la llei al Consell Consultiu

El 24 de novembre de 2005 la comissió de Política Cultural va elevar al Ple el seu text de la llei. Es va publicar l'1 de desembre i l'endemà el grup popular sol·licitava un dictamen al Consell Consultiu sobre la constitucionalitat i adequació a l'Estatut de diversos articles¹¹¹. Es tractava d'aquells inclosos al títol sobre l'activitat d'inspecció i el règim d'infraccions i sancions, del 125 al 138 del text de la comissió, corresponents al títol IX. El grup popular qüestionava les competències que la proposició de llei atorgava tant al CAC com a l'administració pública catalana en aquest àmbit. Sobta, no obstant, que entre les esmenes presentades al text aprovat en comissió, el PP només n'hagués proposat una que afectava els articles llavors recorreguts i no era una esmena de supressió sinó de modificació, per tal que el règim sancionador se sotmetés als principis establerts a la llei de règim jurídic de les administracions públiques. Al debat final de la llei, el diputat popular Santi Rodríguez atribuiria, entre d'altres, a aquest règim d'infraccions el motiu del seu vot contrari a la norma: “dubtem políticament que sigui acceptable que ningú que no siguin els tribunals de justícia pugui pronunciar-se sobre aspectes que poden ser molt subjectius, i que, en virtut d'aquests aspectes subjectius, com són els principis bàsics dels continguts audiovisuals, es pugui qualificar una infracció com a molt greu i arribar a la suspensió de l'activitat, ni que sigui per un període temporal.”¹¹²

Tanmateix, pocs dies després de sol·licitar el dictamen, el mateix grup popular entrava a la Mesa del Parlament una petició de retirada del mateix. La iniciativa va ser immediatament aprovada¹¹³, de forma que el text va poder ser debatut en el Ple.

---

¹¹¹ BOPC, 05-12-2005.

¹¹² DSPC-P, 20-12-2005.

¹¹³ BOPC, 19-12-2005.

Ara bé, com veurem més tard, l'oposició del Partit Popular a la llei no va acabar aquí. Un cop aprovada la llei, cinquanta diputats populars del Congrés recorriren al Tribunal Constitucional bona part dels articles que llavors havien retirat del Consell Consultiu.

3.2.2.5. Debat al Ple: s'esquerda el consens parlamentari

Pels volts del Nadal de 2005 va arribar al Ple la llei audiovisual catalana. Dos elements van centrar el debat. D'una banda, l'ampli consens assolit per aprovar una norma cabdal pel sector. De l'altra, la posició del Partit Popular, que poc abans d'iniciar la sessió havia anunciat el seu vot contrari.

Com que el seu grup encara tenia esmenes vives, el debat el va iniciar el ponent popular. Segons Santi Rodríguez, la llei era “una proposta amb elements positius i d'altres no tant”¹¹⁴ i deixava clar que “el pes dels aspectes discrepants” era més important que la part positiva. Entre les discrepàncies, el portaveu popular va fer referència a les esmenes que encara mantenia el seu grup, com ara la limitació de l'endeutament de les televisions públiques, l'oposició a la prohibició de la transmissió de les llicències¹¹⁵ o algunes de les competències del CAC en matèria sancionadora per garantir el pluralisme del mercat.

El grup de Convergència i Unió, que també conservava encara esmenes vives, va lamentar la posició dels populars. Segons la portaveu convergent, Marta Llorens, fins llavors hi havia hagut una voluntat política, compartida per tots els grups “de fer una llei consensuada”, i recordava el clima que havia regnat a la ponència per elaborar una de les anomenades lleis de país, “lleis de sistema que no poden estar afectades pels canvis de govern”.

La diputada Dolors Comas coincidia en la denominació “lleis de país”, per la seva transcendència, importància i el seu caràcter bàsic, avançant-se a la promulgació d'una llei audiovisual espanyola. Però més enllà d'això, Comas va

---

¹¹⁴ DSPC-P, 20-12-2005.

¹¹⁵ La no transmissibilitat de les llicències era un element del qual també discrepava el grup de Convergència i Unió, que també tenia una esmena perquè es retirés aquest article de la llei. Tant és així, que va demanar votació separada de l'article en el Ple per exhibir la seva oposició a aquest apartat.

posar el focus en la manera com s'havia tramitat: "Jo volia parlar del mètode. El mètode ha sigut un mètode important. Aquest haguera pogut ser un projecte de llei del Govern. No ho ha sigut, hem treballat en forma de ponència. D'aquesta manera, seguíem el mandat de les resolucions de l'any 99, que encomanaven fer tres lleis: la del Consell de l'Audiovisual, la Llei de l'audiovisual i la de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, hem de dir, a partir d'ara. Aquesta encara queda pendent. La farem. Però hem treballat, hi insisteixo, en forma de ponència. S'ha volgut buscar així el màxim consens polític, s'ha fet per buscar el consens, s'ha treballat en base al consens, i ha sigut una llei participada, també, per buscar el consens dels sectors afectats".

Els parlamentaris, dels grups del govern i de l'oposició, reivindicaven la tramitació en ponència com un element positiu de la norma. No obstant això, sense atorgar-se un mèrit directe, el diputat republicà Carmel Mòdol va voler repartir responsabilitats i va posar l'èmfasi en el moment en què s'aprovava la llei: "Val a dir, també, que, amb un cert retard i sense recança, s'ha de reconèixer que ha calgut una nova majoria parlamentària i de Govern per tirar endavant aquelles transformacions que tothom reconeixia com a necessàries."

Més enllà d'aquests aspectes, la sessió es va centrar en les respostes que els grups donaven a la posició del Partit Popular. Probablement, un dels més contundents fou el diputat socialista Joan Ferran: "el que ens sap greu, senyores i senyors diputats, és que en el moment final d'una llei de les dimensions d'aquesta, que és una llei de país, que no és una llei normaleta, sinó que és una llei en profunditat, el Partit Popular s'hagi plegat a dos sistemes directius: al sistema directiu del PP del carrer Génova i al sistema directiu d'una emissora de ràdio, d'una emissora que ha intoxicat aquest debat i ha intoxicat la política audiovisual catalana d'una forma, al nostre entendre, menyspreable". El parlamentari del PSC es referia a la Cadena COPE i, en concret, al seu presentador estrella de llavors, Federico Jiménez Losantos, que havia criticat durament les competències que assumia el CAC: "cal també, des d'aquesta tribuna, defensar el Consell de l'Audiovisual de Catalunya contra les agressions inspirades –vostès saben molt bé on i per qui– per gent poc angèlica i poc santoral, però sí molt diabòlica i molt perversa, que vol acabar

amb aquest organisme de garantia del que és la pluralitat i el que és fer bons mitjans de comunicació a casa nostra”.

En la mateixa línia, el portaveu d'Esquerra Republicana de Catalunya, Carmel Mòdol, dubtava dels motius que el diputat del PP havia exposat per votar en contra de la llei: “Li he de dir que no entenc aquestes raons, no són de prou calat polític per justificar una negativa de tal contundència a la Llei. Crec que hi ha altres raons que ell no ha pogut justificar; assenyalo molt directament instruccions rebudes, dintre del règim de dependència que manté el Partit Popular de Catalunya, per part de la seu nacional del Partit Popular.”

D'igual manera, la diputada ecosocialista Dolors Comas retreia al PP el canvi de parer sobtat: “en la Comissió del 24 de novembre, que va aprovar el Dictamen aquest que avui sotmetem a valoració en el Ple, en aquell moment el Partit Popular, tret d'alguns articles concrets de la Llei, va votar a favor del Dictamen, del conjunt del Dictamen. [...] el Partit Popular ha preferit seguir l'estratègia de confrontació del Partit Popular espanyol, una submissió vergonyant, permeti'm dir-ho, del Partit Popular català als dictats del Partit Popular espanyol, a dictats també de mitjans que avui són el tebeo del Partit Popular, entre els quals la COPE”.

Davant d'aquests constants i reiterats retrets, el diputat popular va voler deixar clar que el seu grup havia fet un gran esforç per mantenir-se en el consens, però la resta de grups no li ho havien posat fàcil: “en el primer període d'esmenes que hi va haver el nostre Grup va acabar presentant setanta esmenes, de les quals se'n van recollir unes quantes en el document que va arribar a la Comissió, i que de la Comissió, tot i el nostre vot favorable, va sortir encara amb quaranta-una esmenes vives, que són les que arriben avui en aquest plenari, i que després de les votacions, les transaccions i algunes que retirarem en quedaran encara trenta-cinc, de vives. I jo crec que és una prova més que evident de les discrepàncies que podem mostrar respecte d'aquesta llei”.

Anys després, en conversa mantinguda per a aquesta recerca, Rodríguez (2019) situava la realitat d'aquest posicionament lluny del contingut de la llei i més vinculat a disputes internes que vivia el seu partit. “No té res a veure amb

l'audiovisual", diu Rodríguez, que ho contextualitza així: "després de les eleccions de 2004, es produeix el canvi d'Aznar per Zapatero. Al PP neixen dues línies. Una molt obsessionada amb l'11M i una altra que volia passar pàgina. En aquesta última línia estava Josep Piqué, líder del PP a Catalunya. Per tant, tot el sector 11M mantenia un atac frontal contra Piqué. I van trobar un fragment de la llei audiovisual que parlava de l'obligació pels mitjans de donar informació veraç i que dotava el CAC de competències per sancionar-ne l'incompliment. A partir d'aquí, s'ho va agafar en Federico Jiménez Losantos i en va fer un 'sant crist de collons'. (...) No era cap cosa de l'altre món, la llei audiovisual de Navarra ho deia igual fil per randa. Això és el que ens va acabar fent fer algunes giragonses per mantenir una certa calma i, per això, les esmenes són unes i el discurs després va per una altra banda. Vam votar en contra condicionats per això."

Per tot plegat, Rodríguez reconeix que si la decisió hagués estat únicament en mans del PP català la seva posició hagués estat diferent "molt probablement". "Era la guerra del sector dur del PP contra el sector moderat (...) No és que ens donessin instruccions, sinó que la lluita interna que hi va haver al partit entre 2004 i 2008 és la que va influenciar la nostra posició". El ponent popular de la llei situa, això sí, la decisió en el grup parlamentari català, però com a conseqüència de la pressió externa mediàtica –bàsicament de la cadena COPE i Jiménez Losantos– i d'una branca del partit enfrontada amb el líder del PP català, Josep Piqué.

Fos com fos, amb els posicionaments que el PP va expressar al Ple es trencava el consens bastit al Parlament en la resolució de 1999 i que s'havia reeditat a la votació de la llei de reforma del CAC de 2004. No obstant això, la llei audiovisual sortiria endavant amb una amplíssima majoria parlamentària. De fet, en ser considerada una llei de desenvolupament de l'Estatut, calia el suport de la majoria absoluta de la cambra. La va obtenir amb escreix: 113 vots a favor i només 14 en contra van donar llum a llei audiovisual catalana.

Catalunya era la segona comunitat autònoma que aprovava una norma d'aquestes característiques. Abans ho havia fet Navarra, el 2001, i l'any següent ho faria el País Valencià (Fernández Alonso, 2006). En tots tres casos,

les autonomies s'avançaven a l'estat i aprovaven la seva pròpia normativa marc pel sector audiovisual, en absència d'una norma bàsica estatal que aplegués la gran quantitat de lleis que el regulaven. Aquesta llei audiovisual estatal va arribar el 2010. Barata i Fita (2012: 169) creuen que "Catalunya s'havia avançat a la Llei General de la Comunicació Audiovisual i havia aprovat l'any 2005 la Llei de la Comunicació Audiovisual, amb la voluntat d'esdevenir una norma sistemàtica i reguladora del conjunt de la comunicació audiovisual de Catalunya". Aquests autors consideren que, si bé existia "un grup de normes estatals que giraven a l'entorn de les previsions originàriament contingudes a la norma 'de capçalera' del règim espanyol de l'audiovisual durant més de trenta anys, la Llei 4/1980, de 10 de gener, de l'estatut de la ràdio i la televisió", aquest corpus era a punt de caducar i calia una actualització, que va arribar de la mà de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya¹¹⁶.

3.3. Recursos al Tribunal Constitucional: un actor anunciat, el PP, i un de sobrevingut, el Govern espanyol

Les objeccions que el Partit Popular va mostrar durant el debat parlamentari no van ser aïllades. Encara que la llei va ser aprovada amb el suport dels socialistes catalans, alguns dels elements que els populars qüestionaven també van tenir ressò al si del govern espanyol del socialista José Luis Rodríguez Zapatero. Entre l'estiu i la tardor de 2006, la llei va topar amb dos recursos d'inconstitucionalitat presentats pel Govern espanyol i pel grup parlamentari del Partit Popular al Congrés. Les principals objeccions, compartides per l'Executiu estatal i per la formació popular, feien referència a les competències en matèria d'espectre radioelèctric o a la capacitat sancionadora del CAC, si bé el Govern espanyol també qüestionava els límits a la concentració aprovats o els règims de concessió de les llicències, i els populars hi afegien qüestions lingüístiques sobre els mitjans a Catalunya. Sigui com sigui, el recurs del Govern espanyol tenia un caire molt més tècnic, centrat en aspectes de límits competencials, mentre que el defensat pel PP tenia com

---

¹¹⁶ DOGC, 03-01-2006.

a denominador comú una defensa més ideològica, si bé sempre emparant-se en normativa legal. Analitzarem tot seguit els principals elements que van motivar tots dos recursos i la seva llarga tramitació a l'Alt Tribunal.

3.3.1. Recurs del Govern espanyol

L'Executiu de Rodríguez Zapatero qüestionava la norma en entendre que vulnerava les seves competències en matèria de telecomunicacions i de mitjans de comunicació social. Recordem que la primera de les àrees, les telecomunicacions, és considerada una competència exclusiva de l'Estat a la Constitució i, la segona, compartida amb les comunitats autònomes. Inicialment, la discussió es va traslladar a la Comissió bilateral de cooperació Administració de l'Estat-Generalitat de Catalunya, d'acord amb l'article 33 de la Llei orgànica del Tribunal Constitucional, per tal de llimar les discrepàncies sobre la Llei 22/2005. No es va arribar a cap acord i, finalment, l'agost de 2006, el Govern del PSOE va impugnar la Llei audiovisual catalana. En concret, qüestionava més de 60 articles i disposicions, és a dir, dubtava de l'encaix constitucional de pràcticament la meitat de la Llei¹¹⁷, una norma impulsada amb el suport del Govern del també socialista Pasqual Maragall.

Sobre la paradoxa d'un Govern del PSOE recorrent una Llei impulsada per un Executiu del PSC s'hi ha referit per a aquesta recerca un històric diputat socialista, Josep Maria Carbonell (2019), que havia estat ponent de les lleis audiovisuals i que en el moment de redactar la Llei hi havia contribuït des del CAC: "Jo era dels que pensava que cada cop es tendia més a la convergència entre les telecomunicacions i la comunicació audiovisual i que una Llei sobre l'audiovisual havia d'incorporar aspectes d'una Llei de les xarxes de comunicacions electròniques i la Llei de telecomunicacions. Per això, a mi em va doldre molt quan el Govern d'Espanya va impugnar un seguit d'aspectes de la Llei audiovisual (...). Per a mi va ser un moment molt dur, perquè jo

---

¹¹⁷ En concret, el recurs qüestionava els articles 1, lletres a), d), e) i f); 2, lletres b), c), d) i e); 17; 18; 19; 20; 21; 22; 28; 32.2; 33.5; 36; 37; 39; 40.2.b); 41; 42; 43; 44; 45; 46; 47; 48; 49; 50; 51; 52; 53; 54; 55; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 64; 66; 67; 68; 69; 70; 71; 86; 87; 111; 115; 116; 119; 127.2; 128; 133 i 134 i les disposicions transitòries segona, quarta i sisena (BOE, 19-07-2017).

defensava que, tot i que les telecomunicacions eren una competència estatal, Catalunya tenia competències per intentar regular també les xarxes de comunicacions electròniques. Va ser un punt de conflicte molt fort amb el Ministeri¹¹⁸ i que vaig viure amb molta tensió”. Segons Dolors Comas (2019), ponent ecosocialista de la llei, la distribució de competències es podia interpretar perfectament, però no hi va haver voluntat política per fer-ho: “Hi havia una interpretació jurídica que venia a dir que l’espai radioelèctric és de l’Estat però el repartiment de l’espai radioelèctric a Catalunya, la seva gestió, qui l’utilitza... ha de ser competència de la Generalitat i en això l’Estat no hi va estar gens d’acord”.

D’acord amb allò que preveu l’article 161.2 de la Constitució, en el recurs de l’Executiu espanyol, l’advocat de l’Estat va demanar que quedessin en suspens tots els articles objecte de qüestionament a partir de la presentació del recurs, l’1 d’agost de 2006. Es tractava d’una suspensió cautelar, no ferma. A partir d’aquell moment i, mentre l’Alt Tribunal analitzava els articles impugnats, podia mantenir-los en suspens o revocar la primera decisió i tornar a posar en vigor la llei. El gener de 2007, el Constitucional va decidir aixecar el suspens de bona part dels articles i mantenir-lo només per dos preceptes. D’una banda, l’article 56, aquell que establia la intransmissibilitat de les llicències. Entenia que aquest article privava d’un dret reconegut per la normativa estatal i, per tant, susceptible de generar perjudicis de difícil o impossible reparació si tornava a estar en vigor. De l’altra, també va mantenir en suspens la disposició transitòria segona, que preveia la transformació dels títols de concessions vigents llavors cap a llicències administratives. El Tribunal considerava que si tornava a estar en vigor podia alterar el règim jurídic dels operadors.¹¹⁹

Analitzarem ara amb detall el contingut del recurs del Govern espanyol per entendre quins eren els aspectes que considerava inconstitucionals. En un primer terme, qüestionava les competències en matèria de telecomunicacions¹²⁰ que, al seu parer, atorgava la llei 22/2005 a la Generalitat,

---

¹¹⁸ El ministre responsable de les competències en matèria de telecomunicacions en aquell moment era José Montilla, històric dirigent socialista català que tan sols uns mesos més tard seria nomenat president de la Generalitat.

¹¹⁹ BOE, 19-07-2017.

¹²⁰ No és estrany que aquest àmbit fos objecte del recurs. Han estat diversos els intents de l’administració catalana d’assolir algun tipus de control en matèria de telecomunicacions. Tal

atès que dibuixava dos espais radioelèctrics, l'estatal i el català, que havien de coordinar-se, quan les telecomunicacions són una competència gestionada de forma única per l'Executiu de Madrid. El recurs de l'Estat també anava contra les obligacions establertes pels operadors de xarxes i serveis de comunicacions electròniques. Considerava que les autonomies tenien capacitat per establir obligacions als prestadors de ràdio i televisió, però no als distribuïdors de continguts. De forma semblant, un altre apartat d'articles recorreguts fan referència a la regulació dels sistemes d'accés per pagament, les guies electròniques de programació o els gestors del múltiplex, per quant, al seu parer, aquestes haurien de ser regulades a nivell estatal i no autonòmic. Aquesta fou una de les paradoxes: davant l'existència d'un buit regulador estatal, el legislador català va sentir-se esperonat a avançar-se i posar ordre a un sector en constant evolució amb una nova normativa, però la distribució competencial constitucional sobre les telecomunicacions podia ser un obstacle. Antoni Bayona (2019), conseller del CAC de llavors i, com hem vist, responsable de bona part del text legislatiu, ho explica d'aquesta manera: "No hi havia una llei audiovisual espanyola. Quan pot haver-hi situacions de competències compartides, si tens una llei bàsica tens teòricament l'avantatge de poder identificar els continguts que pots desenvolupar però alhora tens la limitació de les bases que no pots tocar o no pots proposar alternatives. Quan no hi ha la norma bàsica, pots arriscar una mica, perquè no hi ha un límit fixat i, aleshores, assumeixes riscos però també ocupes terreny."

---

com recorden Moragas i Fernández (2007: 224), la reforma de l'Estatut de Catalunya que es va enviar a les Corts espanyoles va patir una important retallada en matèria de polítiques de mitjans i de telecomunicacions. Així, indiquen aquests autors, "l'article 140.13 de la proposta del Parlament assenyalava que 'correspon a la Generalitat, en matèria de gestió de l'espai radioelèctric i en el marc de la planificació estatal, la competència executiva sobre les comunicacions electròniques dins del territori de Catalunya'; però les previsions que regeixen després de l'aprovació definitiva de l'Estatut indiquen que la Generalitat té competència per a 'la resolució de conflictes entre operadors de radiodifusió que comparteixin múltiples la cobertura dels quals no ultrapassi el territori de Catalunya' i pel que fa a 'la gestió del registre d'instal·ladors d'infraestructures comunes de telecomunicacions i del registre de gestors de múltiples' que operin igualment a Catalunya". Segons el socialista Josep Maria Carbonell (2019), que llavors ja exercia de conseller al CAC, quan es redactava l'Estatut, es va constituir "un grupet de treball per fer passar als redactors de l'Estatut els aspectes decisius que creïem que haviem de posar per blindar les competències en telecomunicacions. El text que vam enviar el vam pactar per blindar i intentava blindar l'espai de les telecomunicacions a Catalunya". S'observa, per tant, la voluntat del Parlament d'assolir competències en matèria de telecomunicacions i la determinació del legislatiu espanyol de limitar aquestes a l'àmbit de la prestació de serveis i no de la seva ordenació i regulació.

De forma semblant, aquest va ser el topall amb què l'Executiu espanyol qüestionava aspectes de la regulació dels mitjans de comunicació. Així, la Llei 22/2005, al·legava l'advocat de l'Estat, s'atorgava gairebé el sentit d'una norma bàsica, quan aquest rang, el de norma bàsica, li pertoca a les lleis estatals quan la competència és compartida. Per això, el recurs del govern espanyol impugnava totes aquelles definicions de la norma que anaven més enllà de les regulacions estatals. Això incloïa, per exemple la definició del servei de ràdio i televisió, que l'Estat entenia que ja recollia la Llei de telecomunicacions de 1987, com a norma bàsica. És clar, divuit anys després, i a falta d'una revisió de la Llei espanyola, la Llei catalana de 2005 anava bastant més enllà de la consideració que tenien aquests dos serveis als anys vuitanta.

D'altra banda, l'Executiu espanyol també recorria l'àmbit d'actuació de la Llei, atès que la norma catalana especificava que afectaria tant els prestadors que exerceixen principalment a Catalunya com aquells que tenen el seu domicili al Principat i això podia entendre's com a contemplar la possibilitat d'aplicar la Llei audiovisual sobre els prestadors d'àmbit estatal.

Per últim, el Govern del PSOE també va impugnar diversos preceptes relatius a les condicions de la llicència, amb una argumentació semblant a la de la majoria d'aspectes que hem vist: invasió de competències que haurien de ser recollides per normativa estatal. Així, l'Executiu recorria que la Llei 22/2005 pogués imposar límits a la concentració en el mercat, que el CAC hagués d'autoritzar canvis en l'estructura accionarial dels prestadors, que les llicències es renovessin automàticament o que aquestes es consideressin intransmissibles, així com que s'autoritzés els prestadors amb llicència a simultaniejar emissions digitals i analògiques fins a l'apagada generalitzada.

3.3.2. Recurs del Partit Popular

Tres mesos abans que ho fes el Govern espanyol, cinquanta diputats del Partit Popular també van interposar un recurs contra la llei, que va ser admès a tràmit pel Tribunal Constitucional el 23 de maig de 2006.¹²¹

En un primer terme, el PP qüestionava les capacitats que s'atorgaven al Consell de l'Audiovisual de Catalunya per suspendre provisionalment una llicència, no renovar-la o fins i tot establir-ne el cessament definitiu de les emissions. Els diputats populars defensaven que aquestes accions corresponien a un tribunal i alertava del perill que fos el CAC qui ho fes basant-se amb què algun operador no complia la normativa, no respectava el deure de veracitat o alterava les condicions del pluralisme del mercat.

Un segon aspecte central del recurs popular és la referència a qüestions lingüístiques de diversos dels seus articles. Segons els diputats del PP, la norma catalana volia "arraconar la llengua castellana a favor del català (i l'aranès)". Per això, qüestionaven que la llengua catalana fos la "normalment emprada" pels mitjans públics tant locals com els de la Generalitat. De forma semblant, el recurs també posava en dubte que per a l'adjudicació de llicències o les polítiques de foment de l'audiovisual s'hagués de tenir en compte el grau d'ús del català.

Un tercer bloc d'al·legacions feien referència a l'àmbit de les telecomunicacions. Entenien els parlamentaris que la llei catalana assumia competències estatals en matèria de planificació, gestió, inspecció i intervenció sobre l'espai radioelèctric. De la mateixa manera, sostenien, tampoc no es podia atorgar a la Generalitat competències en matèria d'inspecció de la prestació del servei audiovisual. Alhora, també qüestionaven que l'administració catalana pogués disposar un règim de llicències diferent de l'espanyol, tant pel que fa a l'àmbit autonòmic com al local. Així mateix, impugnaven altres aspectes que limitaven la renovació automàtica de la llicència, al·legant que no estaven inclosos entre les previsions de la normativa bàsica estatal.

---

¹²¹ BOE, 19-07-2017.

3.3.3. Resolució del tribunal, onze anys després

El Tribunal Constitucional va trigar onze anys per respondre els recursos presentats. Tant és així que quan va publicar el seu veredict, el juliol de 2017, part de l'articulat impugnat ja no tenia efectes legals. La disposició transitòria sobre l'autorització d'emissions simultànies analògiques i digitals, per exemple, ja no tenia vigència atès que, des de 2010, totes les emissions terrestres es feien mitjançant la TDT. Molts altres aspectes tampoc no estaven en vigor, després que el 2010 les Corts Generals van aprovar la llei audiovisual espanyola que, en ser normativa bàsica, superava qualsevol altra de rang inferior amb la qual topés.

La resposta del Constitucional als recursos del Govern espanyol i els cinquanta diputats populars va arribar de forma conjunta. Si bé el dictamen de cada recurs es va produir en dos plens diferents, la publicació va veure la llum alhora. Primer es va resoldre la impugnació presentada per l'Executiu del PSOE i, a continuació, la dels parlamentaris del PP, malgrat que l'ordre cronològic de presentació dels recursos havia estat invers. Això va fer que una part dels articles que el PP recorria ja haguessin rebut resposta a l'anterior recurs.

En els seus dictàmens, el Tribunal Constitucional va acabar alterant la llei en diversos punts, si bé van ser molts menys dels que havien estat impugnats. En concret, va declarar contrari amb la Constitució Espanyola el ja comentat article 56, que preveia la intransmissibilitat de les llicències. Així mateix, també va trobar inconstitucionals incisos o parts de nou articles, però en va declarar constitucionals uns altres deu, sempre i quan s'interpretessin en un sentit determinat. Ens fixarem ara, bàsicament, en aquells elements esmenats.

En resposta al recurs del Govern espanyol, l'Alt Tribunal va atendre bona part de les demandes contra articles vinculats a l'àmbit de les telecomunicacions. Així, l'article 18 de la llei 22/2005, que regula la planificació de l'espectre radioelèctric, va perdre en la seva formulació l'adjectiu "bàsiques". Argumentava el Constitucional que correspon a l'Estat determinar què és bàsic i què no ho és en aquest àmbit. De forma anàloga, els magistrats van considerar que l'article 19, que recollia què havien d'incloure els plans tècnics,

no podia parlar dels sistemes de difusió ni tampoc de les bandes, freqüències, canals o potències. Eliminava, doncs, els apartats a i b i acceptava la referència a la capacitat de delimitar els àmbits de cobertura (apartat c).

L'article 22, aquell que preveia la participació de la Generalitat en la planificació tècnica estatal, va quedar tan escapçat que podríem dir que va perdre una part del seu sentit inicial. Va conservar l'apartat primer, que estableix que aquesta participació es farà d'acord amb la normativa bàsica existent, però va perdre el segon, aquell que establia de quina manera havia de procedir el Govern, internament a l'administració catalana, abans de fer arribar el seu parer a l'Estat.

Seguint amb aspectes vinculats a les telecomunicacions, l'Alt Tribunal també va esborrar la voluntat de la llei 22/2005 de dotar la Generalitat de competències d'inspecció, control i sanció en aquest àmbit, eliminant l'incís "en els aspectes tècnics" de l'article 111.2 j) o tota la lletra k d'aquest mateix article, que preveia que l'administració catalana podia tramitar la modificació dels paràmetres tècnics de la llicència. Alhora, també va eliminar incisos semblants de l'article 127.2, que regulava pròpiament en què consisteix la competència d'inspecció i control de la prestació del servei de comunicació audiovisual.¹²²

Més enllà d'aquestes qüestions vinculades a les telecomunicacions, el Constitucional també va tombar la regulació de la durada de les llicències per deu anys, així com la possibilitat de ser renovades pel CAC, ja que entenia que contravenia allò fixat a la regulació estatal.

Com dèiem abans, la majoria de les peticions del grup popular en matèria de telecomunicacions estaven també incloses en el recurs del Govern espanyol. Més enllà d'aquestes, el Constitucional també va atendre dues peticions dels

---

¹²² Va trigar tant el Constitucional a resoldre els recursos presentats que, quan va donar resposta, alguns articles impugnats havien canviat de redacció. Amb la llei 2/2012 de modificació de diverses lleis en matèria audiovisual (DOG, 27-02-2012), el Parlament va canviar parcialment la redacció de l'article 111.2 j) i del 127.2, segons deia al preàmbul, per aclarir les ambigüitats sobre "la potestat sancionadora de la prestació de serveis de comunicació audiovisual sense el títol habilitant preceptiu". El cas, però, és que en la nova redacció de 2012, prèvia a la sentència del Constitucional, incloïa amb matisos els mateixos aspectes que hem vist que serien tombats al 2017. El Govern espanyol de llavors, en aquest cas del PP, va recórrer la llei i, més de cinc anys després, el maig de 2018 el Constitucional, fent referència al seu dictamen de l'any anterior, va declarar de nou inconstitucionals els mateixos aspectes (BOE, 11-06-2018).

parlamentaris del PP vinculades a l'àmbit de la llibertat d'expressió. Així, l'article 80, que regula els principis bàsics dels límits que han de seguir els continguts audiovisuals, establia que calia "fer una separació clara entre informacions i opinions". Els magistrats van considerar aquest contrari a la Constitució, autoritzant la segona part de l'apartat: "respectar el principi de veracitat en la difusió de la informació. S'entén per informació veraç la que és el resultat d'una comprovació diligent dels fets".

També en aquest mateix àmbit, l'Alt Tribunal va tombar l'apartat segon de l'article 136 de la llei 22/2005, aquell que autoritzava el CAC a ordenar el cessament definitiu de les emissions d'un prestador en cas de comissió reiterada de diverses infraccions de gravetat. El Constitucional va esgrimir el principi "ne bis in idem", la prohibició d'una doble condemna pels mateixos fets, entenent que el possible cessament ordenat pel CAC seria un segon element sancionador després de les sancions imposades per les anteriors infraccions.

Per últim, cal fer notar que un dels elements centrals en què el PP va basar el seu recurs, les qüestions lingüístiques, no va tenir cap recorregut i tots els articles es van mantenir intactes a la llei audiovisual.

Ens trobem, doncs, amb diversos intents, mitjançant la reforma de l'Estatut o mitjançant lleis sectorials, d'ampliar l'abast de les competències que li són pròpies a Catalunya, especialment en tot allò referent a les telecomunicacions. No obstant, aquests intents han topat al llarg dels anys amb la determinació dels poders estatals, sigui mitjançant recursos (l'executiu), sigui amb tramitacions parlamentàries (el legislatiu), o a través de resolucions (el judicial). Hi ha aspectes en què les competències executives que la Generalitat exerceix no estarien emparades si no fos per regulacions com la llei 22/2005, però el cert és que la voluntat d'accedir també a tenir un paper decisiu en la regulació de l'espectre ha quedat en mans de l'Estat.

Capítol 4. Intent de desgovernamentalització dels mitjans públics de la Generalitat

Després d'analitzar el procés per aprovar la llei que va dotar de més competències el CAC i la llei de la comunicació audiovisual de Catalunya, aquest quart capítol es consagra al procés per a l'aprovació de la tercera de les lleis audiovisuals promulgades entre 2003 i 2010 hereva de la Resolució 3/VI del Parlament, la de reforma dels mitjans públics, la llei 11/2007 de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

Com hem fet en els anteriors dos capítols, en primer lloc farem una anàlisi detallada de la regulació aprovada, fixant-nos en les novetats que aporta i els canvis respecte de l'existent des de 1983. Tot seguit, resseguirem tot el seu procés de tramitació parlamentària, amb la novetat, respecte dels capítols anteriors, que en aquesta ocasió la iniciativa va seguir un camí més llarg: va començar durant la setena legislatura però va acabar –en un nou procediment– a la vuitena. Analitzarem, en aquest sentit, els treballs de la ponència parlamentària sobre l'audiovisual, així com les contribucions externes que va rebre. Un cop vista la tramitació de la llei, veurem quin va ser el resultat de la seva primera aplicació.

A més, dedicarem un apartat a la reforma de la norma aprovada per decret llei l'any 2010, que afecta bàsicament el govern de la corporació pública. Igualment, també inclourem en aquest apartat un altre aspecte vinculat als mitjans públics i que es va tramitar en aquest període des del Parlament, l'aprovació del mandat marc del sistema públic audiovisual.

4.1. Contingut de la llei 11/2007, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals

La llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals¹²³ substitueix la regulació prevista en la llei 10/1983, de 30 de maig, de creació de l'ens públic Corporació Catalana de Ràdio i Televisió i de regulació dels serveis de

---

¹²³ DOGC, 18-10-2007.

radiodifusió i televisió de la Generalitat de Catalunya. L'objectiu de la nova regulació era adequar les funcions i organització dels mitjans públics als canvis tecnològics i socials que s'havien succeït des de la seva creació, així com establir un nou funcionament sota els criteris d'independència, professionalitat i viabilitat econòmica. Per fer-ho, justament, la corporació canviava de nom abandonant la concepció radiotelevisiva per una idea més moderna de mitjans audiovisuals. Analitzarem ara el seu contingut, distribuït en deu capítols, amb trenta-cinc articles, tres disposicions addicionals, una transitòria, una derogatòria i dues disposicions finals.

4.1.1. Disposicions generals i termes jurídics

El primer capítol de la llei difereix bastant del de 1983. La regulació dels anys vuitanta servia per crear la CCRTV, mentre que la de 2007 modificava un ens ja existent. Per això, si la llei de 1983 definia fins i tot què seria el servei que oferiria la CCRTV i el seu àmbit d'aplicació, la de 2007 a través dels seus dos primers articles es limita a deixar clar que l'objectiu de la norma és regular com es presta i en què consisteix el servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat. El capítol II no té equiparació a la llei de 1983 i es dedica a definir la naturalesa de la CCMA com una entitat de dret públic que duu a terme una activitat en un entorn de dret privat amb personalitat jurídica pròpia, si bé adscrita a l'Administració de la Generalitat a través del departament competent en matèria audiovisual amb plena autonomia funcional.

4.1.2. Estructura i òrgans de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals

El tercer capítol de la llei és, sens dubte, el més llarg i complex de la regulació, a més de ser aquell que centrava bona part dels principals canvis que es van introduir per modernitzar i desgovernamentalitzar els mitjans públics. Catalunya era llavors la primera comunitat que iniciava una reforma a fons del model de govern dels seus mitjans de titularitat pública, si bé Espanya ho havia fet amb RTVE l'any anterior (Fernández Alonso et al., 2011).

L'article 5 diferencia fins a tres òrgans pel que fa a funcionament, administració general i direcció: el Consell de Govern i el president o presidenta del mateix; el director o directora general, i el Consell Assessor de Continguts i de Programació. De moment, veiem que el Consell d'Administració de 1983 es converteix en un Consell de Govern que, a més, tindrà presidència¹²⁴. Alhora, es manté la figura de la direcció general i també la de l'òrgan assessor, si bé amb un afegit que delimita les seves funcions.

4.1.2.1. Consell de Govern

El màxim òrgan de govern i administració de la CCMA és el Consell de Govern, integrat per dotze membres amb mèrits professionals rellevants (article 6).

Tal com passava amb el Consell d'Administració, els seus integrants han de ser escollits pel Parlament, per una majoria de dos terços. Ara bé, el procediment a seguir canvia notablement respecte de 1983. Així, tal com explicàvem en el capítol segon d'aquesta recerca, abans que el Parlament els esculli, també hi ha de dir la seva el Consell de l'Audiovisual de Catalunya. En primer lloc, el poder legislatiu ha d'enviar al CAC la llista de candidats a formar part de l'òrgan de govern. Pot enviar un llistat amb més noms que les vacants a cobrir. Llavors el CAC ha d'emetre un informe sobre la capacitat per ocupar el càrrec de cadascun dels candidats, verificant-ne la idoneïtat, valorant especialment l'exercici de funcions d'administració, alta direcció, control, assessorament o responsabilitats similars en entitats públiques o privades.

Un cop el CAC ha tramès els informes a la cambra parlamentària se celebra una compareixença i examen públic dels candidats davant la comissió de control de la CCMA (l'anomenat *hearing*). Un cop han estat escollits els dotze membres del Consell de Govern per dos terços de la cambra legislativa, el Parlament ha d'escollir-ne el seu president o presidenta per la mateixa majoria.

A diferència de la llei de 1983, quan el Consell d'Administració es reunia almenys un cop al mes (article 6), amb la nova regulació els membres del

---

¹²⁴ El Consell d'Administració de la CCRTV també disposava d'una presidència, però era merament funcional i s'exercia de forma rotatòria entre els seus membres cada tres mesos i per ordre d'edat (article 4.5).

Consell de Govern es reuneixen almenys quatre cops al mes i tenen la condició i remuneració d'alts càrrecs de la Generalitat, amb dedicació a temps complet (article 8). Com ja passava des dels inicis de la CCRTV, els membres del màxim òrgan de govern no poden tenir interessos en el sector audiovisual o de prestació de serveis a la corporació i, a més, el 2007 també s'introdueix la incompatibilitat amb el fet d'exercir qualsevol càrrec d'elecció o designació política, l'exercici de càrrecs en administracions públiques, partits polítics, sindicats o empreses. És important fer notar aquí que aquesta incompatibilitat no té cap condició prèvia i, per tant, un conseller podria passar de dirigir un partit polític al Consell de Govern de la corporació pública.

Quant al mandat del màxim òrgan de govern de la CCMA, s'acaba amb l'equiparació existent fins llavors amb el mandat parlamentari i, duri el que duri la legislatura, tant si es completen els quatre anys, com si es dissol abans la cambra, els membres del Consell de Govern tenen un mandat de sis anys, renovant-se la meitat dels integrants cada tres anys (article 9).

Les competències del Consell de Govern es veuen notablement ampliades (article 11) respecte d'aquelles fixades pel Consell d'Administració el 1983 (article 5). Així, els membres d'aquest òrgan segueixen tenint la responsabilitat d'aprovar el pla d'activitats de la corporació, la memòria anual, les seves plantilles, el règim de retribucions o l'avantprojecte de pressupostos, sempre a proposta del director general. Ara, però, a més, també aproven el contracte programa i en dissenyen els mecanismes de participació en la seva elaboració, nomenen i separen el personal directiu de la CCMA i, en especial, nomenen i separen el director general de la corporació, competència que a la CCRTV es reservava al Govern de la Generalitat. Aquest és, sens dubte, un dels grans i més importants canvis de la regulació dels mitjans públics, perquè no només suposa que el poder executiu perd la facultat de nomenar el principal directiu de la CCMA, sinó que el legislatiu cedeix aquesta competència a un òrgan d'extracció parlamentària, cert, però que en teoria no controla directament.

Pel que fa al funcionament del Consell de Govern de la CCMA cal destacar que les decisions més importants, aquelles que fan referència als nomenaments, aprovació de contracte programa, programació, retribucions i comptes han de

rebre el suport d'una majoria de dos terços (article 12). Pels nomenaments, retribucions i comptes, si en una primera votació no s'assoleix la majoria necessària, se'n pot fer una segona votació vint-i-quatre hores després. Si tampoc no s'assolís la majoria necessària, encara podria fer-se una tercera votació, en què llavors només caldria una majoria del Consell de Govern per aprovar-se la mesura.

Per últim, a diferència de la llei de la CCRTV, el Consell de Govern de la CCMA té regulada la figura del seu president o presidenta, escollit amb una majoria de dos terços del Parlament entre els consellers (article 13). La seva funció és, bàsicament, exercir de representació de la corporació i el seu Consell de Govern, presidir les seves reunions, ordenar-les i moderar-les. A criteri de qui ha estat consellera de la CCMA i també vicepresidenta en funcions de presidenta de la Corporació, Núria Llorach (2019), la figura de la presidència del Consell de Govern dibuixada a la llei de 2007 creava una duplicitat de càrrecs innecessària: "Aquella dualitat entre presidència i direcció general no era bona per a la casa. El president del Consell de Govern ha de ser l'administrador únic de l'empresa i ha d'assumir les funcions de director general, sigui escollit pel Parlament o per concurs públic. Aquesta duplicitat fa que un dels dos càrrecs no tingui competències, sigui merament un càrrec representatiu". Analitzem, doncs, tot seguit, les competències que la llei atorgava a la direcció general, en comparació a les funcions encomanades a la presidència del Consell de Govern.

4.1.2.1. Director o directora general

A la llei de 1983 existia la figura del director general però, com hem vist, era escollit pel Consell Executiu de la Generalitat. El 2007 es va introduir un canvi substancial en passar a ser nomenat pel Consell de Govern de la CCMA i després d'una convocatòria pública en què s'havien de valorar els mèrits de professionals amb prestigi i competència reconeguts (article 14). Per això, Blasco, Fernández i Moragas (2009: 243) afirmen, amb precaució, que "el nou marc regulador dels mitjans garanteix la desgovernamentalització de la CCMA, almenys de forma directa".

A diferència del director general de la CCRTV, el de la CCMA no té un mandat concret adscrit al finiment de la legislatura. Té el mateix règim d'incompatibilitats que els membres del Consell de Govern i, de fet, se'l considera personal laboral d'alta direcció. És, doncs, el màxim directiu executiu de la corporació, sotmès al control del Consell de Govern, a les reunions del qual hi assisteix amb veu però sense vot.

Quant a les seves competències, podríem dir que, en termes generals, conserva bona part de les existents a la llei anterior, si bé s'observa una pèrdua d'influència, en favor del Consell de Govern. Així, els nomenaments de directius ja no els efectua el director general, si bé els proposa. Alhora, ha d'elaborar, conjuntament amb el Consell, la proposta de contracte programa i ha d'ordenar la programació seguint les directrius de l'òrgan de govern (article 15).

4.1.2.3. Consell Assessor de Continguts i de Programació

En la regulació de la CCRTV ja existia un consell assessor, format per nou membres (tres a proposta dels treballadors; tres proposats per l'IEC, i tres pel Consell Executiu), que es convocava almenys trimestralment per emetre opinions o dictàmens sobre la programació a requeriment del Consell d'Administració (article 7).

La llei de 2007 amplia notablement la definició i funcions d'aquest òrgan. En primer lloc, li canvia el nom per fixar clarament les seves atribucions com a Consell Assessor de Continguts i de Programació, assistint el Consell de Govern i el director o directora general en les polítiques i estratègies en la matèria. Els seus vint-i-un integrants han de ser escollits per una majoria de dos terços del Ple del Parlament per un mandat de quatre anys. Entre els seus membres han d'haver-hi, com a mínim, representants dels sectors professionals, sectors educatius, associacions cíviques, culturals i d'usuaris i treballadors de la CCMA. Si bé no tenen un lligam laboral amb la CCMA sí tenen dret a cobrar dietes (article 16).

Entre les seves funcions, han d'emetre un informe preceptiu sobre els aspectes vinculats a la programació inclosos al contracte programa. Semestralment han

de lliurar un altre informe sobre el desenvolupament de la programació i vetllar especialment perquè els continguts s'adeqüin al capítol de drets i deures dels ciutadans recollits a l'Estatut d'Autonomia. A més, han d'estudiar les demandes dels usuaris i fer-les arribar al Consell de Govern, a qui també poden proposar mesures per millorar la qualitat de la graella (article 17).

Podem concloure, sense cap mena de dubte, que la llei de 2007 intenta dotar de contingut i funcions un organisme assessor que el 1983 s'havia inclòs, a semblança de l'existent a RTVE, però que mancava d'una regulació i atribucions que fixessin el seu paper en el projecte de la corporació pública.

4.1.3. Gestió

El capítol dedicat a la gestió i el règim jurídic no difereix gaire del capítol III de la llei de 1983. En aquest cas, ocupa el capítol IV per assegurar que la gestió dels mitjans de la corporació catalana es fa mitjançant empreses públiques, amb capital íntegrament públic, si bé es regeixen pel dret privat. Crida l'atenció que de la llei de 2007 ha desaparegut l'obligació fixada el 1983 pel qual una empresa pública havia de fer-se'n càrrec del servei de radiodifusió i una altra de diferent havia d'assumir el de televisió. És amb l'eliminació d'aquesta diferenciació per llei que, anys més tard, la CCMA ha pogut fusionar totes les seves empreses filials sota una sola companyia.¹²⁵

4.1.4. Contracte Programa

El capítol V de la llei 11/2007 és íntegrament dedicat al contracte programa, amb un únic article, el 21. Ja es pot imaginar el lector que és un capítol i contingut que no existia a la llei de la CCRTV. La figura del contracte programa es regula a la llei 22/2005, si bé la CCRTV ja n'havia signat un amb el Govern amb anterioritat, el que abraçava el període 2002-2005 i que s'ha abordat en el primer capítol d'aquesta recerca. Si fins ara hem vist que el contracte programa

---

¹²⁵ Vegeu 324.cat [En línia]: "La CCMA aprova iniciar el procés de fusió de TV3 i Catalunya Ràdio"<<http://www.ccma.cat/324/la-ccma-aprova-iniciar-el-proces-de-fusio-de-tv3-i-catalunya-radio/noticia/2125975/>> [Consulta: maig de 2019].

ha de concretar les missions de servei públic descrites en part a la llei audiovisual i aquelles especificades al mandat marc, la llei de la CCMA estableix obligacions sobre allò que ha d'incloure el document signat entre l'Executiu i la corporació pública.

Així, més enllà de la legislació vigent, li encarrega que "concreti l'emissió de publicitat", el que obre la porta a fixar una quantitat o tipologia inferiors o més restrictives a aquelles descrites a la llei de l'audiovisual, i que ja eren inferiors pels mitjans públics. També li demana que fixi els criteris per garantir el dret d'accés, que veurem regulat més endavant en aquesta llei però sense detall. Que fixi les quotes de producció derivades de l'obligació europea, espanyola i catalana de finançament anticipat de produccions audiovisuals. De nou podria donar-se aquí la possibilitat d'introduir paràmetres més exigents dels marcats per la legislació. Igualment, la llei de la CCMA també estableix que el contracte programa ha d'esbossar els indicadors que han de permetre l'avaluació del seu compliment per part d'una comissió de seguiment de la qual n'han de formar part dos representants dels treballadors.

4.1.5. Programació

Les previsions sobre els continguts són un dels aspectes més canviats de la llei sobre allò previst en la de la seva creació. Així, la regulació de la CCRTV establia, per exemple, la possibilitat que el Consell Executiu dictés obligacions de servei públic als mitjans de la corporació o que aquests estiguessin a disposició del Govern espanyol o del de la Generalitat per difondre declaracions o comunicacions oficials d'interès públic. Aquestes referències a la vinculació entre corporació pública i poders executius desapareixen per complet a la norma de 2007, així com també altres aspectes que el 1983 no estaven encara regulats, però ho van estar a posteriori, com ara el dret de rectificació o l'activitat dels mitjans de comunicació públics en períodes electorals.

A la norma de 2007, doncs, el capítol VI dedicat a la Programació inclou 5 articles, del 22 al 26, bona part d'ells, de nova planta.

L'article 22 regula els principis generals de la programació de la CCMA, si bé no ho fa amb detall, sinó amb referències a la legislació vigent, al mandat marc i al contracte programa, elements no existents en la primera norma. En aquest mateix article també s'inclou la consideració del català com la llengua institucional per a prestar el servei públic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, un aspecte que va ser el principal argument esgrimit pel Partit Popular o Ciutadans per desmarcar-se de l'aprovació de la norma. Segons el llavors secretari de Mitjans de Comunicació del Govern, Albert Sàez (2019), la seva inclusió derivava de la voluntat de CiU, ERC i ICV de blindar el model de llavors de la CCMA com a eina de normalització lingüística i allunyar el PSC de posicions que hauria expressat en algun moment l'entorn socialista en el sentit que "no passaria res si la Corpo fes programes en castellà o si no es doblesin totes les pel·lícules".

A continuació, l'article 23 és una herència de l'aplicació a casa nostra – mitjançant la llei estatal 25/1994– de l'anomenada Directiva Europea de Televisió Sense Fronteres, que estableix l'obligació de difondre obres europees i independents per part dels prestadors audiovisuals. Així, la llei de la CCMA concreta que, a més de ser europees i independents les obres també han de ser "catalanes", seguint el que ja apuntava la llei audiovisual de 2005.

De forma semblant, l'article 24 aborda l'obligació del finançament de pel·lícules i sèries d'animació europees i catalanes. Aquí s'introdueix una exigència major a la CCMA respecte a allò previst per la regulació europea: d'acord amb la normativa comunitària, la resta d'operadors europeus han dedicar almenys un 5% dels ingressos de l'exercici anterior al finançament anticipat de la producció de llargmetratges i curtmetratges cinematogràfics i pel·lícules per a televisió, i, per contra, en el cas de la CCMA, a partir de 2007, el percentatge és d'un 6%. Augmenta el percentatge i també la tipologia de projectes als quals es pot dedicar la inversió, incloent també pel·lícules de nous realitzadors, pel·lícules experimentals, documentals, programes pilot i sèries d'animació.

Crida l'atenció aquest augment del 5% al 6% en les obligacions de finançament perquè, a més, a l'apartat 2 de l'article 24 s'especifica que el contracte programa ha de concretar quina proporció d'aquest finançament anirà a obres

catalanes i, específicament, ha d'establir un percentatge pel sector de l'animació.

Segons Blasco, Fernández i Moragas (2009: 243), "aquest augment coincideix amb la inclusió a la Llei de la CCMA de les sèries d'animació entre els projectes a finançar, mentre que fins aleshores la regulació estatal només recollia els pilots de sèries d'animació".

L'article 25 es dedica a l'accés social i és pràcticament idèntic al número 18 de 1983. En aquest cas, a més de descriure els criteris per garantir l'accés dels grups socials i polítics més significatius que ja incloïa la regulació de la CCRTV, ara s'hi fan referències a les indicacions dictades pel Consell Assessor de Continguts i Programació i a les recomanacions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre el tema.

L'últim article d'aquest capítol, el 26, també és de nova creació. Estableix l'obligació pel director general de la CCMA d'informar permanentment tant el Consell de Govern com el Consell Assessor de Continguts i Programació sobre el compliment de les obligacions de programació del contracte programa.

4.1.6. Pressupost i finançament

El capítol VII és bastant fidel al V de la regulació de la CCRTV. Només trobem diferències en el fet que el control de l'activitat econòmica ha passat a un altre capítol, que després veurem, i el fet que, mentre que l'anterior llei sí especificava com s'havia de finançar la CCMA, al 2007 això ja havia estat regulat per l'article 31 de la llei 22/2005 i és a aquest que es remet la nova norma.

4.1.7. Patrimoni

L'article 30 de la llei és gairebé idèntic al número 26 de l'anterior regulació. Ocupa tot un capítol de la norma, el VIII, i estableix la consideració del patrimoni de la CCMA sota la condició de domini públic pel que fa a qüestions

tributàries. En aquest àmbit, el principal canvi sobre la regulació de 1983 és que llavors s'establia que el capital íntegre de la corporació i les empreses filials havia de ser subscrit per la Generalitat. En la revisió de la llei aquest element s'ha traslladat a l'article 18, dins l'apartat de gestió, però conserva una regulació equivalent.

4.1.8. Personal

El capítol IX de la llei es consagra al Personal, tal com ho feia el capítol VII el 1983. A la llei de 2007, però, el capítol es conforma de tres articles i no només d'un. El primer d'ells, el 31, és gairebé idèntic al 27 de l'anterior norma i és el que regula com s'estableixen les relacions laborals al si de la corporació, amb contractacions mitjançant proves d'admissió. Hi ha un petit matís en la consideració dels membres del Consell de Govern. El fet de ser membre del consell d'administració o del consell assessor de la CCRTV no generava cap dret laboral, però aquesta restricció ha quedat fixada només pels integrants del Consell Assessor de Continguts i de Programació amb la llei de la CCMA.

A partir d'aquí, els articles 32 i 33 de la norma de 2007 són, de fet, una adaptació a la realitat de la corporació gairebé 25 anys després de la seva posada en marxa. Així, el 32 recull la possibilitat que es puguin constituir comitès d'empresa a les empreses filials de la CCMA i que es puguin lligar amb un comitè entre empreses. Per la seva banda, l'article 33 dota de reconeixement i empara a l'existència de comitès professionals i d'un estatut professional de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, elements que ja existien el 2007¹²⁶.

---

¹²⁶ El Comitè d'Empresa representa els treballadors en qüestions vinculades a la regulació laboral. Per contra, el Consell Professional és l'òrgan de representació dels professionals de la informació en matèries contemplades en l'anomenat Estatut Professional, que regula les relacions entre l'empresa i els professionals de la informació en les funcions d'obtenció, elaboració i difusió de la informació. El primer Estatut Professional de TV3 es va signar el 1998 i el mateix any es va escollir el primer Comitè Professional, que anys més tard canviaria la seva denominació per la de Consell Professional. Font: Comunicació personal, novembre de 2018, Consell Professional de TV3.

4.1.9. Mecanismes de control

Els articles 34 i 35 fan referència a les institucions externes a la CCMA que controlaran la seva actuació i conformen el capítol X de la norma. A la llei de 1983 aquest apartat estava separat entre el de programació i el de pressupost. En la llei de 2007 se li dedica un capítol concret. Es reproduïxen de nou les referències al control del Parlament ja presents a l'anterior norma, però ara es fa referència també a les competències del Consell de l'Audiovisual de Catalunya en matèria de seguiment de l'activitat de la corporació. Quant al control des del poder legislatiu, torna a esmentar-se la comissió parlamentària *ad hoc* i queda fixat que la CCMA no pot negar-se a respondre o informar el Parlament de qualsevol afer que tingui relació amb la funció de control encomanada a la cambra.

En segon lloc, l'article 35 introdueix una variable ja contemplada a la llei de la CCRTV, el control pressupostari i financer. En termes molt semblants als de l'article 23 de la llei de 1983 s'estableix que correspon a la Sindicatura de Comptes informar al Parlament sobre la gestió econòmica i pressupostària de la corporació pública, alhora que aquesta s'ha de regir per la llei de finances públiques, establint-se auditories externes del seu funcionament per part de la Intervenció General de l'Administració de la Generalitat.

4.1.10. L'apartat de disposicions

Com acostuma a passar en altres lleis i ja passava en la de creació de la Corporació, aquest últim apartat recull tot tipus de disposicions: de caire complementari (addicionals), temporal (transitòries) o normatiu (derogatòries o finals).

La primera de les disposicions és una addicional, que fa referència al primer element que explicàvem d'aquesta llei, el canvi de denominació de Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, per Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i l'establiment que qualsevol referència legal a la primera s'entendrà atribuïda a la segona.

La disposició addicional segona, per la seva banda, té un caràcter regulador, si bé poc concret. Amb l'objectiu d'afavorir la lliure competència dins el mercat audiovisual català i conscients del pes de la CCMA en aquest sector, estableix que la corporació pública ha de fixar les condicions per a reduir de manera progressiva les emissions publicitàries –sense concretar si es refereix a les de ràdio, televisió o web–, entenent que forma part de l'interès públic que així sigui.

En tercer lloc, la disposició addicional tercera –última d'aquest caire– es fixa en el mandat marc. Sobta que el seu contingut és gairebé idèntic a l'existent a l'article 30 de la Llei 22/2005, que hem explicat anteriorment. Així, a l'apartat 1 torna a insistir en l'obligació del Parlament d'aprovar un mandat marc cada sis anys on constin els objectius del sistema públic audiovisual. A l'apartat 2, com ja passava a l'article de 2005, s'estableix que el contingut del mandat marc s'ha de desenvolupar i concretar mitjançant un contracte programa, amb vigència de quatre anys, revisable cada dos.

La Llei 11/2007 inclou una única disposició transitòria i és per regular com s'ha de produir la primera renovació del Consell de Govern de la Corporació. Com que a l'article 9.2 s'establia la renovació parcial de l'òrgan, aquesta disposició deixa en mans d'un reglament intern com s'haurà de produir, excepte pel cas del president que en fixa l'obligatorietat de renovar-lo al tercer any de la constitució del Consell. Ara bé, al punt 2 de la disposició s'introdueix la salvaguarda que els membres del Consell de Govern afectats per aquesta renovació parcial poden ser reelegits novament, per a un nou mandat i per una única vegada.

L'única disposició derogatòria de la llei té una doble funció. D'una banda, deixar sense efecte la Llei 10/1983 que regulava la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, així com també qualsevol norma prèvia que s'oposés a aquesta llei. Per una altra banda, l'apartat 2 d'aquesta disposició deroga l'article 108 de la llei audiovisual catalana, al qual ens hem referit en el capítol anterior, que regulava les condicions dels patrocinis i la publicitat a la programació radiofònica. Segons Blasco, Fernández i Moragas (2009: 247), aquesta “supressió de l'article 108 havia estat una reivindicació del sector d'ençà que es

va aprovar la llei i que, a més, havia comptat amb el suport del Consell de l'Audiovisual de Catalunya". De fet, el 3r Congrés de la ràdio a Catalunya acabava amb unes conclusions molt explícites en aquest sentit. Josep Maria Martí, organitzador de la trobada, professor de Comunicació Audiovisual de la UAB i directiu de la Cadena SER a Catalunya ho resumia així: "Hi ha plena coincidència entre el sector i el CAC sobre la necessitat de suprimir l'article 108 de l'esmentada Llei de la comunicació audiovisual, que tracta sobre la publicitat en ràdio, i el 109c sobre la publicitat institucional". Poc després, s'hi afegia Francesc Robert, de l'Associació Catalana de Ràdio: "coincidim plenament amb el president del CAC en la petició de la supressió de l'article sobre la publicitat a la ràdio i sobre la revisió prèvia de la publicitat institucional" (Martí i Monclús, 2008: 265 i 267). Era una evidència, doncs, que el sector es considerava amb les mans lligades per un article que regulava la forma de presentació de la publicitat radiofònica i que, sota el principi de separació dels continguts editorials dels publicitaris, establia unes regulacions que la patronal de les emissores comercials trobava excessives.

L'article 109 a què feien referència les declaracions anteriors és el que queda modificat a través de les disposicions finals. La primera d'elles canvia un apartat de l'article 109 de la llei 22/2005 sobre les potestats del CAC en matèria de publicitat institucional¹²⁷, de forma que l'autoritat audiovisual va passar a verificar el compliment per part dels prestadors de la normativa en aquesta qüestió però sempre a posteriori. Amb el redactat de la llei de 2005 el Consell de l'Audiovisual ho havia de fer mitjançant un sistema d'autorització prèvia que, veient les declaracions del seu president, l'incomodava.

La disposició final segona és la que estableix l'entrada en vigor de la llei i que, com és habitual, es va produir l'endemà de ser publicada al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

---

¹²⁷ Per a més informacions sobre aquesta qüestió, vegeu el tercer capítol d'aquesta recerca.

4.2. Primera tramitació de la proposició de llei

Un cop hem analitzat el contingut estricte de la llei repassarem ara com va anar la seva tramitació així com també les principals aportacions externes al poder legislatiu que va rebre.

El procés per a l'elaboració de la nova llei dels mitjans públics va ser molt semblant als viscuts anteriorment¹²⁸ en la reforma del CAC o la regulació de l'audiovisual: tot va articular-se al voltant de la "ponència parlamentària conjunta per a l'elaboració del text d'una proposta de reforma de les lleis audiovisuals de Catalunya". És, per tant, un mateix òrgan el qui tramita totes les regulacions en la matèria, seguint l'esperit de la resolució parlamentària de 1999. Per a l'elaboració de la reforma de la llei de la CCRTV, la ponència comptava amb la participació de tots els grups parlamentaris presents a l'hemicicle en la setena legislatura: Marta Llorens, pels convergents; Joan Ferran, pels socialistes; Carmel Mòdol, pels republicans; Santi Rodríguez, pels populars, i Dolors Comas, pels ecosocialistes.¹²⁹

Cal dir, però, que no es pot atribuir a la composició descrita d'aquesta ponència l'autoria única dels seus treballs. D'una banda per les aportacions externes que va rebre i, de l'altra, perquè l'elaboració de les lleis audiovisuals va ser un treball continuat i, per tant, hi ha una estreta relació entre uns i altres textos analitzats durant tots aquells anys pels diferents diputats que van formar part de la ponència.

Per il·lustrar-ho, un exemple evident: després que al desembre s'aprovés la llei 22/2005, la ponència audiovisual només es va reunir un sol cop, el 6 d'abril de 2006. Dotze dies més tard, el 18 d'abril presentava a la Mesa del Parlament el primer esborrany de text de reforma de la regulació dels mitjans públics.¹³⁰

Com en les dues lleis anteriors, per elaborar aquesta primera proposta la ponència va comptar amb l'ajut i aportacions de diversos organismes i entitats

---

¹²⁸ Cal fer notar, com explicàvem a la introducció d'aquesta recerca, que a diferència de les lleis anteriors, la proposició de llei de la CCMA sí va haver de superar un debat de totalitat o d'admissió a tràmit, fruit d'un canvi en el Reglament del Parlament de Catalunya implantat a finals de 2005.

¹²⁹ BOPC, 20-04-2006.

¹³⁰ BOPC, 20-04-2006.

de diferent índole. Parlem, per exemple, del Govern, el CAC, la Xarxa Audiovisual Local o l'Associació Catalana de Ràdio. Ara bé, d'aportacions específiques per a aquesta llei en destaca una, la de l'Executiu català, datada d'abril de 2005 en el Registre del Parlament, que va servir com a base fonamental de la llei que s'acabaria aprovant.

4.2.1. Proposta de redactat del Govern: l'essència i el gruix de la llei de la CCMA

El 14 d'abril de 2005 la Direcció General de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals (2005) del Departament de Presidència de la Generalitat va fer arribar al Parlament l'anomenat "Document de treball sobre la Llei de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió". Malgrat la prudència del títol ("document de treball"), la realitat és que aquest text va ser molt més que un esborrany i, de fet, bona part del seu articulat es va mantenir intacte.

En primer lloc, destacarem que tots i cadascuns dels capítols que hem vist en la descripció de la llei aprovada són els que ja preveia el Govern, amb el mateix ordre i temàtica. A continuació, ens fixarem en les principals aportacions d'aquest document, des del punt de vista de les novetats incorporades per la llei quant al model de govern, sistema de finançament i definició de la missió de servei públic, per entendre de qui va ser la primera iniciativa perquè així estigués redactada.

Quant al seu model de Govern, la proposta enviada per l'Executiu ja preveia la convivència d'un Consell de Govern amb un president, un director general i un Consell Assessor.

El Consell de Govern, però, el preveia de només set membres de rellevants mèrits professionals, escollits per tres cinquenes parts del Parlament, i no dos terços com finalment es va aprovar. Per contra, tant el Govern com la llei van preveure que el president del Consell de Govern fos triat, entre els consellers, amb un suport de dos terços de l'hemicicle. De tot plegat, destaca la voluntat de reduir el nombre de membres de la cúpula directiva dels mitjans públics. En detalla els motius qui va ser secretari de Comunicació d'aquell Executiu, Enric

Marín (2019): “Volíem que la xifra fos imparell i una xifra prou petita com per garantir dues coses. Una primera, que fos real el principi que allò era un Consell de Govern i no un Consell d'Administració. Una xifra de dotze era congruent amb un Consell d'Administració sense funcions executives, però si volíem que tingués funcions executives, dotze no tenia cap sentit. (...) Alhora, una segona, set consellers fa inviable calcular la representació de les majories i minories parlamentàries aplicant la Llei d'Hondt. A partir de deu consellers, la temptació d'aplicar-la era claríssima.”

Quant a la tria dels consellers, segons la proposta de l'Executiu, abans que el legislatiu pogués triar, el Consell de l'Audiovisual havia de verificar-ne la seva idoneïtat. L'Executiu imaginava que el CAC hauria de reglamentar un procediment públic per recollir les propostes de noms a formar part del Consell de Govern i la seva posterior verificació. Després, el CAC hauria d'elevat els noms que haguessin superat el procés al Parlament, sempre en un nombre superior als membres del Consell de Govern. Aquest element va tenir rellevància a posteriori: en el redactat final és el Parlament qui envia al CAC la llista de candidats a avaluar i ho pot fer en un nombre superior al de vacants existents. Com veurem després, a la pràctica això no ha estat habitual i s'hi envien tants candidats com vacants.

En qualsevol cas, s'observa aquí una voluntat del Govern de dotar d'un paper clau al CAC, tant en el disseny del procediment com en la iniciativa, rol que en el tràmit parlamentari es va perdre. Ho argumenta Enric Marín (2019): “Si només passem la competència al Parlament el que fem és partiditzar-ho. Si ho passem al Parlament i aquest ho delega en un organisme que depèn d'ell, només això és el que permet despartiditzar-ho. El que va passar és que els partits al Parlament van dir 'ni parlar-ne'. El Govern va complir la seva funció de desgovernamentalitzar els mitjans però el Parlament no va complir la seva de despartiditzar.”

Sobre el mandat i la condició dels consellers, la proposta de l'Executiu va ser bastant respectada, atès que ja preveia que tinguessin un mandat de sis anys – també el president– i fossin considerats alts càrrecs de la Generalitat. No es va mantenir, però, la proposta que els consellers signessin un contracte laboral

d'alta direcció. Sobre les seves competències, l'esborrany del Govern va ser tingut molt en compte i es van mantenir gairebé intactes, incloses les del president, amb funcions representatives.

De la mateixa manera, les previsions del Director General que veiem abans ja es proposaven en el redactat aportat pel Govern, inclòs el seu sistema d'elecció mitjançant convocatòria pública. Només ens crida l'atenció un matís: a la llei s'atorga al Consell de Govern la capacitat de nomenar els directius de la CCMA, mentre que a la proposta enviada per l'Executiu aquest poder requeria sobre el director general "escoltat el consell de govern". S'observa, per tant, que el Legislatiu va rebaixar, mínimament, les capacitats del director general.

L'últim dels organismes de governança de la CCMA que dibuixava l'esborrany aportat per l'Executiu era el Consell Assessor de Continguts i Programació, que també va contemplar la llei. La previsió de funcions va ser gairebé idèntica a la final i només destaca el fet que el Govern detallava molt més l'origen dels seus vint membres –i no vint-i-un que finalment es van aprovar. En concret, proposava tres representants de sectors professionals vinculats a la CCMA; quatre de sectors educatius, dels quals dos d'entorn no universitari i dos més d'universitaris; quatre procedents de l'administració, dos a proposta del Govern de la Generalitat i dos, per les administracions locals; sis representants d'associacions cíviques i culturals, dels quals quatre del Consell Català d'Associacions i dos de l'Institut d'Estudis Catalans, i, per últim, tres representants dels comitès d'empresa i/o professionals. Com veiem abans, aquest detall es va perdre a la llei, que contemplava quins havien de ser els principals orígens dels seus integrants, però no establí en quina proporció havien de procedir d'un o altre entorn, dotant-se així d'una major flexibilitat. Santiago Ramentol (2019), llavors director de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals, argumenta el motiu pel qual la seva proposta concretava l'origen dels membres del Consell Assessor: "amb una definició molt genèrica perdria poder i, per contra, si implicàvem directament diversos sectors de la societat, aquests se sentirien molt més responsables en el seu funcionament".

Si ens fixem ara en com abordava el govern la proposta de sistema de finançament per la corporació pública veurem que no difereix en gairebé res

d'allò que va ser aprovat. Cal destacar, no obstant, un element que l'Executiu feia constar com a font de finançament i que va desaparèixer de la llei de la CCMA. A l'esborrany governamental s'especificava que la CCMA es podria finançar amb la venda de productes i serveis, amb la participació en el mercat de la publicitat, amb partides consignades en els pressupostos de la Generalitat i amb "ingressos derivats dels tributs que específicament es creïn amb aquesta finalitat". Aquest darrer element que va decaure en tramitació parlamentària emparava la creació d'una taxa per al sosteniment econòmic de la radiotelevisió pública, semblant a l'existent a gran part dels països de l'entorn occidental. Segons Albert Sàez (2019), qui més tard seria el Secretari de Mitjans de comunicació del Govern, la proposta respon a una idea del director general de llavors de la CCRTV, Joan Majó: "l'entorn del president Maragall ho va col·locar al debat, malgrat que tenia unes possibilitats limitades de prosperar, sobretot en un context d'expansió pressupostària i bonança econòmica en què la *Corpo* tenia molts ingressos publicitaris... Es tractava d'afegir una taxa a un debat que no era procliu als impostos en aquell context polític". No està tan clar per què no va acabar prosperant. Segons Enric Marín (2019), va ser perquè presentava un problema, "la temptació que havent-hi el tribut al final s'acabés traient la publicitat. I hi havia pressions molt fortes en aquest sentit". Segons el diputat socialista Joan Ferran, el seu grup apostava per un sistema de finançament mixt, amb aportacions públiques dels pressupostos de la Generalitat i ingressos per publicitat, però en cap moment es van mostrar partidaris de la creació d'un tribut.

En tercer lloc, tal com dèiem abans, ens fixem ara en la forma amb què el document de treball enviat pel Govern al Parlament abordava la definició de la missió de servei públic de la CCMA. Cal tenir present que amb posterioritat a l'elaboració d'aquest text es va aprovar la llei 22/2005. Així, allà on la proposta de l'Executiu regulava la funció de servei públic (article 2) i les obligacions derivades (article 3), aquests elements es van canviar en la redacció final: d'una banda, l'article 2 mantenia la seva essència però amb referències a la llei de l'audiovisual, mentre que les obligacions de servei públic es van incloure a l'article 26 de la llei 22/2005. Al marge d'això, la proposta del Govern –que la

lleï va respectar– ja incloïa un capítol dedicat al contracte programa, tot especificant les qüestions que aquest havia de recollir.

4.2.2. Primer redactat de la ponència: menys protagonisme pel CAC i jocs de cadires

La proposta de document de treball del Govern va arribar a la ponència quan aquesta treballava en l'elaboració de la llei de la comunicació audiovisual, de forma que els tràmits pròpiament adscrits a la nova regulació de la ràdio i la televisió públiques encara no havien començat. Un cop a finals de 2005 va veure la llum la regulació pel sector, la ponència es va tornar a trobar i va aprovar tot d'una un text com a proposició de llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. Donat que ja hem analitzat el contingut final de la llei i, també amb detall, la gran empremta que va tenir el document de treball del Govern en la seva elaboració, ens fixarem ara en els principals canvis que va introduir la ponència, amb especial atenció, breument, amb el model de govern, el sistema de finançament i la definició de servei públic.

En primer terme, cal fer notar que bona part dels articles publicats en aquest informe de la ponència l'abril de 2006¹³¹ quedarien intactes fins a la seva aprovació l'octubre de 2007, en la legislatura següent.

Quant al model de Govern, la ponència va elevar el nombre de consellers dels set proposats per l'Executiu fins als nou. Aquesta xifra encara no seria la definitiva. Alhora, també va elevar la majoria necessària per escollir-los fins als dos terços de la cambra legislativa, el mateix suport que ja necessitava el president. Pel que fa al sistema d'elecció, com avançàvem abans, la ponència va atorgar al Parlament major protagonisme¹³² en detriment del rol que s'havia previst pel CAC. Així, amb les modificacions introduïdes per la majoria dels grups, ja no seria l'autoritat audiovisual qui determinaria el procediment a seguir per escollir als consellers, sinó que la llei ja fixava el mecanisme: la cambra

---

¹³¹ BOPC, 20-04-2006.

¹³² En una entrevista per a aquesta recerca, Carmel Mòdol (2019) recorda que en algun moment es va plantejar que els promotors dels candidats no fossin només els grups parlamentaris, sinó que la proposta fos més oberta, però aquesta opció es va perdre pel camí.

enviaria a l'ens regulador un llistat de candidats a avaluar d'acord amb una sèrie de criteris; el CAC retornaria l'avaluació al Parlament i seria el Legislatiu qui després d'una compareixença a examen públic dels candidats (*hearing*), els sotmetria a votació. En dona la clau, l'exdiputada convergent Joana Ortega: "Hi havia una voluntat de no sostraure el paper del Parlament, en què hi havia tots els grups parlamentaris i, per tant, era molt més representatiu."

Com ja apuntàvem en el segon capítol, el paper del CAC va generar força controvèrsia. S'hi oposava el diputat popular Santi Rodríguez, perquè el considerava poc clar i, fins i tot, excessiu. Ben al contrari, els diputats d'ERC, Carmel Mòdol, i d'ICV-EUiA, Dolors Comas, van fer constar al final de l'informe de la ponència la seva discrepància sobre aquest sistema d'elecció i s'inclinaven per aquell que havia proposat el Govern al seu document de treball. Segons Comas (2019), defensaven aquesta opció per "treure-ho del Govern i la dinàmica de les majories i minories parlamentàries", entenent que si pertocava al CAC fixar el procediment, hi havia un filtre més per evitar interferències polítiques. Sobre les discrepàncies entre els diferents grups que donaven suport al Govern, s'hi ha pronunciat Carmel Mòdol (2019) en una entrevista per a aquesta investigació: "Tot i que el pensament dels ponents era molt obert, les estructures de partit manen molt i en la banda governamental no ho veiem tots igual. El tripartit era un tripartit: hi havia un discurs més obert per part de dos de les seves potes i un discurs més tancat per part de l'altra, el PSC".

Més enllà d'aquestes modificacions, l'informe de la ponència va mantenir les principals prerrogatives sobre el model de govern. En l'apartat del Consell Assessor de Continguts i Programació destaca la rebaixa, sobre la proposta del Govern, de vint a setze membres. En el cas del Consell de Govern s'augmentaven les cadires, i en aquest cas se'n restaven. No obstant, setze tampoc no seria la xifra definitiva de consellers. Desapareixia una cadira de designació del sector professional; dues més dels sectors educatius, i els dos consellers que procedien de l'Administració de la Generalitat. En canvi, guanyava un seient més el col·lectiu de treballadors de la corporació, que en nomenaria dos a proposta dels sindicats amb més representació i dos des dels comitès professionals.

Si ens fixem ara en el sistema de finançament, ens crida l'atenció que, malgrat haver-se aprovat ja la Llei 22/2005, la ponència va mantenir amb bastant detall l'article que desglossava el sistema de finançament de la CCMA, incloent les aportacions de la Generalitat, els ingressos per venda de productes i serveis i la participació en el mercat publicitari. Ja no incloïa la referència a cap tribut creat "ad hoc", encara que contemplava l'opció d'obtenir recursos mitjançant "qualsevol altre sistema de finançament admès per la Llei".

Quant a la definició de la missió de servei públic, hem de subratllar el fet que la ponència va introduir la que, al final del procés, acabaria sent la disposició addicional tercera, que estableix l'obligació que el Parlament aprovi un mandat marc¹³³ del sistema públic audiovisual cada sis anys i que el seu contingut es desenvolupi en contractes programa de quatre anys, revisables cada dos.

4.2.3. Caducitat de la proposta per finiment de legislatura

El text de la ponència va ser enviat a la Comissió de Política Cultural, de la qual emanaven els treballs. D'aquí va passar, sense cap alteració, al debat de totalitat en Ple, perquè la iniciativa fos admesa a tràmit o rebutjada.¹³⁴

Mentre tot això passava, l'esperit de consens de la ponència va quedar malmès pel clima polític que vivia el país. El 30 de setembre de 2005 el Parlament de Catalunya va aprovar la proposta de reforma de l'Estatut i la va enviar a les Corts Generals. Mentre el text es tramitava al Congrés, primer, i al Senat, després, i davant les modificacions que es van introduir, el 5 de maig Esquerra Republicana de Catalunya va decidir que demanaria el vot negatiu en el referèndum¹³⁵ que s'havia de convocar a posteriori per sotmetre a aprovació de la població el text resultant. Poc dies després, l'11 de maig, el president de la Generalitat, Pasqual Maragall, va provocar una crisi de govern cessant els

---

¹³³ Aquest element també s'havia contemplat anteriorment a l'article 30 de la Llei audiovisual. Per a més informació, vegeu el tercer capítol d'aquesta recerca.

¹³⁴ BOPC, 15-05-2006.

¹³⁵ Font: Esquerra Republicana de Catalunya [En línia] (2006): "Esquerra opta pel 'no' al referèndum de l'Estatut per expressar el suport al text del 30 de setembre. <<https://www.esquerra.cat/ca/esquerra-opta-pel-no-al-referendum-de-lestatut-per-expressar-el-suport-al-text-del-30-de-s-4572>> [Consulta: maig de 2019].

consellers d'ERC i anunciant la convocatòria d'eleccions abans de finals d'any¹³⁶.

És en aquest context d'un govern trencat, una campanya pel referèndum de l'Estatut i un ambient pre-electoral amb unes eleccions a la vista que es va celebrar el debat de totalitat de la reforma de la llei dels mitjans públics catalans. Va ser el 22 de juny de 2006, encara amb la ressaca del referèndum celebrat quatre dies abans. Si bé el plebiscit no va ser tan present, sí ho van ser els comicis que s'esperaven per finals d'any.

Com que la proposició de llei havia estat tramitada com a iniciativa conjunta de tots els grups parlamentaris, no hi va haver cap ponent que parlés en nom de tots ells, sinó que van intervenir un representant de cada grup, els mateixos que havien participat en la redacció.

La primera en prendre la paraula va ser la convergent Marta Llorens. De seguida es va referir al context en què es produïa aquell debat: "En la darrera intervenció sentíem –i crec que tots ho hem pogut constatar avui, concretament en la sessió de control al president de la Generalitat– que la legislatura ha finalitzat, ja no hi ha legislatura; aquesta legislatura ha arribat al seu final. I se'ns deia, en el punt anterior, que per modificar un punt d'una llei no hi havia temps i que això fóra enganyar els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya."¹³⁷

Alhora, la portaveu del grup nacionalista feia referència a la unanimitat assolida per reformar la llei del CAC el 2004, el consens amplíssim per aprovar la llei audiovisual el 2005 i apuntava que el consens no existia llavors perquè el PP ja s'havia desmarcat de la nova regulació i hi havia discrepàncies a la ponència entre els altres grups –el vot particular d'ERC i ICV-EUiA sobre la participació del CAC en l'elecció dels consellers de la CCMA. Per això, Llorens defensava que el seu grup preferia seguir treballant per aconseguir un major consens i animava els seus companys a seguir treballant-hi després de les eleccions: "convidem els diferents grups parlamentaris a continuar aquest debat que vàrem començar, un debat que ens ha portat a acords importants, a acords

---

¹³⁶ Font: 324.cat [En línia] (2006): "Maragall cessa els consellers d'ERC i anuncia la convocatòria d'eleccions abans de finals d'any". <<http://www.ccma.cat/324/maragall-cessa-els-consellers-derc-i-anuncia-la-convocatoria-deleccions-abans-de-finals-dany/noticia/123108/>> [Consulta: maig de 2019].

¹³⁷ DSPC-P, 22-06-2006.

majoritaris, i que així entenem que ha de seguir de futur. Tindrem temps en una propera legislatura. No volem enganyar ningú.”

La llavors diputada de Convergència i Unió, Joana Ortega, admet que la llei es podria haver arribat a aprovar, però el moment polític no hi ajudava: “Quan estem parlant de lleis tan importants com la de la CCMA, el que necessites és tenir un context polític estable, perquè no es tracta únicament d’aprovar la llei, després hi ha els desenvolupaments i l’aplicació. El que no té sentit és quan està acabada la legislatura, aprovar la llei i deixar-la en terra de ningú, perquè després pot haver-hi una majoria parlamentària i capgirar el sentit de la llei. L’hauríem pogut tramitar pel procediment d’urgència, però segurament no ho vam fer perquè tampoc no era la llei que volíem”.

Després de Marta Llorens, va intervenir Joan Ferran, portaveu socialista. Va lloar les intencions de la proposició i es va mostrar disgustat per la intervenció de la seva predecessora en el debat: “De cop i volta, de sobte, hem rebut, hem vist i acabo de sentir la intervenció del Grup de Convergència i Unió fent supòsits: supòsit que el Partit Popular votarà en un determinat sentit, supòsit que no hi ha temps parlamentari per tramitar aquesta qüestió... I jo els voldria fer reflexionar respecte a això”. I tot seguit afegia: “si tots plegats vàrem arribar a un consens en aquesta llei, sobre la base d’aquell consens, d’allò que vam signar tots, que ens ha portat a aquesta Ponència conjunta, tirem-la endavant. Si no la tirem endavant, els que hi posin entrebancs –i sento dir-ho així– seran els culpables que aquesta llei, que es de país, que ens estan demanant els professionals i que ens està demanant la societat, no pugui veure la llum. (...) Depèn d’una tramitació ràpida que sabem que es pot fer si es vol fer; és simplement un moment de voluntat política. Si hi ha voluntat política d’impulsar aquesta llei, ho aconseguirem, sobretot perquè hi ha un acord signat de ponència.”

El tercer en intervenir va ser el representant d’Esquerra Republicana de Catalunya. Carmel Mòdol va defensar per quin motiu havien volgut que es fes constar la seva discrepància a l’informe de la ponència per la pèrdua de pes del CAC a l’hora de definir el mecanisme d’elecció dels consellers de la CCMA: “el que figura al text que avui estem discutint o estem presentant, ha eliminat

aquest procediment obert i és el Parlament de Catalunya, els grups parlamentaris qui diuen al CAC unes candidatures tancades, el CAC n'avalua la idoneïtat i les torna al Parlament perquè les votem. El primer model era obert i, per tant, ajudava a garantir la despartidització dels òrgans de govern de la Corporació, i aquest altre model és tancat i, per nosaltres, no ajuda a garantir la despartidització dels òrgans de govern de la Corporació. Per això en el moment que vam signar el text de la Ponència vam emetre un vot particular.” I Mòdol va defensar que, malgrat que aquesta discrepància pogués endarrerir la seva aprovació, era important mantenir-la viva: “aquesta Llei és una bona llei, la podem aprovar en aquesta legislatura, la podem aprovar al pròxim Ple del Parlament, però introduiríem, si els altres grups hi estan d'acord, aquesta esmena que he comentat. És l'esmena que presentarem, i si això retarda el procediment ho sentim”.

Mòdol també va fer una altra afirmació que retratava el moment en què la llei havia arribat al Ple: “havia gaudit, durant una etapa del procés de negociació en ponència, d'un determinat consens, i que en un moment determinat aquest consens es va perdre”.

L'última en participar del debat va ser Dolors Comas, d'ICV-EUiA, ja que el Partit Popular va declinar participar-hi. Comas va ser força passional en el seu discurs per descriure les temences que tenia: “em cau la cara de vergonya –i ho dic així– que després de tants anys, des de l'any 99, no siguem capaços de tirar endavant aquesta Llei. I tant de bo m'equivoqui!, i ho fem, perquè si volem encara hi ha temps. (...) Si els cinc grups parlamentaris estem d'acord amb un text de consens, es pot aprovar encara en aquesta legislatura”.

Tot i això, va reconèixer que el consens era fràgil, entre d'altres motius, perquè el seu grup mantenia viva la mateixa discrepància que ERC sobre el rol del CAC a la CCMA: “a partir d'una de les reunions, o l'última reunió de la Ponència parlamentaria, es debilita el paper del Consell de l'Audiovisual, que continua apareixent..., i es debilita. I amb això nosaltres no hi estem d'acord, i hem presentat un vot particular perquè pensàvem que era millor la proposta anterior”. Ara bé, tot seguit avançava la disposició del seu grup per cedir: “malgrat aquest debilitament, tenint en compte que tenim un text de consens,

malgrat la importància d'aquest punt, nosaltres estem disposats a tirar endavant la Llei amb algun punt en desacord, encara que sigui aquest”.

Comas va acabar la seva intervenció adreçant-se als seus companys de ponència: “demano, amb tota la humilitat, amb la tota la consideració, amb tot el respecte als ponents que hem treballat en aquesta Proposició de Llei que els propers [dies] ens tornem a veure i fem el possible perquè pugui aprovar-se en tràmit de lectura única en el proper Ple, del 13 de juliol.” Acabades les intervencions, no hi havia presentades esmenes a la totalitat i la proposició va seguir el seu tràmit.

Tot i que les diferents posicions expressades al debat ja deixaven paleses les dificultats que tindria la Llei per veure la llum, dos dels grups que llavors integraven el Govern, PSC i ICV-EUiA, havien demanat prèviament que, a partir de l'admissió a tràmit, la norma es tractés pel procediment d'urgència, reduint a la meitat els terminis habituals. La Mesa ho va acceptar¹³⁸, però va servir de ben poc. Al juny es va obrir el termini per proposar compareixences, però aquestes mai es van celebrar. El període de sessions va acabar amb l'arribada de les vacances de l'agost i a principis de setembre, tal com ja havia promès, Pasqual Maragall va dissoldre el Parlament i va convocar eleccions per a l'1 de novembre¹³⁹. Acabava la legislatura i la proposició de Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais de queia. Quedaria consignada en el sistema d'informació sobre l'activitat parlamentària com una tramitació caducada.

4.3. Nova legislatura: la Llei, objectiu del Govern, feina del Parlament

Als comicis de l'1 de novembre, les forces polítiques que havien donat lloc a l'executiu de coalició de l'anterior legislatura van tornar a assolir la majoria necessària i van formar un nou govern, amb José Montilla al capdavant. El

---

¹³⁸ BOPC, 06-06-2006.

¹³⁹ Font: 324.cat [En línia] (2006): “Maragall signa el decret que dissol el Parlament i convoca eleccions l'1 de novembre”. <<http://www.ccma.cat/324/maragall-signa-el-decret-que-dissol-el-parlament-i-convoca-eleccions-l1-de-novembre/noticia/144421/>> [Consulta: maig de 2019].

març de 2007 l'Executiu de la Generalitat presentava quins havien de ser els objectius de la legislatura al seu Pla de Govern 2007-2010 (Generalitat de Catalunya, 2007). Es fixava com una de les seves prioritats aprovar la Llei de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, deixant clar que “l'avantprojecte de llei” [sic] no havia pogut ser aprovat per la via parlamentària pel finiment de la legislatura. En aquest sentit, el periodista Albert Sàez (2019), que va ocupar el càrrec de secretari de Mitjans de Comunicació del Govern entre 2006 i 2008¹⁴⁰, reivindica el protagonisme de l'Executiu i recorda que “en el pla de govern amb què es dona forma a la legislatura hi figurava la finalització de la tramitació de la llei de la CCMA, de forma que és el Govern i la majoria que el sustenta qui impulsa que la ponència acabi la feina”.

Com hem vist en anteriors epígrafs, el text que l'Executiu va enviar al Parlament a l'anterior legislatura va inspirar en bona mesura el text que la ponència va elevar al Ple per a la seva admissió a tràmit. Ara bé, en cap cas es va considerar un avantprojecte de llei, ja que sempre va constar com una iniciativa conjunta de tots els grups parlamentaris, d'acord amb l'esperit de consens de la resolució de 1999. En aquest cas, al seu Pla de Govern, l'Executiu es marcava com a objectiu que el “projecte de llei” garantís “no només la independència i professionalitat de la CCRTV, sinó també la seva eficàcia, en particular com a mitjà públic català i, finalment, garantir també la seva viabilitat econòmica, amb la fórmula de l'esmentat Contracte-Programa”, en referència al contracte programa aprovat l'any anterior i amb validesa fins al 2009. Veiem de nou que en els objectius programàtics del Govern hi constava aquest “projecte de llei”. Era una de les seves ambicions i, de fet, anys després exhibirien l'aprovació d'aquesta llei com una de les fites aconseguides¹⁴¹, encara que, com veurem tot seguit, la seva tramitació va ser de principi a fi d'àmbit parlamentari, com a proposició de llei.

---

¹⁴⁰ Esquerra també va mantenir en aquesta legislatura les competències en matèria de política de mitjans sota el seu control, si bé en aquesta ocasió amb un canvi de denominació i dependència, abandonant la Secretaria de Comunicació del Departament de la Presidència en favor d'una Secretaria de Mitjans de Comunicació sota el paraigua del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

¹⁴¹ Vegeu el Balanç del Pla de Govern presentat al final del mandat. Generalitat de Catalunya [En línia]: <http://presidencia.gencat.cat/web/.content/ambits_actuacio/pla_govern/2007-2010/Pla-de-Govern_2007-2010_02-Balanc.pdf> [Consulta: maig de 2019].

4.3.1. Una nova ponència aprofita el treball de l'anterior legislatura

Si al novembre començava la legislatura al Parlament, els treballs per elaborar la nova llei dels mitjans públics encara trigarien uns mesos. Primer es va constituir el Ple i, més tard, les comissions legislatives. Després, es repetiria el format de l'anterior període: el Parlament tornava a agafar la iniciativa legislativa per impulsar una de les lleis fruit de l'acord de 1999. Tots els grups parlamentaris van sol·licitar la creació d'una ponència que elaborés una proposició de llei sobre la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais¹⁴². Òbviament, la petició va ser cursada i acceptada, de forma que el 6 de febrer, la Mesa del Parlament va encarregar a la Comissió de Política Cultural que nomenés una ponència, en què hi participessin tots els grups parlamentaris, per redactar l'esmentada proposició de llei. La Comissió va nomenar la ponència pocs dies després. En formaven part els següents integrants: Joana Ortega, pel grup parlamentari de Convergència i Unió; Joan Ferran, pels Socialistes-Ciutadans pel Canvi; Carmel Mòdol, per Esquerra Republicana de Catalunya; Santi Rodríguez, pel Partit Popular de Catalunya; Dolors Camats, pel grup d'Iniciativa per Catalunya Verds, i Antonio Robles, de Ciutadans, pel grup Mixt.¹⁴³

En tan sols dos mesos, la ponència va tenir llest el seu dictamen, pràcticament un any després que l'anterior ponència hagués elaborat el primer esborrany.¹⁴⁴ En aquest cas, la nova ponència ho va fer amb menys temps, ja que treballava amb el text que havia estat ja en discussió a l'anterior legislatura i, per tant, amb molta feina feta per davant. Del nou text en destacarem ben poques coses, ja que podríem dir que és en un 99% fidel a "l'original".¹⁴⁵

Cal destacar, no obstant, els vots particulars presentats al text de la ponència. Un any abans, eren els ponents d'ERC i ICV, Carmel Mòdol i Dolors Comas, que feien un vot particular per expressar el malestar pel rol de mer observador

---

¹⁴² BOPC, 12-02-2007.

¹⁴³ BOPC, 19-02-2007. Joana Ortega substituïa Marta Llorens i, per la seva banda, Dolors Camats agafava el lloc de Dolors Comas, que poc després seria nomenada consellera del CAC.

¹⁴⁴ BOPC, 16-04-2007.

¹⁴⁵ Ens crida l'atenció una modificació sobre el règim laboral dels membres del Consell de Govern que es va introduir en aquest dictamen però que va ser esmenada més tard. Amb la proposta que va elaborar la nova ponència els consellers de la CCMA deixaven de tenir consideració d'alt càrrec. A la llei finalment aprovada van recuperar aquesta condició.

que, consideraven, tenia el CAC en el procés de selecció dels consellers de la CCMA. Aquest cop seria el diputat popular Santi Rodríguez qui va fer un vot particular per deixar clar que corresponia al Parlament proposar els candidats i al CAC, verificar-ne la idoneïtat i no pas proposar-los també, com recollia el redactat del dictamen de la ponència. A més, va fer un segon vot particular per demanar que se suprimís l'article 23.3 en què s'establí que la llengua institucional de la CCMA era el català.

El Ple del Parlament del 18 d'abril va admetre a tràmit el text sense cap esmena¹⁴⁶ presentada. És clar, el text era gairebé idèntic a aquell admès a tràmit un any abans. Per això, el debat per acceptar el text i seguir els treballs parlamentaris va recordar molt a la forma com havia acabat l'anterior legislatura. Joana Ortega, ponent de Convergència i Unió ho veia així: “en el mateix dia del debat de la totalitat d'aquesta llei, ja es posava en evidència que la legislatura s'havia acabat, i jo crec que és bo i és just que situem les coses en el seu just lloc, perquè aquest va ser el motiu i no cap altre. De vegades algú pot tenir alguna opinió interessada a poder traslladar la responsabilitat en un altre camp, però jo crec que en aquest sentit cal ser justos.” A aquest punt li respondria la diputada Dolors Camats, d'ICV, amb un repartiment diferent de les responsabilitats: “en aquell moment, la conjuntura política –la voluntat política, per tant, de diversos grups– no va permetre que la llei tirés endavant i que es pogués aprovar.”

Per part dels socialistes, Joan Ferran va expressar la seva conformitat al redactat del text d'aquells moments, si bé ja apuntava que les dissensions futures podien venir “per la composició del Consell d'Administració”, que llavors preveia nou membres. Des de Ciutadans, Antonio Robles veia amb bons ulls la possibilitat d'augmentar-ne el nombre, amb la intenció que “per exemple, tots els grups, inclòs Ciutadans, tinguessin un representant”.

Justament a aquest element s'hi va referir el republicà Carmel Mòdol que, en benefici del consens, explicava: “perdem una oportunitat de fer una llei excepcional només modificant-ne dos punts –era la posició, el vot particular d'Esquerra Republicana, de què avui faig aquí esment–: reduint el nombre de

---

¹⁴⁶ DSPC-P, 18-04-2007.

membres del Consell d'Administració a un nombre més significatiu, a cinc¹⁴⁷ membres que permetessin identificar perfectament aquell grup com el grup gestor de la corporació, i augmentant, si és possible, la participació de la ciutadania, no només a través de la seua expressió sobirana a través del Parlament, sinó a través d'un procés de convocatòria oberta i pública." En definitiva, Esquerra apostava per reduir encara més els consellers i, alhora, proposar que fossin escollits per concurs públic i no pas pel sistema reglat pel Parlament, amb participació del CAC. Era, en certa manera, el que havia defensat a l'anterior legislatura, si bé en aquell moment argumentava que havia de ser el CAC qui determinés quin seria el procediment per escollir els consellers.

Ara bé, aquesta posició defensada també per ICV-EUiA, no trobava ressò a les files socialistes, segons recorda Mòdol (2019): "En les negociacions, de vegades, no saps si algú amb qui estàs negociant té els mateixos interessos que algú que tens com a soci. El PSC i CiU tenien un punt de vista molt més estructural, si bé el PSC tenia un discurs molt més semblant al nostre però les intencions finals no ho eren tant". Aquesta versió és corroborada pel llavors ponent socialista, Joan Ferran (2019): "En el fons de tot això, a dins dels partits hi ha sectors que no estan d'acord amb el discurs públic. Hi ha un munt de gent que volia treballar per fer la BBC catalana i despolititzar la Corpo i el CAC amb persones de provat prestigi professional. Però també hi havia molta altra gent a les cúpules executives dels partits que no els hi acabava d'agradar això, tant al PSC com a CiU. Aquests no estan per fer una despolitització dels mitjans públics. Quan jo informava del que estàvem parint a la ponència, aquests arrufaven el nas. Ells volien una *lottizzazione* de la radiotelevisió pública."

---

¹⁴⁷ Santiago Ramentol (2019), Director General de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals assegura que en els primers esborranys de la llei que havia treballat el Govern contemplaven aquests cinc consellers. Ramentol explica que abans d'enviar al Parlament la seva proposta, hi va haver reunions a la seu del Departament de Presidència amb representants dels grups parlamentaris per abordar el redactat de la llei. Segons ell, a causa de "pressions" l'esborrany que es va enviar ja parlava dels set membres del Consell de Govern, entenent que aquesta xifra podia facilitar l'aprovació de la norma al Parlament. També ha confirmat l'existència d'aquestes reunions Carmel Mòdol (2019), si bé és interessant destacar que l'exdiputat del PSC Joan Ferran (2019) ho restringeix més i parla de reunions del que anomena un *think tank*, on participaven parlamentaris dels grups del tripartit, ell mateix, Carmel Mòdol i Dolors Comas, juntament amb consellers del CAC a proposta dels grups del tripartit, entre els quals hi destaca Josep Maria Carbonell, Joan Manuel Tresserras i Joan Botella, acompanyats per l'acadèmic Josep Gifreu i responsables del Govern, com Enric Marín i Santiago Ramentol.

En paral·lel, també a proposta del rol que tenia el CAC va fer el seu vot particular el grup popular. Santi Rodríguez justificava d'aquesta manera per què creia que s'havia de reduir el paper del CAC en l'elecció dels consellers: "al Consell de l'Audiovisual de Catalunya tots els seus membres són escollits per aquesta cambra excepte un, que és el seu president, que és nomenat directament pel Govern. Per tant, creiem que dona més garanties d'independència el nomenament dels consellers de la corporació a través d'aquesta cambra que no pas a través del Consell de l'Audiovisual." I tot seguit recordava: "Jo crec que continuen les mateixes discrepàncies [...] que el primer dia que es va reunir la ponència a la legislatura passada."

Aquest, però, no va ser l'únic vot particular del PP. N'hi havia un de segon, com explicàvem abans, que apostava per suprimir la consideració del català com a llengua institucional de la CCMA. A aquest element s'hi va sumar també Antonio Robles, diputat de Ciutadans, que trobava un greu perjudici aquesta condició: "No sembla lògic que amb aquesta llei es pretengui acabar amb el pluralisme ideològic i lingüístic".

Fos com fos i malgrat les discrepàncies expressades al debat, el text de la ponència no comptava amb cap esmena a la totalitat, així que la proposició de llei va ser admesa a tràmit. Començava llavors el trajecte parlamentari de la iniciativa legislativa. Es faria a través de la comissió de Política Cultural que va iniciar el període de compareixences. A partir de la reforma del reglament del Parlament de finals de 2005, la cambra va introduir la possibilitat que representants de la societat poguessin participar més directament en els treballs parlamentaris. Per fer-ho, possibilitava que les associacions o organitzacions socials, econòmiques o culturals es poguessin pronunciar sobre iniciatives legislatives en tràmit a través de la comissió que se'n fes càrrec. Aquestes compareixences estaven previstes abans que els diputats poguessin presentar esmenes, de cara a poder tenir en compte les opinions i suggeriments aportats pels compareixents (Folchi, 2006).

Només consta que dos grups fessin propostes de compareixences, Convergència i Unió i el Partit Popular. Tots dos van proposar la participació a la comissió del director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió i

del president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. A més, els populars van proposar també que hi assistís un representant de l'entitat Telespectadors Associats de Catalunya. No obstant, només les dues primeres peticions van prosperar i aquesta última entitat no va acabar compareixent.¹⁴⁸

4.3.2. Compareixences parlamentàries: el CAC no vol tenir un paper d'estrassa

Les dues compareixences es van celebrar en una mateixa sessió de la Comissió de Política Cultural del Parlament. Primer va intervenir el president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya i, a continuació, el director general de l'aleshores Corporació Catalana de Ràdio i Televisió.¹⁴⁹

L'exdiputat socialista i llavors màxim dirigent del CAC, Josep Maria Carbonell, compareixia, doncs, en representació d'un òrgan col·legiat i, per això mateix, va voler lliurar als diputats un document aprovat de forma unànime el dia anterior per tots els consellers del CAC (2007). En aquest document l'autoritat audiovisual lloava l'esforç realitzat pels parlamentaris per "elaborar una proposició de llei comptant amb el màxim consens possible" i, un cop avaluat el resultat en forma de l'esborrany aprovat l'abril anterior, realitzava "una valoració clarament positiva".

Tot i això, l'ens regulador no estalviava recomanacions per tal de millorar, des del màxim respecte, el text legislatiu. Per exemple, el document del CAC (2007) destacava dos punts en què es podia qüestionar l'autonomia de la CCMA respecte del Govern. D'una banda quan s'afirmava que la corporació "*resta adscrita* a l'Administració de la Generalitat a través del departament que determini el Govern" o quan s'apuntava que "els avantprojectes de pressupost de la CCMA *se sotmeten* al Govern de la Generalitat". Com veurem, tant en un cas com en l'altre es van atendre els consells del CAC per tal de rebaixar la possible ingerència governamental en aquests termes.

---

¹⁴⁸ BOPC, 21-05-2018. Santi Rodríguez (2019) creu que no es va acceptar la compareixença de Telespectadors Associats de Catalunya "pel tarannà, l'orientació política i social i la seva vinculació amb moviments cristians".

¹⁴⁹ DSPC-C, 07-06-2007.

L'autoritat independent va mostrar especial interès a fer consideracions sobre el procés d'elecció dels consellers dels mitjans públics i la participació del CAC en la mateixa. Crida l'atenció la prudència amb què el CAC explica al Parlament la seva opinió sobre el rol que el legislador li ha atorgat: "No sembla oportú que des del Consell ens pronunciem sobre els específics termes en què el legislador, en exercici de les seves potestats polítiques discrecionals, establirà el concret mecanisme de participació d'aquesta institució en el procediment de referència". Malgrat això, l'informe de l'autoritat audiovisual recorda que el fet d'incloure el CAC en el procés ve determinat per la llei audiovisual de 2005¹⁵⁰ i que l'esperit del poder legislatiu de llavors –no podem oblidar que al ple del Consell de l'Audiovisual hi havia dos membres de la ponència de la regulació de l'audiovisual, Josep Maria Carbonell i Dolors Comas– era un de molt concret: "la voluntat del legislador a l'hora de preveure la participació de referència era la de permetre l'aportació d'un criteri de caràcter substantiu i rellevant en el marc del corresponent procés general de presa de decisió, i no pas l'articulació d'un mer tràmit de ratificació o assentiment respecte d'un procés de selecció i designació dut a terme en el si d'altres instàncies". En la seva compareixença, Carbonell era molt més directe: "Abans, diguem-ne, de tenir un paper de ratificació, potser és millor que no en tingui cap". Com ja hem vist, el rol del CAC en el procés de designació dels consellers de la CCMA havia estat ja llavors un element de discrepància entre els diferents ponents i ho seguiria sent en la tramitació posterior de la llei.

Alhora, pel que fa als criteris d'elecció dels membres del Consell de Govern, l'ens regulador proposava una major exigència, atenent a les dificultats que implicava estar al capdavant de la "gestió d'un hòlding públic d'aquestes característiques" i al fet que el Consell de Govern no havia de ser "un òrgan de naturalesa i/o funcions i responsabilitats polítiques". Per això, el CAC (2007) proposava que als "mèrits professionals rellevants" que ja recollia com a exigència el text de la ponència se li afegissin "la necessitat de gaudir d'algun tipus d'experiència acreditada en àmbits de responsabilitat i coneixement

---

¹⁵⁰ L'article 29.1.b fixa "la garantia de la participació del Parlament i del Consell de l'Audiovisual de Catalunya en l'elecció dels màxims responsables de la gestió de l'ens públic mitjançant l'examen de llurs capacitats, mèrits i idoneïtat". Per a més informació sobre aquests elements, vegeu el tercer capítol d'aquesta mateixa recerca.

directament vinculats o que guardin relació amb alguna de les vessants de la direcció i gestió d'una corporació pública de les característiques i amb les responsabilitats de la CCMA." El CAC mirava de garantir, subtilment, que els perfils dels candidats a seure al consell d'administració de la corporació pública s'allunyessin de l'àmbit polític i responguessin a un currículum basat en la gestió empresarial. Joan Manuel Tresserras (2019), llavors conseller de Cultura, interpreta aquesta acció en el sentit que "la idea era evitar que allò fos una mena de jubilació de gent que venia de la política en general (...) que els consellers s'involucreassin en la gestió era per eliminar això". I ho explica de forma semblant el mateix Josep Maria Carbonell (2019) en una entrevista per a aquesta recerca: "Jo el que mirava d'evitar és que hi haguessin comissaris polítics. Una cosa és un polític que ha tingut la seva etapa i formació però que té prou personalitat i solidesa moral per saber actuar amb independència i una altra cosa és aquell que és un ningú i que només sap ser un comissari polític. Aquí anava jo".

No se'n va sortir, aquesta recomanació no va ser incorporada. I ho lamenta, per les conseqüències que va tenir, el ponent socialista, Joan Ferran (2019): "Ho vam matar entre tots el dia en què es trien els candidats. Tu podies tenir-ne dotze, o set, o sis, que fossin professionals prestigiosos, però encara que en tinguessis sis... si aquests sis són gent de carnet... malament rai. No és un problema de quantitat, és un problema de fons, de com, qui i per què. Si n'hi ha tres i els tres són professionals, cap problema, com si n'hi ha tretze, però si no és així..."

Així mateix, és realment interessant el diagnòstic gairebé premonitori que fa el Consell de l'Audiovisual sobre la possibilitat que no hi hagi acord al Parlament per nomenar els membres del Consell de Govern, com així va passar en algun moment que veurem després: "és necessari incorporar a la proposta tots aquells mecanismes que permetin garantir (...) l'absència de situacions perllongades de bloqueig en el nomenament dels membres del Consell de Govern, les quals puguin obstaculitzar la periòdica renovació, i en definitiva, el normal funcionament institucional (i també empresarial), del màxim òrgan de govern de la Corporació". En la seva compareixença, el president del CAC ho resumia així: "Les majories qualificades possiblement són imprescindibles per

garantir els mecanismes i l'autonomia, però podrien convertir-se en majories de bloqueig". Carbonell va alertar que aquesta mateixa majoria de bloqueig es podia donar també al si del Consell de Govern que, d'acord amb el redactat previst de la llei, havia de prendre determinades decisions per una majoria de dos terços dels consellers. Tant per un com per l'altre cas, Carbonell parlava des de l'experiència pròpia viscuda des del CAC. Uns mesos abans, el Consell de l'Audiovisual havia patit una situació de bloqueig al Parlament perquè els grups parlamentaris no es posaven d'acord per reunir el suport necessari –dos terços de la cambra– per renovar tres consellers de l'autoritat audiovisual. Carbonell sabia, doncs, què implicava que una majoria qualificada es pogués convertir en una majoria de bloqueig: “durant sis mesos pràcticament al consell li van faltar tres membres. Estava legalment establert, però vam viure algunes dificultats en el funcionament ordinari del consell”. En una entrevista per a aquesta recerca, Carbonell (2019) manté fil per randa els motius de la seva recomanació: “Quan tens una gran majoria és una majoria de bloqueig i això afecta la governança. S'han de crear mecanismes per desbloquejar les majories de bloqueig. Quins? No ho sé, però jo ho alertava. Ja s'ha vist a Espanya i a Catalunya que quan la dreta està a l'oposició ho bloqueja tot i exerceix de minoria de bloqueig de forma total”. Aquesta alerta del regulador, però, no es va incorporar a la legislació de 2007, però sí en una modificació posterior que serà objecte d'anàlisi en aquesta recerca.

Al marge d'aquests aspectes, el CAC també va qüestionar que els membres del Consell de Govern tinguessin una relació contractual laboral amb la CCMA quan en realitat eren nomenats pel Parlament, motiu pel qual recomanava que fossin considerats “alts càrrecs de la Generalitat”, com així va ser.

Per últim, el Consell de l'Audiovisual també posava en dubte l'exhaustivitat amb què es detallava la procedència dels membres del Consell Assessor de Continguts i Programació i recomanava major flexibilitat, amb l'objectiu de no haver de revisar la llei en els anys següents. El legislador, com veurem, també va tenir present aquesta recomanació.

Després de la compareixença de Josep Maria Carbonell, va ser el torn de Joan Majó. El director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió va fer

aportacions ben diferents de les suggerides pel seu predecessor en la paraula, no perquè no hi estigués d'acord, sinó perquè es va centrar en aspectes de dimensió empresarial.

Així, Majó va començar alertant sobre la regulació a què hauria d'atenir-se la corporació futura, operant des del servei públic però actuant en un entorn empresarial privat. En aquest sentit, el text llavors en tramitació deia clarament que la Corporació havia d'ajustar la seva activitat al dret privat. Majó va apuntar que potser seria millor crear una societat anònima. Els diputats van prendre nota per esmenar-ho.

Partint de la seva experiència com a director general amb amplis poders executius davant d'un consell d'administració de la CCRTV amb capacitats limitades, Majó veia perills sobre la capacitat executiva efectiva del director general: “el més feble de tots, que és el director, que en el text actual té atribuïdes molt poques competències de les que jo en diria «executives». És a dir, la majoria de les competències del director són de presentació a ratificació en el consell. És a dir, de preparació, de presentació, no?, mai d'execució”.¹⁵¹

Majó també va alertar els diputats d'un element que ja havia comentat abans Carbonell, els riscos que suposava que determinades decisions del Consell de Govern s'haguessin de prendre per majoria de dos terços dels consellers, cosa que, segons com, podia deixar aturada la corporació pública: “Només repassant l'article 2, competències del consell, i sobretot l'article de les competències del consell que assigna una majoria qualificada a set o vuit d'aquestes competències, pot deixar –pot deixar– bloquejada l'empresa. I jo crec que això no és bo de cara al futur de la corporació”. Els diputats van atendre tant els advertiments de Majó com els previs que havia fet Carbonell i, com veurem després, van incloure canvis per evitar aquesta situació de bloqueig.

Per últim, de la compareixença de Majó en destaca una observació que, anys després, tindria els seus efectes. El director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió va alertar de la incongruència que suposava transformar i modernitzar el grup dels mitjans públics però mantenint, per llei, diferents

---

¹⁵¹ DSPC-C, 07-06-2007.

empreses segons el mitjà: “És a dir, configura d’una manera rígida que hi ha la corporació, que hi ha una «tele», per dir-ho així, i que hi ha una ràdio. Jo crec que si hem de ser coherents amb el canvi que hem fet de nom de la corporació, que ja no és Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, sinó que és Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, no té perquè ser així en el futur; (...) em sembla que hauria de quedar una mica més obert per evitar que haguem canviat el nom, però no haguem canviat el contingut de l’estructura orgànica de la corporació.”

4.3.3. Dictamen final de la ponència

En la mateixa sessió de les compareixences es va constituir, de nou, la ponència de la Comissió de Política Cultural que treballaria un cop més el text a partir de les aportacions rebudes. Hi van presentar esmenes durant aquell mes i a finals de juny van tornar a la comissió la proposició de llei amb tot un seguit de recomanacions, a partir de les esmenes presentades pels diferents grups parlamentaris¹⁵². Les recomanacions s’elevarien a la Comissió perquè tanqués el text que enviaria a la votació definitiva del Ple. Detallarem ara les propostes de canvis suggerides, algunes de les quals responien als advertiments de Carbonell i Majó.

D’acord amb la recomanació del president de la CCRTV, la ponència va aconsellar modificar el text perquè la CCMA actués d’acord amb les normes del dret privat, llevat dels supòsits en què la llei determinés l’aplicació del dret públic. De la mateixa manera, a partir de l’avis del president del CAC, la ponència aconsellava deixar clar que si bé la corporació quedaria “formalment adscrita” a l’Administració de la Generalitat podria actuar “amb plena autonomia funcional”. Així mateix, com apuntava Josep Maria Carbonell, la ponència va suggerir que els membres del Consell de Govern passessin a tenir consideració d’alts càrrecs, mentre que seria el director general qui quedaria vinculat a la corporació amb un contracte laboral d’alta direcció. Igualment, seguint l’observació de Joan Majó, la ponència va instar la comissió a revisar la redacció per reforçar, tímidament, amb petits canvis lingüístics, el paper

---

¹⁵² BOPC, 07-07-2007.

executiu del director general i també va recomanar retirar l'article que preveia crear dues empreses, una que gestionés la ràdio i una altra que gestionés la televisió.

L'alerta que tant Carbonell com Majó van fer sobre les majories de bloqueig va tenir el seu efecte, a mitges. El president del CAC indicava que podia haver una situació de bloqueig al Parlament en el moment de triar els consellers si no s'aconseguia reunir el suport dels dos terços de la cambra i que aquesta mateixa situació es podia donar en aquelles decisions del Consell de Govern que, d'acord amb la proposició de llei, requerien d'una majoria qualificada per ser aprovades, punt aquest en què coincidia amb Majó. Doncs bé, la ponència va recomanar que s'introduís la possibilitat que el Consell de Govern pogués decidir sobre determinades matèries amb una majoria reforçada i, si no s'assolís aquesta majoria en dues primeres votacions, podria haver-n'hi una tercera on només caldria una majoria dels membres per tirar endavant amb l'aprovació. Per contra, no va fer cas dels advertiments sobre aquesta possible situació de bloqueig al Parlament –que tindria conseqüències futures que més tard veurem. Els grups del tripartit van presentar una esmena, que no va ser acceptada i que no van forçar malgrat tenir majoria, que preveia que en el cas de l'elecció de president del Consell de Govern caldria una majoria de dos terços del Parlament però, si en una primera votació no sortia escollit, se'n podria fer una segona, transcorregudes vint-i-quatre hores, i, fins i tot, una tercera en què ja només caldria majoria absoluta per escollir el president de la CCMA.

Més enllà d'aquests aspectes, n'hi ha d'altres recomanacions de la ponència que són fruit de la iniciativa de diversos grups parlamentaris i que ara abordarem.

El primer i més rellevant és la petició dels grups de Convergència i Unió i el Partit Popular de Catalunya perquè el Consell de Govern passés a estar integrat per dotze membres i no per nou. La ponència ho va acceptar i va traslladar la recomanació a la comissió. La premsa¹⁵³ ho llegia com una cessió del tripartit, que havia enviat al Parlament una proposta de set membres, havia

---

¹⁵³ *Avui*, 30/06/2007, pàg. 5.

defensat més tard un consell de nou integrants i acceptava finalment els dotze que demanava CiU.

En opinió del ponent socialista, Joan Ferran (2019), el canvi era una traïció a l'esperit de la llei: "Acceptem que pugin a dotze membres perquè entrés tothom. És desvirtuar la filosofia de la llei. En tot això, per tant, subjau l'interès polític, l'intent de control. L'un per l'altre, tothom va fer el mateix". Segons la ponent nacionalista, Joana Ortega (2019), "quan més gent hi havia era més fàcil incloure totes les majories i es tractava que tots els grups parlamentaris estiguessin representats a la Corporació". Ortega recorda que un dels grups que defensava aquesta posició era ICV-EUiA. A parer de la ponent ecosocialista, Dolors Camats (2019), la discussió sobre el nombre de seients responia als recels entre partits: "Nosaltres reclamàvem pluralitat, però també érem conscients que depenent del resultat electoral o del nombre de consellers no era segur que Iniciativa tingués una cadira. (...) Si nosaltres haguéssim tingut garanties que amb cinc o set persones es garantien la independència i professionalitat... llavors ens hagués estat igual. El problema és quan et diuen que serà un repartiment de cadires i que hi haurà només cinc... llavors és quan et rebel·les". El diputat popular, Santi Rodríguez (2019) hi posa context: "el nombre de consellers de la Corpo i del CAC, quan s'ha canviat és perquè conjuntures polítiques del moment demanaven canvis per facilitar una capacitat de proposta per part dels grups polítics. [...] La conjuntura del moment recomanava aquells dotze perquè tothom sortís content".¹⁵⁴

Al marge d'aquest canvi, a proposta dels mateixos dos grups parlamentaris, CiU i PPC, la ponència va traslladar a la Comissió la recomanació d'apujar de setze a vint-i-un els membres del Consell Assessor de Continguts i Programació i, seguint la recomanació que havia fet el CAC, es va eliminar el detall de la procedència de tots ells per una formulació molt més oberta. Pel que fa al seu mandat i sou, la ponència va aconsellar que es limités a quatre anys –fent una transacció amb una esmena popular, que en proposava tres– i que percebessin dietes –aplicant una nova transacció amb una esmena

---

¹⁵⁴ Anys després CiU i PP pactarien una modificació legal que reduiria els consellers de la CCMA a només sis, però Rodríguez (2019) ho justifica per motius econòmics derivats de la crisi de les finances públiques.

convergent, que proposava que tinguessin una retribució¹⁵⁵ que incorporés, almenys, dietes.

Segons Rodríguez (2019), el debat sobre el nombre de membres del Consell de Govern i també del Consell Assessor de Continguts i Programació va perdre de vista l'objectiu que havien de servir aquests organismes: “Es va viciar. Al final, va acabar sent una proposta dels partits intentant encaixar els diferents sectors representats al Consell Assessor amb les propostes dels partits, no per part nostra. Després hi havia els sindicats que demanaven estar al Consell d'Administració i se'ls va col·locar al Consell Assessor, que al final va acabar sent un calaix de sastre per tenir content a tothom.”

Novament a proposta dels grups de CiU i el PPC, es van elevar a la Comissió altres canvis que no havien estat discutits amb anterioritat i que la ponència va acceptar. Així, per exemple, pel que fa a l'obligació de finançament de produccions audiovisuals i cinematogràfiques, els dos grups van proposar elevar del cinc al sis per cent dels ingressos de l'exercici anterior la xifra a destinar a aquest menester.

En un àmbit semblant, de beneficis pel sector audiovisual, destaquem ara dues esmenes de Convergència i Unió. Una primera, que no va ser acceptada, pretenia que el contracte programa establís limitacions a l'emissió de publicitat. La segona, que va ser transaccionada, volia que la CCMA eliminés de forma progressiva la publicitat de les seves emissions “amb la voluntat de afavorir [sic] la lliure competència dins del mercat radiofònic català”. Quedava clar, per tant, la intenció del grup nacionalista de reduir els ingressos publicitaris dels mitjans públics per afavorir el sector privat i, molt especialment si ens fixem en el redactat, les emissores de ràdio comercials. Amb el pas dels anys, la ponent convergent Joana Ortega (2019) emmarca aquesta política en el sentit d'afavorir una “competència menys dura [pel sector privat] atès que els mitjans públics ja comptaven amb finançament públic”.

---

¹⁵⁵ Joana Ortega (2019) defensa aquest canvi per tal de poder incorporar al Consell Assessor persones vingudes d'arreu del territori que poguessin cobrir la despesa per fer-ho. Dolors Camats (2019) ho vincula més, per contra, a una voluntat d'alguns partits de retribuir persones afins a la seva ideologia que proposarien com a integrants de l'organisme. Confirma aquesta versió Joan Ferran (2019): “Nosaltres estàvem en contra que cobressin dietes. Enlloc de ser un consell assessor d'entitats, hi va haver partits que van col·locar alguns candidats només pel fet que eren del partit.”

La ponència va recomanar que la CCMA establís les condicions per reduir –i no eliminar– de manera progressiva la publicitat “amb la voluntat d’afavorir la lliure competència dins del mercat audiovisual català”. Cal recordar, com subratllen Blasco, Fernández i Moragas (2009), que la llei audiovisual de 2005 ja incloïa una reducció dels temps d’emissió publicitària pels mitjans públics a la televisió, si bé no feia cap limitació per a la publicitat radiofònica.

El ponent socialista, Joan Ferran (2019), ho situa en una reflexió de fons sobre el model de servei públic, que havia de reduir la quantitat de publicitat, no tant com a element de benefici pel sector privat, sinó com a element de millora de la qualitat del producte audiovisual ofert. Ara bé, reconeix que aquesta reflexió també va coincidir amb pressions que assegura que el Govern de la Generalitat va rebre del Grup Godó per eliminar la publicitat de Catalunya Ràdio. Segons Ferran, sense les pressions del sector privat, aquesta reducció de la publicitat s’hauria introduït igualment, però la pressió també va tenir incidència.

Les pressions i demandes del sector radiofònic també van ser escoltades per un altre grup parlamentari, el PP, que va presentar una esmena per introduir una nova disposició derogatòria per tal que s’eliminés de la llei audiovisual de 2005 l’article 108, que regulava la publicitat radiofònica. La ponència, però, no va fer cap consideració al respecte.

Amb totes aquestes recomanacions, el text va ser elevat a la Comissió de Política Cultural. Aquesta el va acceptar per divuit vots a favor, tres en contra i cap abstenció, i el va elevar al Ple del Parlament.¹⁵⁶ Els vots contraris procedien dels diputats del grup popular i mixt.

De fet, el grup popular va voler mantenir vives fins al ple totes les seves esmenes. També es va mantenir una del grup mixt, bona part de les de Convergència i Unió i algunes poques proposades pels grups del tripartit, de forma conjunta o separada. Analitzarem ara quines són les discrepàncies més grans amb què el text va ser elevat al ple i què demanava modificar cada grup.

Pel que fa a Convergència i Unió destaca la petició que es creés la figura del vicepresident del Consell de Govern de la CCMA i es regulessin les seves

---

¹⁵⁶ BOPC, 09-07-2007.

funcions. Així mateix, els nacionalistes volien eliminar del redactat que el CAC proposés els candidats al Consell de Govern i només volien que en verificqués la seva idoneïtat. En aquesta petició coincidia el grup popular amb una esmena idèntica. A més, de forma un tant sorprenent, els convergents no volien que el CAC pogués trametre al Parlament un nombre de candidats a consellers superior al de vacants existents. En opinió de l'ecosocialista Dolors Comas (2019), el fet de no voler que s'enviessin més candidats que places a ocupar tenia una justificació senzilla: "Així ja estaven decidits i no donaven cap alternativa al CAC. Si es proposaven dotze noms per escollir tres llocs, el CAC tenia un marge de maniobra. Si se'n donaven els mateixos, és molt complicat dir.. 'aquest no és idoni'". La proposta convergent, però, no va prosperar. En certa manera, confirma aquest extrem l'exdiputada Joana Ortega, quan reconeix que el que volien era "enviar un nombre de membres i que aquests no tinguessin el sedàs del CAC sinó del *hearing* que fèiem al Parlament". Tot i això, Ortega fa autocrítica i reconeix que haurien d'haver anat molt més enllà en l'exigència en la selecció de candidats: "Aquí vam ser tots poc ambiciosos perquè si ho haguéssim estat hauríem obligat que pel *hearing* passessin almenys el doble de noms que les vacants a cobrir. Però no vam ser ambiciosos perquè no hi havia la maduresa democràtica. De fet, les lleis audiovisuals han estat un termòmetre per veure la maduresa democràtica del Parlament".

Per la seva banda, els grups d'Esquerra Republicana i Iniciativa per Catalunya van deixar viva una esmena que ja havien presentat com a vot particular al primer informe de la ponència de l'anterior legislatura. Volien que el CAC tingués un paper més rellevant en el procés de designació, fins al punt de deixar a les seves mans el disseny del procediment de selecció, tot i que el nomenament seria sempre del Parlament. Segons Dolors Camats (2019), d'ICV-EUiA, "es tractava de posar els majors filtres i obstacles possibles perquè els partits poguessin nomenar a dit els seus candidats (...) i d'aquí la dificultat que això s'aprovés".

Així mateix, també va quedar viva fins al ple, l'esmena que comentàvem abans i que, al marge d'ERC i Iniciativa, també subscribia el PSC, per tal d'evitar les situacions de bloqueig en l'elecció del president del Consell de Govern.

Pel que fa a les esmenes vives del PPC, destaca la petició de suprimir l'apartat que preveia que la llengua institucional de la CCMA fos la catalana, punt aquest en què coincidia parcialment amb l'única esmena del grup mixt, que, en comptes d'eliminar-lo, proposava incloure també aquí el castellà i l'occità. Així mateix, el PP també va mantenir viva fins al ple la petició d'incloure una nova disposició derogatòria per eliminar la regulació de la publicitat radiofònica de la llei de 2005.

4.3.4. El PP recorre al Consell Consultiu, que no li dona la raó

Abans que la llei pogués elevar-se al Ple –s'havia previst que anés al ple celebrat els 18 i 19 de juliol–, el grup parlamentari popular va demanar un dictamen del Consell Consultiu. Aquest fet deixava en suspens la seva tramitació. La llei que regulava el funcionament d'aquesta institució establí que es podia demanar per l'adequació a l'Estatut de Catalunya de qualsevol projecte o proposició de llei sotmesos a debat i a aprovació al Parlament de Catalunya, a iniciativa de dos grups parlamentaris o d'una desena part dels diputats.¹⁵⁷

En concret, els populars qüestionaven dos articles de la proposició de llei que tramitava la Comissió de Política Cultural. D'una banda, com ja hem vist, els populars expressaven la seva disconformitat en relació al paper que havia de tenir el CAC en la tria de membres del Consell de Govern de la CCMA (art. 7.2). El consideraven excessiu tenint en compte que era alhora "l'organisme competent per controlar els continguts emesos". D'altra banda, qüestionaven que la llei establís que la llengua institucional de la CCMA fos el català (art. 22.2), entenent que aquesta "exclusivitat del català com a llengua institucional" suposava una "exclusió de la llengua castellana, també oficial a Catalunya".¹⁵⁸

A finals de juliol el Consell Consultiu va emetre el seu veredict. Va determinar que tant un aspecte com l'altre eren estatutaris i constitucionals.¹⁵⁹ Sobre la determinació del català com a llengua institucional, l'organisme apuntava: "la

---

¹⁵⁷ Article 8.1 de la Llei 1/1981 de creació del Consell Consultiu de la Generalitat (DOGC, 04-03-1981).

¹⁵⁸ BOPC, 11-07-2007.

¹⁵⁹ BOPC, 30-07-2007.

Generalitat gaudeix d'una àmplia competència respecte als mitjans de comunicació de titularitat pública per introduir en la seva programació els criteris lingüístics que consideri més oportuns". I més enllà d'això, sobre la suposició que senyalava el grup popular que es donava una exclusió del castellà, el Consell Consultiu era concloent: "l'article 22.2 de la Proposició de llei no permet prejudicar més enllà del fet que la llengua catalana és la llengua d'ús normal i preferent, de manera que no es pot dir que aquest precepte determini el grau de presència concreta del català en els mitjans de comunicació públics".

El Consell Consultiu també va beneir el rol del CAC en la tria dels consellers dels mitjans públics, si bé va donar un toc d'atenció als diputats. En concret, els alertava que seria convenient aclarir si el CAC havia de fer o no "un ordre de prelación de candidats". Alhora, el Consell Consultiu també suggeria que fóra bo deixar especificat "el grau de vinculació de la proposta [del CAC] respecte a l'elecció posterior dels candidats que correspon al Parlament". Cap de les dues recomanacions no van ser tingudes en compte.

Fos com fos, el dictamen del Consell Consultiu va arribar a finals de juliol, així que la proposició de llei no va arribar al ple fins passat el període de vacances, endarrerint el seu debat fins a la tardor.

4.3.5. Debat al Ple

Com hem vist, la llei va arribar al Ple amb l'aval de bona part dels grups parlamentaris, però amb esmenes vives sobre diversos aspectes, si bé cal tenir present que cap d'ells era d'una importància vital en el funcionament de la CCMA.

Un cop començat el ple, els grups van fer els seus últims moviments. Amb pactes i transaccions, Convergència i Unió va acabar retirant pràcticament totes les esmenes, a excepció de dues d'incidència menor, que finalment van ser acceptades pel ple. La primera d'elles preveia que el Consell Assessor tingués especial cura perquè la programació de continguts de la CCMA s'adeqüés al títol de l'Estatut que vetlla pels "drets i deures dels ciutadans". La segona

recuperava un article suprimit a instàncies de la ponència que recollia l'obligació que la programació de la CCMA fos plural i donés satisfacció a les necessitats del conjunt de la població, així com que tots els seus canals i continguts de servei públic fossin de lliure accés.

De forma semblant, el Partit dels Socialistes va anunciar que retirava l'esmena conjunta presentada amb ERC i ICV que establia la possibilitat de rebaixar la majoria necessària per escollir el president del Consell de Govern en cas de bloqueig. El perquè no el va argumentar el diputat socialista Joan Ferran en el seu torn de paraula, sinó el republicà Carmel Mòdol: “L'esmena setena la retirem també perquè creiem que, amb la voluntat de consens amb què neix aquesta llei, no té sentit que hi hagi un article que digui que, en cas de no obtenir la majoria qualificada de dos terços, que és com s'elegeixen els membres del Consell de Govern, el president o presidenta, que és la votació posterior –dels dotze s'elegeix el president o presidenta en una votació posterior–..., no té sentit que no requereixi també els dos terços”¹⁶⁰. La retirada es produïa, novament, per donar resposta a les exigències de Convergència i Unió que resumia així la seva diputada Joana Ortega: “Hem estat implacables en aquest sentit, perquè creiem que l'aprovació dels membres del Consell de Govern, així com l'aprovació del mateix president del Consell de Govern, s'han de fer per una àmplia majoria qualificada de dos terços del Parlament.” Amb la perspectiva del temps, Mòdol (2019) ho justifica: “En aquell moment, les majories qualificades es consideraven fonamentals perquè les modificacions que s'introduïssin tinguessin un suport polític i social ampli al país.”

D'altra banda, els grups del tripartit van transaccionar amb el PP una de les esmenes populars vives, la que suprimia la regulació de la publicitat radiofònica de la llei de 2005. Ho van fer a canvi d'incloure l'única disposició final de la llei, no tramitada fins llavors, que també modificava la llei de l'audiovisual, en aquest cas per deslliurar al CAC de l'obligació de donar el vistiplau previ a la publicitat institucional. Segons el socialista Joan Ferran, es recollia així una demanda del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. No obstant això, aquesta transacció va indignar els convergents que, si bé inicialment volien votar a favor l'esmena dels populars, amb la transacció pactada amb el PSC, van recular i

---

¹⁶⁰ DSPC, P, 03-10-2007.

van acabar abstenint-se. La diputada Joana Ortega ho explicava així: “aquesta modificació, més que facilitar la tasca, el que fa és crear un conflicte d’interpretacions, en tant que creiem que el fet de treure aquesta condició prèvia del CAC davant la publicitat institucional no ajuda, ni respon a cap lògica”. Per part d’ERC, Carmel Mòdol, que també donava suport a la posició socialista responia a Ortega: “les lleis han de respondre d’una forma molt directa a la racionalitat i a la demanda de la societat civil. I la societat civil, en totes les seues expressions, ens demanava que actuéssim d’aquesta manera en tots dos articles. I per això ho fem, no per cap altre càlcul polític.” La societat civil a què apuntava Mòdol eren tant l’Associació Catalana de Ràdio com el mateix Consell de l’Audiovisual de Catalunya, que hem vist abans com demanaven insistentment aquests canvis.

Alhora, des d’Esquerra Mòdol va anunciar que també retirava l’esmena pactada amb ICV i que establia un major rol del CAC en el procediment de selecció dels candidats a consellers del CAC: “I volíem, per aquesta raó, que no només es garantís la participació del CAC, que la llei ja ho garanteix, sinó que la societat civil es pogués dirigir al CAC amb un procediment de selecció prèvia dels candidats a ocupar els llocs que aquest Parlament finalment havia de triar, que són els llocs del Consell de Govern, el màxim organisme de direcció de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. Hem renunciat a aquesta pretensió en atenció al consens que hem buscat amb tots los grups.” D’una manera semblant es referia a la mateixa qüestió Dolors Camats, d’Iniciativa: “ens hauria agradat també, en contra d’algunes de les coses que s’han dit, que el paper del CAC en el nomenament dels membres del Consell de Govern anés fins i tot més enllà del que estipularà la llei que avui aprovarem. Però, precisament, en aquest sentit, hem retirat una de les esmenes en ares del consens i en ares de poder trobar un punt comú i un punt intermedi entre tots els grups. També creiem que la Corporació podria funcionar igualment amb un consell de govern menor, amb menys membres, però creiem que si els dotze membres han de fer consens i han de fer possible que avui acordem la llei, tampoc amb això ho frenarem.”

En el torn del PPC, Santi Rodríguez va explicar que de les vint-i-tres esmenes populars presentades a la ponència, quinze van ser acceptades i dues havien

estat transaccionades. En quedaven, per tant, sis de vives, a les quals el seu grup hi donava molta importància: “quantitativament podem estar satisfets del nombre d’esmenes que s’han acceptat, però qualitativament no.”

Tal com ja havia defensat davant del Consell Consultiu, un dels seus principals punts de discrepància era el paper que el CAC havia de tenir en la tria dels consellers de la CCMA: “Estem d’acord que si el CAC ha de tenir algun paper pot ser, i segurament ha de ser, el de la verificació de la idoneïtat dels candidats que proposi el mateix Parlament, però no que sigui el CAC el que els proposi, com diu textualment la llei. Estem parlant d’una diferència d’una paraula, d’una esmena que afecta una paraula, i que no hem estat capaços tots plegats d’arribar al consens respecte d’aquesta qüestió”. El ponent popular reconeix, amb els anys, que mantindria encara ara la mateixa esmena: “Jo tenia molt clar que el Parlament no pot cedir la funció de representació del conjunt de la ciutadania a un organisme, encara que sigui dependent del Parlament. I, per tant, la capacitat de proposta no la pots delegar. Com a Parlament, has de tenir aquesta capacitat” (Rodríguez, 2019).

L’altre element destacat de discrepància del PP sobre la llei era el rebuig a la consideració del català com la llengua institucional de la CCMA, l’única esmena viva del grup mixt i que defensava el diputat Antonio Robles, de Ciutadans: “Podríem haver transigit en gairebé tot; de fet, en la ponència ho vam fer. Però impossible fer-ho amb l’article 22.2, que l’hem esmenat, on s’exclou la llengua castellana com a vehicle d’expressió i treball en els mitjans de titularitat pública de la Generalitat de Catalunya”.

A més d’aquests aspectes, el PP reivindicava un Consell Assessor de només setze membres sense retribució –sí dietes– i que l’augment de la inversió en produccions cinematogràfiques del cinc al sis per cent dels ingressos de l’exercici anterior anés dedicat específicament a productes d’animació. Cap de les seves reivindicacions van superar la votació del ple.

Tal com hem vist al capítol anterior, la justificació que el PP va donar en seu parlamentària no era ben bé el motiu principal per sostenir la seva posició, sinó que aquesta es va veure influenciada per dinàmiques internes del partit. Segons Santi Rodríguez (2019): “Era l’excusa o els arguments per no

posicionar-nos amb el govern davant d'una determinada llei. Veig difícil que, un cop aprovat l'Estatut amb un govern d'unes determinades característiques, al PP no podíem mantenir el discurs que donàvem suport a una llei de la CCMA (...) Em va saber més greu votar en contra de la llei audiovisual que no pas aquesta. En la llei de la CCMA teníem més clar que no podíem donar-hi suport en la conjuntura que hi havia i, per contra, en la llei audiovisual va ser més forçat per influències externes, tot i les discrepàncies que podíem mantenir en el contingut de la llei audiovisual, com ara els aspectes a la planificació de l'espectre radioelèctric”.

Per tot plegat, cadascú interpretava la situació d'una forma diferent. Joana Ortega, de CiU, feia seva la llei, però amb recança: “Segurament aquesta no és la llei que hauria fet Convergència i Unió, però sí que els puc dir que és una llei de què compartim l'esperit, és una llei que sentim i hem fet nostra i que hem treballat perquè fos la millor llei possible.”

Pel PSC, Joan Ferran l'assumia tant com a pròpia que fins i tot reivindicava el paper de l'Executiu per a la seva aprovació: “ha estat, i permetin-me, i no és falsa modèstia, amb els governs d'esquerres que s'han tirat endavant les tres lleis que comentava el relator fa pocs instants: la llei del CAC, la modificació de la llei del CAC, de l'any 2004; la llei de l'audiovisual, que en diem de l'audiovisual, col·loquialment, del 2005, i aquesta que arriba el 2007. És a dir, vull posar en valor que ha estat amb governs d'esquerres que aquella discussió col·lectiva i assumida per tothom arriba a tenir una concreció legislativa.”

Tanmateix, el seu soci de Govern, Carmel Mòdol, d'ERC, no s'atorgava aquest protagonisme i atribuïa el mèrit al poder legislatiu: “En aquests quatre anys aquesta cambra, per la via d'una ponència, ha estat capaç de complir el mandat de la Resolució 3/VI del Parlament de Catalunya, de 15 de desembre de l'any 99. (...) Ha fet possible, com deia, acabar una feina que aquest Parlament s'havia encarregat a si mateix.” En la mateixa línia s'expressava Dolors Camats, d'Iniciativa, per reivindicar la via seguida fins a la seva aprovació: “hauria pogut ser una de les iniciatives d'aquest Govern presentar un avantprojecte, presentar un projecte de llei i fer-ne més via. És una llei que surt del mateix Parlament en una ponència parlamentària, que es treballa des

del seu inici amb tots els grups parlamentaris –a la darrera legislatura amb un grup més–, i que, per tant, recull o intenta recollir des del seu inici aquest consens i aquest sentiment i aquest sentit que ha de ser una llei entre tots i totes. És veritat que al final el consens no és total; és impossible que finalment ho sigui. I nosaltres creiem, a més a més, que el consens no es pot fer servir com una clau per a l'immobilisme.”

Per la seva banda, com és d'imaginar amb el que hem exposat fins ara, el PP i Ciutadans discrepaven i molt d'aquesta valoració. El popular Santi Rodríguez acabava la seva intervenció amb un balanç agredolç: “si bé aquesta llei representa un avenç important respecte de la Llei del 83, no ens convenç suficientment com per donar-hi suport”. En la mateixa línia, Antonio Robles des del grup mixt reblava: “el Dictamen d'aquesta Proposició de Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals al final ha resultat una gran decepció (...) l'objectiu primer i imprescindible d'una llei com aquesta és garantir la pluralitat dels mitjans, i en aquest cas no s'ha aconseguit; de garantir un servei públic, tampoc no s'ha assolit. La sensibilitat política de Ciutadans no estarà present en els seus òrgans de Govern, no podrà ser-hi”.

I tot plegat malgrat que el nombre de consellers havia passat dels 7 de la primera proposta lliurada pel Govern al Parlament als 12 finals. L'increment, justament, responia a lògiques polítiques, tal com critica Albert Sàez (2019), llavors secretari de Mitjans de comunicació: “Aquí va passar un fet habitual al Parlament de Catalunya. Quan una cosa necessita de majoria qualificada, el que es fa és fer-la molt gran perquè tots en tinguin una part. Aleshores ens posem una agulla al nas i votem a tothom, sense discutir un nom sobre l'altre, quan l'esperit de la llei és que es posin persones que a gairebé tothom li semblin raonables... però com que la votació es fa en bloc... D'aquí va venir l'augment a dotze consellers... ‘Amb dotze ja ens posarem d'acord perquè en tindrem per tothom’”. Pel llavors titular de Cultura i Mitjans de Comunicació, Joan Manuel Tresserras (2019) era un símptoma inequívoc de la partidització de la negociació: “Jo era partidari d'un consell de 5 persones, expertes, involucrades directament en la gestió. No un Consell d'Administració, sinó un concurs per contractar una persona experta en gestió econòmica, una de RRHH, una de programació, una tecnològica... i algú que liderés l'empresa. (...)

Jo volia gent que treballés per l'empresa i al Consell d'Administració de la CCRTV hi havia gent treballant per fer política a costa de l'empresa". Per això, Tresserras, tal com van fer Carmel Mòdol i Dolors Camats, defensava un major protagonisme per l'autoritat reguladora: "L'objectiu de donar un paper més rellevant al CAC era desgovernamentalitzar i despartiditzar alhora. El problema de la meua etapa és que la desgovernamentalització va ser força efectiva però la despartidització no. (...) Si ja tens la comissió de control, quin sentit té el Consell d'Administració? Si és una assemblea de representants dels partits polítics, aleshores vol dir que tens dos òrgans que fan la mateixa funció, la comissió parlamentària i el Consell d'Administració". En una línia semblant s'expressa, qui més tard acabaria ocupant un seient al Consell de Govern, Núria Llorach (2019): "He format part del Consell de Govern de 12 i del de 6. Vist amb perspectiva és innecessari un Consell de 12 membres. Entenc que reflectia una realitat política del país d'aquell moment i, quan hi ha negociacions per fer canvis legislatius, acaben cedint uns i altres i acaba confegint-se el Consell de Govern com es va confegir".

Joana Ortega (2019) recorda els treballs parlamentaris remarcant la voluntat d'acord que hi regnava: "Els que hi érem en aquella ponència vam fer una feuada i un equip, perquè partíem tots de posicions molt diferents, i tots vam deixar coses en el tinter perquè hi hagués consens. Havíem de prendre decisions que després no sabíem si els nostres grups les recolzarien o no, ens la jugàvem bastant."

La proposició de Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals va ser aprovada, finalment per 115 vots a favor, de Convergència i Unió, Partit dels Socialistes, Esquerra Republicana i Iniciativa, i 17 vots en contra, del Partit Popular i Ciutadans.

Era l'última de les tres grans lleis que el Parlament s'havia conjurat per aprovar. El CAC (2008) elabora anualment un informe sobre el sector audiovisual i en el seu estudi referit al 2007 conclouia que l'aprovació de la Llei de la CCMA era la culminació d'un procés: "amb l'aprovació d'aquesta llei s'ha completat el procés d'elaboració del nou marc legal de l'audiovisual, consensuat per tots els grups parlamentaris l'any 1999 (Resolució 3/VI del Parlament de Catalunya, de 15 de

desembre, sobre els mitjans audiovisuals de Catalunya), amb tres pilars: la creació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (Llei 2/2000, de 4 de maig); l'aprovació d'una llei de la comunicació audiovisual (Llei 22/2005, de 29 de desembre) i la Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.”

4.4. Aplicació de la llei

Hallin i Mancini (2008: 49) sostenen que “la majoria dels països europeus van començar, en la primera època de la radiotelevisió, amb quelcom semblant al model governamental, però amb el temps es van veure obligats a idear altres alternatives” i argumenten que la solució lògica per sistemes com el nostre sembla ser el model professional, “ja que es produeixen tantes alternances en el poder que els principals partits accepten la seva inevitabilitat i estan disposats a perdre l'esperança de controlar la radiotelevisió quan estan en el poder, bo i sabent que algun dia es trobaran a l'oposició i preferirien no haver de passar pel control dels seus rivals”.

En aquesta línia semblava anar la reforma de la llei dels mitjans públics a Catalunya. Hi havia un gran consens per eliminar la interferència governamental en el nomenament del màxim directiu de la corporació pública, però l'acord no era igual de fort per establir els criteris d'elecció dels membres que havien de formar part del seu Consell de Govern. Els grups que donaven suport al Govern eren partidaris, així ho hem vist, d'un nombre més reduït. Els grups de Convergència i Unió i el Partit Popular de Catalunya preferien un nombre superior. En benefici del consens, es va imposar aquesta última opció amb dotze membres del Consell de Govern. Segons Albert Sàez (2019), “en el moment en què la majoria que sustentava el Govern va acceptar el nombre de dotze consellers, va entrar en la dinàmica que es tractava d'un model aigualit. La majoria del govern ja arriba debilitada al debat de les persones, perquè havia acceptat dotze, una regressió, però clar... la situació era o dotze o bloqueig, no hi havia més sortida. Possiblement és un error, però en aquell context és el que es va escollir.”

Amb això, un cop aprovada la llei la dificultat radicava en la seva aplicació i el primer pas fou engegar el procés per designar els candidats formar-ne part. Les previsions inicials del conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, Joan Manuel Tresserras, eren que els grups pactessin una proposta de candidats al desembre i que el procés pogués quedar enllestit al gener, però tan gran va ser la pugna entre partits que el calendari va saltar pels aires.

Si un fet va marcar la negociació va ser la publicitat dels noms proposats per cada grup. A mitjans de desembre els grups del tripartit donaven per trencada qualsevol negociació després que Convergència i Unió proposés com a candidat David Madí, secretari d'acció electoral dels nacionalistes, càrrec orgànic del partit i ex-secretari de comunicació del Govern. Com veurem tot seguit, Madí mai va arribar a ser conseller de la CCMA, però la premsa va llegir aquesta carta de Convergència com a resposta al fet d'acceptar que la Corporació pogués estar presidida per un candidat d'ERC, el llavors secretari de Mitjans de Comunicació del Govern, Albert Sàez¹⁶¹. Segons Joana Ortega (2019), “mai es va posar el nom de David Madí sobre la taula sabent que sortiria, entre d'altres coses perquè David Madí si no el poses de president, més val que no el posis”.

A mitjans del mes de desembre ja eren públics tots els noms que setmanes després acabarien estant asseguts al Consell de Govern, per a neguit i queixa dels representants dels treballadors de TV3 i Catalunya Ràdio que qüestionaven públicament el perfil de tots ells: “cap dels noms hauria complert amb el text de la llei (...) les negociacions per a la composició del consell confirmen el temor que els partits no volen renunciar al control dels òrgans de govern dels mitjans públics”¹⁶².

Dies després transcendia una reunió entre el president de CiU, Artur Mas, i el conseller Tresserras. En ella s'hi haurien contemplat dues opcions per desbloquejar la situació: “una possibilitat seria despolititzar l'òrgan –tal com volen els comitès professionals–, de manera que Madí, actual portaveu de CDC, no en formés part”. Ara bé, si Madí era considerat un perfil massa polític, a parer dels nacionalistes també encaixarien en aquest perfil l'exconseller

---

¹⁶¹ *Avui*, 18-12-2007, pàg. 9.

¹⁶² *Avui*, 19-12-2007, pàg. 8.

d'Ensenyament Joan Manuel del Pozo, l'exdirigent socialista Anna Balletbò i el secretari Comunicació, Albert Sáez. L'altra possibilitat era obrar justament de forma oposada: col·locar al Consell de Govern perfils polítics, una jugada que, per fonts socialistes, passaria per equiparar la candidatura de David Madí amb la del seu homòleg al PSC, José Zaragoza¹⁶³. Fos com fos, cal apuntar aquí que, des del màxim respecte als currículums i trajectòria de cada candidat, no deixa de ser paradoxal que l'aplicació de la llei que pretenia desgovernamentalitzar els mitjans públics catapultés a la presidència de la corporació Albert Sàez, el fins llavors alt càrrec de l'Executiu en l'àmbit de polítiques de comunicació i del qual en depenia orgànicament la corporació pública (Fernández Alonso et al, 2011).

Qui el va proposar, Joan Manuel Tresserras (2019), defensa sense pal·liatius la seva candidatura: "Estava perfectament al cas de tot el tema de la migració digital, tema cabdal en aquell moment. Segon, era la persona que es relacionava amb la corporació i, per tant, tenia un coneixement provat i manifest de l'empresa i els seus problemes. I tercer, s'havia de buscar un consens i el perfil de l'Albert el generava".

En aquesta línia, és el mateix Sàez (2019) qui, malgrat admetre l'element objectiu del seu càrrec immediatament anterior, remarca aspectes importants que l'avalaven: "La Secretaria de Mitjans de Comunicació que jo exercia no era exactament la Secretaria de Comunicació que havia tingut tradicionalment el Govern, entre d'altres coses perquè jo no portava la comunicació del Govern. És a dir, jo no portava ni el portaveu ni les oficines de comunicació. Jo era fruit d'un experiment, la segregació de la comunicació corporativa de la política de comunicació per portar aquesta última al Departament de Cultura i treure-la de Presidència, això és, separar la política de comunicació de la comunicació política. Una idea de Tresserras, seguint la doctrina de la UNESCO. Per tant, és veritat que jo tenia adscrita la Corporació a la meva secretaria però jo no em dedicava a la informació del Govern."

Amb el pas dels anys, Joan Manuel Tresserras (2019) relativitza la discussió sobre la procedència de Sàez i situa l'oposició convergent en pur tacticisme: "El

---

¹⁶³ *Avui*, 20-12-2007, pàg. 7.

cas de Sàez venia bé per moltes coses, diguem-ne. Érem en un govern de coalició i havia de ser acceptat per part de tothom i per part de l'oposició. (...) El nom del Sàez es va poder pactar amb el món convergent. Primer CiU s'hi oposa tècnicament, per guanyar terreny. Madí era un mercader amb això. El nomenament de Sàez era pactat amb l'oposició, rondinaven d'ofici però era un nom acordat amb ells". Joana Ortega (2019) confirma que el nom de Sàez no estava mal vist per part de CiU: "era una persona que podia donar resposta i gestionar la Corporació pel seu tarannà".

Sobre la seva implicació directa en les negociacions, teòricament corresponents als grups parlamentaris, Tresserras defensa el seu rol: "Una cosa és que es fes per concurs, però si es feia per acord polític, jo, com a responsable de l'àrea del Govern, m'havia d'assegurar que no fessin cap animalada."

Amb un procés de negociació viciat d'inici i una desviació alarmant de l'esperit amb què s'havia aprovat la llei, l'any 2008 va començar amb l'anunci que la federació nacionalista retirava el nom de David Madí de la llista de candidats que proposaven per conformar el Consell de Govern. Automàticament la resta de partits van transigir i tots els grups van enviar conjuntament un llistat de dotze persones al CAC¹⁶⁴. Eren¹⁶⁵ Roger Loppacher, Eduard Berraondo, Marc Puig i Brauli Duart, a proposta de CiU. Núria Llorach, consensuada entre CiU i ERC. Àngela Vinent, Joan Manuel del Pozo i Anna Balletbò, a petició del PSC¹⁶⁶. Xavier Guitart, consensuat entre el PSC i ERC. Albert Sáez, a proposta dels republicans. Armand Querol, pel PP, i Josep Vinyeta, per ICV.

Per fixar-nos una mica més amb qui són i el perfil de cadascun d'ells és bo referir-nos a la radiografia que en fan Blasco, Fernández i Moragas (2009: 244): "el Parlament va elevar al CAC una llista de candidats a membres del Consell de Govern que incloïa tres exdiputats, un exconseller del Govern, dos ex-caps de premsa de partits catalans, un ex-alt càrrec de la Generalitat, un conseller

---

¹⁶⁴ *El Periódico de Catalunya*, 11-01-2008, pàg. 22

¹⁶⁵ BOPC, 18-01-2008.

¹⁶⁶ Joan Ferran (2019) recorda que el desencís sobre l'aplicació de la llei li va venir el mateix dia que el Parlament la sancionava: "La mateixa nit que l'aprovem tinc una conversa amb un responsable executiu del PSC i em discuteixo amb ell perquè li argumento que la gent que havia d'anar al Consell de Govern no podia ser gent de carnet, d'obediència de partit. Em va tractar d'utòpic."

del CAC, un publicista, un periodista i el llavors secretari de Mitjans Comunicació del Govern.”

El Col·legi de Periodistes de Catalunya i els comitès professionals de TV3 i Catalunya Ràdio van rebutjar la llista¹⁶⁷ en constatar que s’havia prioritzat “el repartiment de quotes de partit sobre la voluntat d’excel·lència professional” dels candidats. El diari *Avui* era molt contundent en el seu editorial sobre el perfil dels candidats proposats: “La despolitització, malauradament, no s’ha aconseguit en el procés de nomenament dels nous membres de la CCMA. Els candidats han estat nomenats pels partits i el perfil professional d’alguns d’ells s’allunya molt del nivell que seria exigible per a càrrecs que, a partir d’ara, seran també executius.”¹⁶⁸

4.4.1. El CAC avala els candidats però desacredita el procés

Era el primer cop que s’aplicava la llei de la CCMA i el seu desplegament no havia pogut començar de pitjor manera. El següent pas corresponia al CAC, que per primer cop participaria, d’acord amb allò que ja preveia la llei audiovisual de 2005, en el procés de designació dels consellers de la CCMA. Ho havia de fer emetent un informe sobre cadascun dels candidats, sobre la seva capacitat i idoneïtat per a ocupar el càrrec.

Conscient com n’era l’autoritat audiovisual de les complexitats viscudes en la negociació del llistat i dels vicis d’origen que aquest tenia, el CAC va emetre un dur i contundent informe¹⁶⁹, si bé remarcava que se circumscriuria “exclusivament, a la verificació de la capacitat i la idoneïtat professional de les persones candidates (...) en estricte compliment del mandat establert a l’apartat 3 de l’article 7 de la llei de la CCMA.” El president de llavors de la institució, Josep Maria Carbonell (2019) considera que van actuar “de manera honesta però limitada”, malgrat que, a parer seu, l’error va ser un altre: “No vam saber combatre el mal de la televisió pública catalana que és la partidització”.

---

¹⁶⁷ *El Periódico de Catalunya*, 12-1-2008, pàg. 23.

¹⁶⁸ *Avui*, 11-01-2008, pàg. 3.

¹⁶⁹ BOPC, 18-01-2008.

De fet, en el seu informe, en primer lloc, el CAC qüestionava que el llistat rebut inclogués el mateix nombre de noms que places vacants a cobrir, quan la llei permetia l'enviament d'un nombre superior. Dolors Comas (2019), ponent de la llei i més tard consellera del CAC que va avalar l'informe, lamenta el paper que li va tocar exercir al Consell: "No hi havia tal avaluació possible. En la mesura que t'envien una llista tancada era molt difícil dir que una persona no era competent i idònia. I ningú vam tenir la valentia de dir 'aquests candidats no hi haurien de ser'".

L'ens regulador apuntava que no tenia cap element per no avalar la idoneïtat professional dels candidats proposats però retreia als grups que "els criteris de capacitat i d'idoneïtat professional" no havien estat els que havien fonamentat, de manera decisiva, la selecció, sinó que aquesta era "fruit de l'aplicació de quotes de partit", "fruit d'un llarg pacte", en el qual havien tingut lloc "transaccions diverses sobre la base de criteris d'oportunitat i estratègia política".

El Consell de l'Audiovisual afirmava amb rotunditat que aquest pacte era "contrari a l'esperit del legislador" i s'havia vist a tot arreu, especialment als mitjans, com "un compromís de naturalesa partidista". Per tot plegat, i malgrat avalar la proposta de candidats de forma conjunta i no amb un informe particular com li reclamava la llei, el CAC es va queixar d'haver estat un convidat de pedra (Fernández Alonso et al, 2011), "una instància avaladora d'una proposta tancada de candidatures", lament que recordava els advertiments que Josep Maria Carbonell, president de l'autoritat, havia fet en la seva compareixença parlamentària prèvia a l'aprovació de la llei.

Temps després, el mateix Carbonell (2019) ho contextualitza però sense justificar-ho: "Per fer la llei de la Corpo ens vam inspirar en la BBC però ens vam equivocar en una cosa, que Catalunya no és el Regne Unit i la nostra cultura democràtica no té 200 anys d'història. Catalunya vol que el CAC sigui un organisme centreeuropeu en una cultura mediterrània. Jo sempre els deia al Parlament: 'Ens demaneu uns criteris que jo comparteixo però no sé si el país està preparat per seguir el rigor i l'exigència del que representa un organisme amb una cultura democràtica forta'." Hi coincideix plenament i en els mateixos

termes Albert Sàez (2019): “No tenim la suficient cultura democràtica. Potser la llei era com la de la BBC, però no som Gran Bretanya”. El mateix Sàez també remarca el sentit d’alguna de les converses que llavors va mantenir amb els qui van ser consellers de la CCMA: “És veritat que el CAC va acabar fent un paper d’estrassa. La pregunta que llavors em feien alguns dels meus consellers, alguns dels quals venien del CAC, era: ‘I els membres del CAC... com es van escollir? Exactament amb la mateixa filosofia’. Per tant, el CAC va fer bé de cridar l’atenció, però mentre no canviï la cultura en què es desenvolupen i es posen en pràctica les lleis... tot és una mica difícil.”

D’alguna manera, hi ha consens per entendre que l’actuació del CAC va arribar tan lluny com va poder, però sense trencar la baralla, a parer de Tresserras (2019): “Tal com va anar tot, si el CAC arriba a oposar-se a alguns noms, hagués provocat un conflicte polític brutal amb el Parlament, del qual en depèn. I ningú no vol ser el culpable d’una cosa d’aquestes.”

Amb l’aval “forçat” del CAC, la designació dels membres del Consell de Govern de la CCMA i del seu president va ser elevada a Ple. Després de passar l’anomenat *hearing* o compareixença en comissió, el 23 de gener la cambra parlamentària escollia els dotze candidats com a membres del Consell de Govern per una amplíssima majoria, cent vint vots a favor i només tres en contra. La votació era secreta, però aquests tres vots contraris podrien ben bé correspondre al grup mixt, que s’havia mostrat contrari a quedar-se fora del repartiment de cadires i que en tota la tramitació havia demanat un nombre superior per poder sentir-s’hi representat amb, almenys, algun conseller.¹⁷⁰

Soprèn que l’elecció del president no va reunir el mateix suport. Sí va superar amb escreix els dos terços necessaris (noranta diputats) però Albert Sàez només va aconseguir cent deu vots a favor per ser president, deu menys dels que havia obtingut per ser designat conseller. En aquest cas, vista l’aritmètica parlamentària, el Partit Popular hauria optat per l’abstenció i Ciutadans, pel vot contrari.

---

¹⁷⁰ De fet, la primera publicació dels candidats a formar part del Consell de Govern de la CCMA constava com a proposta de tots els grups parlamentaris. Una correcció d’errades posterior deixava clar que la proposta havia estat de tots els grups parlamentaris, excepte el grup mixt, integrat només pels tres diputats de Ciutadans (BOPC, 23-01-2008).

4.4.2. Un concurs públic molt polititzat

Una de les primeres actuacions del nou Consell de Govern va ser convocar el concurs públic –en anuncis a la premsa, fins i tot al *Financial Times*– per escollir el màxim directiu de la corporació, el director general.

El procés va tornar a posar sobre la taula un element que ja havia estat discutit en la tramitació de la llei: les majories reforçades es poden convertir, alhora, en una majoria de bloqueig. La llei establia una àmplia majoria del Consell de Govern per escollir el màxim executiu dels mitjans públics, però rebaixava el suport necessari en la tria dels directors dels mitjans. Per mirar de llimar diferències el llavors president de la CCMA, Albert Sàez (2019) va adoptar un compromís amb els grups parlamentaris: “En el *hearing* jo vaig explicar que es necessitava el suport d’una majoria de dos terços del Consell per nomenar el director general i el meu compromís va ser no proposar la votació de cap candidat a director de mitjans que no tingués també el suport d’una majoria de dos terços. El meu compromís va ser dir que la presidència no permetria que es votés per majoria simple els directors dels mitjans. Llavors aquí va aparèixer en David Madí reclamant que hi hagués també el mateix suport per nomenar els caps d’informatius [aspecte no regulat a la llei], i aquí sí que li vaig dir que els caps d’informatius no els nomenaria mai el Consell”.

No obstant això, la desconfiança entre uns i altres es va fer evident poc després quan els consellers de la CCMA a proposta de CiU van recórrer als tribunals el reglament intern de funcionament del Consell de Govern, atès que “s’interpretava que, en cas d’empat entre els dotze consellers, el president tindria vot de qualitat i ells hi discrepaven” (Sàez, 2019).

Al concurs es van presentar gairebé una trentena de candidats. Segons Sàez (2019), el Consell li va fer confiança perquè ell en seleccionés deu i es va crear una comissió interna per treballar-hi: “Dels deu vam quedar en quatre. Als quatre els vam entrevistar a la comissió del Consell i, aleshores, només hi havia una persona [Rosa Cullell] de les quatre que tothom deia que estava disposada a votar-la. Alguns, de totes les maneres, altres, amb condicions.”

Es van filtrar a la premsa bona part dels principals aspirants que havien presentat la seva candidatura i també quina era la posició dels diferents partits sobre alguns d'ells. El procés tornava a estar contaminat per l'estratègia política i va arribar a un atzucac amb el desacord entre els consellers nomenats a proposta de CiU –cinc dels dotze– i els del tripartit per designar la llavors directora del Liceu, Rosa Cullell, com a nova directora general (Blasco, Fernández i Moragas, 2009). Malgrat tractar-se d'un concurs públic, Tresserras (2019) no dubta en situar Cullell com a proposta del PSC per dirigir la corporació, fet que restaria credibilitat al suposat concurs públic. La tensió va assolir tal punt que els grups del tripartit amenaçaven de canviar la llei¹⁷¹ per reduir la majoria necessària al si del consell per escollir el director general, una majoria de dos terços dels consellers.

La discussió no girava només al voltant de Rosa Cullell, sinó de tot l'equip directiu de la corporació, d'acord amb el relat de Sàez (2019): “Així com m'havien fet confiança per triar els deu millors candidats, aquí no em van fer confiança per votar primer el nomenament de Rosa Cullell i després la dels directors dels mitjans. Ho van voler votar tot junt (...) Els membres nomenats a proposta de CiU reclamaven que vingués la Sra. Cullell i expliqués el seu equip per llavors votar-la. Però per arribar aquí vaig haver de fer una carta al Parlament i que la majoria parlamentària del Govern amenacés amb canviar la llei”.

Efectivament, a finals d'abril, Albert Sàez va enviar una carta al Parlament demanant l'empara de la cambra i sol·licitant el canvi de llei per evitar la situació de bloqueig que vivia la corporació. Segons Sàez, els consellers no podien exercir les seves competències per la interferència dels grups parlamentaris i també per la d'alguns mitjans d'informació. “El que hi havia eren constants actes de deslleialtat”, resumeix ell amb els anys (Sàez, 2019).

El desllorigador va arribar quan semblava que la situació encara podia empitjorar més. Segons Tresserras (2019), tot es va precipitar per “l'ofec de fer-los responsables del bloqueig i també per l'amenaça de canviar la llei per reduir la majoria”. L'endemà que es fes pública la carta de Sàez va

---

¹⁷¹ *La Vanguardia*, 14-04-2008, pàg. 18.

transcendir l'acord que desbloquejava la situació –sempre atribuït a negociacions externes a la CCMA– que permetria els consellers a proposta de CiU votar a favor de la candidata avalada pel PSC, Rosa Cullell. De fet, va ser nomenada per unanimitat. Sobta expressar-ho en aquests termes quan teòricament es tractava d'un concurs públic convocat per una corporació pública i, tècnicament, aliena a l'àmbit polític. Les cròniques periodístiques i anàlisis acadèmiques ho recullen d'aquesta manera, fins al punt d'afirmar que Rosa Cullell va participar directament de les negociacions o que la claudicació de la federació nacionalista es devia al fet que s'havia acordat que el perfil del director de TV3 fos de tendència nacionalista. La periodista Mònica Terribas acabaria ocupant uns dies més tard aquest càrrec i Oleguer Sarsanedas es mantindria com a director de Catalunya Ràdio.¹⁷² Núria Llorach (2019), consellera de la CCMA a proposta de Convergència i Unió i Esquerra Republicana, apunta en una direcció semblant: “el desllorigador va ser arribar a un acord pel nomenament dels directors dels mitjans alhora que el de la directora general”.

L'exdiputada d'ICV-EUiA Dolors Camats (2019) en fa una interpretació vinculada als grups parlamentaris del tripartit, teòricament aliens al procés: “Esquerra demana tenir control sobre els mitjans de comunicació i amb el PSC fan una mena de repartiment ‘La tele per a mi i la ràdio per a tu’ (...) Posant-ho en context, teníem un govern procliu a tenir conflictes, amb lluites internes i molta conflictivitat externa i havies de mesurar quines batalles donaves. I el tema dels mitjans se'l van repartir PSC i Esquerra, clarament. (...) La llei de la CCMA no era troncal per Iniciativa. Un dels objectius d'Esquerra al Govern eren els mitjans de comunicació públics. Entre les prioritats del PSC d'entrar a Govern també hi havia alliberar els mitjans públics. A Iniciativa hi havia una reflexió clara que allò calia canviar-ho però no era la prioritat, abans hi havia els temes socials, ambientals o educatius, aquest estava més avall.”

En definitiva, el procés d'elaboració de la llei de la CCMA va posar a prova els consensos assolits des de 1999 i el resultat no va ser tan satisfactori com s'esperava. A la Resolució 3/VI del Parlament de Catalunya no es parlava

---

¹⁷² *El Periódico de Catalunya*, 26-4-2008, pàg. 20; *La Vanguardia*, 26-04-2008, pàg. 14; *Avui*, 26-04-2008, pàg. 10, i Blasco, Fernández i Moragas (2009).

específicament de desgovernamentalitzar els mitjans públics sinó de garantir el seu funcionament a partir de criteris d'independència, de professionalitat i de viabilitat econòmica. L'esperit del legislador va ser aquest però el procés va quedar potser massa focalitzat en treure la capacitat d'incidència del poder executiu sense que el legislatiu volgués desprendre-se'n. Alhora, els nomenaments de Sàez, primer, i Cullell, després, deixen dubtes sobre la no interferència del Govern en ambdós processos.

Amb el canvi de regulació, el Govern de la Generalitat va deixar de tenir participació directa en el nomenament del director general dels mitjans públics. Aquest rol quedava traspassat al Consell de Govern, així que la desconfiança entre els partits va portar a contaminar d'estratègia política la composició d'un organisme que, segons la llei, havia d'estar allunyat d'interferències i d'interessos externs. Un cop assegurat que el Govern no nomenaria el director general, van començar les mirades de reüll i tots els partits van voler assegurar-se una certa capacitat d'influència o control. Així de clar ho expressaven fins i tot aquells que van quedar fora del consell, el grup de Ciutadans.

L'exdiputada de Convergència i Unió Joana Ortega (2019) ho descriu com una falta de confiança entre les formacions: "Les polítiques respecte de la CCMA i el CAC sempre s'han fet en base a una relació de desconfiança total entre partits. Les lleis aquestes s'han fet en un ambient de 'quin *farol* m'estàs posant aquí?' o 'com m'estàs enredant allà?'. Per tant, parteixen del fet que la independència en els nomenaments no és tal. Quina immaduresa la de tots!".

En aquest sentit segueix la reflexió de Dolors Camats (2019), exdiputada ecosocialista, en una entrevista per a aquesta investigació: "Tenir ideologia i ser d'un partit no exclou tenir vocació de servei públic. El problema és quan això es perverteix i es col·loca algú no perquè té vocació de servei públic, sinó només perquè té un carnet. Ho dinamites. Va ser una oportunitat perduda.(...) Al final, quan es parlava de treure el control del Govern de la Corpo, el que uns deien era 'A mi no me'l prendràs mai'. I el que deien els altres era 'Vinc aquí per prendre-te'l i tenir-lo jo'".

Fernández Alonso et al. (2011) lliguen aquesta situació a un comportament intrínsec de la política a casa nostra: “la tradició intervencionista de la classe política espanyola –i dels països de l’Europa mediterrània en general– en el sector mediàtic públic s’imposaria clarament sobre totes les esperançadores declaracions d’intencions.”

4.5. L’aprovació d’un mandat marc pels mitjans públics

La llei de l’audiovisual de 2005 establia que correspon tant al Parlament com al Consell de l’Audiovisual de Catalunya, cadascun des de les seves atribucions, controlar que la CCMA compleix les missions de servei públic que té encomanades. Per concretar-ho, el poder legislatiu va establir que cada sis anys el Parlament havia d’aprovar el mandat marc del sistema públic audiovisual fixant-li els objectius a assolir (art. 30). Així mateix, s’establia que aquest mandat marc s’havia de desenvolupar amb la signatura d’un contracte programa per concretar amb més detall aquells objectius per períodes de quatre anys, revisables cada dos.

Tot i que aquesta norma data de finals de 2005 no seria fins a quatre anys més tard que la cambra legislativa endegaria els treballs per aprovar el mandat marc del sistema públic audiovisual. Va ser la tardor de 2009 quan els grups que donaven suport al Govern, socialistes, republicans i ecosocialistes, van presentar al Parlament una proposta de resolució en aquest sentit.¹⁷³ Sobta que, a diferència dels processos descrits fins ara, no s’optés per una formulació conjunta des del Parlament i es deixés que la iniciativa estigués, d’alguna manera, vinculada al poder executiu. Segons el conseller del ram, Joan Manuel Tresserras (2019), “els grups parlamentaris no tenien cap interès ni sabien com s’havia de fer el mandat marc”, així que va ser el seu departament qui va encarregar un informe com a esborrany, perquè els grups “no sabien per on començar”.

La resolució va ser sotmesa a estudi dels grups i fins a quatre cops es va prorrogar el període per presentar esmenes. Sempre a petició del mateix grup

---

¹⁷³ BOPC, 26-10-2009.

parlamentari, Convergència i Unió¹⁷⁴. I, certament, en va fer ús, atès que va ser l'únic grup que va sol·licitar modificar el text, en concret, a través de setze esmenes¹⁷⁵, bona part de les quals van ser transaccionades amb els grups del tripartit.

D'aquesta manera, el contingut del mandat marc finalment validat per la cambra s'estructura en 4 apartats diferents: un, sobre el seu objecte i vigència; un segon, pels objectius generals de servei públic; el tercer, sobre el finançament, i un quart pel llibre d'estil dels mitjans audiovisuals públics.

En el primer apartat, el que marca la vigència, queda escrit que el mandat marc estarà en vigor per un període de sis anys i, un cop hagi acabat aquest termini i gràcies a una de les esmenes impulsades per CiU, es considerarà prorrogat per un període màxim de dos anys. El mandat marc va entrar en vigor el febrer de 2010, va caducar, doncs, el febrer de 2016 i va romandre prorrogat durant dos anys més. Des de febrer de 2018, el sistema públic audiovisual no disposa de mandat marc.

El segon apartat del mandat marc és el més detallat, dedicat als objectius generals de servei públic. En primer terme, la qualitat informativa, pluralisme i igualtat entre homes i dones, en què estableix l'obligatorietat d'oferir una "informació àmplia, veraç, contrastada, imparcial, rigorosa, territorialment equilibrada i precisa".

El segon objectiu és el de la promoció de la llengua i la cultura catalanes i de l'aranès. S'hi estableix que el català és la llengua pròpia dels mitjans públics catalans i que s'ha d'utilitzar preferentment. Alhora, s'obliga els mitjans de titularitat pública a promoure l'aranès si tenen cobertura sobre la Vall d'Aran.

El tercer gran objectiu és la diversitat i cohesió social, missió que ha d'afavorir el sector mediàtic públic per facilitar la relació i la comprensió mútua amb les persones nouvingudes així com incentivar la seva participació en la construcció de la cultura catalana.

---

¹⁷⁴ BOPC, 30-11-2009; 03-12-2009; 07-12-2009, i 09-12-2009.

¹⁷⁵ BOPC, 14-12-2009.

En quart lloc, el mandat marc indica als mitjans públics que reservin espais culturals i de difusió del coneixement a la programació. En aquest apartat, a partir d'una esmena presentada per Convergència i Unió, s'estableix que “els operadors públics dependents de la Generalitat han de promoure el reforç de la identitat nacional, com un procés integrador en evolució constant i obert a la diversitat”.¹⁷⁶

El cinquè dels objectius generals és la potenciació de la indústria audiovisual, amb criteris de qualitat industrial, professionalitat, creativitat i tenint en compte tot el territori.

A només unes setmanes per a l'apagada analògica, sobta que el mandat marc encara marqui com a objectiu del sector públic, el sisè, liderar el procés cap a la transició digital. El setè, la universalitat de l'accés als continguts audiovisuals, treballant per garantir la cobertura total arreu del territori i l'accés als continguts per a les persones amb discapacitats.

En vuitè lloc es fixa com a objectiu la protecció de la infància i la joventut i, per últim, el novè objectiu recull la professionalitat, independència i responsabilitat dels treballadors dels mitjans públics.

Acabat l'apartat dels objectius de servei públic, el mandat marc enceta el capítol del finançament. En aquest apartat es consagra el sistema mixt, amb possibilitat de finançar-se mitjançant fons de l'administració, ingressos per publicitat i venda de productes o serveis. També aquí es fixa que el contracte programa és el document a signar entre els operadors públics i l'administració per garantir transparència en la dotació de fons públics per complir les missions assignades. A partir d'una esmena de Convergència i Unió, aquí es va establir l'obligatorietat que el Govern elaborés una proposta de contracte programa amb la CCMA en el termini de dos anys des de l'aprovació del mandat marc. El contracte programa anterior acabava el 2009 i en el moment d'aprovar el mandat marc no n'hi havia cap en vigor. El govern de José Montilla no el va acabar signant, però tampoc ho faria l'executiu de Convergència i Unió que el

---

¹⁷⁶ La federació nacionalista proposava aquest redactat dins l'objectiu d'integració de les persones nouvingudes, però la negociació parlamentària el va portar a dins de l'objectiu de difusió del coneixement.

va succeir, malgrat haver estat els impulsors de l'esmena que establia aquest termini màxim de dos anys a comptar des de l'aprovació d'aquest mandat marc.

L'últim apartat d'aquest text normatiu és el dedicat al Llibre d'Estil dels mitjans audiovisuals públics i la seva definició com a codi intern dels treballadors per dotar de coherència la seva expressió i conferir els mitjans d'una imatge pròpia, original i coherent. Aquí, de nou, una esmena de Convergència i Unió va fixar l'obligatorietat que els mitjans públics elaboressin un llibre d'estil en el termini màxim de dos anys a comptar des de l'aprovació del mandat marc. A títol il·lustratiu, l'Agència Catalana de Notícies va publicar el seu Llibre d'Estil el setembre de 2010 i el Consell de Govern de la CCMA va aprovar-ne el seu l'estiu de 2011.

Aquest és el contingut del mandat marc que el febrer de 2010 va rebre el suport d'una àmplia majoria del Parlament, 115 vots a favor i 16 en contra. En van ser partidaris els tres partits que donaven suport a l'Executiu i també el grup parlamentari de Convergència i Unió. Per contra, tant el Partit Popular com Ciutadans –llavors al grup mixt– hi van votar en contra.

Ambdós grups fixaven la seva posició en base a dos punts fonamentals: de qui havia estat la iniciativa de la tramitació i una de les esmenes acceptades a Convergència i Unió. Així, el popular Santi Rodríguez explicava: “durant l'any passat vàrem tindre diverses converses entre els diferents grups parlamentaris per tal d'impulsar conjuntament una proposta de resolució, amb un text que inicialment pogués ser assumit per tothom (...) I, per tant, expressar-los la nostra sorpresa que allò que havia de ser un document i que entenem que ha de ser un document del Parlament i que, per tant, no hauria de portar la signatura de cap grup parlamentari, sinó que hauria de portar la de tots, s'hagi tramitat en nom d'uns determinats grups parlamentaris”. De la mateixa manera ho resumia el líder de Ciutadans, Albert Rivera: “La realitat és que del que estem parlant és d'una proposta de resolució del Govern, amb el suport i algunes esmenes acceptades perquè s'hi sumi Convergència i Unió.”¹⁷⁷ Els diputats retreien, per tant, a la majoria parlamentària que s'hagués perdut l'esperit amb què s'havien tramitat les regulacions audiovisuals des de 1999,

---

¹⁷⁷ DSPC-P, 11-02-2010.

per iniciativa del conjunt dels grups parlamentaris i no pas a proposta de només alguns i, en concret, dels del govern. Tot i això, el republicà Carmel Mòdol, un dels defensors de la proposta, retreia a PP i Cs que no s'haguessin involucrat en la seva tramitació si tant d'interès tenien en fer-se seva la resolució: “hem tirat per la via d'una proposta de resolució perquè, si no, potser encara no hi hauria un text dintre el Parlament i, de fet, ni l'un ni l'altre no han presentat esmenes en aquesta proposta de resolució”.

Malgrat això, el diputat popular fins i tot va arribar a expressar la seva sintonia amb el text presentat: “nosaltres els hem de dir que estem..., estàvem, fins a l'acceptació de les esmenes, bàsicament d'acord en el conjunt del text del mandat marc”.

Les esmenes a les quals es referia eren les que havia presentat Convergència i Unió i que els grups del tripartit havien acceptat, en relació amb el rol dels mitjans públics com a promotors de la identitat nacional catalana. Per això, Rivera reblava el debat així: “el que han fet és dir que aquest és el mandat d'una part de Catalunya, d'una part de la visió de Catalunya, d'un model de Catalunya determinat, no de la Catalunya de tots, d'un model determinat de Catalunya, i les esmenes acceptades a Convergència i Unió han estat molt significatives.”

4.6. Contrareforma del model de govern de 2010

A finals de 2009, després d'aprovar el pressupost de l'any següent, el president de la CCMA, Albert Sàez (2019) va plantejar al Consell de Govern la conveniència de dissenyar un canvi de model de la CCMA, en relació al pes del capítol de personal sobre els comptes globals. “Era la nostra responsabilitat com a administradors”, recorda, “havíem de fer un treball intern, conjuntament amb els treballadors i l'equip professional per plantejar com hauria de ser la Corpo en deu anys” en paral·lel a la tramitació del mandat marc al Parlament i a la negociació d'un contracte programa amb el Govern. L'estratègia, però, no acabava aquí, sinó que per fer un canvi tan rellevant a una de les principals empreses de comunicació del país, van convenir que calia implicar també els

grups parlamentaris. “Demano parer als consellers. Els hi dic: ‘Això ho he d’anar a parlar amb els *jefes*?’. I em diuen: ‘Sí, ens sembla bé però has d’anar a parlar-hi’. Aleshores, un cop hem aprovat el pressupost de 2010, el desembre de 2009 faig una ronda amb tots els presidents dels grups parlamentaris, inclòs el president de la Generalitat, acompanyat per consellers a proposta de cada partit”. La proposta de Sàez anava acompanyada de la petició que aquesta reforma de la CCMA quedés al marge de l’agenda electoral, ja que hi havia previsió de celebrar eleccions a la tardor d’aquell any. “El hi dic que el que teníem llavors no era sostenible en el temps. Em vaig trobar amb dues respostes afirmatives, un ‘no’ molt arrossegat i dos ‘no’ molt convençuts, els de CiU i el PSC”, recorda Sàez. Amb això, va tornar a reunir-se amb el Consell de Govern i va explicar que si no podia dur a terme aquell projecte que tots havien convingut que era cabdal, deixaria la presidència de la CCMA: “Això mateix li vaig dir al president de la Generalitat. El mes de febrer vaig advertir que ja havia trobat feina i els vaig donar un mes per trobar una solució.”

El 23 de març de 2010 el fins llavors president del Consell de Govern de la CCMA anunciava la seva dimissió. Albert Sàez comunicava la seva decisió al Parlament, al·legant motius personals. Poc després s’incorporaria com a sotsdirector d’*El Periódico de Catalunya*. L’endemà, la Mesa del Parlament va acceptar la seva renúncia i els grups del govern van voler cobrir la baixa ben aviat: aquell mateix dia van iniciar els tràmits perquè Enric Marín, professor de Comunicació de la UAB i secretari de Comunicació del primer tripartit, en fos el substitut. El conseller de Cultura, Joan Manuel Tresserras (2019) reconeix el lideratge d’aquesta proposta: “Vaig parlar amb el president Montilla, que em concedia la iniciativa en això perquè l’Albert Sàez l’havíem proposat nosaltres [ERC]”.

L’oposició i, sobretot, Convergència i Unió, va rebutjar de ple la candidatura de Marín. Aquest no era qualsevol rebuig, els nacionalistes eren necessaris per aconseguir els dos terços del Parlament que calien per nomenar qualsevol conseller de la CCMA. Amb 48 escons a l’hemicicle, l’aritmètica parlamentària feia obligatori sumar els convergents a qualsevol decisió que requerís de grans consensos. Però la federació nacionalista acusava el govern d’actuar amb presses, anunciant de seguida un candidat amb l’horitzó d’unes eleccions

previstes per a la tardor d'aquell any que podien canviar els equilibris parlamentaris. Per CiU, Marín tenia un perfil molt polític i rezelaven d'ell acusant-lo de “censor major” per la política de comunicació que havia tingut en l'esfondrament del Carmel¹⁷⁸. Per contra, per Tresserras, Marín era un candidat idoni, “perquè en aquella situació la confiança personal era bàsica, calia algú que conegués la casa i hagués estat al Consell d'Administració [com era el cas d'Enric Marín], que conegués Rosa Cullell i Mònica Terribas, que es pogués fer càrrec de la situació, algú amb perfil polític que fes de president i tingués el Consell de Govern liderat i cohesionat”. La interpretació des de CiU és ben diferent. Joana Ortega (2019) ho considera un error. A parer seu era tant com dir que no es creia en la llei aprovada només tres anys abans: “Quan un vol negociar, té les eines per fer-ho. En aquest sentit, si tu vols imposar una persona, si no trobes consens, per alguna cosa serà, no només per bloqueig, tens maneres de facilitar les coses... i anar jugant cartes”.

L'endemà de la proposta, PSC, ERC i ICV-EUiA enviaven la seva candidatura al CAC perquè avalués la seva idoneïtat i capacitat per optar al càrrec, tal com marcava la llei de 2010. L'autoritat audiovisual responia aquell mateix dia 25 de març en un informe en què es limitava a avalar la candidatura, si bé lamentava que tornessin a situar el Consell de l'Audiovisual de Catalunya com un convidat de pedra de tot el procés: “el Parlament ha tramès només la proposta d'un sol candidat, malgrat que la llei permet l'enviament d'una llista de persones candidates en un nombre superior al de les vacants a cobrir” (CAC, 2010).

Tot i l'aval del CAC, les posicions no es van acostar i el bloqueig de Convergència i Unió, per uns, o la negativa de l'Executiu a canviar de candidat, per altres, feia impossible arribar a una entesa. Segons Tresserras (2019), el bloqueig era clar: “ells havien ocupat el despatx del Sàez [ho va fer el llavors vicepresident Roger Loppacher, conseller a proposta de CiU] i, per tant, hi havia hagut un cop d'estat a dins de la corporació i ells prenién el control. En marxar l'Albert quedava una vacant i es desequilibrava la majoria. Aleshores tenien el control de la CCMA i, per tant, a uns mesos de les eleccions ells ja es veien controlant la corporació”. Ho descriu gairebé amb les mateixes paraules

---

¹⁷⁸ 324.[En línia]: “El tripartit proposa Enric Marín com a relleu de Sàez a la CCMA”. <<http://www.ccma.cat/324/el-tripartit-proposa-enric-marin-com-a-relleu-de-saez-a-la-ccma/noticia/587425/>> [Consulta: maig de 2019].

qui formaria part de la solució, Enric Marín (2019): “Quan a mi em truca en Joan Manuel Tresserras, el que passava és que Convergència i Unió ho estava bloquejant tot per imposar com a president, per la via del darrere, Roger Loppacher, conseller de la CCMA a proposta de CiU.”

Cansat d'aquesta situació, el Govern va tirar pel dret i va aprovar un decret llei per modificar la regulació de la CCMA de 2007 i abaixar les majories necessàries per fer el nomenament.¹⁷⁹ Gràcies a l'última reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, a partir de 2006 el Govern de la Generalitat tenia la potestat d'aprovar decrets llei (art. 64). Aquesta prerrogativa, habitual en les funcions de l'Executiu espanyol en democràcia, té, però, algunes condicions. Per utilitzar-la, s'ha de tractar d'un cas de necessitat extraordinària i urgent, atès que la norma aprovada té rang de llei –potestat que normalment correspon al poder legislatiu–, pot modificar normes prèvies i té efectes immediats des de la seva publicació. Per ser vàlids, a més, els decrets llei han de ser validats pel Parlament durant els 30 dies següents a la seva aprovació, després d'un debat i votació.

És per això que en el decret llei aprovat pel Govern s'inclouïa una fonamentació que mirava de justificar el per què de l'ús d'aquesta eina jurídica només prevista per situacions excepcionals. Així, el preàmbul destacava la importància de la CCMA en l'oferta audiovisual del país i el seu pes en la indústria, de forma que calia evitar que es veiés afectada per “conjuntures alienes al seu funcionament ordinari”, en referència a l'absència d'un president de la CCMA després de la renúncia de Sàez i la impossibilitat d'assolir un consens per a la seva substitució. En aquest sentit, i malgrat reconèixer que els consellers dels mitjans públics havien de ser escollits per una majoria de dos terços, el decret llei deixava clar que aquest suport no podia ser convertit en un “bloqueig per part de cap minoria en el moment de renovar les vacants que es puguin produir”. La “minoria” a què implícitament feia referència el text era Convergència i Unió, grup parlamentari majoritari a la cambra i necessari per assolir els dos terços en qualsevol votació al costat dels grups del Govern.

---

¹⁷⁹ DOGC, 01-04-2010.

Acte seguit, el decret llei explicava els elements conjunturals que justificaven la urgent necessitat d'aprovar-se. Parlava de l'apagada analògica, prevista per l'1 d'abril de 2010 –el dia de publicació del decret al DOGC–; citava l'aplicació del conveni col·lectiu acabat d'aprovar, i afegia la negociació en marxa del contracte programa. El text reblava el clau i advertia que la provisionalitat en què es trobava el Consell de Govern de la CCMA debilitava els mitjans públics en moments de complexitat i crisi econòmica i calia no perllongar aquesta situació.

La justificació del decret llei era, en efecte, molt més complexa que no pas l'articulat del mateix, que incloïa un únic article. El seu redactat era molt clar: afegia un punt a l'article de la llei de 2007 que regulava la composició del Consell de Govern i l'elecció dels seus membres. Establia que, en cas d'un cessament sobrevingut d'un conseller, el seu substitut havia de ser escollit per una majoria de dos terços del Parlament o, alternativament, en una segona votació podria ser escollit per majoria absoluta de la cambra. Aquesta mateixa fórmula serviria també en cas que el conseller a substituir fos el president, que també podria ser escollit en segona votació per majoria absoluta.

En opinió de la diputada d'ICV-EUiA Dolors Camats (2019) el context va forçar el canvi legislatiu, però l'ús polític que se'n va fer no ho compensava: “En tota l'època del tripartit, en tots els organismes en què Convergència tenia dret a veto, el va exercir. I la CCMA la va bloquejar. (...) Jo crec que va ser un error perquè els va donar un arma boníssima, era millor no canviar-ho perquè els donaves una arma política innecessària, si bé era una resposta davant la seva voluntat de bloquejar i la pressa d'Esquerra per canviar-ho, perquè volia el seu candidat”. No comparteix la visió el llavors conseller Joan Manuel Tresserras (2019): “Jo veia clar el que va passar i, per tant, a mi no em feia res anar al Parlament i explicar la mesura. Si m'he de menjar el gripau, me'l menjo, deia. Per responsabilitat era el que havíem de fer.” Al davant s'hi trobava Joana Ortega (2019), de CiU, que nega cap voluntat de bloqueig: “Això és el joc parlamentari. Quan tu tens la majoria has de saber jugar amb les minories (...) Crec que, si hi ha voluntat, hi ha camí. Ara bé, has d'oferir coses també.”

Com marca la regulació, el decret llei aprovat pel Govern havia de ser convalidat pel Parlament per garantir la seva vigència. La cambra va admetre el text el 7 d'abril i l'endemà els grups parlamentaris de Convergència i Unió i el Partit Popular demanaven un dictamen al Consell de Garanties Estatutàries, l'òrgan *juridicoconsultiu* que va substituir el Consell Consultiu després de l'aprovació del nou Estatut.

Tots dos grups, és clar, qüestionaven l'ús del decret llei, dubtaven de l'extraordinària i urgent necessitat de recórrer a aquesta figura jurídica.¹⁸⁰ El grup convergent argumentava que l'executiu no podia "arrogar-se la potestat legislativa pel supòsit en què una norma ja aprovada per la majoria del Parlament no doni el fruit que es desitja", en el sentit que no podia nomenar Enric Marín com a substitut d'Albert Sàez. És més, el recurs del grup nacionalista català explicava que el Consell de Govern ja havia regulat, de forma interna, una solució a la situació de provisionalitat en què es trobava, atribuint al vicepresident les funcions de la presidència i garantint, al seu parer, "el normal funcionament de la institució". El vicepresident de què parla el recurs del grup de CiU era Roger Loppacher, conseller a proposta de Convergència i Unió i alt càrrec de governs de Jordi Pujol. D'altra banda, en el seu recurs el grup popular també demanava al Consell de Garanties que analitzés si era constitucional i estatutària la rebaixa de les majories necessàries, modificant una llei anterior, ja que consideraven que anava en contra del mateix esperit de la llei que modificava i trencava amb la voluntat de consens que expressava la norma anterior.

El Consell de Garanties Estatutàries encara trigaria a respondre unes setmanes i, per tant, la convalidació del decret llei pel Parlament quedava ajornada. No obstant, com que la norma estava vigent des de l'endemà de la seva publicació al DOGC, els grups parlamentaris que donaven suport al Govern van tirar endavant amb la seva aplicació. Així, el 15 d'abril de 2010 se celebrava a la cambra parlamentària un ple¹⁸¹ en què se sotmetia a aprovació de l'hemicicle el nomenament d'un nou membre del Consell de Govern de la CCMA i, a

---

¹⁸⁰ BOPC, 09-04-2010.

¹⁸¹ DSPC-P, 15-04-2010.

continuació, el seu president, sempre d'acord amb la nova fórmula de majories instituïda pel decret llei.

L'oposició va acusar els partits del govern de "trencar el consens" de dues legislatures, en relació amb els treballs de la ponència parlamentària. Segons la diputada nacionalista Joana Ortega, els grups del tripartit s'havien "tret la careta" per defensar tres anys abans el nomenament del president per majories de dos terços i voler imposar en 2010 una elecció només amb la majoria governamental. Per part del PP, segons Santi Rodríguez, el Govern no havia volgut buscar el consens i havia proposat un candidat que, pel seu passat polític com a secretari de Comunicació del primer govern tripartit, no seria acceptat per l'oposició. Albert Rivera, de Ciutadans, definia el procediment així: "el decret Marín, perquè s'ha decretat perquè una persona sigui el president en aquest període".

A l'altre costat, però, l'anàlisi era ben diferent i bàsicament centrat en fer responsables de la situació el grup parlamentari de Convergència i Unió. El socialista Joan Ferran els acusava d'amagar una estratègia en la cerca del consens: "No ens fiarem quan vostès ens reclamin els dos terços, perquè sabrem que darrere d'això no hi ha la seva intenció d'arribar a acords i d'arribar a consens, sinó de bloquejar coses". En la mateixa línia el republicà Carmel Mòdol retreia la falta de voluntat de negociació a CiU per trobar un candidat de consens: "els vam dir: «Diguin noms, diguin noms. Diguin vostès noms. Posin noms damunt de la taula.» No en van voler dir cap". Des del grup d'ICV-EUiA, Dolors Camats apuntava que l'estratègia de CiU no era la de buscar el consens sinó la del bloqueig, i que això mateix havia passat en el Consell de la Cultura i de les Arts, en la renovació de la Sindicatura de Comptes o en la tramitació de la llei electoral.

Després d'aquest debat parlamentari les votacions van donar el resultat esperat: Enric Marín va ser nomenat primer conseller i, després, president de la CCMA. En no reunir els dos terços necessaris en primera votació, en tots dos procediments va caldre'n una segona en què va bastar amb majoria absoluta dels grups del govern davant el rebuig de l'oposició, 69 vots a favor i 64 en contra.

Tan sols una setmana després que Marín fos nomenat, el Consell de Garanties Estatutàries feia públic el seu dictamen sobre el decret llei que havia fet possible aquesta elecció. Per unanimitat, el Consell considerava contrari a l'Estatut el decret llei en haver fet ús el Govern d'una figura jurídica amb rang de llei sense que es donessin les circumstàncies per fer-ho, una extraordinària i urgent necessitat. L'òrgan jurídic consultiu s'emparava en la interpretació feta prèviament pel Tribunal Constitucional per avaluar tal circumstància i conclouia que les justificacions aportades per l'executiu eren excessivament ambigües i, fins i tot, qüestionava que s'aduessin determinades necessitats de la CCMA que res tenien a veure amb la competència fixada per llei pel president que s'havia de nomenar. La seva conclusió sobre les raons esgrimides va ser rotunda: "considerem que no n'hi ha cap que justifiqui suficientment que, efectivament, es tracta de donar resposta a una situació fàctica que constitueix una necessitat urgent i extraordinària. En aquest sentit, tot i que s'ha de descartar que la utilització d'aquesta norma d'origen governamental s'hagi de circumscriure a les situacions de força major o d'emergència, sí que s'exigeix que concorrin certes notes d'excepcionalitat, gravetat, rellevància i imprevisibilitat que determinin la necessitat d'una acció normativa immediata".¹⁸²

D'acord amb l'Estatut de Catalunya, el dictamen del Consell de Garanties Estatutàries no era vinculant, en no tractar-se d'un projecte de llei ni una proposició de llei que afectés drets bàsics estatutaris.¹⁸³ En qualsevol cas, un cop ja s'havia pronunciat, el decret llei havia de convalidar-se al Parlament perquè pogués tenir validesa. El debat es va celebrar el 28 d'abril i l'oposició va agafar el dictamen del Consell de Garanties Estatutàries per retreure al Govern l'aprovació del decret llei i el nomenament de Marín. En la sessió¹⁸⁴ es van repetir els arguments de l'anterior debat però aquest cop sí va intervenir el llavors conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació. Joan Manuel Tresserras admetia que el dictamen del Consell de Garanties Estatutàries amb la seva

---

¹⁸² BOPC, 28-04-2010. Per cert, en resposta al grup popular sobre si la rebaixa de majories era o no legal, el Consell va avalar el procediment: "el legislador disposa d'àmplia llibertat per establir i modificar les fórmules que consideri oportunes".

¹⁸³ Tot just dos mesos després, la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut declarava inconstitucional i nul l'article 64.1 que establia el caràcter vinculant dels dictàmens del Consell de Garanties Estatutàries en aquests casos.

¹⁸⁴ DPSC-P, 28-04-2010.

visió jurídica posava objeccions a la consideració d'urgència però entenia que validava "suficientment el fons del decret i la competència del Govern per actuar en aquest àmbit". A més, descrivia la necessitat de renovar la vacant de la CCMA amb un seguit de retrets implícits, de nou, contra Convergència i Unió: "En circumstàncies ordinàries, qualsevol vacant produïda per aquest procediment hauria estat immediatament esmenada en aquesta mateixa cambra i s'hauria reproduït el mateix consens que hi va haver originalment. Però en aquesta ocasió algú va veure l'oportunitat d'alterar les condicions d'aquell acord i aquell consens inicial, i, per tant, produir una alteració de la majoria. És a dir que el que es plantejava era la possibilitat de, en endavant, alterar, a partir de la renúncia, les condicions de l'equilibri al voltant del qual s'havia produït el consens. Davant d'això es produeix el decret llei". El consens al que es referia Tresserras era no només el de l'aprovació de la llei de 2007 sinó també el del repartiment de cadires entre grups parlamentaris al Consell de Govern de la CCMA que, amb la impossibilitat de substituir la vacant de Sàez a proposta d'Esquerra Republicana, quedava trencat.¹⁸⁵ Anys després, des del PP admeten que el consens ja s'havia trencat en el moment en què el grup popular ja no havia donat suport a la llei de l'audiovisual i la de la CCMA però, malgrat això, posen l'èmfasi en el consens existent per determinar el nombre de membres del Consell de Govern, el tipus de dedicació o com s'havien d'escollir (Rodríguez, 2019).

Sigui com sigui, el ple del Parlament va convalidar per 68 vots a favor i 63 en contra el decret llei¹⁸⁶ el contingut del qual segueix vigent en el moment d'escriure aquestes línies a través de l'article 7.5 de la llei de la CCMA.

---

¹⁸⁵ La substitució de Sàez no va ser l'única que va portar maldecaps i va evidenciar la fragilitat del consens existent tant dins com fora de la CCMA. El juliol de 2010, la directora general, Rosa Cullerell, va anunciar la seva dimissió "per motius personals i professionals" (*Avui*, 15-07-2010, pàg. 45). Aquesta situació estava prevista a la llei i el president del Consell de Govern va proposar al director de Catalunya Ràdio, Ramon Mateu, que assumís les funcions de director general. Si bé l'encàrrec inicial era "per un termini màxim de tres mesos" el desembre de 2010 el Consell de Govern va prorrogar la situació de provisionalitat. Sobta aquesta decisió quan la possibilitat de convocar un nou concurs públic estava a les seves mans, a no ser que, amb les eleccions a tocar, no hi hagués voluntat d'obrir de nou un procés que ja s'havia demostrat complicat (Blasco Gil, 2011). Segons Núria Llorach (2019), consellera de la CCMA a proposta de CiU i ERC, "hi ha previstes eleccions i en aquell moment es decideix no substituir Cullerell per una altra persona que vingui per concurs públic, perquè ja hi ha obert el canvi legislatiu que ha de fer que el Consell de Govern passi a ser de 6 membres en lloc de 12 i que no hi hagi director general, sinó que el president sigui l'administrador únic".

¹⁸⁶ BOPC, 03-05-2010.

Anys després, i a partir de l'experiència viscuda en primera persona, qui va ser president de la CCMA, Enric Marín (2012: 22), focalitzava l'atenció del procés de nomenaments a la CCMA no només en la dependència governamental teòricament superada sinó també en la influència dels partits: "L'experiència dels avenços i retrocessos o rectificacions d'aquests darrers dotze o tretze anys posa en evidència que l'autonomia estricta dels mitjans públics no es garanteix només amb la desgovernamentalització més o menys efectiva de les corporacions. També cal evitar-ne la «partidització». Els dos fenòmens són prou característics de la cultura política llatina."

En una línia semblant, Fernández Alonso et al. (2011: 268) demanen ser més exigents amb els polítics: "s'ha de revisar l'actitud de la nostra classe política que, en massa ocasions, és excessivament irrespectuosa amb les seves pròpies decisions, amb normes amb què ella mateixa ha decidit dotar-nos a tots". Aquests autors reblen el clau amb una contundent crítica i resum de tot el procés de modificació de la llei de la CCMA que fem nostra i reproduïm aquí: "és inadmissible que s'envii a una autoritat audiovisual independent un llistat amb un nombre de candidats idèntic al de càrrecs a escollir, que es nomeni al responsable de política audiovisual de l'Executiu president del consell de govern de la radiotelevisió pública (en un context d'aposta per la desgovernamentalització), que s'amenaci amb una reforma legal perquè no hi ha acord per designar un director general (en un procés que hauria de ser un concurs públic) i molt més que es reformi per decret llei –i en contra de l'opinió del Consell de Garanties Estatutàries– la majoria requerida per nomenar un càrrec públic –el president del consell de govern de la CCMA– que, a més, havia ocupat prèviament un càrrec a l'Executiu".

Capítol 5. Conclusions

A partir del que hem explicat en els quatre capítols anteriors, presentarem a continuació les reflexions que n'extraïem a mode de conclusió. Ho farem en quatre apartats diferents, a través dels quals, a més, respondrem els objectius específics de la recerca explicitats en la introducció d'aquesta investigació.

En primer lloc, dedicarem un epígraf inicial a fer balanç del contingut i la rellevància de les lleis aprovades que s'han analitzat, en el context de les polítiques de comunicació desenvolupades al Principat.

A continuació, obrirem un segon epígraf en què situarem l'aprovació d'aquestes lleis en relació al moment polític en què es van promulgar. Analitzarem l'aritmètica parlamentària resultant dels dos processos electorals viscuts en el període, les eleccions de 2003 i les de 2006, i la manera com aquest joc de majories presents al Parlament va incidir en la forma de tramitació i consideració global de la reforma audiovisual.

En el tercer epígraf sistematitzarem quin ha estat el paper dels diferents actors que, de forma continuada i amb protagonisme divers, han impulsat les regulacions examinades. Mereixerà la nostra atenció el rol jugat pel Govern de la Generalitat, l'actuació dels diferents grups parlamentaris, així com també l'activitat del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, que no només ha estat subjecte passiu de les reformes, sinó actor principal en alguna d'elles.

Un cop analitzat el comportament dels diferents participants, acabarem amb el quart epígraf, en què farem balanç de les principals aportacions que han suposat els diferents processos legislatius analitzats.

5.1. Importància de les lleis aprovades

Tal com hem explicat en la introducció d'aquesta recerca, el desplegament de polítiques de comunicació a Catalunya ha estat una constant des del retorn a la democràcia i la recuperació de l'autogovern (Guimerà i Orts i Fernández Viso, 2014). En aquest context, vint anys després de l'aplicació de les primeres polítiques públiques en la matèria i desenvolupat ja un ampli ventall normatiu, el

1999 el Parlament de Catalunya va aprovar per unanimitat de tots els grups la Resolució 3/VI, sobre els mitjans audiovisuals de Catalunya. En ella, el poder legislatiu es fixava com a objectiu principal l'aprovació de tres lleis fonamentals: una regulació marc de la comunicació audiovisual a Catalunya; una llei que transformés el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) en una autoritat independent amb plenes competències, i la reforma de la llei dels mitjans públics de la Generalitat. L'any 2000, l'anomenada llei del CAC va dotar l'organisme d'independència i capacitats per regular el sector i vetllar pel compliment de la normativa, però no el va proveir de competències equiparables als seus homòlegs europeus, atès que reservava a l'Executiu la capacitat de convocar i resoldre concursos. Per tot plegat, podem concloure que les tres lleis analitzades en aquest treball –la llei de reforma del CAC (2004), la llei audiovisual (2005) i la llei de la CCMA (2005)– són la resposta efectiva al procés iniciat el 1999.

La primera d'elles, la llei que va incrementar les competències del CAC, va servir per fer un primer pas important en l'equiparació de l'autoritat audiovisual a d'altres institucions semblants del continent. A partir de 2004, el Consell tindria un paper estratègic en la resolució de concursos de concessions, emetent un informe preceptiu i vinculant sobre el seu resultat. Catalunya feia un pas inèdit a l'entorn espanyol, atorgant un paper determinant en aquests processos a un organisme independent de l'Executiu.

L'any següent veuria la llum la llei de la comunicació audiovisual. Catalunya tornava a ser capdavantera i esdevenia la segona comunitat autònoma en tenir-ne, després de Navarra. Espanya encara no en disposava d'una de pròpia a escala estatal. Per això, aquesta regulació es va concebre com una norma marc pel sector, actualitzant la concepció de la indústria audiovisual a la irrupció de les noves tecnologies i a un entorn de múltiples actors, de titularitats i sistemes de transmissió diversos. Va ser una llei ambiciosa, que situava la regulació catalana en la línia de la revisió que estava en marxa de la directiva europea de televisió sense fronteres. La norma va regular aspectes vinculats a les telecomunicacions i l'espai radioelèctric; va fixar clarament la missió de servei públic pels operadors de titularitat pública, tant de la Generalitat com dels ens locals; va reglamentar les obligacions dels operadors privats; va

establir límits i obligacions per a la difusió de continguts; va ordenar les noves formes de publicitat, i va organitzar amb detall les competències i funcions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, que va tornar a veure incrementades les seves capacitats normativa i sancionadora i va assumir-ne una de nova: la convocatòria i resolució de concursos de llicències. Catalunya dotava el sector d'una llei amb concepció de gairebé norma bàsica i, alhora, apoderava de nou l'autoritat audiovisual al nivell de les ambicions fixades el 1999. De fet, és encara avui en dia l'únic amb aquestes característiques a tot Espanya.

La tercera de les lleis, la reforma de la regulació dels mitjans públics de la Generalitat de 2007, va suposar també adaptar i modernitzar la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió per transformar-la en la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals amb criteris d'independència, professionalitat i viabilitat econòmica. El canvi més destacat fou en el model de govern, esdevenint així Catalunya la primera comunitat que entomava una reforma a fons dels mitjans públics, encara que l'Estat ho havia fet amb RTVE l'any anterior. Així, es va abandonar el format d'un director general com a màxim executiu, nomenat pel Govern, i un Consell d'Administració amb escasses competències, escollit per àmplia majoria del Parlament amb mandat equivalent a la legislatura, per passar a un model de director general escollit per concurs públic per un Consell de Govern professionalitzat amb competències reforçades, escollit pel Parlament per àmplia majoria i mandat de sis anys.

Cadascuna de les regulacions esmentades té entitat i rellevància per si sola, però analitzades en el seu conjunt es pot advertir la centralitat en què el Parlament situava la comunicació en el marc de les polítiques públiques a desplegar. Parlem de lleis considerades pal de paller del sector audiovisual, plantejades amb ambició de vigència duradora i voluntat d'aprofundir en el disseny d'un panorama mediàtic propi.

A més, els processos legislatius analitzats coincideixen plenament amb els objectius principals de les polítiques públiques de la comunicació a Catalunya: normalitzar la llengua catalana, crear un ecosistema comunicatiu particular i enfortir les capacitats pròpies en matèria de comunicació com a elements claus de la reforç de l'autogovern (Guimerà i Orts i Fernández Viso, 2014).

En aquest sentit, la importància d'aquestes regulacions també ve donada, en part, per la conflictivitat que, en el cas de la llei audiovisual, ha plantejat per a l'Estat, símptoma inequívoc que el desplegament de polítiques de comunicació i telecomunicacions són aspectes essencials pels poders polítics, no només a Catalunya.

La distribució de competències a la Constitució deixa marge a la Generalitat per a desenvolupar les polítiques vinculades als mitjans de comunicació social, no així per les telecomunicacions, matèria reservada per a l'Estat com a competència exclusiva. Com hem vist en el primer i tercer capítol de la recerca, les topades entre el Govern català i l'Executiu espanyol en matèria de comunicació han estat múltiples en democràcia i es van tornar a viure amb la promulgació de la llei audiovisual, quan es va posar en qüestió l'abast regulador de la norma catalana.

Amb la introducció de les noves tecnologies de la comunicació, s'ha produït la convergència entre audiovisual i telecomunicacions. Per això, a través de la llei audiovisual, Catalunya va tractar d'obrir-se pas cap a una interpretació més laxa de la Carta Magna que contemplés la seva participació en el disseny de les polítiques que afecten les telecomunicacions i, per tant, l'audiovisual. La no existència el 2005 d'una llei bàsica estatal en la matèria que delimités els marges d'actuació va animar el legislador català a promoure'n una de pròpia, entre d'altres motius, com reconeixen els impulsors i queda consignat en aquest treball, per tal d'esgarrapar terreny en un àmbit competencial –les telecomunicacions– d'interpretació molt restrictiva en favor de l'Estat.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya així ho va proposar en l'esborrany de la llei que va trametre al Parlament. El poder legislatiu així ho va defensar en el text finalment aprovat. Malgrat això, per a desgrat dels seus impulsors, el Govern espanyol socialista va considerar envaïdes les seves competències. Tal com hem fet constar en la recerca, sobta aquesta reacció per quan els qui promovien aquesta reforma –el Govern tripartit, amb el socialista Pasqual Maragall al capdavant– eren del mateix color polític que aquells que la recorrien– el Govern socialista de José Luis Rodríguez Zapatero, amb el català José Montilla com a ministre competent en aquest àmbit. L'Executiu espanyol

va elevar el cas al Tribunal Constitucional –també ho va fer el Partit Popular– i la resolució va caure, en aquesta qüestió, a favor de la interpretació estatal, partidària de limitar les competències catalanes a l'àmbit de la prestació de serveis i fora de l'ordenació i regulació de les telecomunicacions. Cal recordar, no obstant, que el recurs del PP també qüestionava aspectes de la llei audiovisual vinculats l'impuls de la llengua catalana que el Constitucional no va esmenar. Fos com fos, la disputa sobre l'abast de la llei de la comunicació audiovisual remarca, una vegada més, la transcendència de la seva aprovació.

5.2. Moment polític i forma de tramitació de les lleis

Les eleccions del 23 de novembre de 2003 van donar pas a un panorama polític mai vist fins aleshores. La configuració d'un Govern catalanista i d'esquerres –amb el suport del Partit dels Socialistes de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya i Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Unida i Alternativa– acabava amb vint-i-tres anys de mandat de governs de Convergència i Unió, amb Jordi Pujol al capdavant. Per primer cop en democràcia a Catalunya, el grup amb més escons al Parlament, CiU, no ostentaria el poder al Palau de la Generalitat.

El nou Govern, doncs, havia de fer front a una situació inèdita, en tots els fronts, des de l'activitat executiva a la dinàmica parlamentària. En allò que ens afecta, és rellevant remarcar que va assumir com a propis els compromisos adquirits per la resolució parlamentària de 1999 i els va incorporar al seu programa de govern. De fet, en algun cas, el govern els presentava com a projectes de llei que plantejaria i anys més tard, un cop aprovats, els exhibia com a fites assolides.

No obstant això, cap de les tres lleis analitzades es van tramitar com a projecte de llei. El Govern tripartit tenia la majoria necessària per fer-ho, però ho va desestimar. L'Executiu va preferir deixar l'impuls de les regulacions en mans de la ponència parlamentària, seguint la dinàmica engegada amb la llei del CAC de l'any 2000, inspirada en el consens assolit per la resolució de 1999. Sobta, per contra, que a l'hora de tramitar el mandat marc del sistema públic

audiovisual, l'any 2009, optés per una proposició de llei dels grups del tripartit i trenqués aquesta dinàmica, segons els testimonis aportats, per tal d'agilitzar l'aprovació d'un tipus de document que mai abans s'havia abordat des de la cambra parlamentària.

Malgrat escollir la via de la ponència, l'anàlisi dels debats parlamentaris i les entrevistes realitzades per a aquesta investigació revelen el paper cabdal que el Govern de la Generalitat i els grups parlamentaris que li donaven suport van tenir per a l'aprovació d'aquestes normes. Així, en els tres casos, és el Govern qui envia un primer esborrany de text de la llei perquè serveixi de punt de partida per a la ponència. Remarquem el fet que eren textos articulats que podrien haver entrat en seu parlamentària com a projectes de lleis, però s'envien com a documents de treball.

Alhora, els testimonis presentats en aquesta investigació evidencien i reivindiquen públicament el paper motor que els grups del tripartit van tenir – amb la nova majoria parlamentària existent entre 2003 i 2010– per tirar endavant les reformes, especialment si tenim en compte que des de la resolució de 1999 només s'havia aprovat la reforma del CAC de l'any 2000 i sense dotar-lo de competències plenes.

En qualsevol cas, més enllà de si la iniciativa parlamentària era del Govern o del poder legislatiu, el tripartit disposava de la majoria absoluta necessària per poder tirar endavant les lleis. És rellevant destacar que, en allò que ens afecta, mai en va fer ús d'aquesta força, excepte en un cas, el de la reforma del model de govern de la CCMA de 2010 que va reduir, justament, les majories per nomenar determinats càrrecs.

D'acord amb els testimonis aportats per aquesta recerca, el fet que les regulacions plantejades fossin considerades definitòries del “model comunicatiu de país” i que es qualifiquessin com a “lleis de sistema” o “lleis de país”, feien del tot recomanable, d'una banda, la tramitació mitjançant una ponència parlamentària i, de l'altra, la cerca del màxim consens possible perquè fossin normes amb vocació de perdurar, alienes als canvis de govern i de les majories parlamentàries.

No obstant, com ha quedat palès en aquest treball, el consens assolit el 1999 no es va mantenir en la totalitat de regulacions derivades: sí el va conservar la llei del CAC del 2000 o l'ampliació de competències de 2004, mentre que les dues darreres lleis, la de l'audiovisual i la de la CCMA, van comptar amb un ampli suport parlamentari, però sense sumar tots els grups. El PP hi va votar en contra a totes dues i Ciutadans, que integrava el grup Mixt en la segona legislatura, a la de la CCMA.

Cal fer notar, tanmateix, que aquesta investigació acredita que el vot contrari del Partit Popular a totes dues normes i, en especial, a la llei de l'audiovisual, respon a qüestions completament alienes a la regulació i vinculades a dinàmiques internes del partit. Sense aquest context, d'acord amb les fonts consultades, el vot favorable hauria estat factible (Rodríguez, 2019). Per la seva banda, el vot contrari de Ciutadans es va fonamentar, bàsicament, perquè havia quedat sense “representació” [sic] al consell de Govern de la CCMA i no pas per una oposició frontal al model de llei dissenyat.

5.3. Comportament dels diferents actors participants

Un cop analitzada la rellevància de les polítiques estudiades i el context parlamentari en què es produeixen, ens referirem a continuació al protagonisme que van tenir tres dels actors que més van contribuir a la promulgació de les lleis: el Govern, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya i els diferents grups parlamentaris. Definirem primer el rol que cadascun d'ells van desenvolupar. Analitzarem, després, quins van ser els principals punts de discussió entre ells. I acabarem l'epígraf amb una descripció del comportament específic de cada grup polític.

5.3.1. Govern i CAC, com a engendradors, i Parlament, cercador del consens

Com hem vist en punts anteriors, el Govern de coalició tripartit incorporava en el seu programa les reformes que es van dur a terme i va ser un element

dinamitzador de la ponència aportant documents de treball que van esdevenir cabdals per a les tres lleis analitzades. Els seus esborranys van ser punt de partida en la reforma del CAC, esquelet en la llei audiovisual i essència de la llei de la CCMA, fins al punt que bona part de l'articulat proposat per l'Executiu per a la llei dels mitjans públics es va mantenir intacte. Per tant, si bé les lleis es van tramitar per via parlamentària, el Govern va tenir un protagonisme destacat, sent-ne el principal impulsor en totes elles, sense renunciar a la iniciativa legislativa que se li pressuposa, però exercint-la de diferent manera.

En tot aquest procés també va ser clau un actor, a priori, extern, com el Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Des de la reforma de l'any 2000, el CAC es va guanyar la consideració del poder legislatiu, que li va encarregar diversos estudis, com el de la definició de la missió de servei públic, bona part del qual acabaria integrat en la llei audiovisual. Així mateix, també és a petició del Parlament que el Consell va enviar a la ponència un esborrany de la llei pel sector. Es tracta d'un document fonamental, fins a l'extrem que podem afirmar amb rotunditat que l'autoria intel·lectual de la llei 22/2005 de la comunicació audiovisual és del Consell de l'Audiovisual de Catalunya: gran part de l'articulat de la llei ja estava inclòs en la seva literalitat a l'esborrany enviat pel regulador al Legislatiu. Amb això, i donat que hi ha un títol específic de l'articulat dedicat al CAC, podríem dir que l'autoritat audiovisual es va definir i regular a si mateixa, instant el poder legislatiu, per exemple, a atorgar-li la competència per a la resolució de concursos de llicències.

Per últim, ha quedat acreditat el rol del CAC –com a institució– o d'alguns dels seus integrants –de forma individual en reunions de treball– en la gestació de la reforma de la CCMA, malgrat que el text finalment aprovat no va recollir la participació de l'organisme regulador en el sentit que aquest havia imaginat i defensat, com veurem tot seguit.

Gràcies a la capacitat de desenvolupament normatiu de què el Consell de l'Audiovisual disposa des de l'any 2000, l'autoritat independent ha adquirit una expertesa en la regulació de l'audiovisual de la qual se n'ha beneficiat tot aquest procés. A més, és important subratllar l'actuació del CAC amb una única

veu, malgrat ser un organisme col·legiat, capaç de superar les diferències entre els seus membres.

En el cas del poder legislatiu, ja hem subratllat que la seva activitat es va desenvolupar en el format de ponència parlamentària amb participació de tots els grups representats a l'hemicicle. Sense qüestionar el mèrit d'aquest mecanisme sí és destacable el fet que en els tres processos legislatius estudiats –i també en l'elaboració del mandat marc– els ponents van disposar d'un primer esborrany facilitat per un actor extern, fos el Govern, fos el CAC, o tots dos alhora.

Han estat diversos els entrevistats que testimonien la dificultat de teixir l'articulat d'una llei sense cap punt de partida i, per tant, els ponents reconeixen la necessitat d'aquestes aportacions. Amb això, podríem dir que el paper de la ponència va ser el de polir, matisar i consensuar propostes que recollissin el sentir general. Només així s'explica que els seus informes finals només incorporassin, en algun cas, vots particulars a aspectes molt concrets. Ara bé, això no treu que sigui mèrit de la ponència la introducció d'articles o formulacions crucials en els textos finalment aprovats.

5.3.2. Principals discrepàncies entre els actors: la cessió de competències

Per analitzar el comportament dels diferents actors, repassarem ara les posicions defensades per cadascun d'ells en els principals aspectes sotmesos a discussió. En algun cas, hi trobarem, fins i tot, una evolució dels posicionaments.

En primer lloc, recordem que l'objectiu de la llei de 2004 era dotar de més competències el Consell de l'Audiovisual i garantir la seva participació en el concurs de concessions de TDT local que s'havia de celebrar poc després. Malgrat que ja s'estava tramitant la llei audiovisual que s'aprovaria l'any següent, el Govern va voler impulsar aquesta reforma parcial per assegurar que aquest nou concurs ja es faria comptant amb el criteri del CAC. Com hem

explicat, amb la nova regulació, el Consell va passar a tenir la competència d'emetre informes preceptius i vinculants sobre la resolució dels concursos.

Tanmateix, tal com remarcàvem al segon capítol de la recerca, sobta que des del Departament de la Presidència s'enviés a la ponència parlamentària una proposta de text que, en cas de discrepància amb el CAC, reservava l'última paraula a l'Executiu en la resolució de concursos. Ha quedat testimoniat que, al principi del mandat, el Govern es resistia a traspasar aquesta potestat al Consell de l'Audiovisual de Catalunya i va canviar el seu posicionament amb la reorganització de la secretaria de Comunicació de principis de 2004. En aquest interregne van ser cabdals les intervencions del poder legislatiu, a través del treball de tots els grups en la ponència, per incrementar la influència de l'autoritat independent i eliminar la salvaguarda que havia previst l'Executiu.

De forma gairebé idèntica, la proposta d'articulat de la Llei audiovisual enviada pel Govern a la ponència reservava la capacitat de concedir les llicències al "Departament de la Generalitat de Catalunya competent en matèria de mitjans audiovisuals". Va ser de nou el poder legislatiu a través d'una esmena conjunta de tots els grups de la ponència –i d'acord amb la recomanació de l'esborrany de la Llei aportat pel mateix CAC– qui va traspasar aquesta competència a l'autoritat independent.

Seguint aquesta tònica, en l'esborrany de la Llei audiovisual, l'Executiu es reservava bona part de les competències en matèria de desenvolupament normatiu, capacitats que més tard el poder legislatiu va atorgar al CAC. El Parlament va apostar per apoderar el Consell de l'Audiovisual en detriment del Govern.

D'altra banda, costa d'entendre que en cap de les regulacions –ni en la Llei del CAC de l'any 2000, ni en les normes de 2004, 2005 i 2007– es plantegés eliminar la interferència de l'Executiu en el CAC, evidenciada a través de la designació governamental del seu president. No ho va fer el Govern ni tampoc hi va haver cap iniciativa parlamentària per executar-ho, si bé sí consten crítiques en aquest sentit per part del grup parlamentari popular. Segons les fonts consultades, eren les forces majoritàries al Parlament i, especialment, el PSC, els qui s'oposaven a aquest canvi, de forma que aquest element va

quedar sense resoldre durant tot el període objecte d'estudi d'aquesta recerca i el desllorigador va arribar amb la modificació de la llei del CAC de 2012 amb el suport de CiU, l'avors al Govern, i el PP.

Pel que fa a la llei de la comunicació audiovisual ja hem subratllat el rol central que va tenir el CAC amb l'enviament a la ponència d'un esborrany d'articulat que esdevindria, en gran mesura, la norma finalment aprovada. També hi va enviar un text al Govern, si bé no va tenir la mateixa incidència que el de l'autoritat audiovisual. Així mateix, crida l'atenció el qüestionament posterior d'alguns dels articles introduïts en el treball en ponència –la intransmissibilitat de les llicències, aspectes vinculats a l'espectre radioelèctric, la regulació de la publicitat institucional i la publicitat radiofònica, o la regulació de les obligacions mínimes pels prestadors de televisió local. Tant és així que els dos primers van ser escapçats pel Tribunal Constitucional, les regulacions publicitàries van ser derogades amb la llei de la CCMA i les exigències pel món local han estat criticades pel sector i també per l'administració, com hem vist.

En el cas de la llei de la CCMA, l'esborrany que el Govern va enviar a la ponència complia amb escriure els compromisos adquirits per la resolució parlamentària de 1999, recollint no només que el poder executiu deixava de nomenar el principal directiu de la CCMA (el director o directora general), sinó que contemplava també que el legislatiu cedís la competència per fer-ho a un òrgan d'extracció parlamentària, el Consell de Govern de la CCMA, com així va ser.

El nombre de membres del Consell de Govern i la forma d'escollir-los també va oferir visions diferents entre el poder executiu i el legislatiu. Així, l'esborrany enviat pel Govern a la ponència en contemplava només set i, després del tràmit parlamentari, en van ser dotze. La premsa i l'acadèmia ho van llegir com una cessió dels grups del tripartit a l'oposició de CiU i PP. L'Executiu defensava un nombre més reduït –en un primer moment fins i tot en contemplava només cinc– amb l'objectiu de reforçar les seves funcions executives i evitar un possible repartiment de cadires aplicant la proporcionalitat parlamentària a un fòrum diferent, el del Consell de Govern. La realitat que es va acabar imposant a la ponència parlamentària va ser, justament, aquesta.

D'altra banda, el Govern –tant en el seu esborrany de la llei com després a través dels grups d'ERC i ICV-EUiA– defensava un paper més rellevant per a l'autoritat audiovisual que aquell que va reservar el Legislatiu en la designació dels membres del Consell de Govern de la CCMA. La proposta que l'Executiu va enviar al Parlament deixava marge perquè fos el CAC qui establís de quina manera s'havia d'arbitrar la designació d'aquests alts càrrecs. Per contra, la ponència parlamentària va reduir la seva participació a una fórmula alambinada i amb força problemes d'interpretació, atès que es podria entendre que és el CAC qui proposa i verifica la idoneïtat dels consellers –tal com diu la llei– quan en realitat és el Parlament qui pren primer la iniciativa i envia el llistat a l'ens regulador. En definitiva, el Legislatiu va reduir el protagonisme que el Govern volia pel CAC en la tria dels candidats a formar part del Consell de Govern de la CCMA. La literalitat de la resolució parlamentària de 1999 no parlava en concret de desgovernamentalitzar els mitjans públics, malgrat que l'esperit podia ser aquest. Probablement, el procés va quedar massa centrat en treure la capacitat del Govern sense que, a continuació, el Legislatiu volgués desprendre-se'n.

N'eren clarament contraris CiU o el PP, que ho consideraven una “sostracció del poder del Parlament” i “una cessió de la funció de representació de la ciutadania” (Ortega, 2019; Rodríguez, 2019). A parer dels grups del tripartit, especialment des d'ERC o ICV-EUiA, si s'hagués fixat un rol més important del Consell de l'Audiovisual hauria representat “un filtre més per evitar interferències polítiques” i, possiblement, no només desgovernamentalitzar els òrgans de govern de la CCMA, sinó també despartiditzar-los, evitant la seva designació directa pel Parlament (Comas, 2019; Marín, 2019).

Com hem vist en el quart capítol d'aquesta investigació, el rol que el CAC ha jugat, quan s'ha hagut de pronunciar sobre aquest aspecte, ha estat gairebé el de “mer ratificador” de la proposta tramesa des de la seu parlamentària. Justament el paper que Josep Maria Carbonell, exmembre de la ponència i president del CAC durant l'any 2007, reclamava que no tingués.

En les entrevistes realitzades per a aquesta recerca hi ha discrepàncies sobre la resposta que hauria d'haver donat el CAC, els membres dels quals també

eren majoritàriament d'extracció parlamentària i, molts d'ells, exdiputats. Si el Consell es va saltar la llei i va fer un informe conjunt sobre tots els candidats en comptes d'un informe particular com reclamava la norma, bé podria haver tibat la interpretació de la llei i tombat la proposta tramesa des del Parlament. Ara bé, si fem cas de la interpretació dels testimonis recollits per a aquesta recerca, això hauria provocat un "conflicte polític" amb el Parlament i sense un "canvi de la cultura en què es desenvolupen aquestes lleis" és força difícil que això s'arribi a produir (Tresserras, 2019, Sàez, 2019).

En resum, de l'actuació dels diferents protagonistes d'aquests processos legislatius, hem observat les reticències inicials del Govern per cedir competències en favor del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, malgrat que després va canviar de parer i la majoria governamental va abanderar al Parlament el lideratge d'aquest traspàs de poders. En tot allò que implicava reduir les competències de l'Executiu, el Legislatiu va jugar un paper cabdal: abans que tinguessin una dependència governamental preferia que passessin a mans d'un organisme d'extracció parlamentària. Aquesta va ser la tònica excepte en un cas, el procediment de nomenament dels consellers de la CCMA. De bon principi, el Govern va plantejar la cessió de competències al Parlament però amb participació determinant del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. En aquest cas, la cerca de consensos polítics va propiciar que el Legislatiu promogués la pèrdua de poder de l'Executiu però que no acceptés transferir aquest cap a un altre organisme.

5.3.3. Comportament de cada grup polític

Si bé és cert que quan abordem les decisions del Parlament incloem tots els grups parlamentaris, les seves posicions no sempre van ser coincidents. D'entre els grups que donaven suport al Govern, hem vist l'interès del PSC i ERC pels afers vinculats a les polítiques de comunicació, tant pel que fa a la distribució de competències al si de l'Executiu com al lideratge en els processos legislatius o, fins i tot, en el repartiment de càrrecs dels mitjans de comunicació públics. ICV-EUiA, per contra, va tenir un paper més secundari, tradicionalment, tot i que no sempre, més pròxim a les posicions d'ERC.

Partint d'aquesta premissa, no podem oblidar que estava sota la responsabilitat de l'òrbita d'Esquerra l'organigrama del qual sortien els documents de treball que el Govern enviava a la ponència. Era seu l'impuls dels processos legislatius i, alhora, portaven el seu segell les reticències inicials a cedir competències al CAC. Objecions que després desapareixerien, fruit de la reorganització interna de la Secretaria de Comunicació, encara en mans d'Esquerra. També és aquest partit qui assumeix la iniciativa per aprovar el decret llei que canviarà el model de govern de la CCMA el 2010. Li pertocava en tant que responsable, des de l'Executiu, de les polítiques en la matèria però, a més, Esquerra volia garantir el nomenament del "seu" representant al Consell de Govern dels mitjans públics.

Des de l'entorn parlamentari, en tots els processos legislatius analitzats, amb les anàlisis i testimonis aportats, entre els tres grups que donaven suport a l'Executiu, el PSC és qui va mostrar més reserves a alguns dels canvis proposats. En primer lloc, es va oposar a traslladar al Parlament el nomenament del president del CAC, si bé és cert que tampoc no van abanderar-ho ERC ni ICV-EUiA. En segon lloc, els socialistes no van defensar la proposta de reduir el nombre de consellers de la CCMA ni van secundar la iniciativa per dotar el Consell de l'Audiovisual de més paper en la tria dels consellers de la corporació pública, suggerida al document enviat per l'Executiu a la ponència.

Tanmateix, es pot atribuir clarament a la influència del grup socialista la intervenció per incloure el CAC entre les institucions reconegudes per l'Estatut. Segons les fonts consultades, la proposta neix del mateix organisme regulador, presidit per l'exdiputat del PSC Josep Maria Carbonell, i és entomada pel grup parlamentari socialista, que introdueix l'esmena que la fa possible. Amb això, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya queda blindat amb rang estatutari, un element cabdal per garantir la seva pervivència en el futur.

Pel que fa a ERC és important subratllar la reivindicació compartida amb ICV-EUiA perquè el CAC tingués un rol decisiu en el nomenament dels càrrecs dels mitjans públics. Així mateix, Esquerra també patrimonialitza la defensa d'un Consell de Govern de la CCMA amb menys integrants com a garantia d'una

major professionalització i una menor interferència política. En aquesta reivindicació l'acompanyen, en certa mesura, els ecosocialistes que, quan veuen desbordades les previsions inicials d'un òrgan de govern reduït i professionalitzat, malden perquè aquest tingui representades totes les sensibilitats polítiques.

Entre els partits de l'oposició, podem concloure que CiU va donar suport a aquelles iniciatives que, en termes generals, promoguessin una pèrdua de poder de l'Executiu en benefici del Parlament. Així, van ser partidaris que el Govern perdés la competència de convocar i resoldre els concursos de llicències, transferència a la qual s'hi havien oposat l'any 2000 quan ostentaven el poder i es va promulgar la llei del CAC. A més, tant els convergents com el PP van tenir un protagonisme destacat –amb la complicitat del PSC– per reduir la participació de l'autoritat independent en la tria del Consell de Govern de la CCMA o en l'augment dels seus membres. La cerca de consensos va facilitar l'acceptació de bona part de les demandes dels nacionalistes i això es va traduir en el seu vot favorable a les tres lleis estudiades.

En el cas específic del PP, ja hem remarcat abans els condicionants aliens a les regulacions que van desembocar en el seu vot contrari a dues de les regulacions, però és just destacar, com hem vist en aquesta recerca, la seva intensa implicació en l'elaboració de les lleis analitzades. Criden l'atenció, tanmateix, els seus dubtes sobre l'apoderament del Consell de l'Audiovisual, expressats tant en seu parlamentària com en els recursos presentats al Consell Consultiu o al Tribunal Constitucional.

En últim terme, Ciutadans, des del grup Mixt, té un paper discret, vinculat a la tramitació en la segona legislatura de la llei de la CCMA. En aquest sentit, a partir de la recerca realitzada, podem afirmar que les seves reivindicacions se circumscriuen a dos aspectes molt concrets i que mai van ser acceptats: disposar d'un representant a l'òrgan de govern i l'equiparació del castellà al català com a llengua institucional dels mitjans públics.

5.4. A mode de balanç: una llei marc pel sector, una autoritat audiovisual homologable a Europa i un intent fallit de reformar els mitjans públics

El 1999 es van donar les condicions i l'aritmètica parlamentària perquè tots els grups polítics pactessin iniciar la reforma audiovisual a Catalunya. L'acord assolit llavors no es va mantenir després ni tampoc l'ambició expressada en els objectius.

En primer lloc, l'augment de competències del CAC es va produir en diverses fases i no sense dificultats. L'any 2000 es va completar un primer pas, però no hi hagué l'afany i la valentia necessària per apoderar per complet l'autoritat audiovisual, "un termòmetre de la maduresa democràtica del Parlament", en termes expressats per alguns dels entrevistats en aquesta recerca.

Poc després, el 2004, amb unes altres majories parlamentàries, s'augmentaven les competències de l'autoritat audiovisual, tot i les reticències inicials mostrades per l'Executiu. No hi havia a casa nostra tradició d'autoritats independents i el Govern es resistia a prescindir de facultats que fins llavors havia exercit. Malgrat això, la voluntat d'aconseguir el consens parlamentari va fer que Catalunya esdevingués pionera en atorgar un rol determinant a l'autoritat audiovisual en la resolució de concursos de concessions. Suposava una novetat en el comportament polític existent llavors, que ens acostava al nostre entorn europeu.

A continuació seria el torn de la llei de la comunicació audiovisual de 2005, una regulació detallada i ambiciosa, concebuda amb mentalitat de "norma bàsica", encara que aquest caràcter està reservat per a la legislació estatal. El Parlament va assumir el repte de dissenyar una norma marc pel sector, actualitzant-ne la concepció, modernitzant la regulació a la introducció de les noves tecnologies i mirant d'esgarrapar espai en l'àmbit de les telecomunicacions, terreny exclusiu de l'Estat. Per això, va quedar esmenada al Constitucional. A més, la llei va tornar a incrementar els poders del CAC que, llavors sí, quedava equiparat als organismes independents de l'audiovisual existents a Europa.

Per últim, el 2007 la llei de la CCMA completava el paquet legislatiu dissenyat el 1999. Els seus impulsors la van viure com una “oportunitat perduda”, en què la desconfiança entre els partits va fer descarrilar els seus objectius inicials.

Així s'entén que no prosperés la idea de l'Executiu de reduir el nombre de membres del Consell de Govern dels mitjans públics. El consens existent per acabar amb la ingerència governamental en el nomenament del màxim directiu de la CCMA no es va traslladar a l'hora d'establir els criteris de selecció dels membres que havien de formar part del seu Consell de Govern, que van seguir sent dotze. Davant la possibilitat que algú tingués la temptació de convertir l'òrgan directiu en un mirall del Parlament, cap grup va voler quedar-se'n fora. En termes expressats per Hallin i Mancini (2008), va continuar “la política per sobre de la radiotelevisió”.

Cal situar en aquest context, la iniciativa d'Esquerra Republicana de proposar Albert Sàez, llavors secretari de Mitjans de Comunicació del Govern, com a conseller de la CCMA. Malgrat les virtuts evidents de la seva trajectòria professional i el seu gran coneixement de la corporació pública, en aquell moment només es va valorar i subratllar la seva vinculació al partit que el proposava i, per tant, la possibilitat de continuar una tradició intervencionista dels mitjans públics, malgrat la desgovernamentalització *de facto* de la llei. No hi ajuda el fet que, d'acord amb les entrevistes realitzades per a aquesta investigació, tant Esquerra com el PSC haguessin batallat, primer, per controlar les competències en matèria de comunicació i, després, amb més o menys publicitat, per “repartir-se” el control dels mitjans de comunicació públics. Aquest clima va desvirtuar tant el procés de tria de membres del Consell de Govern de la CCMA com el posterior concurs públic per nomenar-ne la directora general. Era una regulació inspirada en models professionals propis d'altres latituds europees però que, aplicada a casa nostra, va donar un resultat lluny del desitjat.

Amb aquests precedents, no sorprèn gens la situació viscuda a partir de la renúncia d'Albert Sàez. Aquí pren importància, de nou, l'aritmètica parlamentària i la política de consensos. En les dues legislatures estudiades, CiU disposava de suficients diputats com per esdevenir imprescindible en

determinades votacions. En l'elaboració de la llei de la CCMA va saber fer valer el seu pes per impulsar canvis en la redacció i el va reflotar de nou en la substitució de Sàez per Enric Marín. Aquesta vegada, però, la cerca del consens no era una opció pel tripartit, sinó una obligació derivada dels dos terços necessaris per fer el relleu. CiU exercia de majoria de bloqueig. Davant l'opció que quedessin alterats els "equilibris parlamentaris" paradoxalment existents al Consell de Govern de la CCMA, l'Executiu va optar per un canvi legislatiu via decret llei. De nou, la desconfiança entre partits va impedir una aplicació de la regulació fidel a l'esperit amb què s'havia concebut.

El 2003 es va donar a Catalunya la situació política d'alternança al Govern que hauria permès executar la reforma audiovisual instada pel Parlament quatre anys abans. El balanç ens deixa una ambiciosa norma marc pel sector adaptada a la irrupció de les noves tecnologies, una autoritat audiovisual amb competències equiparables a l'entorn europeu i un intent fallit de desgovernamentalitzar els mitjans públics que va decebre, fins i tot, els mateixos impulsors.

6. Fonts consultades

6.1. Fonts documentals

Alvinyà, Jordi (1999): "L'acció de la Generalitat en el món de la ràdio" a *Quaderns del CAC*, núm. 4. Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya, pàgs. 19-22.

Baget Herms, Josep Maria (2003): "*La nostra*". *Vint anys de TV3*. Barcelona: Proa.

Barata i Mir, Joan i Carme Fita Caba (2012): "La llei general de la comunicació audiovisual com a norma bàsica estatal i el seu encaix en el dret públic de Catalunya", a *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 15. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Institut d'Estudis Autònoms, pàgs. 164-196.

Blasco Gil, José Joaquín (2011): "Les polítiques de comunicació", a Moragas, Miquel de; Marta Civil i Serra; Isabel Fernández Alonso; José Joaquín Blasco Gil; Bernat López (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2009-2010*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, pàg. 235-254.

Blasco Gil, José Joaquín; Isabel Fernández Alonso; Miquel de Moragas (2009): "Les polítiques de comunicació", a Moragas, Miquel de; Isabel Fernández Alonso; Núria Almiron; José Joaquín Blasco Gil; Joan M. Corbella Cordoní; Marta Civil i Serra; Oriol Gibert i Fortuny (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2007-2008*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, pàg. 233-249.

Carreras, Lluís de (2000): "El control democràtic de la televisió", a Corominas, Maria i Miquel de Moragas (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2000*. Bellaterra: Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs. 359-369.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2005a): *Informe de l'audiovisual de Catalunya 2004*. Barcelona: Quaderns del CAC, número extraordinari.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2005b): *Informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre la futura llei de l'audiovisual de Catalunya*. Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Text mecanografiat.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2006a): *Informe sobre l'Audiovisual a Catalunya*. Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya [En línia] (2006b): "Acord 208/2006, de 21 de juny, del ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya". Barcelona: CAC <https://www.cac.cat/sites/default/files/migrate/actuacions/Operadors/Acord_208-2006-_sobres_B.doc> [Consulta: maig de 2019].

Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2007): *Posició del Consell de l'Audiovisual de Catalunya en relació amb la futura llei reguladora de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals*. Barcelona: CAC. Text mecanografiat.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2008): *Informe 2007. L'audiovisual a Catalunya*. Barcelona: CAC.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya [En línia] (2010): "Acord 70/2010, de 25 de març, del ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya". Barcelona: CAC. <http://www.cac.cat/pfw_files/cma/actuacions/Normativa/Ac__70-2010_Enric_Marin_WEB.pdf> [Consulta: setembre de 2018].

Corominas, Maria i Llúcia Oliva (2000): "La llengua", a Corominas, Maria i Miquel de Moragas (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2000*. Bellaterra: Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs. 259-273.

Corominas, Maria i Montserrat Llinés (1988): *La televisió a Catalunya*. Sant Cugat del Vallès: Els Llibres de la frontera.

Corominas, Maria; Mercè Díez i Laura Bergés (1999): "Vint anys de ràdios municipals", a *Quaderns del CAC*, núm. 4. Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya, pàgs. 51-56.

Direcció General de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals (2005): *Document de treball sobre la Llei de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió*. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de la Presidència. Text mecanografiat.

Fernández Alonso, Isabel (2006): "Tres grandes ejes de la política de radio y televisión en Cataluña durante la etapa del Gobierno Tripartito (2003- 2006): ampliación de competencias del CAC, aprobación de la Ley de la comunicación audiovisual y propuesta de reforma de la normativa reguladora de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió", a *Actas del I Congreso Nacional ULEPICC-España. Pensamiento crítico, comunicación y cultura*. Sevilla: ULEPICC-España [CD-ROM].

Fernández Alonso, Isabel (2010). *Proyecto docente*. Bellaterra. Universitat Autònoma de Barcelona. Text mecanografiat.

Fernández Alonso, Isabel i Fernanda Santana Cruz (2000): *Estado y medios de comunicación en la España democrática*. Madrid: Alianza.

Fernández Alonso, Isabel i José Joaquín Blasco Gil (2005): "Las ayudas públicas a la prensa en Cataluña (2000-2003)", a *Sphera Publica*, núm.5. Múrcia: Universitat Catòlica de Múrcia, pàgs. 181-199.

Fernández Alonso, Isabel; Isabel Sarabia Andúgar; Josefina Sánchez i Juan José Bas (2011): "Modelos de gobierno de las radiotelevisiónes públicas autonómicas en España: el caso de la Corporación Catalana de Medios Audiovisuales", a *Ámbitos*, núm. 20. Sevilla: Universitat de Sevilla, pàg. 255-270.

Folchi, Imma (2006) [En línia]: "El nou Reglament del Parlament de Catalunya", a *Activitat Parlamentària*, octubre. Barcelona: Departament de Governació i Relacions Institucionals de la Generalitat de Catalunya,. <<https://www.raco.cat/index.php/ActivitatParlamentaria/article/download/72364/82621>> [Consulta: desembre de 2018].

Galvany, Rosa i Margarida Sanjaume (2000): "Debat parlamentari sobre els mitjans de comunicació audiovisual a Catalunya", a *Quaderns del CAC*, núm. 7. Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya, pàgs. 69-79.

Generalitat de Catalunya (2007) [En línia]: *Pla de Govern 2007-2010*. Barcelona: Departament de la Presidència. <http://presidencia.gencat.cat/web/.content/ambits_actuacio/pla_govern/2004-2007/Pla-de-Govern_2007-2010.pdf> [Consulta: desembre de 2018].

Gifreu, Josep (1983): *Sistema i polítiques de la comunicació a Catalunya. Premsa-ràdio-televisió i cinema (1970-1980)*. Barcelona: L'Avenç.

Gifreu, Josep (2005): "L'Informe MacBride des de Catalunya: balanç d'una esperança", a *Quaderns del CAC*, núm. 21. Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya, pàgs. 79-81.

Gifreu, Josep (2009): "TV3 i Catalunya Ràdio, 25 anys al servei del país", a Moragas, Miquel de; Isabel Fernández Alonso; Núria Almiron; José Joaquín Blasco Gil; Joan M. Corbella Cordoní; Marta Civil i Serra; Oriol Gibert i Fortuny (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2007-2008*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, pàg. 339-351.

Gifreu, Josep (2014): *El català a l'espai de comunicació. El procés de normalització de la llengua catalana als mitjans (1976-2013)*. Bellaterra, Castelló de la Plana, Barcelona i València: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Publicacions de la Universitat Jaume I, Universitat Pompeu Fabra i Publicacions de la Universitat de València, «Aldea Global».

Gifreu, Josep (dir.) i Corominas, Maria (coord.) (1991): *Construir l'espai català de comunicació*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Centre d'Investigació de la Comunicació.

Grup Parlamentari de Convergència i Unió (2005): *Proposta d'articulat per a la modificació de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya*. Barcelona: Grup Parlamentari de Convergència i Unió. Text mecanografiat.

Guimerà i Orts, Josep Àngel (2006): *La televisió local a Catalunya: Gestació naixement i transformacions (1975-2002)*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona [treball de recerca del doctorat].

Guimerà i Orts, Josep Àngel (2014): *Les polítiques de mitjans de comunicació durant els governs de Jordi Pujol*. Barcelona: Proa.

Guimerà i Orts, Josep Àngel i Ana Fernández Viso (2014): "National reconstruction and the Media in Catalonia", a Jones, Huw David (ed.): *The*

Media in Europe's Small Nations. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, pàgs. 47-65.

Guimerà i Orts, Josep Àngel i José Joaquín Blasco Gil (2012): “La formación histórica del sistema televisivo autonómico público en España”, a Miguel De Bustos, Juan Carlos; Miguel Ángel Casado Del Río (eds.): *La televisión autonómica. Claves para la evolución del modelo*. Barcelona: Gedisa, pàgs. 33-57.

Guimerà i Orts, Josep Àngel i José Joaquín Blasco Gil (2015): “La regularización de las emisiones de televisión autonómica fuera de la comunidad de origen: el caso de Cataluña (2004-2014)”, a *Área Abierta*, Vol. 1, núm. 2. Madrid: Universidad Complutense, pàgs.1-17.

Marín, Enric (2012): “El servei públic audiovisual a Catalunya: amenaces i reptes”, a *Comunicació: Revista de Recerca i d'Anàlisi*, vol. 29, novembre. Barcelona: Societat Catalana de Comunicació, pàgs. 9-25.

Martí, Josep Maria (1996): *La ràdio a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Martí, Josep Maria (2007): “La ràdio”, a Moragas i Spà, Miquel de; Isabel Fernández Alonso; José Joaquín Blasco Gil; Josep Àngel Guimerà i Orts; Joan M. Corbella i Cordoní; Marta Civil i Serra; Oriol Gibert i Fortuny (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2005-2006*. Bellaterra: Edicions UAB, pàgs. 49-62.

Martí, Josep Maria i Belén Monclús (eds.) (2008): *Actes del 3r Congrés de la Ràdio a Catalunya*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Martí, Josep Maria i Montse Bonet (2000): “La ràdio”, a Corominas, Maria i Miquel de Moragas (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2000*. Bellaterra: Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs.43-65.

Martí, Josep Maria i Montse Bonet (2005): “La ràdio”, a Corominas i Piulats, Maria, Miquel de Moragas i Spà i Josep Àngel Guimerà i Orts (eds.): *Informe de*

la comunicació a Catalunya 2003-2004. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs. 51-66.

Moragas i Spà, Miquel de (2005): “L’Informe MacBride: la seva empremta a Catalunya”, a *Quaderns del CAC*, núm. 21. Barcelona: Consell de l’Audiovisual de Catalunya, pàgs. 83-85.

Moragas i Spà, Miquel de i Bernat López (2000): “Les polítiques de comunicació”, a Corominas, Maria i Moragas, Miquel de (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2000*. Bellaterra: Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs. 243-258.

Moragas i Spà, Miquel de i Emili Prado (2000): *La televisió pública a l’era digital*. Barcelona: Pòrtic.

Moragas i Spà, Miquel de i Isabel Fernández Alonso (2005): “Les polítiques de comunicació”, a Corominas i Piulats, Maria; Miquel de Moragas i Spà i Josep Àngel Guimerà i Orts (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2003-2004*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs. 231-245.

Moragas i Spà, Miquel de i Isabel Fernández Alonso (2007): “Les polítiques de comunicació”, a Moragas i Spà, Miquel de; Isabel Fernández Alonso; José Joaquín Blasco Gil; Josep Àngel Guimerà i Orts; Joan M. Corbella i Cordomí; Marta Civil i Serra; Oriol Gibert i Fortuny (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2005-2006*. Bellaterra: Edicions UAB, pàgs. 217-230.

Moragas i Spà, Miquel de; Isabel Fernández Alonso i Bernat López (2003): “Les polítiques de comunicació”, a Corominas i Piulats, Maria i Miquel de Moragas i Spà,(eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2001-2002*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs. 231-246.

Observatori de la Comunicació Local (2000): “La comunicació local”, a Corominas, Maria i Moragas, Miquel de (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2000*. Bellaterra: Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs. 213-242.

Observatori de la Comunicació Local (2005): “La comunicació local”, a Corominas, Maria i Moragas, Miquel de (eds.): *Informe de la comunicació a*

Catalunya 2003-2004. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, pàgs. 211-229.

Observatori de la Comunicació Local (2007): “La comunicació local”, a Moragas i Spà, Miquel de; Isabel Fernández Alonso; José Joaquín Blasco Gil; Josep Àngel Guimerà i Orts; Joan M. Corbella i Corderó; Marta Civil i Serra; Oriol Gibert i Fortuny (eds.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2005-2006*. Bellaterra: Edicions UAB, pàgs. 193-215.

Pérez Fernández, Carles (2009): *Proceso de aprobación de la ley de la Corporación Catalana de Medios Audiovisuales*. Barcelona: Universitat Abat Oliba. [treball final de carrera]

Subdirecció General de Mitjans Audiovisuais (2004a): *Text de la proposta de modificació de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de la Presidència. Text mecanografiat.

Subdirecció General de Mitjans Audiovisuais (2004b): *Esborrany de text articulat de la Llei de l'Audiovisual de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de la Presidència. Text mecanografiat.

Tornos Mas, Joaquín (2007): “El Consell de l'Audiovisual de Catalunya”, a *Revista catalana de dret públic*, núm. 34. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública de Catalunya, pàgs. 157-186.

Tresserras, Joan Manuel (2005): “Les autoritats independents de l'audiovisual. Primer balanç del Consell de l'Audiovisual de Catalunya”, a *Treballs de Comunicació*, núm. 20. Barcelona: Societat Catalana de Comunicació, pàgs. 129-147.

Xarxa Audiovisual Local (2005): *Document de treball sobre la llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais i la llei de l'Audiovisual*. Barcelona: Xarxa Audiovisual Local. Text mecanografiat.

6.2. Fonts personals

Bayona, Antoni (2019). Entrevista personal. 15 de maig.

Camats, Dolors (2019). Entrevista personal. 3 de maig.

Carbonell, Josep Maria (2019). Entrevista personal. 25 d'abril.

Comas, Dolors (2019). Entrevista personal. 2 de maig.

Ferran, Joan (2019). Entrevista personal. 3 de juny.

Llorach, Núria (2019). Entrevista personal. 6 de maig.

Marín, Enric (2019). Entrevista personal. 28 de maig.

Mòdol, Carmel (2019). Entrevista personal. 30 de maig.

Ortega, Joana (2019). Entrevista personal. 13 de maig.

Ramentol, Santiago (2019). Entrevista personal 21 de maig.

Rodríguez, Santi (2019). Entrevista personal. 9 d'abril.

Sàez, Albert (2019). Entrevista personal. 15 de maig.

Tresserras, Joan Manuel (2019). Entrevista personal. 15 d'abril.